

Prelmeyer & ibgh
donavit.

Guise de Montcaire

Plsc

3433

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII

MADRITENSIS

EX SOCIETATE IESV

Ordinis DE *Congregat. Bened. Bavarica*

ADORATIONE

IN SPIRITV

ET

VERITATE

LIBRI QVATVOR.

In quibus totius spiritualis vitæ, imitationis CHRISTI, & Theologiæ mysticæ nucleus eruitur, ex sanctis Patribus, & spiritualissimis viris, Diadocho, Dorotheo, Climaco, Rußbrochio, Sufone, Thaulero, Kempis, & Gersone: nonnulla piè & efficaciter adduntur.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI.

M. DC. XXXI.

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

101412 West-Bill 2112121212121212

Bayerische
Staatsbibliothek
München

NOBIL^{MO} ET AMPLIS^{MO}

DOMINO

IOANNI LVDOVICO

DE LALOO

REGIÆ CATHOLICÆ

MAIESTATI A CONSILIIS
ILLVSTRISSIMI ORDINIS

AVREI VELLERIS

CANCELLARIO

TOPARCHÆ IN SCHELLEBROVCK &c.

INTER alias litterarum
curas, AMPLISSIME DO-
MINE, quibus obedi-
tiâ maiorum annis præ-
teritis ferè possessus eram, ex quie-
te & aliis naturæ pensis mihi sub-
trahebam, vt propriæ etiam con-
scien-

scientiæ vacarem; nec me componerem tantum ad ea quæ docerem, sed potius ad ea quæ mihi agenda, & quæ sternerent viam ad vitam beatam. Non enim oportet seipsum negligere, cum nihil profit vniuersi emolumentum cum minimâ sui iacturâ; maxima autem foret vel minimum patii detrimentum animæ & spiritus. Illud autem non qualicumque curâ reparari sat est, sed diligentissimam oportet adhibere. Quamobrem vt in promptu, & familiarissimas, ac veluti ad manus veritates Fidei haberem, quibus meditatione & lectione me imbuere & præmunire possem, eas mihi collegi. Non iudicaui hanc curam posthabendam, & in
id

id tempus seruandam, cùm nihil exercere possem; veritus ne mihi accideret, quod iis qui in decliui ætate domum ædificant, qui eâ non fruuntur, aliis tantùm non sibi prouidentes. Maturiùs componere mea opus duxi, vt aliquamdiu frui & vti (Deus aspiret hoc votum) virtute aliquâ & religione possem; vel saltem causam Dei aduersus me agerem, cùm ea duxerim & dixerim facienda, quæ non fecerim. Certè decipi non volui, sed perspectâ veritate eam sectari: sin minùs, iustificarem magis Dei iudicium cum pudore conscientiaë meæ. Ceterùm hoc memoriale conscripsi sine fūco, & cum negligentia sermonis; cùm verbum diuinum validius sit

nudum , quàm armatum verbis
humanis ; augustius cum sinceri-
tate prolatum , quàm purpurâ
Rhetorum vestitum , & fucis ad-
umbratum. Idem curavi in hoc
Opusculo , quod feruidus Episco-
pus Saluianus in Epistolâ ad Sa-
lonium inquit : *Nos autem , qui
rerum magis quàm verborum ama-
tores sumus , utilia potiùs quàm plau-
sibilia sectamur. Neque id quæri-
mus , ut in nobis inania seculorum
ornamenta , sed ut salubria rerum
emolumenta laudentur. In his scri-
ptiunculis nostris non lenocinia esse
voluimus , sed remedia.* Hoc fuit
in causâ , cur non castigauerim
hunc stilum , quem non censeo
uniformem debere esse ; sed ma-
teriæ , & iis quibus sermo desti-
natur,

natur, attemperandum. Materia
sancta & sincera, sine tumore &
lenocinii pigmento tractanda: &
cùm mihi præparauerim, non
multâ exornatione opus. Cogno-
uere aliqui postea à me factum
hoc vitæ spiritualis compendium,
à quibus compulsus fui exhibere
ad omnium vsum. Verùm cùm
edendum esset, ne paralyticæ (vt
Alcuinus loquitur) essent sanctif-
simæ istæ cogitationes ac senten-
tiæ Patrum, & quasi truncæ &
inefficaces è meo ore; volui illi
patronum adoptare, sub cuius au-
spiciis in medium veniret. Exem-
plarem vitam VESTRAE DOMI-
NATIONIS exigebat hic Libellus,
hac solâ auctoritatem & effica-
ciam impetrabit: atque Lector

normam aliquam intuebitur pietatis , castimoniam , misericordiam , religionis , modestiam , & ceterarum virtutum ; in quarum enarratione non demorabor , ne offendam ingenitam modestiam VESTRAE DOMINATIONIS. Sat sit ad amplitudinem laudis decorasse nobilitatem Maiorum , & illustrasse vitae propriae luce perillustres. Causam meam ago , dum Opus istud VESTRAE DOMINATIONI dico. Nolo me exonerare iis quae in me assiduam beneficentiam contulit : nolo hoc obsequio expungere aliquod beneficium ; nouum potius ambio. Plurimum debeo VESTRAE DOMINATIONI : nec suppetit quid referam , nisi tam libenter debere , ut id quaeram ;

ram; certè cum debito charitatis,
quod (iuxta Apostolum) num-
quam excidat, & in æternum ma-
neat. Madriti , Kalend. Martij,
anno M. DC. XXX.

Obsequentissimus D.V.

Ioannes Eusebius Nierembergius.

PARTITIO
HVIVS OPERIS.

LIB. I. *Continentur quæ spectant ad
expiationem animæ.*

LIB. II. *Quæ ad illustrationem, &
Christi Domini imitationem.*

LIB. III. *Quæ ad praxin perfectissi-
mè operandi.*

LIB. IV. *Quæ ad ardentissimum
Dei amorem excitandum, & ele-
vationem animi ad divinam unio-
nem.*

IN-

INDEX CAPITVM

LIBRI PRIMII.

AP. I. *Mendacium secularis vi-*
tæ. 1

CAP. II. *De veritate spiritus.* 8

CAP. III. *De Puritate spiritus.* 12

CAP. IV. *Quomodo veritas per fidem con-*
stet. Et de fructu & vsu huius virtu-
tis. 18

CAP. V. *De spe veniæ & zelo pœnitentiæ.* 23

CAP. VI. *Forma peccatoris proponitur.* 27

CAP. VII. *Altera pars parabolæ. Et quomo-*
do creaturis vtendum sit. 35

CAP. VIII. *Affectus veri pœnitentis.* 41

CAP. IX. *De ardenti desiderio seruientium*
Deo. 51

CAP. X. *De contemptu & recessu mundi.*
54

CAP. XI. *De modo acquirendæ pacis.* 58

CAP. XII. *De excellentiâ eius qui est in*
gratiâ. 64

CAP. XIII. *Quomodo pœnitentiæ & affli-*
ctiones

<i>Etiones corporis iuvent.</i>	79
CAP. XIV. <i>Quòd nimius amor carnis impedit spiritum.</i>	84
CAP. XV. <i>De iacturâ temporalium.</i>	88
CAP. XVI. <i>De vtilitate tentationum.</i>	91
CAP. XVII. <i>Quòd oporteat timere Deum, & sperare in illo.</i>	93
CAP. XVIII. <i>Quòd non possimus non pati aliquid. Et de bono patientiæ.</i>	101

LIBRI SECVNDI.

CAP. I. <i>De diligenti curâ orandi.</i>	107
CAP. II. <i>Quòd non oporteat intermitteri studium orationis.</i>	115
CAP. III. <i>Quàm efficax sit Christi gratia et fauor.</i>	120
CAP. IV. <i>Quantum oporteat deuotè affici erga beatissimam Mariam virginem.</i>	134
CAP. V. <i>Quòd imitari Christum debemus, et de sanctissimi cordis sui dolore et passione.</i>	148
CAP. VI. <i>Quantum oporteat sequi Christum.</i>	157
CAP. VII.	

CAP. VII. Quòd patienter ferenda sint ne-
cessitates & ærumnæ à Deo immissæ. 167

CAP. VIII. Qualiter puritas corporis iu-
uet spiritum. 173

CAP. IX. Studium mortificationis conti-
nuum. 177

CAP. X. De sufficientiâ & bono pauperta-
tis. 183

CAP. XI. Patientiam in cunctis necessariam
esse. 190

CAP. XII. Quantum bonum sit subditum
esse alteri. 195

CAP. XIII. Defectus leues & quotidiani
quantum damnum efficiant. 201

CAP. XIV. De solertiâ circa res exiguas.
213

CAP. XV. Laudem propriam vitandam es-
se. 218

CAP. XVI. De vtilitate hominis. 222

CAP. XVII. Quæ contineant hominem in
humilitate, et quòd nihil potest habere,
nisi solum Deum. 229

CAP. XVIII. Quantum debeamus gratiæ
Dei & Christi. 233

CAP. XIX.

CAP. XIX. *Quòd se debeat homo non tantùm sentire nihil esse, sed maximum peccatorem.* 240

CAP. XX. *Quid sit, nihilum se dicere & maximum peccatorem.* 246

CAP. XXI. *Gloria Dei quærenda est semper.* 249

LIBRI TERTII.

CAP. I. *De curâ benè operandi.* 259

CAP. II. *Quòd excutienda sit omnis negligentia.* 263

CAP. III. *Quàm incommoda sit somnolentia.* 269

CAP. IV. *Fervidè ad orationem matutinam surgendum.* 278

CAP. V. *Fervor quotidianus debet retineri.* 284

CAP. VI. *De custodiâ fervoris.* 290

CAP. VII. *Quàm oporteat constanter se habere in operibus bonis.* 295

CAP. VIII. *De sollicitudine augendi gratiam.* 300

CAP. IX. *Quomodo laudandus sit Deus.* 306

CAP. X.

- CAP. X. *Quanta dignitas sit offerre sacrificium Christi.* 313
- CAP. XI. *Quòd desiderandus sit Deus, & cupide in Eucharistiâ suscipiendus.* 321
- CAP. XII. *Non vltra necessitatem indulgendum refectiõni corporali.* 331
- CAP. XIII. *Quòd vitæ ratio sit sumenda frequenti discussiõne sui.* 340
- CAP. XIV. *Quomodo erga alios debeamus affici.* 346

LIBRI QVARTI.

- CAP. I. *Quàm ingrati simus Deo.* 352
- CAP. II. *Quòd sint sine numero beneficia Dei.* 358
- CAP. III. *Dei amor patet infinitus in redemptione.* 363
- CAP. IV. *Quàm meritò amandus Deus, præcipuè propter se.* 369
- CAP. V. *Quomodo bonitati Dei non possumus satisfacere.* 376
- CAP. VI. *Quàm magnum beneficium gloriæ speremus.* 379
- CAP. VII. *De mortis tolerantia.* 388
- CAP. VIII.

CAP. VIII. *Se debet homo tradere Deo pro
beneficiis suis.* 394

CAP. IX. *Quòd Deus dumtaxat sit aman-
dus.* 397

CAP. X. *Extirpandum esse amorem sui.*
400

CAP. XI. *Quâ ratione diligendi sint pro-
ximi.* 412

CAP. XII. *Nihil desiderandum esse nisi
quod Deus vult.* 415

CAP. XIII. *Quòd non oporteat voluntati
nostræ attendere.* 420

CAP. XIV. *Quòd oporteat iugiter memi-
nisse Dei.* 427

CAP. XV. *Quòd amanda sit incomprehen-
sibilis bonitas Dei.* 433

CAP. XVI. *De superessentiali lumine san-
ctissimæ Trinitatis.* 438

1
IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

D E
ADORATIONE
IN SPIRITV

E T
VERITATE
LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Mendacium secularis Vitæ.

MORES hominum, mendacium
sine honore. Nolite zelare
mortem in errore vitæ: Spiritus enim sanctus disciplinæ ef-
fugiet fictum. Mendacia per-
niciosiora sunt, quatenus salubrioris atque
pretiosioris rei. Mortales nihil pretiosius
quàm vitam habent: quomodo sustinere
possunt mendacium vitæ? quomodo tole-
rare falsitatem spiritus & obsequij diuini,
quod infinities oportet pluris haberi quàm

A

vita

vita ipsa ? Mendacium vitæ , est omnium malorum perniciosissimum. Nimis periculosum est & extimescendum, in hac re pretiosissimâ seduci. Oculos non patiuntur homines falli : quomodo benigni sibi sunt, si decipiatur mens ? In lapidibus non sustinent frustrari : quomodo in seipsis ferunt illudi ? Quàm solliciti & industrij sunt , ne pupillæ eorum adulterinus color lapilli imponat loco veri ? non emunt gemmam , nisi adiurato & cautionem præstanti venditore , quòd ille lapis verus sit. Hæc amentia hominum ; quòd gaudeant pretio vitæ suæ falso , non lapidis : qui nolint seductos habere oculos , & ament seductam habere mentem , spiritum, vitam, & cælum denique.

Graue ducimus ab alio decipi , etiam in rebus exiguis : & à nobis , in ipso nostri pretio, libentissimè volumus seduci. Audire, vel dicere mendacium nolumus : & tamen volumus ipsum mendacium esse , & viuere. O Miseri ! quia & decepti , & deceptores nobis sumus : & patienter sustinemus geminum hoc malum , quod maximè fugiunt homines ; & duplicem toleramus infamiam in re tantâ , cùm in leuissimis neutrum sustinermus. Si nefas iudicas decipere amicum tuum, & summam iniuriam putas, decipi ab amico : quod ius & fas erit , vt te decipias , & à temet decipiaris,

decipiaris, qui fidelior & charior debes esse tibi? At priuilegio quodam patientiæ honoramus damna nostra aduersus nos, quæ sunt omnium maiora, & duplicia; atque quadam non modò immunitate, sed gratulatione instigamus & armamus magis, ad perniciem nostram. Si aliquis falleret auarum in bonis fortunæ fugitiuis, ægrè ferret; si arcas & loculos pro pecuniâ oppleret illi cœno & sordibus, summam iniuriam putaret: cur falli à nobis in bonis virtutis & gratiæ, non tantùm sustinemus, sed affectamus; nec dolemus vitam contaminatam vitiis & defectibus habere, vel fictam virtutem, adulterinam charitatem, superficialem mortificationem, & spuriam humilitatem?

Huius damni præcipua causa est, quòd latentem amorem nostrum non persequimur, nec interimimus hunc hostem vernaculum. Non licet tanti facere, & seruare vitam inimici, vt vitam nostram periclitemur, audiendo consilia hostis huius incolumis. Appetitus nostros auscultamus vt oracula, cùm semper mendacia nobis suggerant. Qui audit adulatores studentes placere hominibus, plurima falsa opus est credere: sic qui audit blandientem sibi suum amorem, passim decipietur.

Dic mihi, ô anima, si in Senatu sapientis-

simorum & optimorum hominum omnes
vnanimi suffragio iudicarent causam ali-
quam, & solùm reus iam culpam confessus
ipse, & conuictus ab aliis, qui idiota & rusti-
cus, & sceleratissimus erat, repugnaret sen-
tentiae totius Senatus, velut iniustae; an tu
huic magis fidem adhiberes, quàm illis viris
sapientissimis & iustis? Cur igitur nugas & vo-
ces sequeris amoris tui, & cupiditatis non mo-
dò rusticæ, sed bestialis? cur huius vnus di-
ctamen opponere audes Deo, Angelis, Do-
ctoribus Ecclesiæ, Philosophis antiquis, Ra-
tioni ipsi, imò tuimet conscientiae, condem-
nantibus ea quæ bona iudicat affectio pro-
pria, & iudicium ipsum amoris priuati & cu-
piditatis? Crede falsum, quod Deus non iu-
dicat verum, quod Angeli condemnant,
quod Doctores refellunt, quod Philosophi
refutant, quod Ratio damnat, cui conscien-
tia tua dissentit. Omnes peragunt reum
mendacij amorem tui versutum, & technis
innumeris armatum. Pleni omnes sumus fal-
laciis, quia referti amore proprio; eò perni-
ciosius, quatenus impostor non modò do-
mesticus est, sed concatenatus & radicitus
confitus nobiscum, vt numquam discedat,
sed semper adsit absque induciis erroris. Hinc
inueteratum est damnum ipso vsu, & velut
præscriptione mentiendi, vt quod vitium est,
non

non modò defendant homines prudenter factum, sed iuxta Euangelium; & quod est contra rationem, ex doctrinâ Christi interdum sanctificent. Sufficeret miseriæ humanæ ignorantia, quâ laborat, quin opus esset superaddi deceptionem. Miseria ignorâtium levis & facilis est, ut quæ decedat disciplinæ, simul ac docentur; at eorum qui decepti sunt, dura & pertinax, ut quæ resistat doctrinæ. O, utinam solùm ignorantes essemus, & non seducti!

Hæc stultitia & impostura hominum in mundo ferè in omnes grassatur. Quantumvis sapientissimos se putent, & sint primarij Doctores & Professores Vniuersitatum; insipientes sunt, & seducti, nisi probi, & sancti. Elige quemcumque sapientem, quem tibi omnes prædicarunt ut summum scientiarum oraculum: si hunc semel videres lutum & stercorea seruare in pretiosissimis & mundissimis thecis, & inde eiecisse vasa aurea, & abiecisse gemmas & vniones; an posses persuaderi, illum hominem esse sapientem, cum illas sordes æstimaret, & depretiaret has diuitias? Quomodo igitur sapiens erit, qui non semel, sed perpetuò cor suum implet ambitione honorum, desideriis diuitiarum aut voluptatum? contemnit verò amorem Dei, diuitias gratiæ, merita Christi, Deum ipsum? quæ

multò plus distant ab honoribus, diuitiis & voluptatibus mundi, quàm aurum à fæce & cœno, prout scilicet distat Deus à creaturâ. Quid refert, si dicas, non nasci hoc ex ignorantia, sed satis fuisse cognitum illi homini discrimen temporalium ab spiritualibus, & neminem hoc ignorare quamuis operetur diuersè? nam nec excusabitur ab amentia, qui diceret, se optimè iudicare valorem auri super omnia, & à se lutum æstimari vt vilissimum, si nihilominus custodiret lutum, ambiret, amplexaretur, oscularetur illud, & etiam cum periculo vitæ & immensis laboribus quæreretur; aurum verò etiam oblatum abiceret, nec conspiciere vellet. Plus sanè miraberis hanc dementiam arcanam, & has tenebras visibiles; neque planè sapientem aut sanum hominem istum dicere auderes, ne risui esses omnibus. Quantò insanior erit, & magis ridiculus, qui dicens maiora esse bona spiritus & gratiæ, quàm mundana, quærit hæc, & contemnit illa? An doctus homo, aut integer mente, aut fidelis potuit esse, qui ex aureo sacrario, deputato vt asseruatur ibi Eucharistia, abiecisset Corpus Christi, vt loco illius deponeret lutum? Quomodo sapiens est, qui ab animo, diuino sacrario, expellit ipsam diuinitatem complacentem ibi, & substituit eius loco non stercora, sed scœdiora vitia,

&

& concupiscentias sordidiores? Igitur nulla sapientia, nulla veritas in mundanâ vitâ. Terribiliora arma, quibus pugnabit Christus aduersus insensatos in tremendo die iudicij; non erunt, conuulsio elementorum, casus stellarum, obtenebratio Solis, incendium mundi, vox Archangeli terribilis, horrifona tuba illa Dei, vultus seueri Iudicis; sed veritas: hoc solùm, quòd tunc videbitur manifesta, quam nunc inuoluimus nostris cupiditatibus, & contemnimus.

In spiritali autem vitâ licet sit veritas, miscentur quandoque mendacia, ob subtilitatem & adulationem intimi amoris nostri, (adulatio enim vbiuis corrumpit & fascinat veritatem) & artificium & odium dæmonis, qui vbique veritatem creatam euertere conatur, cùm increatam non possit. Idcirco commendatur à Christo Domino, vt decus Evangelicæ perfectionis, adorare Deum in Spiritu & veritate. Deus verus non debet coli falsâ vitâ. Unigenitus Dei Filius veritas est; & qui filius Dei esse vult, veritatem amet, & habeat. Quare, qui à præcipitio carnis digressi per semitam spiritus incedunt, nondum extra periculum se putare debent, nisi simul incedant veritatis viâ. Huic vt securè insistas anima mea, accipe has monitiones, quibus adores Deum, & seruias veraciter

8 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
perfecto spiritu cordis, & intelligas quid lo-
quatur veritas, ne sit in spiritu tuo dolus: sed
potius veritatem facientes in charitate, cre-
scamus in Christo per omnia.

C A P V T I I.

De Veritate spiritus.

NE putes ex consortio veritatis vitam spi-
ritus tetricam & acerbam esse: nam ca-
lumnia est, veritatem amaram dici. Non est
timenda ob nomen solum; iucundissima res,
veritas spiritus. Ne dicas: Si veritas exterius
audita amara habetur, quàm peracerba erit
interius percepta, & intima nobis? Si ab aliis
dicta molestat; quid à nobis facta, & in nobis
perfecta? si auditui ingrata est, quid fiet con-
scientiæ, cordi, & toti vitæ? Nam non est
mellis vitium, si amarè sapiat palato corru-
pto. Terram ipsam, cùm solidè consistat,
circummoueri iudicat, qui vertigine laborat.
Vitiis nostris credimus peccare cetera; & hu-
manum morbum imputamus culpam diui-
nis etiam rebus. Innocens veritas est, dulcis,
placens, nisi solum carnalibus displicens, &
iis qui displicent Deo. Idem purpuræ regius
color mulcet homines, sed tauros offendit,
atque exacerbat: eos qui intelligunt, delectat
hæc purpura Dei veritas, hoc decus sancti-
monia;

monia; parum refert, si offendat eos, qui animâ & mente sunt inanes & indigni: imò eo ipso magis digna ipsa est & commendabilis.

Pulcherrimum quid atque diuinum est veritati, esse horridam malis: causam odij considera, & videbis quàm sit amabilis per se. Austera videtur hominibus veritas super omnia aduersa & molesta; quia singulæ aduersitates singulas oppugnant, aut aliquas voluptates: at veritas omnes simul, & cuncta vitia. Ideò supra omnia iudicant illam grauem; ideò nihil magis libenter quàm veritatem stringunt aduersus inimicos ad vlciscendum se, nec vllum damnum virulentiore corde immittunt: quia quod malum sibi quisque maximè formidat, id optat inimico cum irascitur; & quoniam putet sibi fore maximum malum veritatem, vt spicula venenata contorquet veritates in inimicum obiiciendo, & admonendo illum id ipsum quod est. At tantæ offensionis causa, amorem & pretium veritatis commendat: omni amore digna est, quæ vitia omnia dedignatur & impugnat. Si vnica potio omnes morbos tibi curaret, minimè contemneres, quamuis te acerbaret; imò nihil aliud maiori in pretio haberes: ita veritas vel isto solo titulo per se est amanda & adoranda, etiam cruci affixa, sine decore,

sine vultu. At illa honesta est specie, & iucunda sapore; non deformis, sed Deiformis: non est insipida, sed Dei sapientia: vox veritatis dulcis, & facies sua decora. Deum pro condimento habet, non potest esse insulsa, aut fellea, aut corrupta. Quæ Deum beatum facit, non debet tibi censi molesta; nec potest facere te miserum. Quid dicam? Deus Veritas est; anne Deus erit tibi amarior felle, aut non pulchrior luce? Age, aude respicere veritatem, aude amare, aude te committere & confidere illi. Hic præcipuus spiritualis vitæ canon est: sicut carnales nihil magis in odio habent, quàm veritatē; sic qui per viam spiritus incedunt, nihil magis in voto & pretio habeant. Quid magis gratum & necessarium sagittario, quàm oculi? ita hominem rationis compotem nihil optatius oportet habere, quàm veritatem. Sagittarius & animalia, quæ vsui plurimùm sunt, erutis oculis inutilia redduntur: sic tota vita nostra absque veritate redditur infrugifera. Nullus sensus magis iucundus, quàm visus: reliquas animi dotes excedit veritas; quæ non minùs placeat fulgens, quàm æstimetur pungens.

Igitur à veritatis iustâ opinione incipiamus excludere mendacia, reputantes nihil utilius, nihil suavius, nihil præstantius, quàm veritatem spiritus sinceram. Plerique quia hoc
non

non satis credunt, permittunt sibi aliquam interdum indulgentiam naturæ & amoris proprij, & inclinationis carnis, quamuis in rebus leuibus; commiscentes subtilissimâ dissimulatione & fraude sui solatia aliena, vt emolliant austeritatem, quam in spiritu timeant & suspicantur: & non satis fidentes illi, & Deo, adhuc reseruant aliqua pignora, carnis & voluntatis, quibus nolunt expoliari, vt illuc se recipiant facile, non ausi omnimodo repudio sui tradere se penitus Deo & spiritui nudos, quasi in penetralibus & interiori eius esset aliqua amaritudo. Hi se fallunt: nam non est hic spiritus veritatis. Res simplicissima & perspicua est spiritus: quare non erit verus & genuinus, qui ita permixtus & confusus est. Hæc duo sunt, caro & spiritus, & nequeunt in vnâ rem simplicem coalescere. Adeo simplex & pura debet esse veritas spiritus, vt non satis sit cuncta carnis mendacia, omnes leges mundi, quantascumque insinuationes amoris tui horrere & formidare; sed etiam opus est, te orbare animâ ipsâ tuâ, & quavis eius voluntate & delectatione creatâ, etiam intellectuali & licitâ, vt solum Deum quæras & habeas.

Altius quid est spiritus quàm anima, intellectus, & natura. Audi IESVM tuum dicentem: *Spiritus est Deus: & eos, qui adorant eum,* Ioan. 4.
in

in spiritu & veritate oportet adorare. Quare
 vt adores veraciter, & seruias perfectè Deo in
 spiritu vero, oportet vt transcendas te, & om-
 nem creaturam, & affectionem creatam; &
 anheles & ames solam diuinam veritatem, &
 quasi profecturus statim de hoc mundo, om-
 nibus creaturis, & tibi ipsi valedicas: adhæ-
 rens per charitatem puram Domino vnus
 spiritus (vt dicit S. Paulus) factus cum Deo
 vno, qui veritas ipsa est. Reuelle te à te ipso,
 vt cum Deo inseraris: diuide te à te ipso, vt
 cum Creatore tuo vniaris: refige te à te ipso,
 vt in cruce cum IESV figaris: extirpa te à te
 pessimo, vt in omni bono radiceris. Fuge na-
 turam tuam; in Deo inuenies asylum tui:
 absque dissimulatione te perde, & lucraberis
 te verè.

CAPVT III.

De Puritate spiritus.

NE in aliquo recenseas te bestiarum &
 iumentorum grege, qui cum Deo vnus
 spiritus potes esse, ô coheres Christi: in nullo
 congaudeas de societate pecorum. Omnes
 carnis & naturæ delectationes contemnas,
 nullatenus aliquâ reseruatâ & permiscâ: vna
 sola saporem veritatis vitiabit; vna veritatem
 spiritus offuscabit. Paruis rebus sæpè maxima
 cedunt:

cedunt : aceti guttula inficit totum vasculum
 meri nobilissimi : stilla atramenti phialam
 purissimæ aquæ turbat : cur vis perspicuitatem
 veritatis , & nobilitatem spiritus , exiguâ &
 vnicâ delectatiunculâ corrumpere ? cur à di-
 uino statu te deijcis ? cur à Dei gremio & dul-
 ci amplexu te abiungis, vt gustes minutas fæ-
 ces rerum, cùm nec à Christi cruce descen-
 dere debueras ob Regna mundi ? O auare &
 pusillanimis, cùm vnionem inestimabilis pre-
 tij empturus dederis iam talenta plura ; de-
 mum ne addas vnicum assem, conuentionem
 rescindis. Imò stultior es : nam mercator ni-
 hil perderet, solùm non lucraretur gemmam ;
 redderetur enim illi sua pecunia : at tibi non
 reddentur magnæ delectationes ; & quia mi-
 nimam non vis relinquere, non lucraris ge-
 nuinum spiritum. Cur longissimum cursum
 progressus feliciter, iam in metâ ne addas vni-
 cum gressum, frustraris præmio ? Non graue
 & amarum putes abstinere omnibus : vt po-
 tuisti maioribus carere, poteris minoribus ; vt
 potuisti multis, poteris alijs ; vt potuisti pluri-
 bus, poteris reliquis.

Quid est quòd aspera sustineas plura, cor-
 poris macerationes, humiliationes, oppro-
 bria, humicubationes, ieiunia ; & aliunde edu-
 lij alicuius, aut alterius rei delectatione, aut
 cupiditate, labefias & vincaris ? Anne si peni-

tus renunties gulæ, miser eris? Quomodo Angeli felicissimè viuunt ieiuni? Imò dæmones non tristantur quòd abstineant: sed nec animalia; nam sunt aliqua quæ absque cibis & gulâ fruuntur lætâ naturâ, & gaudent spiritu dumtaxat. Semper æstima te in superiori classe, quàm simiarum aut luporum: ita non sollicitaberis de earû voluptatibus. An doles quia vt cicada non strides? Minimè. An quia cadauera vt vultures non epularis? Nequaquam: quia ea gaudia alterius sunt speciei: sic si te hominem censes, alienas omnes voluptates, quæ bestiarum sunt, contemnes. Quid si te consideras collegam Angelorum? quid si adhæres Domino, vnus spiritus cum eo factus Deus? Quæ per æternitatem non desideraturus es, & eris beatus; potes modò non cupere, & non eris miser. Vt non doluisti carere ludicris & crepundijs puerorum, factus vir: sic nec voluptatibus etiam hominum, factus Angelus, & quasi Deus, dolebis. Si daretur tibi optio, vt transires in statum angelicum, nōne eligeres, etiam admissâ hac conditione, vt in æternum abstineres? Ecce nunc ad tempus hæc optio datur. Voluptates & cibos, quos satur ventre despicias, cur non famelicus virtutis despicias? quas æger corpore fastidis & horres, cur non & mente sanus? quid impossibile iudicas virtuti, renuntiare voluptatibus,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 15
bus, quod necessarium facit infirmitas? Quod
potuit vitium naturæ, nōne poterit robur
gratiæ te facere pertæsum delectationes om-
nes viles? Si tibi fastidio aliquando fuerunt
diuina & spiritualia, crede posse fastidio esse
carnalia. Potes viuere in hoc exilio cum peri-
culo inferni sine immensis voluptatibus cæli;
etiam poteris ad odorem paradisi sine his vi-
libus terræ. Quot hominum millia in labo-
ribus & luctu sunt, & tamen viuunt? tūne so-
lus moriturus, quia sine gustu? Vixisti ali-
quando in dolore: modò viue sine voluptate.
Totiens fuisti dolens, modò tantum esto
continens. Si pudet sapere cum vulgo homi-
num, pudeat gustare cum vulgo bestiarum.
Imò belluæ abstinent magis; quæ minoribus,
simplicioribus & paucioribus voluptatibus
contentæ sunt, quàm plerique hominum.
Idem cogita de reliquis voluptatibus sen-
suum & animæ, & qualibet aliâ propriæ vo-
luntatis fruitione.

Oportet repudium æternum renuntiare
omnibus rebus; & potes, & sine periculo tui,
imò sine molestiâ. Sed vt voluptate omni ca-
rere queas, care voluntate omni etiam leuissi-
mâ, licitâ & iustâ. Caue, si propriâ voluntate
induaris, & non sis nudus, inde caro assueta
dominari velut Domina Ioseph apprehendet *Gen. 39.*
laciniam vestimenti tui manu suâ, hoc est,
appe-

appetitu connexo voluntati, & adulterare te coget. Lacinia sufficit ad tantum facinus: minimâ anfulâ gubernantur ingentia damna: nisi pallium penitus relinquas nudus, periclitaberis. Reijce voluntatem tuam integram, nec te protegas damno tuo, nec periculo tuo te amicias. Elias raptus in cælum, pallium reliquit: neque tutò ad cælestem vitam aduolabis, nisi relictâ voluntate. Rescinde omnem voluptatem & voluntatem; rescinde te à te in omnibus: cur vis, iam pluribus recissis, manere in paruo ligatus, limitatâ libertate spiritus. Non est liber canis, quòd longam catenam habeat, vt per interuallum ludat. Accidit plerisque quod passeri, quem puer ligatum filo habet: qui emissus, putat se liberum, & volat alacris vsque ad spatium funiculi; mox miserè cadit. Sic anima velut filo manet ligata, nisi cuncta resecet: putans se expeditam, post spatium certum, turpiter proruet in cœnum: quin etsi effugias à carne, & te auellas ab illicitis, & voles per cælestia; si tecum feras voluntatem, adhuc in rebus sublimibus detineberis, & impedieris. Passer ereptus è potestate pueri, si secum ferat filum, in cacuminibus arborum vicinus cælo illaqueabitur, & peribit.

Sed forsan triste putabis adhuc, omni voluntate & delectatione orbari. Quid si dicerem

rem non esse triste, omnes dolores & cruciatu optare? Non enim mœstum erit, omni voluptate priuari, si iucunda sit ipsa priuatio. Huc se diffundit vigor spiritus, hoc machinatur artificium gratiæ, ludens saporibus rerum, ut omnia dulcia huius mundi fastidias & horreas, omnia amara concupiscas. Non mœstum hoc credas: nam nomine tenus amara erunt, si cupiantur. Natura facit, ut quod uni insipidum, alij sit suaue: an ne hebetior erit gratia? In muliebribus passionibus est, appetere insipida & absurda, carbones, lutum, gypsum, atque fastidire edulia exquisitè condita: quod femineæ ægritudini contigit, impossibilene erit salutis diuinæ? corruptus stomachus appetitum gubernat, & integra mens nihil valebit in voluntate? Ne igitur timeas, ô pusillanimis, quæ de spirituali vitâ audis: nam minimè molesta & grauis est, etsi necesse sit amplecti molesta & grauiam omnia. Ne te atterat nomen inane aut opinio: aude, aggredere, terrebis tu ipsas difficultates. Fertur genus thesaurorum sub magico artificio, quos custodiunt horribiles manes & spectra tremenda: at si quis audeat, solum contemnens illa spectacula, subito faceffunt omnia & euanescent, ut numquam ampliùs appareant, ut deinde securè & placidè fruatur diuitijs illis. Non maiori labore est opus quàm animo.

Fortiter aude, vt thesauris spiritualibus poti-
 ris:repentè spectra difficultatum disparebunt.
 Virili corde inuade, fruiturus, sine æquâ mo-
 lestiâ, arcanâ dulcedine vitæ spiritualis. Mella
 laborant apes, sub deformi subere latentes.

C A P V T I V.

*Quomodo veritas per fidem constet. Et de
 fructu & usu huius virtutis.*

IN mendacijs ambulat, non in veritate nec
 in spiritu, qui non ambulat in fide. Procul
 à sensu habitat veritas. Hæc cælestis planta
 non floret in terrâ ; non alitur sanguine &
 carne ; non nascitur inter stercora materia-
 lium. Passim decipimur in bonis corpora-
 libus ; & his ipsis, quæ corporis intuemur
 oculis, & manibus contrectamus. Remus in-
 teger, in aquâ videtur fractus : turris qua-
 drata, rotunda videtur dissitis : lux ipsa solis,
 quæ est tota fides oculorum, sæpè fallit illos,
 fingens colores qui non sunt : quomodo non
 seducemur in rebus animæ & spiritualibus,
 quas non videmus ; & diuinis, quæ extra
 humanum sunt captum ? Totum humanum
 genus mendacij tenebris caligabat, velut
 in specu, sine vllâ fenestrâ aut rimulâ, per
 quam leuissimus radius posset illucere : ipsi
 Philosophi præclariores, solum sciri dicebant
 omnia

omnia mendacia esse; aut scientiam vnicam esse, nihil scire: adeò laborabant vanitate, vt solum de cælis optarent remedium. Quidam illorum putabat magistrum veritatis dumtaxat posse esse aliquem Filium Dei: ecce iam tu Fili Altissimi, ecce tu Veritas æterna, ecce tu Sapientia Patris, è cælo descendisti, ô lux mundi, vt illuminares illum; vt nos doceres veritatem; cur homines tantum beneficium non æstimant, & fidei bonum contemnunt? Quid refert credere verum, si simus nos falsi? Salutaris veritas est bona actio; & verbum verum factum verbi. Verbum Dei caro factum est, vt opus hominis fiat veritas, quia veritas Dei opus facta est.

Mendacium & vanitas est, quod non est iuxta doctrinam IESV: cur vsum huius beneficij negligimus, solum contenti mortuo modo credere? Magnum fructum Fidei haberemus, si sciremus vti, & iuxta illam operaremur vt debemus, plus quàm si acie oculorum viderentur ea quæ affirmat. Omnes per fidem credunt vera: sed oportet credere verè; quod non videntur omnes facere. Si credis, ô proterua anima, quæ Christus dixit, consequenter operare. Si est verum, quòd Iesum oportuerit pati vt intraret in gloriam suam: si est verum, quòd Deus prouideat omnia in bonum iustorum: cur affligeris in

leuibus laboribus & calamitatibus? cur putas iacturas, quod de Fide est, esse lucra animæ maxima, dum patiens sis. Si credis id esse verum, vt verè est, potiùs debes gaudere, & te solari. Si oculis carnis Prophetam aliquem sanctissimum, vt Dauidem aut Ioannem Baptistam, cerneres resuscitatum, vel Angelum de cælo venientem, vt tibi ex parte Dei annuntiaret, esse voluntatem diuinam vt ferres hanc ærumnam patienter, quoniam tibi futura esset magno bono & lucro; nōne hoc sufficeret, vt cōpesceret impatientiam tuam? imò vt excitaret simile gaudium, atque Apostolis, qui ibant gaudentes quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV contumeliam pati? cur modò non te sustines? Illud nuntium miraculosum non deberes putare tam certum, vt est documentum fidei: nam liceret interdum dubitare tunc, cū posset te illudere spiritus malus; & tu falli in sensibus tuis. Igitur si veritas hæc ex fide certior fit, quàm si Angelus de cælo euangelizaret tibi, cur minùs te debeat commouere? Cognitionis certitudinem & rei conscientiam sequitur modus operandi, & iuxta excellentiam notitiæ debet esse præstantia operis. Quare qui ambulare in veritate vult, suæ gressus vitæ & actiones conformes faciat suæ fidei; nec tantum vera credat, sed verè, ne

ridi-

ridiculus Angelis sit, & socius dæmonum, qui etiam credunt sine operibus.

Quid prodest scire viam cæli, si non ambulas? Sciunt melius spiritus mali; & tamen quia consistunt, sunt dæmones. Dico mihi, quid vtilius tibi nolle benè operari, aut dæmonibus non posse? Perinde est in plerisque nolens ac impotens: imò tibi est damabilius & turpius, nolle cùm possis. Dæmones credunt, & contremiscunt: vtinam tu, cùm credas, timeres! Cur non contremiscis ad iudicia Dei, considerans certitudinem eorum; & ambiguitatem tuæ fortis, vel ad supplicia æterna, vel ad gaudia? Quid est, si credimus magnitudinem diuinæ bonitatis in se, immensi amoris erga nos, & summorum beneficiorum eius, cùm non respōdeamus amore nostro, fidelitate & obsequiis? sed potius audeamus offendere vel venialiter, & non colimus & amamus omnibus nostris viribus & infatigabiliter Deum, qui omnibus viribus omnipotentia suæ creauit, & fouet nos, & perfectè ac æternè amat, & dilexit vsque in finem, & vsque ad mortem amauit? Quid est quòd semper amentes nobis, & inuerecundi in suam Maiestatem sumus, siue credamus, siue non verè credamus, dum segnes & torpidi manemus? Si non credimus indubitanter, quæ maior stultitia, cùm homines

omnia credant adulatoribus, quòd ad gustum suum loquantur quæ cōmoda illis sint, quàm non credere res fidei, quæ vtilissimæ sunt nobis, ita esse; & maximi lucri & honoris nostri, quòd veræ sint? Quæ maior irreuerentia, quàm credere homini, cūm omnis homo sit mendax, & qui falli possit; & non credere Deo loquenti nobis vtilia, & ea confirmanti tot miraculis? Si verò credimus hæc, & contrà operamur; quæ maior irrissio Dei, quàm respuere bonitatem suam amabilissimam, nihili facere amorem, sanguinem, & beneficia sua, atque non timere infernum vel purgatorij pœnas, aut non sperare & desiderare ardentissimè gloriam cæli; quæ Deus magna putat, & vt magna nobis minatur, ac pollicetur, vt benè operemur? Quis maior furor, quàm exponere nos per nostram socordiam periculo amittendi gloriam, aut morandi in purgatorij ignibus?

Oportet in omnibus nostris actibus conuenire rebus quas credimus; & plus affici, quàm si visu aut aliquo sensu & experimento constarent nobis. Accepisti corpus Christi, aut assistis tremendo sacrificio Missæ: si credis quòd Christus tecum aut præsens est, maiori summissione & reuerentiâ debes adesse, quàm si oculis tuis patenter conspiceres; maiori fiduciâ precari, quàm si vt sancto Stepha-

phano tibi panderentur cæli, & videres hierarchias Angelorum comitantes Christum ad te descendentem, vt ab eo aliquid peteres: nam certius est per fidem venisse Christum ad altare, quàm si visu tuo illum intuereris. Hoc modo curet quisque penetrare veritates fidei, ac in earum certitudine se affirmare, consequenter perinde operando. Quo modo consequenter procedis, & non tibi ipsi imponis, cùm dicas plus æstimare minimam gloriæ particulam, quàm vniuersi orbis imperium; & tamen pro cælo nec vllam voluptatem tuam velis negare, & pro rebus temporalibus sine fine labores & angaris? Hoc videtur contingere non posse, nisi æstimentur plus terrestria & caduca, quàm cælestia & æterna bona.

CAPVT V.

De spe veniæ & zelo pœnitentiæ.

Q Vi plus bonus est, plus odit peccatum: qui plus odit peccatum, magis cupit destruere illud: plus igitur desiderat Deus dimittere peccata, quàm pœnitens ipse, qui veniam postulat. Deus magis bonus, ideò magis odit mala. Si peccator qui malus est, odit suum delictum, & vult destruere; quantò magis Deus qui optimus est? Quisque quæ

sua sunt, quærit : solus Deus quæ tua sunt, tuamque salutem exoptat, ne dubites de veniâ & auxilio diuino. Locupletissimum fideiussorẽ habemus Filium Dei, si velimus conuerti. Nec deest mansuetudo creditori, nec fors sufficiens fideiussori. Ne diffidas, peccator, ob enormem magnitudinem tui debiti: respectu infinitæ misericordiæ Dei, & meritorum Christi, exiguum est. Infinitus noster thesaurus, IESVS est crucifixus. Stultum erit putare, maximum Imperatoris ærarium non sufficere, si tibi concederetur, vt inde solueres drachmam quam debebas: stultius est morari, quo minùs satisfacere Deo velis, confidens in IESV.

Ridiculus eris, si tibi iniustus es, qui alijs esse utilis & beneficus gauderes. Quantum gratulareris, si tuâ occasione & diligentia facta fuisset conuersio sancti Augustini, aut Magdalenæ, aut Pauli Apostoli, aut alterius magni peccatoris, quem adduxisses ad Deum; & modò id facere absque dubio conareris, si in tuâ potestate esset facere aliquem verè pœnitentem & æquè sanctum, ac Magdalenam: recordare quòd in tuâ potestate sit cum gratia Dei facere te pœnitentem, & seriò dolentem de peccatis, etiam leuibus, & valdè feruentem & sanctum: conuerte te, & gloriare de tuâ conuersione plus quàm de alienâ.

Quis,

Quis, dum non sit desperatus, si iam moribundus præ fame esset, panem vellet dare leuiter esurienti, nec indigenti illâ misericordiâ crudeli, & se in extremis positum pateretur perire? Te mone, te hortare, tibi prædica: nihil desideratur, vt dimittantur tibi peccata, nisi tuum desiderium, dolor, & dispositio, ex gratiâ etiam. Ecce Deus expectat paratus; maius auxilium vult dare. Iam habes pignus suæ bonæ voluntatis, tuam voluntatem boni quæ à Deo est.

Nescio quomodo, cum constes corpore cognato brutis, & animâ cognatâ Deo, corporis tuendi artem commendes & quæras, at animæ medicinam à vitijs tuis & morbis contemnas. Præcipua sollicitudo sit præcipuæ rei. Prima cura animæ sit, propter quam corpus est; & iam si prima, hoc modo sola debet esse. Animæ morbi maiores sunt, & plures, & perniciosiores; eius medicina certa & sine dubitatione, cum sanentur, qui verè volunt sanari: corporis verò curatio est fallax; nam non statim conualescunt, qui curantur. Tum medicamenta corporis difficilia, amariora, maioris sumptus, nec in promptu sunt; sed deportari est opus ex transmarinis, & ferè ultramundanis regionibus, quæ sunt in alio orbe: animæ verò remedia facilia obuia, quæ non modò domi habeas, sed in te ipso, nec ultra

tuam voluntatem. Cur igitur tot animæ tuæ malis non mederis, cū solliciteris in quavis corporis affectione malâ ?

O summa Veritas Dei illumina me, quia ignorantia hoc efficit : nam corporis affectiones iudicat animus, & sentit; animi verò morbos non sentit corpus; solū ab animo senti & cognosci possunt; sed cū id ipsum langueat, quod deberet iudicare, ideò suos morbos non iudicat anima, nec quærit remedium: sed quò peius se habet, minùs se sentit malam; quò magis ægrotat, minùs ægritudinem suam cognoscit; velut membra corporis grauiùs laborant, cū sensum amiserunt. O Domine, quantum languent animæ nostræ, quæ non dolent tot defectus, distractiones, negligentias & irreuerentias erga te, qui habitas in nobis ! Da mihi, vt leuissimam etiam culpam fluuijs lacrymarum expiem, & toto corde doleam, nec patiar in me vllam offensionem tui.

Quam excusationem potest dare homo, quòd non cōuertatur, adhæreatq; Deo statim omnibus suis viribus ? An quòd non sentiat suum malum, cū ad oculum non pateat ? Sed iam per fidem monemur, quæ certior est oculis. An quòd natura nostra infirma sit, & prona ad malum ? Sed hoc ipso debet quærere robur, arma, & fauorem Dei ; ne sine
ope

ope & armis iaceat in imbecillitate suâ relictus inimicis suis. An quòd plura sint incitamenta ad peccandum ? Fallitur, plura sunt & fortiora ad iustitiam, & repugnandum. Si mundus hortatur, Deus vetat : si natura inclinât, gratia compescit : si dæmones suggerunt, Angeli inspirant. An quòd mali prosperantur ? O insania, amare momentaneam prosperitatem, & non timere æternitatem calamitatum ! An quòd tempus speres in senectute reformandi te, nam Deus expectauit multos ? O insensate, non est promissa vita, sed oblata venia. ô ingrate, abuteris gratiâ & patientiâ Dei. Caue ; non iniuste Deus aget, si non dederit veniam quando & quomodo vis, cùm nolis modò cùm inuitat. An quòd sit molesta via virtutis & spiritus ? Sed numquid placidior erit inferni aut purgatorii ignis ?

CAPVT VI.

Forma peccatoris proponitur.

O Vos Cherubim & Seraphim, qui tegitis pedes & faciem, quia pudet non satis amare bonum meum Deum meum, commodate mihi linguam vestram, commodate vocem Archangeli, & tubam Dei, vt per vniuersum tonem euocando mortales : Surgite mor-

mortui, etiam dum viuitis, & venite ad iudicium : venite, vt iudicetis quoddam facinus stupendum, quod nunc contigit. Venite vt irascamini, venite vt rideatis, sed potius venite vt fleatis : historiam lamentabilem nuntiabo, quam certò mihi constat euenisse, vt arbitri de illâ sitis. Feminam quamdam, pedibus, manibus, & collo ligatam, trahebant quidam latrones volutando per foetida loca, eamque in fornacem aestuantem incendio horribili conijcere volebant : occurrit tunc Rex, cui potentiâ & ceteris dotibus par nullus fuit, imò ille solus in se vsurpauerat omnes naturæ liberalitates, & humane spei auaritias. Fortior erat Samfone, prudentior & locupletior Salomone, felicior & benignior Dauide. Hic misertus feminae illius, vt illam liberaret (solus enim erat) exposuit se morti; & acceptis magnis vulneribus, fuso toto cruore, fugauit latrones, & mundauit illam, quæ horrida fordibus fuerat, balneo facto de suo sanguine, cum aqua non suppeteret pura: accepit in sponsam, licet æthiopissa & inuenusta esset, atque sui imperij coronauit Reginam: extruxit illi prætorium magnificum, adornauit mirè, sculpens vndique imaginem sui, vt conciliaret amorem & memoriam sui in feminâ illâ: disposuit familiam, & donauit ei innumeros seruos; & quod plus est, adeò extra

tra se ferebatur præ amore illius, ut ipse ministraret illi etiam in obsequijs humilibus: deliciae prætereà suæ erant esse cum illâ, aut cogitare de illâ, nihil aliud quàm redamari desiderans : instituit denique heredem Regni sui; promissis ad hæc multis donis maioribus, si seruaret fidem. Nihilominus, quasi tot beneficia solum negotiarentur perfidiam & odium, contempto sponso & Rege, sollicitabat sponsa illa ad adulteria mancipia & seruos viliores, qui stabula curabant : illi tamen fidelissimi Regi, partim fugiebant, partim præ dolore occidebantur; nam desperare malebant, quàm videre non seruari fidem optimo Principi, & sponso. Demum ingemiscabant cuncti Reginae iniquitatem; nec propterea desistebat illa cogere, prostituendo se omnibus. Nec stetit hic scelus : cum benignior erga illam esset sponsus, incredibile crimen excogitauit; prodidit illum, tradens hostibus suis, quos capitali odio prosequabatur Rex : quorum mancipium illum fecit sceleratissima femina, & seruire maioribus inimicis suis coëgit; qui excæcarunt illum, & illuserunt : at quod mirum magis est, mansit illa oblita omnium beneficiorum & donorum, fruens Regno, & imperans præfrictâ fronte securior & lætior, quasi egregium aliquid patraffet. Nunc iudicate, homines, nunc ius dicite:

2. Reg. 12.

dicite : quis erit , qui non iratus indignatione
aduersus femīnam illam nimia, dicat ; Viuit
Dominus , quoniam filia mortis est femina
quæ fecit hoc. Sed necdum finita historia :
nequitiam hætenus dedi , restat stultitia.
Nam cum odisset & contemneret pulchrum
sponsum Regem , imagunculas illius , quæ
per angulos aulæ incisæ fuerant, osculabatur,
& summè venerabatur ob pulchritudinem
illarum : quæ tamen collatæ ad sponsum fœ-
dæ erant , nec integrè referebant totam illius
pulchritudinem ; sed quædam oculos so-
lūm , aliæ manus , aliæ ora repræsentabant :
cumque sponsus coram sponsâ esset , eius
amplexus desiderans ; illa terga vertebat, per-
tæsa Regem, & icones illas quæritabat. Nunc
iudicate , ô mortales : Viuit Dominus , quo-
niam filia risus est femina, quæ hoc facit.

O utinam te capiam dolis Nathan , & re-
sipiscas pœnitentiâ Dauidis ! Tu es, ô anima,
femina illa. Hæc dicit Dominus Deus Israel :
Ego vnxi te, ô homo, Regem super vniuersas
naturas mundi : tibi creauī omnia : ego erui
te de manu Saul & latronum luciferi & dæ-
monum ; de sordibus vbi iacebas, de inferno
ardenti quò ruebas : mundaui te sanguine
meo ; & dedi tibi in cælis domum Domini
tui Dei, & omnes delicias diuinas in sinu tuo :
dedique tibi domum hunc mundum vt pa-
latium

latium regium, & creaturas omnes, quæ tibi seruirent: & si parua sunt ista, creationis, redemptionis & glorificationis beneficia adijciam tibi multò maiora: propter quod horum beneficiorum me insectaris, & contemnis? crimina tibi videntur beneficia mea? in me irasceris & animaduertis, vt in malefactores, qui puniuntur iis rebus ipsis quibus peccant: tu ipsis donis meis abuteris, velut dannans me in illis, ac si benefaciendo deliquissem. Quod beneficium meum meretur iniurias tuas? Ego emendabo; ego ultor tuus ero aduersus me: quia nihil nisi beneuolentiam tuam desideravi magis, nec desidero, nec desiderabo. Paratus sum, vt me ames, destruere mundum, si peccatum fuit contra te, illum fecisse. Si culpa fuit mori pro te, iterum moriar, vt satisfaciam, vt reconcilier tecum. Si scelus fuit, parare tibi gloriam meam & cælum; vt parceres mihi, relinquerem illud denuò, iterum exinanirem me, & orbarem maiestate & gloriâ. Cur putas, quæ in hominibus facta in alios, virtutes sunt laude dignæ, à Deo erga te facta esse delicta, opprobrio & damnatione digna? At si beneficia hæc censes, quæ in te vnam omnibus meæ omnipotentia viribus & doloribus cruciatuum aceruauit & collegi: cur tu seligis in me maiores iniurias? Fortasse in eo flagitium fuit, quòd
dedi

dedi multa & magna ; nam in singulis non agnosco culpam ; ideò vis me punire magnitudine & multitudine contemptuum , & certare & vincere benefacta mea tuis opprobriis ? en , pessimarum feminarum selectas iniquitates in me amantem tuum tu vna collegisti. Placuit tibi nequitia vxoris Putiphar ; & statim in me machinata , vis adulterare cum seruis , quos dedi tibi creaturas : & cogis ad hoc , nec discis fidelitatem earum , quæ fugiunt à te , vt Ioseph ; & celeriter prætereunt , vel pereunt : omnes ingemiscunt & dolent præ parturientium dolore ; nolentes quòd pecces in illis , nec ames illas , contempto sponso tuo , & Domino illarum. At tu addens iniquitatem , criminaris illas , quòd elaborantur ; & quereris de illis , quòd fugiant. Hæc est querela publica mortalium , quòd dii sui sint mortales , quòd pereant creaturæ. Accusas illas , quòd sint causæ vt tu adulteres ; cum illæ innocentes , beneuolæ tibi , & Deo suo fideles , fugiant à te , ne adulterium cum illis committas nimis amando. At tu , inquis , si essem locuples , si haberem diuitias , si haberem commoditatem istam , pacificè seruirem Deo , nec desiderarem plura : at quia omnia perdidi , & fugerunt à me bona , non possum nō facere hoc : penuria cogit me peccare , paupertas facit me desiderare res , & iniuste

stè cum iacturâ spiritus mei. Cessa queri, cessa
 criminari; & potiùs audi creaturas, quæ me-
 liùs quàm Ioseph officij te admonent. Ecce
 Dominus noster, omnibus tibi traditis, obli-
 uiscitur sui: nec quidquã est quod non in tuâ sit
 potestate, quod nõ tradiderit tibi, vt quidquid
 velis faceres de nobis, præter hoc vnũ, amare
 nos; quomodo ergo potes malum hoc facere,
 & peccare in Deum tuum? Quomodo possu-
 mus nos sustinere tuum amorem, quem sibi
 reseruauit Creator, & non potiùs fugere? Vt
 tu dares te illi, dedit nos tibi: vt tu seruias illi,
 nos seruimus tibi: disce à nobis seruire vsque
 ad mortem, non adulterare. Vt tu subsistas,
 nos corrumpimur: nec enim malum exem-
 plum aut scandalum tibi dedimus: non cupi-
 mus amari à te; sed quòd des Creatori id quod
 melius habes, amorem tuum. Illum ama, &
 lauda, quemadmodum nos facimus. Disce
 zelum nostrum: nam vt tu facias idem, cor-
 rumpi à te patimur libenter. Disce perire, vt
 viuat gloria Dei: nam vt tu viuas, interimus
 nos. Disce humilitatem nostram: nam cùm
 germanæ tuæ simus, pares nobilitate paren-
 tis; imò nati maiores, non erubescimus in
 rebus humilibus seruire tibi, vt tu regnes
 cum sponso tuo, & illum ames. Vt tu viuas in
 æternum cum illo, conuertimur nos in for-
 des & faniem, non dedignamur omnia vilia

obsequia cum periculo & interitu nostro : solum indignamur, in meliore arâ Dei, hoc est corde tuo, posita esse simulachra nostri propter nimium affectum erga nos; & de nobis sæpius cogitari quàm de Deo, & immolari nobis non animalia, sed animâ tuam. Pudet, pudet victimam metalli terreni, aut honoris humani, aut voluptatis momentaneæ, esse animum cælestem, & in hoc gratiam diuinam, & ex hac gloriam æternam.

Placuit prætereâ tibi, ô anima, perfidia Dalilæ; & mox aduersum me Deum, amantem tuum, tentasti similem. Prodidisti me, quemadmodum Samsonem, maioribus hostibus meis captiuium, seruum Philisthæis peccatorum : nam seruire me fecisti in peccatis tuis; præbuiisti mihi laborem in iniquitatibus tuis : neque ego vllum alium inimicum habui, & ita odi, veluti peccatum: tu nihilominus es causa, vt ego faciens oriri solem, & pluens opportunis temporibus, lactans fructus terræ, coquens poma arborum, condiens pascua pecoribus, seruiam gulæ tuæ: facis, vt conflans metalla in terræ visceribus, auaritiæ tuæ ministrem. O facinus, facere Deum seruum facinorum, captiuium iniquitatum, promum condum scelerum, œconomum malignitatum! Vitia quoque tua mihi illuserunt quasi cæco. Ante iudicem seuerum nemo auderet

auderet committere furtum, nec pueri ante pædagogum aliquid indecorum facere; at si eruas oculos, quiduis etiam, si sit præsens, patrant, motant gestus ridiculos, & illudunt ei impunè: sic tu etiam, si noscebas me præsentem, flagitia patrabas, quòd me cæcum facere voluisti. Tua scelera, hostes mei, id fecerunt; quibus tu excæcata, me quoque cæcum putabas: sic demũ me tradidisti aduersariis meis, vt ad illos occidendos opus mihi fuerit mori; nec meliũ quàm morte meâ occidere peccata, instar Samsonis, iustè potui.

CAPVT VII.

Altera pars parabola. Et quomodo creaturis vtendum sit.

SEd & illud ridiculum prosequendum inconsolabili fletu, ô anima, cùm contemptâ pulchritudine verâ sponsi tui, in imaginibus creaturarum partiales adumbrationes illius adoras. Si Imperator quidam maximus designaret diem & locum, vt inauguraretur adoratione Procerum; & ad hoc coacto iam populo, purpurâ indutus, diademate redimitus, armatus sceptro, torque aureo, & ceteris insignibus maiestatis verendus procederet, sedensq; in medio fori super sublimem thronum, iam expectaret ritus venerationis; & si

tunc omnis populus relinquens illum, vertetur ad statuam rudem eiusdem Principis, cuius dimidia tantum facies signata vix esset, & ferè deleta, sine distinctione lineamentorum, eamque adorarent omnes & obseruarent, relinquendo solitarium Imperatorem, ut nemo illum respicere, nec flectere genua vellet, quam frigidus & erubescens maneret! Quid si non ad statuam, sed ad vestigij eius notam, quam in luto expressisset, accurrerent cuncti adoraturi; ipsum verò Imperatorem defererent, vanam totam Maiestatem, & spe suam irritam? Hoc facis, o anima, concisam & informem bonitatem creaturarum, quæ vestigium est diuinæ, diligens & adorans; augmentam illam, originalem, integram, & pulcherrimam contemnens. O homines, cur Deum solitarium relinquimus in Maiestate suam? & ad quem veneraturi in vitam conuocamur, terga vertimus, & præoptamus lutum; quale facinus fuit præponi Barabbam Christo, ut Christus attolleretur in crucem? quantum erit præferri cœnum diuinitati, ut cœnum attollatur in Deum?

Quid falleris anima? nosce, creatas bonitates solum esse offuscatas & rudes similitudines Dei. Cur litura placet, & limpidum & viuens archetypum non delectabit? Constitue coram viatore defesso equum viuum,
&

& sculptum: anne ut commodè peragat iter, accipiet statuam equi, quâ ipse onustus magis fatigabitur? cur oneraris creatis bonis, ut iter vitæ peragas meliùs? simulacra sunt bonitatis viuæ: cum Deo solùm sine fatigatione itineraberis. Offer famelico edulium verum, aut pictum, anne saturari de picto volet? cur tu imagines & umbras appetis, non veram bonitatem? Absurdior est homo quàm canis: qui si in frustum panis inciderit, panem arripit; non in umbram eius, relicto vero cibo, dentem conabitur figere: tu, relicto Deo, umbram eius amplecteris. Cur vis partem plus quàm totum? Quis sitibundus videns duas amphoras, integram vnâ, diuisam in fragmenta alteram, contemptâ integrâ acciperet capulum solum concisæ, aut aliud fragmen inutile, ut hauriret aquam, extincturus sitim ardentissimam? Creaturæ partiales sunt icones diuinæ bonitatis, cuius perfectiones diuisæ sunt per creatas naturas: cur tu partem maus quàm totum; & partem illius totius, quæ non iuuat nisi in toto? Nec creaturæ iuuant singulæ, nec omnes simul, nisi in Deo: amphoræ concisæ nec quælibet pars, nec omnes simul ad hauriendam aquam profunt: sola in integritate diuinæ bonitatis, sitim satiare potest appetitus.

Nosce imaginum vsus: non sunt ut vsur-

pent voluntatem, sed vt iuuent memoriam. Tu oblitus Dei occupas voluntatem, sed non imples: inde quia numquam fatias, potes agnoscere abusum. Quantumuis ames bona mundi, & consequaris cuncta, eâdem inanitate & fame cupiditas laborabit. Panis pictus non satiat, sed figura est eius quod satiat: sic bonitates creatæ non satiant appetitum, sed imagines sunt eius quod satiat, nempe Dei. Perinde sunt voluntati omnia bona mundi, vt ignis pictus gelidæ manui: accipere, applicare illum potest; sed non foueri & recreari illo. Prunarum pictura oculos afficit, non frigentis hominis satisfacit tactui. Creatæ res mentem admonent, non satisfaciunt amoris. Monitoria diuinorum voluit Deus in fimbriis insui, manibus appendi, scribi in postibus & ianuis domorum; ne vnumquam Israel veri Dei oblitus, alienos adoraret. Non minus diligens in mundanâ domo, quam ipse homini ædificauit, vbique monitoria sui insculpsit, in postibus, in ianuis, in pavimento terræ tot naturis, in laqueariis cælorum tot lucibus. Omnia bona rerum phylacteria tua sunt, vt Deum ames, & nihil aliud adores: vt quid, velut Pharisei, admonitionem contemnens, dilatas illa, & magnificas fimbrias, plura possidens, aut cupiens, aut magna reputans?

Inter-

Intercipis consilia Dei, id ipsum adorans, quo prouidit, vt nihil aliud adorares, quàm illum. Age, intercipe cupiditatem tuam, id ipsum quod appetit præuertens, obiectâ diuinâ bonitate; vt ex appetitu rerum, nullam rem appetat, nisi Deum. Occurrit aliquid amœnum, aliquid iucundum? statim validum clypeum oppone Deum. Quale hoc in sponso meo erit? nolo occupari in hac micâ venustatis, in hoc atomo dulcoris; sed totam amœnitatem hauriam in Deo, totum saporem glutiam: nolo vt Lazarus saturari micis. Si potuit delectare paruula litura, exemplârne limpidissimum minus poterit? Tauri diuertuntur & illuduntur obiecto pallio, aut aliâ re quam sine hominis periculo impetant: tu obiice grassanti cupiditati Deum, vt à rebus creatis diuertas illam, in quem cum fructu ruat. Hoc pacto, ô imbellis spiritus, salubriter & iustissimè præuaricaberis appetitus tui veneno; vt ipsa cupiditas rerum, per quam Dei solemus obliuisci, fiat tibi memoriale diuini amoris, & stimulus charitatis. Ipsa cupiditas, quâ auarus nummum argenti concupiscit, si offeratur aureus, magis cupiet; quia in aureo valor argenti continetur, & exceditur: sic tibi concupiscenti diuitias ac voluptates obiice Deum, in quo valor illarum omnium continetur, &

exundant omnes: ita incredibilem fructum experieris. Continuò præsens Deus obtinetur tibi; & acues amorem eius, vt sine magno impedimento verferis inter humana & necessaria negotia, donec maiores sponsi tui amplexus gustes, eleuato & robusto spiritu, cum iam non inquietabunt te creaturæ; sed offendent adeò, vt ipsum cælum visibile tibi fordescat præ Deo meo & IESV meo. Ei qui videt solem, non apparent stellarum luces: collatæ ad Creatorem, infusæ & foedæ sunt creaturæ. Sidera quia accipiunt lumen à sole, tamquam nihilum sunt ante solem, quia non videntur: sic omnia quæ sunt, quia accipiunt essentiam à te ô Deus amator hominum, tamquam nihilum ante te, ante tuam super-essentialem essentiam & bonitatem.

Sed adhuc est fructus creaturarum eas fastidienti. Audis alium amare aut desiderare illas? erubescere, & luge hominem socium naturæ tuæ, oblitum Dei; atque attolle te, & restaurare satage opprobrium communis naturæ amando pro utroque Creatorem. Omnium amorum, quibus mundus amat bona caduca, reum te puta, & satisfac diligendo æternum. Omnium inclinationum, quibus res ad centra sua prouunt, debitorem te æstima, nec differas soluere, celerius mentem & amorem eleuando ad cælum, quàm saxum
saxum

saxum dimitteretur à cælo. Omnia creata propensionibus suis vestigium bonitatis Dei amant, quærendo benè esse: pudeat te, & plores veram ipsam bonitatem propensius non amare, cum fortior sit gratia quàm natura. O quale illud erit, cuius umbram tot conatibus amant creaturæ; ad quod aspirat & concertat totalis omnium amor! Tu omnes dispersiones inclinationum, omnes errores cupiditatum in te congregare cura, ut in Deum contendas, & emendes obliuionem hominum.

CAPUT VIII.

Affectus veri pœnitentis.

TRansfer, transfer à me peccata mea, ô Pater amantissime, qui in cælis es. Sic te inuocare audeo, consensu & doctrinâ amantissimi filij tui IESU, ut te distinguam ab eo Patre, quem in inferis elegi sceleribus meis, quibus malui esse filius diaboli, & fui diu. Facio tibi palàm peccata mea immania & innumera: quæ si possem, illa potiùs occultarem & oblitterarem sanguine cordis mei, ne vultus tuus læderetur horrendis spectaculis. Sed quia nec omnium hominum nec animalium sanguis vnum solum occultare & delere potest, ostendo tibi, ut vnâ guttâ sanguinis di-

lecti filij tui I E S V penitus aboleas. Ostendo tibi quæ peccauerim in te : nam non minuit malitia mea bonitatem tuam. Post malignitatem meam , & innumera scelera manes , ô Pater, bonus. Si ergo malus & pessimus ego perhorresco , & nollem videre crimina mea; tu bonus & optimus quomodo poteris ferre talia spectra , quin aboleas & destruas ? Plus tu bonus odisti peccata mea, quàm ego pessimus nunc odi , & antea amaui. Tentavi lumine lacrymarum abluere illa ; sed non nisi cruor amati mei I E S V lixiuium peccatorum est. In inferno nequitiae meæ sum ; non guttam aquæ, vt ille diues à patre Abraham , sed guttam sanguinis Christi postulo à Patre misericordiarum ego diues & locupletissimus omni iniquitate. Hac meâ petitione nolo fraudare iustitiam tuam , sed solum nolo offendere bonitatem tuam. Vt abluas culpas magis precor, quàm quòd remittas poenas.

O Pater cælestis, perinde exosculor & amo iustitiam tuam erga me , sicut misericordiam tuam : non tam precor indulgentiam poenæ, quàm culpæ veniam. Opto summoperè , & ex toto corde , omnium creaturarû desideria in vnum cogere ; & vellein omnia simul desiderare , vt vindicet iustitia tua peccata mea. Omnium dæmonum & hominû poenas infernales in me vnum susciperem libentiùs,
nec

nec terrerent illæ, vt non terreret me facies tua. Maius malum est peccatum meum, quàm illæ: imò non est comparatio; quia solum peccatum meum malum est, illæ bonæ sunt, quia tu infligis. Atque si haberem illas, non me facerent ex eo magis malum, temperatâ & immixtâ malitiâ meâ cum bono illarum, nec haberem malitiam meram à me, sed cum aliquo bono à te ex iustitiâ tuâ.

Sed ô Pater misericors, vereor, ne dum cupio humiliter detestari peccatum, denuò superbè peccem: optarem descendere in infernum, si fieri posset vt simul gratiam tuam obtinerem. Quomodo ergo plenus peccatis audeo optare, quod Sancti tui amici optauerunt? Quomodo ego solum infernum desiderabo, qui solus peccator peccatorum sum. Quis locus inferni mihi erit? an in profundissimo ad pedes Luciferi? Si hanc iam optauit sedem aliquis amicus tuus, quomodo auserim ego? Locus est ille concupitus à Sanctis tuis, & gradus ad cælum alicui fuit. Seruus tuus ex Dominicanâ familiâ frater Vrigman cum nullum sibi locum congruum reperire putaret, nisi in profundissimo inferni sub ipso Lucifero, audiuit vocem è supremo cælo delapsam, inuitantem, Citò huc ascende, ad thronum altissimum, in cor Dei Patris: quomodo ego illum locum audeo appetere?

Quid

Quid ergo ? erit alius locus infra omnes mihi peccatori super omnes ? an ad pedes Iudæ ? Sed hunc locum sibi arrogavit iam alius feruus tuus , meus Pater beatus Franciscus Borgia , qui & decessit illo loco , cùm attendisset à Domino meo IESV humillimo occupatum aliquando. Qui locus mihi restat ? an sub pedes eius qui alapam IESV dedit , cùm sæpius ego colaphum impegerim ? an sub pedes Caiphæ , cùm quotidie damnauerim ego Christum , eiusque doctrinam ? an ad ianuam inferi , vt omnes introeuntes me pessumdent ? an expectabo præcipitium Antichristi in barathrum infernale , vt subter eius pedes patiar ? O benignissime Domine , peior & pessimus omnium peccatorum sum ego : non mihi locus est in inferno , quia indignus omni loco sum. Indignum me accuso etiam societate dæmonum , vt mihi soli infernus vilior & atrocior præparandus esset. Ego sum opprobrium naturæ , pudor generis humani. Si in te Pater verecundia cadere posset , nullius rei te puderet , nisi quòd tam horrificum & abominabile monstrum conserues in mundo , vt meæ culpæ me fecerunt.

Quin & ipsis dæmonibus dedecori sum , & à suâ societate infernali meritò me repellerent. Nónne peior sum dæmonibus ? in naturâ apertum est : in moribus etiam fateor :
nam

nam video plura in me propter quæ id concedam. Siquidem damnatio dæmonum vnicum peccatum cogitationis fuit: mea verò sunt infinita peccatorum grauissimorum opera. Quæ distantia erit à malitiâ illorum ad meam? quæ est ab vnitæte ad numerum innumerum. Sed mutantur conditiones adhuc: maiorem nequitiam meam agnosco, & si dæmones propter innumera peccata damnati fuissent, & ego vnum solum haberem: nam dæmones non peccarunt contra Deum, qui propter ipsos Angelus factus fuit; non experti erant tantam bonitatem Dei: non peccarunt contra Deum, qui pro ipsis crucifixus fuit: non peccarunt contra Deum, qui se ipsis dedit in cibum: non peccarunt contra Deum, qui tam sublime sacerdotium illis reliquit: non peccarunt contra Deum, qui exemplo suo eis dedit documenta benè viuendi, qui per triginta & tres annos continuis laboribus eos docuit. At ego peccaui (proh anima mea, quomodo non liquefis, cùm tale cogitas?) contra Deum, toties optimum mihi, qui pro me mortuus est, qui mea peccata in cruce lacrymatus est cum clamore valido, & in horto guttis sanguinis luxerunt singuli artus eius meas singulas culpas. Ego indignior sum Lucifero, indignior dæmonibus, indignior Iudâ, qui nondum viderat

IESVM

IESVM pro se mortuum ; indignior Antichristo , qui non toties experietur tantam misericordiam Dei, vt ego : meritò igitur dedignari possunt mei contubernium ; neque infernus dignus me est , nec tantam iniquitatem meam capere volet.

Plus quàm infernum hunc mereor : mereor esse extra omnem naturam , ne inhonorem illam , qui dedecoraui decus suum : occidi , quoad in me fuit , patrem eius : abstuli coronam creaturarum de capite suo : contemnendo auctorem , singulas creaturas inhonoraui : ideò deberem esse scopus odij omnium , & gaudere meâ annihilatione possent. Fortasse hoc peterem , si simul fieri potuisset quòd ego dedecus naturæ , iniuria gratiæ , irrissio Diuinæ voluntatis non fuisssem. tamen , quia mereor torqueri , quem locum inueniam ?

Tu ô Potentia infinita, ô Sapientia incomprehensibilis , ô Iustitia immensa , quærere potes quid de me agas. Interim dum locus inuenitur , & præparatur , expecto non sub satanâ , non ad pedes Iudæ , nec interim occupabo locum Antichristi ; quibus locis adhuc me indignum fateor : sed ad pedes Filij Dei , & Matris eius stantis & lacrymantis ad pedem crucis mei IESV ; qui maiorem patientiam habent , & tolerabunt me , quem non tolerarent

tolerarent fatanas, nec Iudas, nec concilium
 damnatorum. Parcas quæso, si abutar pa-
 tientia Filij tui, & Virginis eius Matris. Ad
 pedes IESV & MARIÆ iaceam: noscunt iam
 hæ plantæ calcare venenata. Ego sum chimæ-
 ra illa virulenta & ferina, & quadriformis
 deformitas, & monstrum multiplex; oculos
 basilisci habens, caput aspidis, ungues leonis,
 & immanitatem draconis. Sed ô Pater mise-
 ricordia, quia super me aspidem & basili-
 scum non potest modò ambulare IESVS
 meus, nec conculcare hunc leonem & dra-
 conem; fixos suos pedes mea peccata tenent;
 conterat interim malitiam meam planta bea-
 tissimæ MARIÆ meæ matris, conterat mise-
 ricordia intercessione suâ, huius serpentis ca-
 put. Ego sum causa doloris eius, & reus sua-
 rum lacrymarum: de me conqueri iure po-
 test, & in me sæuire. Assueti etiam sunt mon-
 stra peccatorum tolerare & tollere pedes pu-
 rissimi IESV. Non quæro illos inter epulas &
 delicias, ut Magdalena; sed inter clauos, cru-
 ces, dolores: & quia rigare illos lacrymis ne-
 queo, cupio illorum cruore ablui. Non irre-
 tiam capillis illos pedes quos video, ne fugiat
 Dominus meus horrorem & foetorem mei
 peccati: implexos ferro acutissimo video;
 officium meum fuit hoc. At si gratum fuit
 his pedibus beneficiû à Magdalenâ factum,
 etiam

etiam iucundum fuit tormentum quod ex
meis peccatis occasionem habuit. Ego, Do-
mine, confixi illos: plus mea valuit in hoc
malitia, quàm bonitas omnium creatura-
rum. Angeli dolent ac stupent; creaturæ tre-
munt ac conqueruntur: repugnat omnis lex,
reclamat omne ius: solùm peccata mea mor-
tem Unigeniti Filij tui postularunt & patra-
runt. Palam hoc obtestor, si fortè hoc modo
includar in oratione IESV. Ipse ipse oravit
pro crucifigentibus se. Ecce adsum, ego fui
crucifixor, & carnifex præcipuus: ego carni-
ficum manus armaui, & imposui malleum in
dexterâ, & clauum in sinistrâ. Ego primus im-
puli manum, vt trāsfoherentur tenerrimi pe-
des. O quantum maius peccatū meum quàm
carnificum; qui Pilati sententiam, & Iudæo-
rum voluntatem impleuerunt! Illi crucifixe-
runt iussi, quem putabant hominem, & male-
factorem, & toto vultu deformem ex calami-
tosâ illâ nocte. Ego crucifixi illum denuò iam
gloriosum, qui pro me iam crucifixus erat.
Quis Iudæorum videns Christum, vt vidit
sanctus Stephanus ad dexteram Dei, auderet
tollere illam vocem, Crucifige, crucifige? at
ego ausus sum non dicere modò, sed plus
quàm facere. Ego purgo, & excuso carnifices
Christi: illi in die extremo confundentur vi-
dentes gloriosum quem confixerunt; ego vi-
dens

dens gloriosum crucifixum pro me, non confusus sum, sed iterum crucifixi: quam ergo excusationem ego habebo?

O Pater, quoties huius memini, considerans tuam infinitam misericordiam, quâ tantam meam ingratitude sustinuisti, non possum non optare mihi tuam iustitiam, nequeo recusare inferni poenas meæ iniquitati debitas, dum tamen culpa deleta esset. Erítne infirmior diuinus amor, quàm humanus? debilior charitas, quàm concupiscentia? leuior amor tui, quàm amor mei? Si amor mei contemnere Deum potuit: amor Dei cur non poterit me penitus contemnere & humiliare usque ad inferos? Iterum, iterum exosculor iustitiam tuam: puni & vlciscere in me tuas offensiones: nam qui temeraui omnia attributa, ut destruerem quantum in me est per peccatum; nunc talem remissionem & poenitentiam vellem, ut restituantur omnia, & integra maneant. Manebunt, Domine, si per misericordiam tuam mihi tuam gratiam dederis, & per iustitiam poenam meam. Serui tui Moyses & Paulus, anathema pro fratribus suis voluerunt esse: ego pro Deo meo, pro iustitiâ Dei mei, anathema & maledictum volo esse, ut CHRISTVS IESVS fuit pro me. Coriarius ille Alexandrinus optabat reliquis paradisum, se solum dicens

D

infer-

infernus cruciatus ingressurum; & Magni Antonij superavit perfectionem. Sancta Christina, potius quam cælum, elegit maximos cruciatus pro animabus. Ego, ut salua sit iustitia Dei quam violavi, cruciatus inferni non debeo reiicere. O si imitarer IESVM, qui cum inseparabilis à Patre sit, descendit ad miseriam nostram, ut maledictum esset: ego quoque vellem inseparabilis charitati tuæ fieri maledictum, fieri anathema usque ad infernum; etiam ibi amplexarer IESVM meum. Duo sunt mihi brachia: vnum est humilitatis, quod illi supponerem, & sacratissimæ suæ humanitati vnirer; alterum dexterum est amoris, per quod Diuinitatem circumplecterer. Eia Pater, ad pedes IESV, per ipsum IESVM, precor deleas foeditatem mei peccati: per illum ipsum à te impetrabo ut ignoscas, per quem tu non impetraisti ut non te offenderem. Maior est tua bonitas, quam mea malitia: valet tamen potius crucifixus Christus flectere & inclinare bonitatem tuam; & non præualuit apud me flectere & declinare malitiam meam.

CAPVT IX.

De ardenti desiderio seruientium Deo.

NON est iustum desideres exiguè, ô pusillanimis spiritus, quod summum bonum est. Gratia & natura sorores sunt: eundem auctorem & patrem Deum habent. Si desiderare non discis à IESV tuo, qui desiderio desiderauit pati pro te, vt te pudeat non desiderare ardentissimè gaudere cum illo; discè à rebus naturalibus, quomodo concupiscas cælestia. Natura nullum concedit alicui rei bonum, nisi eius præcesserit magnus appetitus: ita nisi ardens desiderium ex gratiâ etiam præcedat, non consequêris donum magnæ virtutis. Res naturales plus optant, quàm consequuntur: ignis cùm ascendit sursum, nil magis appetit quàm contingere cælum; & tamè illuc non peruenit: sed cupiditas illa nimia opus fuit, vt in locũ perueniret sublimè. Saxum cùm decidit, desiderat descendere vsque ad cor terræ; & tamen permanet in eius superficie. Quam ardentissimam affectionem ingessit etiam brutis erga fetus: vacca, absente vitulo, mugit & clamat; & illuc, vbi putat esse, regreditur vt primũ potest. Animalia, quæ timida aut imbecillia sunt, amor prolis armat, irritat & ferocia reddit: hoc ve-

hemens desiderium necessarium fuit ad vincendam difficultatem procurandæ sobolis. Res summè difficilis est, perfecta virtus & unio cum Deo: quomodo difficultatem poteris vincere, nisi summè desideres? Appetitus naturalis est dispositio ad perfectionem naturalem: sic cupiditas magna & supernaturalis præparat ad perfectionem supernaturalem, & ad suscipienda plura dona Dei, & maiorem gratiam. Auaris & mercatoribus, qui plurimum auidi sunt, comparavit Christus eos qui quærunt Regnum Dei; ac beatos prædicavit, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, duos ardentissimos appetitus uni rei copulans. Nullus est modus in desiderio placendi Deo; nullum est medium nec modus, nisi semper absque modo & interruptione, & infatigabiliter optare & amplecti crucem, & numquam esse saturum patiendi. Sic intento & omnimodo animo debes servire Deo: nam alioqui non rectè servies: tota enim illa voluntas requiritur, ut non deficias præ difficultatibus, nec omnes adhuc vires possibiles possent satisfacere particulæ divinæ infinitatis.

Deus infinitus est: vide tu pusillanimis, quomodo audes limitare desideria tua. Hæc bona caduca desiderantur centies & millies, plusquàm petunt & merentur desiderari, &
tamen

tamen non obtinentur. Deus immensus & infinitus, cum deberet desiderari plusquam infinite; quomodo tam languide & remisse ad illum aspiras, & sine æstu desideriorum indignè vis possidere? Excita te, & pudeat non desiderasse illum, plusquam alius homo desideravit bonum creatum; imò plusquam alia creatura desideravit Deum ipsum. Vehementissimum desiderium, clavis aurea est Regni cælorum, & totius profectus. Sicut enim sine desiderio nihil fit; ita sine ardentissimo desiderio difficillimum omnium perfici, & obtineri nequit. Gaudia terrena ut obtineantur, requirunt pro pretio sui multò maiora desideria, quàm valeant, ut possint comprehendi & haberi vincendo difficultates consecutionis: quantus pudor est ad gaudium æternum infinitatis diuinæ intendere tantò minori affectu, quàm illud valet, & petit, & tu potes?

Da mihi, Domine, qui coarctabaris usquequò in tuo cruore fuso baptizareris, præ magnitudine desiderij patiendi pro me, ut te desiderem. Quid mihi debet esse in cælo & in terrâ nisi tu Deus, & amator mei; & post te, nisi solùm pati pro te, & tecum? Ardentissima pœnitentia, & debitus bonitati infinitæ amor est, cum pro leuissimo peccato veniali vellem pati, quantum in me est, per

infinitos annos inferni supplicia , etiã ne aliqua creatura illud committeret: quantum, Domine, deberem desiderare pro meo profectu, & ne committerem ego illud? & tam parum nihilominus sollicitor pro gloriã tuã. Nihil aliud deberem facere, nisi votis, precibus, suspiriis, lacrymis, ad hoc anhelare; & cùm re nihil magni efficere possim, comparatione magnitudinis tuæ, desideriis curare excedere imbecillitatem meam, & supplere paupertatem propriam.

CAPUT X.

De contemptu & recessu mundi.

NON solùm tristitia mundi, sed & gaudia luctuosum & noxium finem habent: at in virtutis viã non solùm lætitia, sed mœror ipse & tristitia gaudium summum continent, & obtinent. Quid tristaris & tepefis in viã spiritus? Cum magno tuo periculo diligis, si quidquam mundi amas: imò tua optas pericula, vbi adhuc ipsa bona quæ pretiat, sunt mala, & corrupta, & te corrumpentia. Si modicum fermenti totam massam corrumpit: quid illi sanum & azymum erit, qui mundo miscetur, vbi tota massa corrupta, & fermentum est; vbi solùm boni putantur qui sunt mali, & mali sunt plurimi? Qui se-
mel

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 55
mel mortuus est mundo, caueat ne postea
moriatur Deo, rediuius mundo; & aliquid
terrenum exoptet, licet non possideat nec
fruatur. Plus nocere solet amor temporalis
rei, quàm possessio & vsus: non res, sed affe-
ctio nocet nobis, quæ vehementior est caren-
ti. Ne sis, iuxta sanctum Iudam, arbor bis
mortua & infructuosa. Mundo moritur, qui
è mundo egreditur: Deo moritur, qui ad
mundum regreditur. Hic postquam amisit
fructum & commodum mundanæ vitæ,
rursus amisit fructum spiritualis; ideò omni-
no inutilis, & sibi sine fructu vllò. Eum qui
mortuus est, mundus non patietur. Pelagus
est mundana vita: mortuos mare non susti-
net, sed intra triduum elicit.

Caue ne fallaris, si nunc cùm non tractas
mundum, putas esse bonum: memento fuisse
malum, cùm illum tractabas, & non à longè
noueras; propterea illum fugisse. Crede ma-
gis experientiæ tuæ certæ, quàm opinioni
fallaci: crede magis tibi testi oculato, quàm
absenti. Scito non esse mutatum, postquam
inde discessisti; nec meliorem tempore fa-
ctum, nec securiorem de die in diem fieri, sed
peruersiorem indies. Quotidie labitur: æta-
te plus delirat; maiorem error auctoritatem
senectute obtinet: purioris vetustate malitiæ
vinum propinat: annis magis præscribunt vi-

tia ; excitantur quotidie noua . Quia erat malus mundus , tolerare non potuisti : nunc cūm deterior est, cur vis amplecti? Ipsis mundanis, qui illum constanter & fideliter amarunt , intolerabilis est & infidus , & de illo queruntur: qualis erit tibi, qui ab eo, & à Deo defecisti, vtrique infidus. Quare vt fugitium mundus te flagellabit , & Deus vt perfidum non te defendet. Maior ratio te constringit modò ne regrediaris ad desideria mundi, quàm fuit egrediendi : at saltem eadem sunt causæ , quæ fuerunt recedendi ab illo. Deceptus sibi est & cæcus, tibi fallax, vilis in se; despiciendus, tametsi alicuius pretij fuisset, quia maxima bona impedit , & cruciat amatores suos ; vndique periculis refertus , non solum ipsarum rerum temporalium, sed, quod plus est, æternorum bonorum. Totus est mendacium : nam præter malitiam & inclinationem ad fallendum, ipse in se est deceptus ; vt etiam cūm non velint homines mundani fallere, te fallent. Ipsa sapientia mundi, stultitia est . Quomodo in illo videbitur veritas , vbi etiam ipsum lumen sunt tenebræ ? Quales erunt tenebræ ? totus apparatus mundi, & fundamenta eius, sunt instrumenta cæcitatatis , & obtundunt aciem iudicij ; superbia, gula, libido, inuidia, ambitio, iracundia : quibus accedit perfidia ; vt ipsum cui
magis

magis fauet, velut Iudas Christum, osculo suo tradat perditioni, & potestati tenebrarum.

Fallax mundus est: suam gloriam, quæ nihil est, summo pretio vendit. Parum esset, si nihil solum esset, nisi ignominia esset: gloriantur homines, quorum oporteret puduisse: diuitias cuiq; mentitur permanuras contra fidem experientiæ, cum per tot manus transierint, ut ad eas venirent, quibus nunc possidentur. Bona simulat, quorum singula non minus sunt quam trina tormenta: adeo superant in mundo mala & angores, ut sesquiduplo sint cruciatus & tormenta affligendi plura, quam res sint in illo, & quæ bona putat. Vnaquæque res antequam habeatur, ut obtineatur, angit sollicitudine & labore; postquam obtenta est, timore & curis ne amittatur; at iam amissa, dolore & carentiâ eius. O veritas cælestis, quid magni agam, si non desiderem hoc mendaciorum & angorum chaos? Si relinquam pro te rem tam vilem; quæ propter se aut propter me relinquenda esset? Ethnici plures Philosophi reliquerunt mundum propter pacem suam: cur non relinquet fidelis propter gloriam suam, & tuam? Illi reliquerunt mundum, quia in se contemptibilis: cur Christianus non contemnet, quia tu inæstimabilis, & gloria,

58 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
ria, quam sperat, sine pretio sit? Et si bonus
esset mundus, stultum esset si præponeretur
illi rei, in quâ est omne bonum.

C A P V T X I.

De modo acquirendæ pacis.

NOn potes benè viuere, nisi continuò
moriaris, & vincas naturam tuam: non
poteris habere pacem, nisi te oppugnes: hæc
via lætissimæ libertatis. Cura alterius volun-
tatem facere libentiùs quàm tuam, & num-
quam infensus eris: ama potiùs minus habe-
re quàm plus, & de nemine querêris: elige
semper inferiorem locum, & subiici vniuer-
sis, & vix tristis eris: exopta pati, & ferre
aliquid pro IESV, & neminem inuenies gra-
uem: in omnibus Deum quære, vt in te eius
voluntas fiat, & numquam turbaberis. Si al-
terius hominis voluntatem debes potiùs fa-
cere, quàm tuam; cur non diuinam volunta-
tem facies, & gaudebis, si in te impleatur?
Obserua hæc in corde tuo, vt perpetuâ pace
fruaris. Non potest obtineri vera tranquilli-
tas, nisi per contemptionem mundi, & victo-
riam nostri. Duplici modo hoc fieri potest, si
vim tibi inferas contra id quod tibi videtur
in mundo aut in naturâ bonum & delectabi-
le; aut si cognoscas non esse bonum, & iudi-
ces

ces omnes res in veritate: hæc via suauior est, & permanentior, quamuis contradictionem tui appetitus debes semper cum magno furore adiungere. Qui tamen in fide & spiritu sibi persuadet rerum veritatem & vanitatem; facillimè se vincet, & contemnet mundum.

Nihil magis oportet ad profectum, quàm rectum iudicium de rebus ferre, & sensum habere iuxta doctrinam IESV. Quid audis de ore sanctissimo ipsius veritatis? Beati pauperes spiritu, beati qui lugent; beati qui persecutionem patiuntur. Cur ea, quæ Veritas Dei censuit beatitudines, tu censebis graua & molesta? quomodo non decipieris, si ea putes mala, quæ de fide constat esse bona, & facere beatos? Credimus mysterium sanctissimæ Trinitatis, quia Christus illud reuelauit nobis. Idem IESVS etiam reuelauit non esse mala, sed bona, quæ mundus fugit, paupertatem, dolores, iniurias: neque minùs debet credere, ista esse bona patientibus, quàm Deum esse Trinum & Vnum, qui cognoscit sic docuisse Christum. Æstimemus ergo veritatem, & contraria mundo iudicia habeamus. O Veritas æterna, da mihi, vt omnia temporalia iudicem mendacia; & quæ multum nocent, ne iudicem magna bona, iuxta doctrinam tuam! Da mihi, ne deceptus uiuam,

uam, ea magni faciendo, quæ odisse debebam. Si de fide est, paupertatem, humiliationem, afflictionem, esse non solum bona, sed beatitudines: quomodo non eligo habere minus quàm plus, despici quàm laudari, affligi quàm deliciarî?

Qui in fide & veritate ambulat, æstimans ea bona quæ Christus iudicauit, tantoperè debet abesse à tristitiâ propter inopiam suam & molestiam, vt summis has votis deberet desiderare, & lætari in illis, atque omnino & non ex parte abhorre ab omnibus quæ mundus amat & complectitur; & admittere, & concupiscere ex toto corde suo, & ex totâ animâ suâ, & ex omnibus viribus suis, & ex omni mente suâ, quidquid IESVS amauit & amplexus est. Quemadmodum mundani, qui ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & quærunt magnâ cum diligentîâ honores, famam, magni nominis æstimationem in terrâ, sicut mundus eos docet, & fallit: sic qui procedunt in spiritu & veritate, & seriò Christum Dominum sequuntur, amant, & ardentissimè exoptant, quæ his omnino contraria sunt; indui nimirum eâdem veste, ac insignibus contemptibilibus, quibus Dominus gloriæ indutus est. Adeò vt, si sine offensione vllâ diuinæ Maiestatis, & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa

sa testimonia, iniurias pati, ac stulti haberi & existimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occasione) eò quòd exoptant assimilari ac imitari aliquo modo Filium Dei. Ad hoc maius & impensius studium tuum sit, quærere maiorem tui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit, mortificationem. Cur vis deceptus viuere, non æstimando quæ æstimauit Deus, & ita honorauit, vt Filio dilectissimo & vnigenito dederit?

Profectò quamuis bona non essent, hoc solo titulo quòd IESVS ea elegerit sibi, honoratissima manebant, & digna vt toto corde concupiscerentur à nobis: & hoc solo quòd mundana bona reiecit, infamia & vilia sunt, omnia quæ homines magnificiunt, & digna vt plus quàm mortem horribilia formidemus. IESVS victus amore nostri elegit quæ mundus odit: cur nos pro amore IESV non admitteremus illa? Quid dico, pro amore IESV? pro amore nostro id deberemus facere. Qui amat animam & vitam suam, amet mori in vitâ. Cur, si amas vitam, non amabis potiùs æternam & beatam, quàm istam miseram & momentaneam? Quicumque amat sibi aliquid, illud vult quod præstantius est: quare qui amat vitam, debet amare non temporalem, sed æternam: qui amat bona, non debet

debet amare mundana, sed cælestia: ideò per ipsum rerum amorem cogi debemus, vt omnia mundi bona contemnamus: nemo est qui amet aliquod bonum, qui non malit illud perpetuum. Absurdum est & contrarium, quod experimur: nam per ipsum rerum, & vitæ amorem, iacturam magnam facimus eiusdem quod optamus. Dic mihi, ô miser mundi amator, qui æternæ vitæ obliuisceris, utrùm ista temporaria contemnas, an diligas? Si contemnis, ideò debes facere vt meliora appetas: si diligis, tantò magis diligenda sunt maiora. Quomodolibet conuincimur amare æterna: quæ tantò maiora consequemur, quantò magis hîc denudamur, vilipendimur, & affligimur pro Deo. Non tamen sunt condignæ passionēs huius temporis ad futuram gloriam: nam quod momentaneum est & leue, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Commeatus æternitatis facillimè præparari potest, & diligentissimè curari debet. Quicumque locum aut agrum, in quo diutiùs commoraturum putat, locupletissimè præparat; & vbi paruo futurus est tempore, parum & contemptim curat: restat nobis æternitas in aliâ vitâ; præparanda merita sunt, ne peruersâ prouisione impendamus breui tempori curam maximam, & maximo tempori curam breuem.

Verùm

Verum non solum pro vita æternâ , sed pro temporali debemus temporalia odisse: inquietant nos, & angunt mille curis, ut consequamur; mille timoribus, ne omittamus: ægrè ferimus quamlibet iacturam; quæ cum frequentissimè accidat, in continuis mœoribus, iracundiis, & infinitis perturbationibus volumur. Solum qui contraria mundo voluerit, sine contrarietate & cum pace sanctâ viuet. Vnde igitur merentur nomen bonorum ista, quæ nos affligunt, & nocent? Opposita potius sunt iudicanda bona: quæ citius bonos nos faciunt commemoratione conditionis nostræ, recordatione Dei, occasione merendi, & imitatione vnigeniti Filij Dei. Verissimè dilector hominum IESVS ea dixit, non tantum bona, sed beatitudines. Philosophi quoque Gentium præstantissimi non iudicarunt bona quæ mundus magnificiebat, sed contraria. Aliqui oderunt & recusarunt omnia bona temporalia, ut saltem in hac vitâ temporalem beatitudinem consequerentur, sepositis curis & timoribus, & omni animi perturbatione. Pudor noster est, quòd sine exemplo Filij Dei illa præstiterint Ethnici, & sine spe aliorum bonorum, & cum mundus adolescentior & speciosior erat, & locupletior bonis suis, licet fucatis. Nos autem habemus gloriam imitandi IESVM,

svm, & mercedem in cælo : mundus præter-
eà nunc deterior & deformior est, qui non
solummodò caret solidis bonis, sed etiam
caducis : vix iam habet vt fallat : splendor
eius fucatus iam deest ; vt nos decipere non
possit, nisi nos metipsi decipiamus.

C A P V T X I I.

De excellentiâ eius qui est in gratiâ.

Quid de mundo quæris, si es supra mun-
dum ? quid de terrâ amas, si amaris à
Deo ? Quomodo in naturâ hæret, qui ascen-
dit ad gratiam ? O bonum numquam intel-
lectum, & passim neglectum ! maxima &
pretiosa nobis promissa donavit Deus, vt per
hæc efficiamur diuinæ consortes naturæ.
Quid quærit præter Deum, qui inuenit gra-
tiam Dei, quæ hominem attollit super om-
nem naturam, etiam altissimorum Throno-
rum, Cherubim & Seraphim, si horum sub-
stantia per se, licet eminentissima super om-
nem aliam creatam, spectetur ; & Deum fa-
cit patrem nostrum, amicum & socium inse-
parabilem. Præcedere alium loco aut gradu
aliquo inter homines magni fit : quale erit
omnes naturæ gradus excedere ? Quamuis
mundus pretiosissimus esset, & res humanæ
æstimabiles, deberent contemni ab eo qui est
in

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 65
in gratiâ. Dæmon superbissimus est ; non ta-
men æstimat opinionem hominum , nec a-
mittere aliquid putat , licet maledicatur :
non captat applausus humanos , non æsti-
mat res materiales, dedignatur gustus homi-
num , ridet res nostras , hoc solum quòd al-
tioris sit naturæ: quomodo qui euectus est ad
consortium naturæ Dei , qui in supremo re-
rum gradu positus est , sollicitatur pro rebus
vilibus ? Planè si homo intelligeret celsitudi-
nem , ad quam peruenit , postquam benè
confessus est, & accepit gratiam; non erat ne-
cesse aliud , vt vniuersa penitus despiceret &
rideret : neque vt ad contemptum mundi in-
duceretur , opus erat virtute magnâ ; sed vel
vitio id faceret , nisi impossibile esset , quòd
gratia esset causa culpæ. Mali spiritus sine vl-
lâ virtute non magnificiunt has res materia-
les , quia ipsi sunt in superiore naturâ : quid
debet facere cum virtute , qui statuitur super
omnem naturam ? Rex supremus purpurâ
indutus , non magni faceret ligonem neque
falces ; quam è viâ , si inuenisset ante pedes,
non tolleret, quia excellentioris dignitatis est
quàm rusticus : cur homo , si semel ad gra-
tiam Dei venit , deiicitur pro rebus terrenis,
cùm eius dignitas supra cælos sit?

O quanta excellentia gratiæ ! latet sæpè in
vestitu humili , in corpore debili , languente,

E

&

& horrido interdum. Vide quantum distat natura altissima Seraphim à naturâ fœdissimâ vermiculi; plus excedit vile mancipium, & fœdus leprosus, si in gratiâ sit, naturam sublimioris Angeli. Si Deus crearet aliquam naturam selectam, quâ reliquæ omnes inferiores essent, plantæ, animalia, homines, & Angeli; vt eam agnoscerent mentes illæ sublimis mundi, Principatus, Dominationes, Seraphim, suâ naturâ superiorem, veluti pecora campi agnouerunt Adam; quàm sublimis putaretur? An decorum esset, si inter bruta se misceret, & animalium mores imitaretur? O homo, ad altiorem statum eleuaris dum gratiam retines, superas omnem naturam, non solum creatam, sed quæ creari potest. Quantum mirareris, si vermiculum, quem videras in cane mortuo, vidisses factum supremum spiritum, & æqualis naturæ cum Seraphim? cur non miraris euectionem tuam maiorem à peccato ad diuinum statum? Anne vermiculus factus spiritus, appeteret cadauera fœtida? cur tu amas caduca, mirabili modo & priuilegio Deus factus, & filius Excelsi Dei non facti, qui te fecit hominem, & refecit diuinum? Licet non videas dignitatem tuam, debes credere, & certiore quàm oculorum cognitione magnum quid de te æstimare. Si omnis naturarum existentium & possibilium

possibilium perfectio, excellentia, pulchritudo, in vnâ naturâ conglomeraretur, nihil esset hæc præstantia præ minimâ particulâ gratiæ, præbentis animæ excellentiam super omnem excellentiam, & pulchritudinem super omnem pulchritudinem naturæ. Nulla est comparatio Dei ad omnem perfectionem naturalem: sic ille qui est in gratiâ, excedit omne bonum rerum; nam est in diuino gradu.

Finge, cùm nihil eras, & Deus te creare voluit, te interrogasse in quem gradum rerum creari velles, an solum esse elementum purum, an rupem, an metallum, an lignum, an brutum, an hominem, an Angelum, an vnum ex Seraphinis? nõne hoc putares magnum beneficium? an ne eligeres esse insensibilem creaturam, aut potius malletes adscribi inter intellectuales? an fortè auderes sperare & præsumere censeris in eodem ordine diuino cum Deo superiorem omnibus dictis naturis? ecce quomodo quod nec in mentem tuam auderet venire, Deus tibi concedit. Non te deiecit inter animata, non inter insensibilia, non inter irrationalia; sed sublimauit non solum ad gradum rationis & immaterialem, sed ad quemdam diuinum. Plus debet Deo vnus solus homo pro minutissimo gradu gratiæ, quàm vniuersæ creatu-

ræ , à Seraphinis vsque ad arenas maris , pro creatione naturarum omnium. Plus debes Deo , quia per gratiam communicauit tibi suam naturam , quàm si sub tuam potestatem omnem creatam naturam subdidisset , omnes Angelos cæli vsque ad pecora campi.

Omnes res per suas classes distributæ sunt : inferiores non attingunt eas quæ superioris sunt ordinis : res inanimatæ non possunt attingere perfectionem viuentium : res viuentes non perueniunt ad sensitiua : res sensu solum præditæ non possunt percipere intellectualia , nec corporales res spiritualia. Oculus non potest cognoscere Angelum , quia sunt diuersi ordinis : sic natura non potest attingere Deum in se ; qui plus excedit omnem creatam substantiam , quàm quod spirituale est omnem sensum. Nemo potest operari diuina , nisi in statu sit diuino : quare vt nosceremus in se & tractaremus Deum , necesse erat eleuari in gradu sublimiori super totam naturam , & constitui in diuinâ serie ; quod facit gratia , efferens hominem extra naturæ claustra , constituens illum in deifico statu & ordine , consortem eum faciens diuinæ naturæ , & Deum mirabili modo & priuilegio reddens. Per gratiam enim participat homo Deum secundum gradum supremum diuinæ naturæ , in quantum excedit omnem naturam ;

turam; non solum quatenus est existens, uiuens, cognoscens, sed quatenus Deus est, & super omnem existentiam, vitam, sensum, & intellectum. Participat diuinam essentiam, quatenus super essentiam est: participat diuinam substantiam, quatenus supersubstantialis & superessentialis est: ideo homo in gratia est super naturam, essentiam, substantiamque omnem. Si inter omnes animas & spiritus Angelicos vni soli fieret tantus fauor, vt ille vnus in mundo fuisset & nunc solus esset in gratia, licet minori quam nunc habet infans post Baptismum mortuus; stupendum miraculum haberetur, omnis creatura veneraretur illam. O anima, quomodo non te putas venerabilem, si humiliter suspicaris in gratia esse? Ne te sollicitas pro rebus te inferioribus; & sunt omnes te inferiores.

Nihilominus non est sola maior excellentia gratiae excellere omnem naturam, si spectemus quod faciat hominem filium Dei charum. O qualem charitatem dedisti, Pater, vt filij Dei nominemur & simus! Accipimus spiritum adoptionis filiorum, vt iustificati gratia Christi, coheredes IESV simus, & heredes tui. O quis posset intelligere quanta dignitas sit fieri filium Dei! Magni aestimant homines, esse coniunctos & famulos terreni Regis: cur non aestimamus esse filios & here-

des Dei ? Gloriantur mortales de profapiâ hominum mortuorum, de genere carnis morituræ, de naturâ suâ terrenâ: cur non gloriantur de gratiâ, de naturâ Dei, de filiatione diuinâ? Qui ducit sanguinem Regium etiam post multas generationes, in magno mundi honore habetur: quanti debet fieri cognatum esse Deo, & consortem eiusdem naturæ?

Plus afficitur pater erga filium, quia particeps suæ naturæ est, quàm erga illum qui similis coloris est, aut eodem modo loquitur, aut eandem figuram habet: ita Deus dulciùs afficitur erga illum qui habet gratiam, quia particeps suæ naturæ est, licet minimus & contemptibilis in mundo sit, quàm erga naturam Angelorum. Maior differentia est inter substantiam Cherubicam per se, & eum qui est in gratiâ, quàm inter illud quod est pictum & viuum: licet omnis creatura participet quodammodò Deum, incomparabilis differentia est. Per naturam participat, quemadmodum imago: cùm pictor se pingit, participat pictorem in similitudine, colore, lineamentis, & superficie tenus, non in gradu vitæ & animæ rationalis. Sunt omnes naturæ rudes adumbrationes aliquius perfectionis diuinæ, sed sine parte diuini spiritus. Solùm, qui est in gratiâ, est imago viua Dei cum spiritu suo, & velut filius & imago

imago sui Patris per consortium & communicationem naturæ. Quantum distat tabula & lignum, quæ repræsentat aliquem Regem, à dilecto filio ipsius Regis? plus distat, qui est in gratiâ, ab excellentiori essentiâ & perfectione naturali supremi Archangeli: omnis enim substantia & natura mortuo modo repræsentat Deum; vt lignum, aut tabula, aut saxum aliquem Imperatorem. Inter eos in quibus est participatio naturæ, non tam dicitur similitudo, quàm identitas: ideò qui est in gratiâ, dicitur etiam idem cum Deo à sanctis Patribus: & vt pater & filius in humanis eadem persona censentur. Ipse Filius naturalis Dei dicit: *Omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.* Quamuis enim omnis iustus, præter Iustum Iustorum IESVM, solùm fiat filius Dei per adoptionem: maior est vnio & vnitas inter illum & Deum, quàm inter alios patres & filios naturales. Filij hominum solùm habent particulam exiguam materiæ vilis & carnis paternæ: at qui est in gradu gratiæ, integrum spiritum diuinum in se habet. Excellentior filiationis modus est filiatio Dei adoptiua, quàm naturalis hominum.

O homo, gaude de tuâ dignitate, & ne degeneres à conditione diuinâ: cura honorem Dei: sollicita causam eius, si non quia

Deus tuus est, saltem quia Pater tuus, quia omnia sua erunt tua. Filij quia sperant hereditare substantias patrum, eorum negotia agunt: tu heres Dei es, ne putes te alienum. Licet Deus non creauisset nos; ex eo quòd accepit in filios, deberemus cordialem amorem erga illum habere, & omnem curam in rebus diuinis adhibere. O Pater amantissime, quomodo non æstimo esse tuæ familiæ, & specialissimè mihi prouidere? Feræ procatulis exponunt se periculo vitæ: quid facies tu, qui etiam eos, qui contempsimus Filium tuum naturalem, adeò dilexisti, vt acciperes in filios? Quantam fiduciam potest habere anima in hac filiatione? Licet Deus nihil prouideret, attentissimam curam & dulcem sibi sollicitudinem haberet erga illum qui est in gratiâ. Quantoperè mater vidua sollicitat filium vnicum desideratum? maior & tene-rrior affectus Dei & attentio est in iustos.

Accedit quòd per gratiam amici Dei fiamus. Ipse IESVS dulci supra mel voce inquit: *Vos amici mei estis*. Per gratiam enim est inter hominem & Deum dignitas quædam non disparis ordinis, in diuinam classem eleuando mortalem, vt immortalis Regis sit amicus. Licet filij Dei non efficeremur; ex hoc solùm quòd gratia reddat nos amatos illi, inæstimabilis excellentiæ est. Amicitia præfertur

præfertur cognationi, & fidelior quàm natura ipsa habetur: consanguinei sæpè negliguntur, aut odio habentur; amici semper diliguntur: plus faciunt homines pro amicis quàm pro fratribus: qualis erit amicitia diuina? Duo maximi tituli sunt, cognatio & amor: vterque in gratiâ inuenitur. Amari à Deo, est locuples vena auri cælestis, & diuinorum bonorum: amor Dei non focors & ignauus est, sed efficacissimus & diligens. Amare est, velle alicui bonum: in Deo idem est velle & facere; quare quem amat, diuitiis cæli implet. Amari à Deo, perpetuum est stillicidium, imò flumen donorum. Si pro inimicis dedit vitam, quid pro amicis faciet? Nihil in Deo est inordinatum: quare si pro aduersariis talia facit, pro dilectis incredibilia aget; maximâ attentione & summâ fidelitate prouidebit illis. Si tantam curam habet inimicorum nostrorum, vt iubeat diligere; quantam sollicitudinem habebit suorum amicorum? Adeò nos dilexit cùm inimici eramus, vt videretur nos diligere plus quàm se: anne cùm nos amicos dicit, & habet, diliget minùs quàm inimicos?

Gauderes habere amicum tantæ fidelitatis, ac Dauidis & Ionathæ: sed res ridicula est, & tamquam perfidia omnis humana fides, respectu eius quam Deus habet erga te. Re-

spici à Rege terreno, pro fauore habetur: qualis erit, amari à Deo & zelari? Vis noscere, ô anima, amicitiam & fidelitatem Dei? tanto-perè amat suos amicos, vt nesciat separari ab illis. Si in cælo solùm esset Deus, statim veniret, & non seiungeret se ab eo qui habet gratiam; sed mansionem apud eum faceret, vt societas nostra sit cum Patre, & cum filio eius IESV CHRISTO per Spiritum sanctum, qui diffusus est in cordibus nostris. Cerui, oues, agni & columbæ gregales sunt; iis iunguntur, & amant, in quibus agnoscunt suum genus. Deus socialis est, Filius Dei agnus est, Spiritus diuinus cicut & affabilis est, amat eos qui diuini fiunt, obtinentes consortium suæ naturæ quasi gregales Deo facti. Si sacratissima humanitas Christi adeò fauisset alicui, vt ab eo numquam velleret separari, quid diceremus de tam eximio priuilegio? cur non admiramur quòd diuinitas non discedat, quòd indiuiduus socius iusti Deus sit? Nec tantùm contubernalis illius habitat cū eo, sed in eo; in quo iucundiùs quàm in Sole ponit tabernaculū suū.

Quis pater ita diligit filium, vt nolit separari ab eo, & semper ambulet cum eo? quin potius pædago committit, vt illi assistat: at Deus Pater & amicus noster nobiscum semper vult incedere. Quæ mater ita diligit filium, vt semper in vlnis suis ferens amplectatur

Statuatur tenerrimè ? Deus hoc facit. Gratia est nodus Dei & hominis, est dulcis amplexus diuini Spiritus & humani. Inter mortales pater potest non esse vbi adest filius : at Deus nescit abesse ab eo, qui est in gratiâ. Licet sit Deus in creaturis essentiâ suâ, præsentîâ, & potentiâ ; hoc fit quia Deus : aliter esse non potest ; non ex dignitate & meritis creaturarum, sed ex immensitate & infinitate Dei. At gratia hanc vim habet, non natura, vt si aliqui Deus absens esset, & non fuisset immensus, illum præsentem faceret, & ad hominem existentem in gratiâ veniret, mansionem apud eum faciens, factus vnus Spiritus cum illo : & licet posset obliuisci rerum, præsentem semper haberet dulci memoriâ, & prospiceret habenti gratiam : & quamuis posset relinquere creaturas, & non operari, sustentare, & tueri illas, in iusto semper aliquid boni operaretur : sicut enim amor acris est, non vult bonum quin efficiat.

Quantus fauor & dignitas est, Deum semper comitem habere ? Certè obstupesceremus, si aliqua creatura esset tam amata Deo, & excellens, vt iuberet omnes spiritus cælestes, millia millium quæ assistunt sibi, comitari illam ; vt quocumq; abiisset, cum illâ esset tota ista pompa & maiestas : quid erit hoc præfocierate & comitatu Dei, nisi solitudo ? Quid
omnia

omnia ante te, Domine, nisi tamquam nihilum? Si illam creaturam miraremur; quomodo non admiramur animam in gratiâ, cum Deum pro comitatu habeat, non lateri adhærentem, sed in essentiâ suâ velut animantem illam? O fortunatissimam dignitatem hominis, & dignationem Dei, quod Summa illa Maiestas comitetur semper pusillos homines! nam minimè otiosus & inutilis animæ socius Deus erit, ut non prouideat illi. Anne torpens aut cæcus assistet, ut non videat necessitates eius & misérias? Profectò non in vanum Deus se associat iustis. Possunt & se & sua negligere, si solùm curent quæ Dei sunt: Deus fatagit illorum. O Pater mi, ô amice, ô sodalis, precor Maiestatem tuam, ut reuerentiam, fidelitatem, & affabilitatem erga te habeam: tecum me geram ut filius cum patre, zelans omnia tua, reputans eadem mea; ut filij boni curant res parentum, quia respiciunt ut propria. Precor, ut amicus fidelis sim tibi, in omni euentu honorem tuum quærens, partes tuas agens, & te amans plus quàm me. Da, ut bonam societatem tecum conseruem, ne continuis defectibus contristem Spiritum sanctum tuum.

At si gratia omnis in se tanta sit, ut nos cognatos & gratissimos & necessarios Deo, velutque Deos faciat, ex eo quòd detur per
Chri-

Christum; felicior, venerabilior, & magis privilegiaria est illa quâ fruuntur homines, quàm ea quâ donati sunt Angeli, & Adam in primo innocentiae statu. Ij filij quos maioribus doloribus mater peperit, plus dilecti habentur: quid mirum, cum gratia nostra tot doloribus steterit Christo, si iucundior sit; & amabilissimè propter eam maioribus privilegiis fauerit Deus, plura auxilia tribuendo, diutiùs nos sustinendo, magno efferendo honore, vt ipsi Angeli venerentur homines, quòd habeant gratiam per Christum, & pertimescant iam naturam nostram conspiciere prostratam coram se, quam ante incarnationem contempserant: quia specialis dignitas accedit gratiae, quam nunc habemus; quia facti sumus membra viua Christi, & computamur idem cum illo. A capite in membra redundat veneratio: quomodo despicient Angeli naturam nostram, quam suspiciunt exaltatam supra suam vsque ad thronum Diuinitatis, & consortium Dei? Quid mirum, non tractent vt inferiores suos, quos Dei Filius primogenitus in multis fratribus æqualitatis nomine super ipsos cælestes spiritus exaltauit, vocans homines fratres suos, pluris nos faciens quàm Angelos? Nulhum ex Seraphim & Cherubim ita honorauit, vt fratrem suum vocauerit. Hæc est maxima excellen-
tia

tia gratiæ, vt honorabilior fit, & eleuetur super omnem naturam. Sed per gratiam Christi ipsa etiam natura nostra honorabilior fit, & sublimatur super omnem aliam naturam, quatenus ipse Dominus gloriæ communicat suam gloriam in membra sua coniuncta & viua cognatorum suorum. Fundata præter eam nostra gratia in IESU meritis, & vnione eius, quasi maiori iustitiâ & modo perfectiori mereri nos facit de Deo. Quia sumus filij doloris, sumus & Benjamin Deo, & filij dexterae suæ, ac dilectissimi. O Pater amantissime, qui tradidisti morti vnigenitum Filium tuum, vt ego viuerem factus filius tuus; da mihi, vt magni habeam, & cognoscam hoc beneficium. Vnus Angelus pro minimo gratiæ gradu, quam accepit, plus debet tibi, quàm cunctæ creaturæ simul pro omnibus bonis naturalibus, & creatione vniuersi. At ego homo miser plus debeo tibi pro minimâ gratiâ datâ mihi, quàm omnes Hierarchiæ Angelorum pro vniuersâ gratiâ & donis supernaturalibus, quæ concessa sunt cunctis. Nam vt ego viuerem per gratiam vitam diuinam, voluisti Filium tuum pati mortem per naturam humanam. Plus fecisti pro me, quàm pro omnibus Angelis. Plus me deuinxisti, quàm obligasti Seraphim & Cherubim.

Duæ

Duæ sunt causæ, quibus homines tene-
mur seruare & magnificare gratiam. Vna est
inæstimabile pretium, & inexplicabilis excel-
lencia eius. Altera est pretiosissimus tuus San-
guis, ô IESV, quem fudisti, vt gratiam nobis
merereris. Si non credimus valori eius in se,
pretiosissimam putemus, cùm tanto pretio
nobis illam comparaueris. Maxima & stu-
penda res est, quam Deus, qui falli non po-
test, maluit vt haberemus nos, quàm seruare
vitam illam pretiosissimam sui Filij.

CAPVT XIII.

*Quomodo pœnitentiæ & afflictiones cor-
poris iuuent.*

SPinæ conseruant plantas in horto, & gra-
tiam asperitates in iusto. In quassato &
marcido corpore floret vis integra mentis. Vt
sanum corpus reddât medici, magis affligunt
illud amarissimis potionibus, inediâ, effusio-
ne sanguinis, adustionibus & maioribus tor-
mentis: non nimis à te petitur, vt molestes
quodam modo pro salute animæ. Qui lan-
guet, inter angores euomet nociua: sic & ani-
mæ vitia in vitâ iucundâ non purgantur,
cùm nec corporis vitia sine molestiâ curen-
tur. Silex afflictus lucem emittit: caro mace-
rata illuminat mentem. Illa anima bestia est,
quæ

quæ corpus suum non tractat vt bestiam. Quemadmodum labores & calamitates immissæ à Domino, faciunt homines resipere & meminisse Dei, magis erudiunt, incendunt feruorem, augent Dei familiaritatem, eleuât cor: sic asperitates vltro assumptæ, parem fructum habent; faciunt, vt homo sæpius in illis reminiscatur Dei, & diuinis illustrationibus aptior fiat, vacuus gustu sensibili.

Idonea dispositio maioris gratiæ, fit afflictio naturæ: hoc opus & labor gratiæ est, se iungere nos à temporalibus rebus, corporeis, & visibilibus; quare dimidium factum inuenit in austeritate vitæ: quæ tamen etiam ex gratiâ est, sine quâ nihil ex nobis est bonum, nihil vtile. Thronus & regnum gratiæ, & gradus ad gloriam, est profunditas humiliationis nostræ, cum afflictione corporis: & exaltatio mentis, crucifixio carnis. Instruis te quoque asperitatibus voluntariis ad necessarias, vt ex disciplinâ patientiæ scias ferre quæ Deus miserit: assuescis etiam & discis te vincere, & debilitas aduersarium tuum præcipuum, per quem ceteri te impugnant: impetras à Deo facilius, quæ exoptas. Licet sufficiens titulus pœnitentiis nostris sit Christus crucifixus: abundant prætereà alij; & præcipuè culpæ ipsæ nostræ innumeræ, & pœnæ pro illis, vt satisfaciamus commissis, & committendas

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 81
mittendas minuamus. Sit anima carnifex
carnis : ad hoc ex magna Dei indulgentiâ
non est in inferno damnata. Nonnumquam
contingit, vt ex duobus delinquentibus capi-
te damnatis alter complex absoluator, hac
lege, vt in focium exequatur sententiâ mor-
tis, fungens in illum munere carnificis, cùm
alius deest. Complices peccatorum sunt ani-
ma & corpus : in istud anima sit ministra iu-
stitiæ diuinæ, & torqueat conuenienti suppli-
cio, siquidem non est præcipitata ad inferos,
cùm primùm peccauit.

Nihil tibi transeat impunitum : te ipsum
timeas, crudelis tibi, iustissimus & seuerissi-
mus in omnes iniustitias & blanditias carnis:
omnia punire oportet. Nulla est vrbs optimè
gubernata sine curâ suppliciorum : nec con-
scientia ordinata erit sine tribunali & gladio,
vbi tot sunt facinorosi affectus. Vindicta
quam à te sumis, respondeat culpæ : caue ne
à te Deus rationem petat contemptæ & cor-
ruptæ iustitiæ. Vltionem à te fume, & quia
reus culpæ, & quia iudex iniquus, cùm tibi
parcens toties te absoluiſti. Supplicia in vrbi-
bus fiunt, potiùs vt vitentur exemplo vnius
aliorum scelera, quàm vt minuantur damna-
ti culpæ & poenæ : at cùm in te animaduer-
tis, maior tibi fructus est ; non aliena sed tua
ipsa peccata deinceps compesces, ne com-
mittas,

mittas, & commissorum poenas tibi minuas. Non est iustitia, sed indulgentia seueritas tua: ultio hominis, est venia Dei. In omnibus tamen memento laudis ex obedientiâ, & utilitatis ex prudentiâ; ne inconsultò, cum damno profectus tui, & minore gloriâ seruitij Dei & utilitate aliorum, sumas asperitates: nam vbique fallacia est dæmonis. Cura tamen præcipuè & semper supplicium voluntatis propriæ, magis quàm corporis. At quousque circumspectio omni proprio amore nuda, atque iudicium Superioris pro cuiusque ætate, statu, viribus, inclinatione, occupatione, necessitate permiserit asperitates; sine misericordiâ, sine adulatione tui, in te sæuiendum est.

O Veritas misericors, quomodo mihi adular & mulcebo, si in mentem reuoco rigores & tormenta innocentissimi IESV, quæ pro peccatis meis tulit, & cruciatus animarum in Purgatorio? Ingens priuilegium esset, si animæ in poenis illis terribilibus esistenti Deus concederet posse satisfacere; vt hîc possumus, assumptis voluntariis afflictionibus. Fruamur nunc hac indulgentiâ Dei. Debitor centum talentorum, si creditor indulgeret illi debitum, contentus hac lege, si intra aliquod tempus soluisset vnum solum, anne recusaret pactum tanti lucri? Quæ a-
mentia

mentia nostra est , quòd malimus soluere centum in alterâ vitâ , quàm vnum in istâ? Sed quid opus erat remitti tremendas illas poenas ? sufficit decus carnis in venturâ vitâ.

Recordare quàm gloriosa & pulchra sint futura corpora in resurrectione ; quibus venustas & splendor addetur , prout in hac vitâ afflicta fuerunt : mundus ex quo computaerunt in æternitate , est afflictio sordida & temporalis in hoc mundo. Nonnulli ne deformes hominibus appareant per breue tempus dimidiæ suæ vitæ , passi sunt cædi & torqueri membra & ossa : minoris stat pulchritudo æterna ; non opus est scindi membra , sed non mulceri , & paululùm affligi. Rectissimè hoc supputavit sanctus Ignatius noster Pater : qui cùm nondum conuersus ad Deum omnino esset , os iussit secari , ne informis videretur , sine lacrymâ , sine gemitu , sine ostensione doloris & tormenti tolerans ; at post conuersionem , magis dignum censuit pro pulchritudine futurâ in resurrectione asperitates ferre , ieiunia per integras hebdomadas , trinam flagellationem quotidie , genuflexiones prolixas , humicubationes , asperum cilicium , & saccum , nudipedalia , horridam totius corporis amictu & gestu tractationem. Pudor sit nostræ tepiditatis , etiam

Ethnicorum barbarorum rigor sine spe quam nos habemus; qui ciliciis ferreis sectum corpus cruentum ferebant, suspendebant se vncis, interim canentes laudes Deo suo: sub currus simulachrorum subdebant se, & proscindebantur in frustra: abstinebant plurimum ieiunio dierum. Pudeat nos, quod possit magis superstitio quàm Religio; & furor, quàm Amor Dei.

CAPUT XIV.

Quòd nimius amor carnis impediat spiritum.

SI caro, etiamsi nata nobiscum, & sanguis qui viuificat nos, tam infensus est nobis, ut impediat vitam spiritus; caro cognata solum & consanguinitas ane prodesse poterit? Erubescat spiritus cognationis nomine: quanto magis debet pudere cognatorum nimij amoris? Si pudet carnem alterius carnis cognationis, si progenitores atque consanguineos obscuros negat; quanto magis spiritum oportet pudere totius carnis, & consanguinitatis & prosapiæ? Carnem propriam, quam animat, abnegare debet anima: cur nimis amabit alienam & exanimem, quæ aliis deseruiit, & fortasse iam non nisi vermibus pro stabulo & cibo seruit. Satis esset nobilitas gratiæ

gratiæ & coniunctionis cum Christo, vt naturæ obliuisceremur & erubesceremus, quin opus esset moneri ex vilitate & foetore ipsius, & damnis consanguineorum.

O Veritas Dei, odisse cognatos iubes, vt tuus fiam discipulus: quomodo, si nimis amem illos plusquàm te, tuus spiritus fiam, adhærens tibi vnus spiritus tecum? Da mihi per sanguinem tuum, vt non amem sanguinem meum, nisi in sanguine tuo: impetret à nobis sanguis Christi, vt non diligamus nimium sanguinem hominum peccatorum. Christus per sanguinem suum voluit nos redimere, & consanguineus noster fieri: nouit enim damna sanguinis nostri, & consanguineorum, vt repararet illa.

Iura carnis non tenetur obseruare spiritus: fac ergo, ô anima, vt sanguinis coniunctio amorem tuum non corrumpat. Iubet Deus temetipsum odisse, & carnem & sanguinem tuum proprium: quomodo tibi amor vacat, vt diligas propinquum & consanguineum, & non propter Deum, & cum modo virtutis? æquè & cucurbitas consanguineas tibi amare posses, aut pulices, cùm tamen occidas. Æquè fratres tui ac vermes à carnalibus parentibus producti sunt: cur vermes foetidos horres stomacho inimico super omnia, & cognatos diligis corde nimis amico super

Deum? Si causa amoris tui nimij, & ultra virtutis præscriptum, est, à parentibus iisdem generatos esse: plus habent ab illis vermes, quàm germani: nam fratribus tuis non dederunt animam parentes tui, nec toti sunt ab illis producti. Hinc cognati & patres corpora dumtaxat propinquorum amant, & curant; bona autem animæ omnino contemnunt, ut quæ sit à Deo solùm, non ab illis. Imò corpus quoque non accepisti à parentibus, sed per illos à Deo. Quid? amasne cognatos immoderatè, quòd partes sint communium progenitorum? eadem oratione membrum illorum abscissum, quamvis cancro infectum, amare poteras. Si propter similitudinem amas, pari iure statuas aut alium quemlibet hominem debes amare.

Quid est originem ducere ab iisdem gentilibus, nisi modicum fœtoris & putredinis ab eodem fonte fœtido habuisse? &, quod peius est, habuisse peccatum? Anne iure gloriari possent duo, quòd simul in eodem cœno caderent, & sordibus repleti essent? Puriores genuit pater tuus fœtidos vermes, quàm te: nam illos sine peccato, te verò maculatum originali culpâ; & non antè fuisti compos vitæ, quàm reus mortis. Qui nimis gloriatur de carnis nobilitate, opprobrium naturæ communis nobilitat, & iactat. Quid aliud

aliud est inordinatus cognatorum amor, quam arrogantia de vilitate communi, cuius maxime pudere oporteret, & gratulatio de ignominia peccati? Per carnem & sanguinem aspiciatur malitia naturæ, & fortunatur miseria nostra: inde discit caro malè mereri de spiritu. A principio vitæ inficitur per carnem anima peccato; sic continuans deinde iniurias, causa est potissima peccatorum. Abnegare oportet sanguinem & consanguinitatem nostram, ut liberemur à peccatis per crucem Christi, quam debemus tollere. Non tam difficilia nobis occurrent, ut multis pueris & adolescentibus, qui omnem carnem pro Christi cruce contempserunt. Ex Societate nostrâ sanctus Ioannes Goto, inter flebiles vultus patris sui, & riuos lacrymantis matris, atque dulces vtriusque amplexus, positus in loco martyrij medius, atque inter horrida patibula & crudelissimos carnifices, nullâ atrocitate perterrefactus, præelegit brachia crucis quàm suorum: quorum amore & blanditiis heroicè refutatis, cucurrit ad destinatam sibi crucem; vbi moriens obtinuit Regnum Dei, quod caro & sanguis non possident.

CAPVT XV.

De iacturâ temporalium.

Non moleste fert spiritus iacturam temporalium, de quâ gratulari sibi debet. Quis ploraret sub magnâ mole oppressus, si amicus pondus subtraxisset? Quod auferet mors, melius est vt auferat Deus. Si nudus sufficis Deo & places, quid quereris compendio rerum & curarum gratum Deo fieri? Nudus etiam sufficiat tibi Deus, sine suis muneribus & arrhis temporalium. Non tua amat Deus, sed te; tu nec tam ames quæ sunt Dei, sed Deum. Nudus Christus ascendit in crucem, nudus de sepulchro exiuit; ibi vestimenta reliquit: qui & nudus expugnauit cælum, & intrauit triumphans. Propter te nudum mortuus est nudus, nō propter fortunas & bona tua: ideò te quærit, non illa; & quia te quærit, perdit tibi illa, nudum te expectans in cælo. Te componit ad nuptias, dum disponit de tuis, & denudat te. Quid times pauperem fieri, si in corde integrum Regnum portare potes? Regnum Dei intra vos est.

O ridicula lacrymarum causa, quòd auferantur causæ peccatorum! O amentia, putare damna, quæ sunt remedia! Summa est impudentia aduersus Deum, dolere & deplora-

plorare periisse temporalia, quæ odisse debebas. Dolorem & lacrymas, quas pro iniuriis & iacturâ adulteri fundit femina, quantumvis obscœna & impudēs esset, occultat sponso; gaudium etiam de præsentiâ adulteri celat: tu coram Deo gaudes de bonorum prosperitate, quibus cum adulteras, luges de iacturâ: audes rogare Deum, vt ea non auferat, aut quòd reddat. Quæ mulier in adulterio ipso comperta virum rogaret, ne impediret voluptatem adulterij, cum potius veniam deprecari oporteret? misericorditer puniret sponsus, si tantummodò auferret adulteræ illum cum quo fornicabatur: quomodo tu tam impudens es, vt iniuriam reputes? Quæ tam inuerecunda vxor maritum precaretur, Affer mihi illum Æthiopem, cum quo dormiam, qui plus quàm tu mihi placet? & tu audes lenonem Deum facere cupiditatis tuæ, petendo temporalia? Cum aliud à Deo præter Deum petis, ipsâ oratione adulterium tuum manifestas: perinde est ac si postules, Da mihi Domine, in quo te offendam. Satis est à Deo fornicari, quin eum sollicites, vt quibus fruendo te corrumpis, cumulet; & seruet opes, honores, sapores, colores, & formas corporum.

Qui cancro corrumperetur, non irasceretur chirurgus, si vellet infectam partem laniare,

re, sed vltro exhiberet membra abscindenda, cum horrore & dolore: at si fortè sine operâ & sensu sui ex somno expergisceret, abscissam partem inueniens, miraculum putaret, & Deo gratias ageret. Non tibi euelluntur artus, sed damna & tela cor tuum corumpentia: age Deo gratias, quòd sine patientiâ & sensu tui erepta sunt. Qui omnia relinquere debes, ne doleas si auferantur aliqua. Deberes dare hæc pauperibus, vt merearis: cur si Deus sustulit, non patienter tolerabis? Piè dixit Gerson:

*Quæ commodasti, si repetis, Pater;
Gratus libenter restituo, cape.*

*Vis per latrones, ense, vel ignibus
Auferre? linquo; gratius accipis
Si fortè, quàm si pauperibus darem.*

Si nihil habens habebis totum, quid fatigaris? O Veritas amabilis, inuerte cor meum peruersum, vt iam deinceps doleam habere aliquid nisi te Deus, & me exonerem ab omni mole terrenâ, & à me ipso primùm, qui grauior sarcina sum mihi: non me, Domine, habere volo, vt te habeam. Si Philosophi plures alacriter se priuarunt omnibus bonis propter se, quia vilia & impedimenta iudicauerunt; quid facio, si propter te, priuari aliquibus à te, non patienter feram?

O spiritus infirme, quid doles circumcidi
pauca

pauca superflua, cùm tibi pauca sint necessaria? Quid dico, pauca? nihil mihi nisi Deus est necesse. Gratulor, gratulor; Deus, qui non deficit, est qui mihi sufficit. Nesciebam, ô dulcis Veritas, quanta consolatio est nihil habere; imò cognoscere luce clariùs, impossibile mihi esse, quamuis ego id conarer cunctis meis viribus, quidquam præter Deum posse habere, & esse meum, sed solius Dei. At quia omnia sunt Dei, & Deus est meus, omnia sunt mea: & tunc plus mea, quando non habeo; quia tunc minùs me habent, & meliùs in Deo habeo, quàm in se haberem. Si fuisset verè humilis, nihil dolerem pro omni iacturâ rerum. Qui debet æstimare se nihil esse, quomodo potest æstimare alias res esse aliquid, quæ sunt viliores homine? Cùm quis moritur, omnia sibi moriuntur: sic qui se credit nihil, totum mundum putat nihil. Omnia mortua sunt mortuo, & omnia vilia humili.

CAPUT XVI.

De utilitate tentationum.

Quomodo vis coronari, si non certas? quomodo certabis, si non impugnaris & tentaris? Absque hoste non est certamen, absque certamine non est victoria. Imò inhonestum

honestum & turpissimum foret, sine bello coronari, sine victoriâ triumphum agere, & vsurpare palmam non meritam: ne igitur molestè feras tentatione vexari; nam ibi est officina meritorum, & causa tuæ humilitatis. Multos, vt humiles essent, permisit Deus labi in grauiissima peccata: tecum magis misericorditer se habet, permittens solùm quòd tenteris. Resiste viriliter in causâ Dei: quamuis in ipso tentationis conflictu molestum sit pugnare, iucundior est victoria ex tentatione, quàm voluptas ex peccato, ad quod tentatio inclinât. Noli comparare cum molestiâ tentationis dulcedinem peccati, sed confer illud cum gaudio ex victoriâ: non compares pugnam cum voluptate, sed victoriæ fructum cum vsu vitij: experire aliquantò quid sit vincere tentationem, qui toties expertus es succumbere.

Cùm vincis, existima iterùm te pugnaturum: cùm pugnas, reputa in illâ victoriâ penitus abolendum inimicum in perpetuum, & æternâ pace fruendum. Fortasse ita partim eueniet: nam diabolus confusus, & victus, non audebit iterùm adoriri; & Deus aliquam quietem concedet, prout nouerit expedire tibi. Deus scit, quo tempore te liberare oporteat à tentatione, qui permisit illam pro bono tuo. Artifex non extrahit aurum de fornace,

nace, donec satis purgatum est: nondum satis emendatus & purificatus es, si non te liberat hac molestia. In victoria memento pugnæ, in pugna victoriæ. Gaudebis perpetuò si vincas; pudebit, si vincaris: quare vilipendis conscientia securam lætitiā & pudorem, pro futilissimā & momentaneā oblectatione? Amittimus tempus in hac vitā, dum non patimur. Non recuses molestiam repugnandi, cum molesta aliqua nequeas in hac vitā fugere. Quemcumque viuendi modum elegeris, in aliquo affigēris: melius est affigi pro virtute. Triste aliquid & aduersum vbique est; sed felix tristitia, & facilis, in causā æternæ felicitatis. Pro humanis rebus longiori tempore, maiori labore, minori fructu pugnatur. Temporalium laborum terminus, alius labor est; sæpius poena æterna: sed hic levis & momentaneus labor æternum gloriæ pondus operatur in te, cuius non sunt condignæ passionēs huius temporis. Ferto saltem non ægrè hanc tribulationem, quam optare deberes propter auaritiā gloriæ maioris, quæ crescet rigata igne isto. Quin etsi nullum præmium esset, sufficit quòd conformareris Christo. Magna necessitate teneris ad renitendum & pugnandum: in conspectu Iudicis es; & causam diuini honoris defendis coram Angelis, & Sanctis. Potius velis millies mori, quàm semel

mel vinci , & pudorem pati succumbendi. Coram Sponso tuo , & testibus Hierarchiis Spirituum beatorum , ac cœtibus Sanctorum , quomodo audebis adulterium committere?

Non potest esse quin in hac vitâ sæpiùs turberis & tenteris ; quare attentus tibi sis , & cautus : licet fortissimum castellum virtutum in te ædificaueris ; expecta tentationem , quia est fundatum in naturâ tuâ , cum imbecilli & caducâ infirmitate carnis. Quid interest , si fortissimi muri , & lapidea domus struatur , si ruinosum fundamentum habeat , aut in arenâ solùm sit fundata , quò minùs timeatur de securitate eius ? Quid interest , quòd armatus sis , si in loco es lubrico , aut veharis vmbatico aut effreni & indomito equo ? Benè potes muniri virtutibus ; sed in carne es , quæ periculosior est quàm equus præceps & indocilis , & magis fluxa quàm arena , nisi gratia Dei te adiuuet. Quare generalius & præstantissimum remedium aduersus tentationem præseruatium est , deponere naturam , cum omnibus suis appetitibus , quoad possis ; eradicare à te omne tuum velle , & fieri simplicem , & purum omni voluntatis propriæ sorde , sicut spiritum qui astat coram Deo : vnusquisque enim tentatur à concupiscentiâ suâ. Quando nos quærimus , inueni-

niemus

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 95
niemus tentationem. Qui se quærit, inueniet se: & quid in te inuenies, qui miser es, nisi miseriam, turbationem, afflictionem?

CAPVT XVII.

Quòd oporteat timere Deum, et sperare in illo.

VNdique laqueis infidiatur inimicus; vndique pericula sunt in totâ vitâ: sed maius omnium periculum est securitas nostra; nam est omnia pericula. Quis potest esse securus in medio hostium, & vicino aut domestico inimico? quomodo tu securus potes esse, cum tibi ipsi aduersarius sis, cum caro tua hostis tibi sit, cum totum mundum habeas contra te, & omnes dæmones te oderint? Si contra vnum hominem venirent decem, si contra aliquem Ducem veniret duplo maior exercitus, timeret, licet fortissimus esset: quomodo tu non formidas, cum non minùs quàm mundus totus sit inimicus tuus, & contra te pugnet?

Debes etiam timere Deum, quia peccasti, & quia potes peccare. Quæ mulier in adulterio deprehensa, si maritus nullum verbum ei locutus fuisset de veniâ, posset non timere? tu quoque time: nam euidenter scis peccasse, & tamen nullam euidentiam nec reuelatio-

lationem, de remissione habuisti; nec velis habere, quia plus potiùs proderit tibi humilis timor & sollicitudo, quàm fauor ille cælestis. Nam velut hi qui timent, solent sitire; sic sanctus timor Dei sitim & desiderium feruidiùs placendi, & plus seruiendi Deo, excitabit. At si non peccasti, vel post peccatum certissimus esses de veniâ aliquâ reuelatione Dei, ne desinas timere: nonnulli post multa miracula facta, & sanctissimam vitam per multos annos in pœnitentiâ & in eremo exactam, miserabiliter peccauerunt. Angelus in cælo, Adam in Paradiso, Iudas & Saul, qui præ aliis electi à Deo fuerunt, non fuerunt securi, sed miserè tandem perierunt. Heron, post vitam ad summum perfectam, & immodicæ virtutis, post labores, sudores, abstinentias, & mirabilia multa (nam non nisi post tres menses cibum herbarû siluestrium gustabat, contentus interim & saginatus sanctissimo Christi Corpore) grauitè tandem lapsus frequentabat tabernas, ebrietati deditus, & postmodum luxuriæ. Tu in valle peccatorum es; nec te dices à Deo electum esse, nec est tibi conscientia tam sanctæ vitæ, sed experientia peccatorum: quomodo non tibi formidas? quomodo non times Deum? Angeli & Seraphim contremiscunt, cùm sint certi non posse damnari, nec peccare, quia vident

vident possibilem esse alicuius creature damnationem : cur tu non tremis, cū tua damnatio possibilis sit ?

Deus plurium Sanctorum casus permittit, vt discas omnia à Deo venire, nec in nostris meritis & diligentia posse sperare seu præsumere, sed solo in Deo. De te, quamuis habeas merita sancti Ioannis Baptistæ, non est quid confidas; de Deo potes, quamuis habuisses scelera Antichristi : & quò plus offendis & laberis, non est cur desperes aut deiiciaris; sed eò plus de Deo spera, cū minus te esse expertus es. Hæc est diuina spes, cū nihil homo de se credit : cū plus timebit Deum, eò plus in ipso sperabit. Rectè dixit S. Prosper :

Vnum profugiū totum est Deus ipse timent.
Quò quis etiam iustior est, & quò plus amat Deum, plus solet timere : nam nouit quantum meretur amari, & coli; vt deberet homo anxie optare atque precari tormenta per totam æternitatem, vt gratias illi ageret pro bonitate suâ : quia tamen longè est, ob multos defectus, ab hoc feruore, valdè timet; quia non facit, quod potest & debet : ob id tremit amittere Deum; quod eò plus ipsi molestum est, quò magis dignum amore cognoscit.

Nihilominus debet, in eo qui creauit ipsum, tam in paruis quàm in magnis sperare.

Fiducia nostra in hoc plerumq; peccat, quòd in maioribus rebus sperat in Deo, quasi in minoribus nonnihil possimus nos. Æquè in exiguis ac in maximis solùm de Deo sperare oportet, quia in nullis bonis ex nobis possimus aliquid. Alij deficiunt, quia moderata ex Deo sperant, & non audent sperare maiora; vel quia indignos his se putant, vel minùs excellenter de Deo, & meritis IESV cogitant. Quid dubitas aut despondes animum ad virtutem & sanctitatem maximam, quasi tuis viribus & meritis fuisses adepturus gratiam, aut Deus invidus vel avarus esset, vel pauper. Dei brachium, non tuæ vires, te roborat ad virtutem capeffendam. Deus beneuolus tibi est, non invidet bono tuo. Eius priuilegij sunt diuitiæ diuinæ, vt non esset opus, fuisset Deus bonus & amator noster, quò esset liberalis: nihil amittit cùm dat, nec minuit suas facultates & censum: nihil defraudat de suis rebus, potiùs addit. Si thesauros similis conditionis haberet aliquis homo, quantumuis pessimus & miser, non negaret petita; & quò magis avarus, fieret liberalior, & iniuriam putaret non peti magna. Quis tam malignus est vt neget lucem, licet numquam antea vidisset petentem? quare? quia nihil amittit dando lumen, manendo etiam cum integro suo lumine. Cur non præsumemus similem

lem liberalitatem de Patre luminum, vnde omne datum optimum descendit? Iniuria diuinitati fit, non sperando de Deo bono & Patre nostro, quod de homine pessimo, barbaro & ignoto, sperares. Ne dubites de petitione tuâ; maiora promisit Deus quàm petis. Ne diffidas de promissione suâ; incredibilia iam fecit, quàm sit quod promisit. Regnum suum promisit; sed pro te seruus est factus: quòd viues cum illo promisit; sed pro te mortuus est: admirabilius est quòd Deus sit mortuus & seruiat, quàm quòd homo viuat & regnet. Iam habemus pignus, quod est maius. Quare interdum non tam confidis purè de Deo, quàm tacitè præsumis de te, cum speras aliqua, si non sint magna, si non sint omnia. Tam imbellis ex te es ad exigua, quàm ad magna: at ex Deo æquè validus ad vtraque.

O Domine, quàm stulte agit, qui non de te magna speret! nam quod homini erit spes, est tibi votum & desiderium. Si quis optaret, anima mea, vt faceres aliquid, & à te peteret sæpissimè, & offerret auxilium suum, & propterea se exponeret ad discrimina certa vitæ ob ardorem sui desiderij: si tu demum id velles facere, & ad id iam nihil restaret nisi vt ille adiuuaret, qui diu & tanto-perè id exoptauerat, & negotiatus fuerat;

nónne cum magnâ certitudine gratiæ recipiendæ accederes ad illum, & postulares auxilium, præcipuè si ipse pollicitus priùs fuisset? Hic Deus est, cui adulaberis importunis petitionibus, & omnimodâ confidentiâ eius. Ex parte suâ non est timendum, quin te exaudiat: quâ ratione quod vult peti, volet negare? Expecta exaudiri, Deus expectat clamare. Solum time illum, quia de te numquam es secura, in hac vitâ seminatâ periculis. Quantumvis spiritualiter & sanctè quis viuat, non caret insidiis: nam in eos qui sic viuunt, fortiùs insurgit & ardet dæmon, quia inæstimabilis est eorum vita: fur magis vult geminas aut vniones furripere, quàm furem. Deus verò permittit hæc pericula ad humilitatem nostram; quia cùm pretiosissima sit hæc vita, vult esse humillimam. Vt semper ab eo pendeamus, permittit tot modis impugnari: vt si numquam securos nos putemus, tutissimi simus; atque si numquam præsumamus, incolumes permaneamus sperando in eo. Sic ipsa pericula reddunt illam tutam: sic solum timendo Deum, nihil est quòd timeas: & si times solum Deum, meliùs sperabis omnia de illo. Spes & timor Dei, admirabiles sunt socij; optimè se adiuuant: quos numquam tu deferere debes; maximè te iuuabunt, si

in

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. I. IOI
in te se adiuuent: nam vnus sine altero & ti-
bi & sibi parum proficiet, sæpè nocebit.

C A P V T X V I I I.

*Quòd non possimus non pati aliquid.
Et de bono patientiæ.*

QVi non potest fugere pati, debet quære-
re patientiam. Cur non armamur hac
potentissimâ virtute, cùm impossibile sit non
pati aliquid molestum in hoc sæculo, Deo ita
mirabiliter disponente. Qui sperat posse fu-
gere molestias huius vitæ, præsumit eludere
prouidentiam diuinam: ita prouisum, ita de-
cretum est, propter bonum nostrum. Non
potest Deus falli in iis quæ statuit, nec fru-
strari in his quæ disponit. Nobiscum nasci-
tur causa patiendi, quia cum peccato sumus
nati; nec tolletur donec extra locum peccan-
di simus. Poterat Deus sine labore suo, & no-
stro, nos in cælo locare ex primo iactu, vt in-
quiunt, sine ambagibus huius miseræ vitæ:
poterat eâdem facilitate producere panem,
quâ producit spicam & triticum: sed vt la-
boraret & pateretur aliquid homo, voluit ne-
cessarium esse ex frumento fieri panem: vo-
luit ad gloriam præcedere labores, vt nos
plus honoraret & cumularet suâ liberalitate,
cùm velit debere illam. O magna Dei gratia,
G 3 quòd

quòd debitor nostri esse velit ! Qui censerì inter prædestinatos cupit , non recuset pati ; quod est character electorum , si cum patientiâ sit. Verè dictum est , mirandum esse quòd sub pedibus damnandorum omnes lapides non mutantur in rosas , in solatium eorum quæ perpeffuri sunt malorum. E contrario multò magis mirandum , quòd sub pedibus saluandorum non vertantur in spinas , atque à pedibus in capita eorum infilientes , pro peccatis illos puniant : adeò ineffabilia bona breuissimo suo labore consequentur.

Quæ causa est , cùm copiosissima sit redemptio Christi, quòd abstulerit peccatum, & noluerit tollere molesta , quæ ex peccato nascuntur in hac vitâ , nisi quòd salutare sint ærumnæ ? Quomodo aspiraremus ad vitam æternam, si hæc vita iucunda esset, & sine labore vlllo , cùm modò amemus illam , licet sit tam plena miseriis, & non dignè desideramus beatitudinem alterius ? Rectè dicebat eleuatus & benedictus Pater Balthasar Aluarez , tribulationes esse pegasos , vt propereamus in cælum. Quantò magis sensibus negantur suæ iucunditates tribulatione, dolore, morbo, eò cogimur ad Deum confugere, & quærere vera bona in cælis. Cacumen arborum, si præcidantur surculi inferiores, eò surgit sublimius : oppressis & afflictis sensibus,

mens

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 103
mens attolitur & viget. Post peccatum Adami excogitatum est à Deo mirabile ærumnarum inuentum, & diuinum consilium contra peccata. Inuentio digna Deo fuit labor & tribulatio, vt in ipso corpore quasi extra corpus simus; & sic plus sapiamus, non affectu mente sensui & oblectationi carnis, vt patiēdo non inficiatur passionibus suis & cupiditatibus. Est artificium diuinum ad supplendum commoditatem & prærogatiuam mortis, ne afficiamur his rebus fluxis & sensibilibus. Commendata à Philosophis patientia fuit, quia pati putabatur malum, quod illa mitificat: at quia pati optimum est, ideò patientiam dico bonam; quia non refugit, sed permanere facit in eo quod est bonum.

Deus non est ignorans aut amens, (absit hæc blasphemia) sed summa Sapientia est; dilectissimo tamen Filio suo Unigenito elegit labores, elegit matri ipsius, elegit sociis Filij sui Apostolis, & amicis suis. Dicebat feruidus & deuotissimus Pater Christophorus Rodericus, in suis ærumnis & doloribus nolle compatiendum, sed gratulandum sibi fore, & simul secum gratificandum Deo: nam velut amici amicorum stringunt & premunt dextras, vsquequò doleant in amicitia indiciū; sic Deus manu suâ amicos suos pre-

mit & vrget , quod est amoris signum. Maius sæpè argumentum beneuolentiæ sunt supplicia quàm beneficia siue dona, quoniam ipsa supplicia iam sint maiora beneficia. Maius argumentum charitatis est correptio & punitio, quàm indulgentia & largitio. In extraneos facilius inuenietur benefactor, quàm correptor & reprehensor : at animaduersio solùm erga charos & domesticos fit. Indulgentia & liberalitas etiam ad inimicos se extendit, castigatio ad filios & familiares dumtaxat : quare certiora pignora amoris sunt supplicia huius vitæ , quàm beneficia fortunæ.

Non semper in poenam culparum solùm tribulationes sunt: licet non esset culpa, sunt bonæ; & patienter ferto , siue à Deo immediate, siue ab hominibus affligaris: & eò plus gaude , quò sine minori causâ molestaris. Quemadmodum debemus gaudere magis, si tribularemur à Deo , non propter peccata nostra: sic magis patientes & gaudentes debemus esse , cùm ab hominibus opprimimur & affligimur conuitiis & iniuriis, si causam nullam habent nos persequendi , sed innocentes patimur. Quam crucem eligeres, aut cum quo malles mori, cum latronibus, an cum Christo in suâ cruce? Latronum cruces merita sua habuerunt, propter peccata sua afflicti

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. I. 105
ficti sunt: at crux Christi innocentiae fuit;
non propter peccata, absit: itaque tibi glo-
riandum nisi in cruce Domini nostri IESU
CHRISTI. Natura nostra cecidit, & in casu
rectitudinem suam perdidit: oportet ut repa-
retur, restituatur, dirigaturq; duris istis rebus
& grauibus. Malleus durus est & grauis, sed
format vasa argentea, speciosa quæ reddit, ac
dirigit quæ obliqua & obtusa erant.

Quædam diuina auctoritas tribulationi
inest, vt efficacius sæpè per illam spiret Spi-
ritus sanctus quàm per Prophetas, & sacras
Scripturas: interdum verbis sacris non rarò
resistimus, & monitionibus sanctorum Patrum
& Doctorum; at tribulationes nescio quo-
modo plausum concilient Deo loquenti, vt
statim cedamus & pareamus. Qui audiri vult
percussione alicuius rei, sono manu edito si-
lentium & auditorium sibi conciliat: sic Deus
manu suâ percutiens, nos reddit sibi attentos.
Resistit Pharaon Deo, loquenti in seruo suo
Moysè; cedebat & parebat affligenti in ani-
mali quouis minimo. Ieremiæ non obtem-
perabat populus, donec in captiuitate resi-
puit. Nemo surdus est nec durus tribulatio-
ni: Dei eloquentia est, & cathedra Spiritus
sancti: res sacra est & velut ara & thronus
Dei, licet terribile sit tribulari. O quàm tre-
mendus & terribilis est locus iste! sed verè

non est hîc aliud nisi domus Dei, & porta cæli; virtutum asylum, quò fugimus à vitiis, tamquam in sacrum locum.

Age, anima dilecta Christi, ne fugias tribulationem vt venenum: non potest nocere tibi; iam gustavit illam IESVS tuus: nihil mali habet, imò nihil acerbi, vbi Deus est qui condiet illam: quomodo amaror guttæ fellis sentiri posset in pelago mellis? Hac consolatione numquam carebo, quidquid mihi Deus largiri, aut de me facere velit, placitum illi esse. Hoc solatium æternum habe: etsi adhuc sine consolatione patiaris, non refugias. Pudeat nos minùs amare Deum, quàm canes dominos suos. Quamuis canis fugetur, obiurgetur, cædatur, lapidetur à domino; non potest repelli, sed magis accedit, sequitur illum, & blanditur: ita debemus servire, & accedere magis ad Deum, quò magis cædimur & tribulamur; quia si labores deficerent, præcipua occasio merendi deesset, nec congruum possemus exhibere testimonium quòd diligamus Deum, & quòd non propter mercedem solùm colamus.

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

D E
ADORATIONE

IN SPIRITV

E T
VERITATE

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

De diligenti curâ orandi.

ON sum dignus, ô humanissi-
me Deus, qui cùm ineffabilis
sis, es super omnes affabilis,
non sum dignus vt me respi-
cias; quomodo vis vt tibi as-
sistam & alloquar? O humilis Maiestas, quæ
non dedignaris colloquia & orationes homi-
nis, inò cupis & hortaris, vt sine intermissio-
ne oremus! Et tanta est rusticitas humana,
vt te tuamque conuersationem fastidiat: per-
inde te amatorem animarum æstimat, ac
hostem

hostem capitale. Quid priùs facit infensus homo cum inimico suo, nisi sermonem negare? Tecum quoque, Veritas dulcissima, fermocinari nolumus homines; quia non amamus veritatem: nam quid aliud facerent, si odisses homines, ac faciunt cum tenerimè ames? Vt aduersarij aduersarios non consultant de rebus suis & periculis, etiam sapientissimos: sic mortales periclitantes passim, & indigi consilio, nolunt à te illud petere, nec doceri, non audiendo oracula tua & doctrinam, quâ in oratione nos instruis. Homines irati malunt perire, quàm remedium indigentiae suae à capitali aduersario postulent, ne illum alloquantur: pari proteruiâ sunt erga te, ô affabilissima Ineffabilitas: sæpè egent, affliguntur, pereunt, quia à te non petunt auxilium, nec loquuntur: quod maius odij signum, quàm duos degere in eâdem domo, & nolle vnum colloqui cum altero? Mentitur homo, si Deum diligere dicit, & intra se morantem numquam alloquitur. Amicitia muta non distinguitur ab odio.

Deus ab æterno cogitauit te, & tua, ô ingrate spiritus: ius est, vt etiam breui spatio vitæ diuinam pulchritudinem consideremus, & accedamus ad eum, qui tam propinquus nobis voluit esse, vt naturæ nostræ se vniret: & intra pectus nostrum toties venit; & ne discederet

cederet à nobis , cùm ascendit ad Patrem, inuenit artificium diuini sui Sacramenti , vt nobiscum quoque maneret præsens. Nostra verò impudentia & desidia inuenit quoque modum , vt cùm ad Deum venimus in loco orationis , etiam tunc abeamus, & simus absentes alia cogitâdo, & distrahendo nos: tam longinqui à Deo esse curamus, vt cùm ad nos ipse veniat in amabilissimo suo Sacramento , fugiamus ad vanas aliorum negotiorum cogitationes ; & accepto tanto hospite, statim exeamus foras.

Sed si Deum non reuereris , ô homo , miferearis saltem tui : amorem orationis necessitas tua suadeat , si non necessitat amor Dei. Totus es homo ignorantia, totus indigentia: solùm in oratione sapias & ditescas: in oratione aperiet Deus oculos tuos , vt sapias ; & manus, vt capias tuæ egentiaë remedia. Æquè placent Deo orationes nostræ ; vt placet illi dare , quod summè placet , fructus naturæ suæ beneficæ. Non creauit Deus mundum ex auaritiâ , vt haberet plura ; sed ex liberalitate , vt haberet quibus daret : propter hoc creauit omnia , vt haberet , & quibus & quæ daret. At quia per peccata nostra indigni facti sumus liberalitate suâ , frustrato fine Vniuersi , gratissimæ sunt Deo orationes nostræ ; quia instaurant indignitatem ex peccato , exhibitâ

hibitâ Deo occasione faciendi per eas illud propter quod fecit omnia, quod est benefacere: ut perinde quodammodò sit Deum precari, ac si restitueretur mundus. Non potest Deus abstinere, nec se continere à largitione suâ; perpetuò cupit benefacere: ideò nos exhortatur, ut oremus sine intermissione, quia sine intermissione cupit dare: quomodo irritum facimus votum Dei, & bonum nostrum? Mendica importunè: nam grata erit Deo hæc importuna impudentia petendi.

Differt aliquando Deus concedere postulata, quamvis cupiat donare; quia indignè petimus, aut non dolentes de peccatis, aut in nostris meritis confisi, aut non reuerentes, aut temporalia nimium optantes, aut spiritualia parum: & plerumque talia petimus, & taliter, ut ipsa concessio petitionis meritò aliquando sit supplicium illius. Anne conueniens petendi modus esset à patre quodam, si homicida vnigeniti sui mucronem, quo confodit filium, ferens in manibus adhuc cruentis, à patre peteret hereditatem filij? quæ maior impudentia? dignus hic erat ut auferrentur concessa, non ut darentur noua. Hoc faciunt sæpè homines, culpas non horrentes, aut impœnitentes. Peccata sunt, quæ occiderunt Christum: oportet puros & mundos accedere ad orationem, insuper nullis propriis

priis præsumentes meritis, sed propriam indignitatem agnoscentes ornare nos vestibus fratris nostri IESV, ex astutiâ Iacob, quò accipiamus benedictionem à Deo. Induamus nos meritis IESV, quæ nostra sunt: nam illa nobis commodauit, non quòd nos formaliter iustos & gratos Deo faciant, sed quia sunt causa nostræ sanctificationis. Ita ornati appareamus in oratione per Vnigenitū suum, precantes Deum, quod negare non potest: tunc nō tibi, sed Christo petis, & Christo fit gratia. Si quæ tu concedis pauperi petenti in nomine Christi, Christo putas concedere, idem faciet Pater æternus. Si tu moueris, quādo per Christum aliquando petitur; quantò promptius Deus mouebitur ad eleëmofynam? anne minus misericors est Deus, quàm tu miser?

Sæpè tamen non suades Patri, etiam si alleges merita Filij; quia tibi non suadent merita ipsa & dolores Christi. Vt orator persua-deat, dicunt, debere esse persuasum. Queri de Deo non potes, si non concedat tibi gratias, quas petis ob passionem Filij: cū tu ob illius mortem non velis deponere culpas & defectus quotidianos, quomodo vis inclinare Patris voluntatem ad te, ob sanguinem Filij sui, si ob eundem sanguinem nondum relinquere vis tuam totam voluntatem? Si irreuerenter petis, cur te putas exaudiendū esse,
ipsâ

ipsâ petitione dignum supplicio ? Homines volunt non tantum urbanè sed humiliter rogari : & tu Deum præsumis exorare elatus, immodestus , distractus ? Disce à Christo orare in horto , prostratus in terrâ, & velut tremens totus , sanguineum sudorem fundens. Si te secum separaret , vt simul cum illo orares coram Patre æterno , spirituum Hierarchyis stupentibus , ac Ordinibus comitantibus Angelum illum, qui ipsum IESVM confortauit , etiâne tunc dormire velles, vt tres Apostoli, quos semotos reliquit ; aut interim cogitares de ridiculis rebus temporalibus , videns tam nouum angorem Christi pro peccatis tuis , & attonitam reuerentiam Angelorum ? Qui pro peccatis propriis cum lacrymis oraturus es , tur cogitationibus ludicris delectaris ? Quantâ diligentîâ aduocatus orat coram homine pro causâ alieni capitis ? tu ne sis deses coram Deo pro criminibus tuis.

Confidera quoque quæ postules : quis pater petenti filio scorpionem aut lapidem, non daret potiùs ouum aut panem ? Quid quereris de Deo , si dum temporalia petis, quæ sunt venena quibus te occidas , & aduersus Deum insanias , concedat spiritualia ? Furioso petenti gladium suum proprium , vt noceat alij , non licet dare : quantò minùs , si vt læderet ipsum concedentem ? quomodo
Deum

Deum tam scelestum aut stultum putas, ut tibi petenti quæ non sunt tua, velis arma à Deo dari, ut te & Deum ipsum offendas? Disce iterum à Christo orare. Non fiat, ô Veritas amabilissima & amantissima, sicut ego volo, sed sicut tu: fiat voluntas tua in omnibus: tu scis quæ mihi expediant. Ipsa quoque bona spiritualia interdum differuntur, quia nondum debitâ æstimatione petimus; nec pari ardore & desiderio appetuntur, quo temporalia quærentur. Ferè indignè petit, qui remissè petit magna: vult Deus dignè peti, quæ digna sunt à Deo obtineri; & ipsâ dilatione desideria nostra ascendit, & digniores nos facit. Putant homines Deum trahere quali quali honore in vota sua futilia, & quibusvis obsequiis adulari, & velut puerum crepundiis delinire. Ideò oportet non semper se facilem reddat Deus; sed dignè dare dona digna suâ manu, aut præueniendo omnes preces nostras, aut, si expectat illas, expectando dignas. Nam cum vtrò non vult largiri munera, sed obsecratus; non facit ob defectum liberalitatis, sed ex desiderio nostri profectus, & probatione ac exercitio nostri affectus. ideò decet expectare iustas preces & digna desideria, nec contemptibilem facere gratiam, dando ei qui illam iam contemnit, dum tepidè cupit, quæ enim ægrius conse-

quimur, non vilis pretij putamus, & spes producta gratiorem fructum facit. Plerumque petitiones nostras Deus commutat in alias gratias magis occultas nobis, aut expectat occasionem commodiorem: nam si modò daret, fortasse superbiremus, aut ingrati citiùs essemus.

Oportet quoque orare pro aliis: qui pro alio precatur, priùs participat & libat ipse gratiam: qui alium oleo perungere vult, priùs manum suam vngit. Sed mendicitatis quoque tuæ semper sis memor: velut Lazarus, à Deo, & Sanctis, & Angelis eleëmofynam petas, cupiens satiari de micis Bonorum cælestium. Vagare & lustra velut per vicos ordines Angelorum, & choros Sanctorum; & ubique stipem gratiæ mendica; præcipuè à beatissimâ virgine Mariâ, cui magnum concessum est ius dispensandi illam; quæ velut mater familias in domo Dei, misericordiæ claves habet. Clama, ostende vlcera tua, nuditatem & egestatem. Pudeat te, aliquem mendicum remedium suæ necessitatis temporalis postulasse ardentius, quàm tu remedium spiritualis indigentiae postulas; & omnium mendicorum affectus tu solus velis habere erga exiguum gratiæ gradum. Maiori affectu debet desiderari auxilium minimæ necessitatis spiritualis, quàm remedium omnium

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 115
nium temporalium, si in te vno essent. Eru-
besce quòd indigi calamitatem tecum sen-
tiant, & humiliter opem deposcant cum la-
crymis; & tu ficcus sis, gaudens in tantâ ino-
piâ spiritus, & gratissimis necessitatibus. Hu-
milia te, vt faciunt mendici, animos conci-
lia, expecta patienter, & importunè instā; &
ferè impudenter molesta precibus Deum, vt
propter importunitatem saltem extorqueas
eleëmofynam.

C A P V T I I.

*Quòd non oporteat intermitteri studium
orationis.*

Quantò pretiosior est anima quàm cor-
pus, tantò magis oportet curare oratio-
nem, quàm cetera corporalia commoda.
Quantus apparatus necessarius est, conser-
uando vitam & salutem corporalem, in do-
mo, lecto, vestitu, victu quotidiano? multò
plus necessarium erit vitæ & saluti animæ,
quæ plures & maiores inimicos habet quàm
corpus. Corpus habet inclementias cæli &
famem: anima habet aduersarios etiam ip-
sos inimicos corporis, insuper ipsas commo-
ditates corporis, ipsum prætereà corpus: de-
inde mundum totum, & infernum cum om-
ni militiâ suâ; imò interdum ipsos fauores
H 2 Dei,

Dei, & virtutes suas, si nesciat illis uti, & cum humilitate seruare. Aduersus hæc omnia vnicum auxilium habet & refugium orationis. quomodo poterit contemni aut intermitteri aliquando, cum corpus plura arma aduersus pauciores & minores aduersarios habens, ferè totum diem in sui curâ velit impendi, & numquam sui studium intermittere. Plerique quia se vident firmos & constantes in proposito sancto, non putant detrimentum intermittere exercitium orationis ob aliquam occupationem laudabilem. Caueant, caueant, ne decipiantur: fortasse deficient, etiam si se fortes sentiant. Qui robustum se videret, si nollet comedere, ut interim magis laboraret? absque dubio tandem deficeret, & se imbecillem experiretur: ita qui se constantem sentit in obsequio diuino, si ut exerceat plura opera exteriora, etiam pia, detrahat tempus orationi, demum tabescet, & se imbecillem experietur. Numquam est prætermittenda oratio; quia numquam prætermittitur victus corporalis; & si aliquando intermittitur, restauratur postmodum. Si quis ut multum laboraret, per triduum aut quatrimum nollet somnum capere, breuè insaniret: opus est quinque horas vel plures quietem capere singulis diebus. Animæ quies oratio est: plerique insaniunt sanctis propositis

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 117
propositis remissis, quia ad eam ferò accedunt.

Sit oratio, quæ est victus & requies animæ, quieta & tranquilla: nam cibum corrumpendum, qui simul nobiscum futurus est cibus vermium, quieti & sedentes sumimus. Commodum orationis non est tantum horæ & temporis cum Deo benè exacti, sed totius diei. Modicum fermenti totam massam corrumpit: modicum orationis totum diem condiet & seruabit. Non tanti refert oratio pro eo spatio temporis quo oramus, quòd non perdamus illud, & præclarè consumamus: maximi refert pro toto die, ne integrum perdamus. Ex breui pendet utilitas longi temporis: si totum diem vis lucrari, vnâ saltem horam, postquam expergiscas, impende in oratione. Post debitam & feruentem orationem obuersantur sanctæ illustrationes, inter ipsas occupationes diei. Ex magno sonitu iam transacto adhuc restant tinnitus quidam; & ex diurnis actionibus manent in somniis vestigia quædam & repetitiones: sic ex quiete orationis refunduntur inter diurna negotia imagines quædam, & cogitationes miscentur diuinæ: qui conspicit solem fixo obtutu, deinde in omnibus quæ videt, repræsentatur ei species solis. Iuuat etiam oratio, etsi satis cognoscas quæ ad offi-

cia iusta requirantur, ut fortiùs tibi hæreant. Ipsæ veritates, prudentiâ, experienciâ, doctrinâ & lectione acquisitæ, penetrant magis in oratione cum de alto veniunt: magis iuuantur arua, cum de cælo, quàm cum è fonte & riuo rigantur: lapis quantò de eminentiori ruit, fortiùs cadit & tundit terram. Eadem veritas de cælo lapsa, plus penetrat & tundit corda, feruorem & deuotionem magis excitat. Inclinationes nostræ prauæ, sunt quæ nos à Virtutis tramite abducunt: orationis beneficium hoc impedimentum tollit, generat per deuotionem inclinationes ad bonum; & est fomes quidam benè operandi, præuertens peccati fomitem. Sed quid commendo vtilitates orationis? sufficiat mihi, ô Veritas diuina, quòd in oratione humanissima ostendaris, & benignissima mihi fias: ibi te retegis, ibi te amplector, & tecum in hoc laborum tumultu quiesco. In oratione, velut in throno tuo, manifestaris Veritas clarissima caliganti spiritui meo, ne sit in eo dolus.

Oportet quoque prolixius orare, dum per valetudinem & ætatem licet, ut compensem tempus ægritudinis, cum non possimus: & semper reputandum est, parum orasse. Eleuatissimus & zelator Dei pater Didacus Martinius vsque ad quatuor mille actus amoris Dei quotidie faciebat, cum summâ diligentia

ligentiâ & ratione ; suasque rationes seorsim habebat, vt satisfaceret pro tempore extremi morbi, si fortè tunc non posset vacare Deo vt desiderabat : prætereà decem horas quotidie cum Deo suo ex otio agebat. Deuotus pater Michaël Sofa, cùm senium & acrimonia dolorum intensorum vltimæ & proluxæ ægritudinis interromperent studium orationis, cohortabatur fratres nostros, & de se querebatur, dicens : Vlciscimini, vlciscimini fratres in conatu orandi, dum per vigorem & valetudinem potestis, restaurando futuras naturæ iniurias, cùm orare cupietis, nec anni nec morbi concedent. Doleo nunc non posse orare, cùm velim ; doleo non orasse, cùm potui. Sic se accusabat ille, qui adeò occupauerat animum in Deo orationis studio, vt raptus extra se incederet : abluturus manus, sæpius fricabat illas siccas clauso orificio fonticuli, & ipse putabat madefieri ; postea tergebat linteo quasi lotæ essent : nonnumquam excessu spiritus rapiebatur vsque ad octo horas ; & ad se reuersus, dumtaxat quadrantem horæ existimabat. O pudor, & torpor noster ! cùm plus egeamus oratione, statim fatigamur ; & longum putamus exiguum tempus quod cum Deo impendimus, siue potiùs lucramur : at cùm perditur confabulationibus hominum, breue arbitramur :

120 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
mur : & , si tamdiu duramus in oratione,
quamdiu sæculares in vno conuiuio, nimium
existimamus?

C A P V T III.

Quàm efficax sit Christi gratia & fauor.

VTinam quis semel nosset & explicaret,
quod gestit mens intelligere, & nondum
valet! O quantum in corde meo molior per-
cipere , & non satis concipere possum ! Da
mihi, Veritas æterna , vt claris oculis intelli-
gam aliquid quod in Christo habeo , & im-
mensas, quæ in IESV mihi seruantur, diuitias.
Nescimus, nescimus ô mortales, quantum in
Christo possidemus. Fratres Ioseph afflige-
bantur fame , quia nesciebant fratrem suum
regnare in Ægypto : quid affligimur homi-
nes? frater noster regnat in cælo. Peccatores,
mendici , miseri , afflicti lætamini ; quia ille
frater vester , qui vos plus quàm omnes alij
homines diligit, qui solus fidelis vobis manet,
gratissimus Deo est, locupletissimus est, Deus
est, afflictus pro vobis fuit. Gratulor , gratu-
lor peccatoribus ; quia Christus est perfectis-
sima satisfactio diuinæ iustitiæ , omni spe &
prædâ suâ de vobis illam frustrans, sine dolo
villo , & cum magno iure. Christus est sola-
tium diuinæ misericordiæ , & opulencia cle-
men-

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. II. 121
mentia Dei. Gratulor mendicis, gratulor
miseris, gratulor afflictis; quia frater vester
amantissimus est, qui distribuit diuitias diui-
nas pro libito suo, qui concedit beatitudi-
nem, qui gaudia vera largitur: non extra-
neum vobis, non Angelum, sed fratrem ip-
sum vestrum Deus constituit Dominum
domus suæ.

Christus fidelissimus amicus noster est:
nam cum non poteramus (quoniam nudi &
miseri fueramus) comparere ante Regem; ad-
huc vt impetraremus misericordiam, ipse no-
bis dedit pretiosissimam purpuram suo San-
guine tinctam, gratiam suâ passione meritam
& nobis inhærentem, vt coram Rege Deo &
Patre suo non tantum non indignè, sed ho-
noratissimè appareremus. Ipse famelicos
nos alit suo Corpore, ipse sitibundos nos re-
creat suo Sanguine: ipse locupletissimos nos
fecit, donans thesauros meritorum suorum.
Si vis scire quàm sint tua merita Christi, vt
possis per illa impetrare gratiam, & offerre
Deo, vt misericordiâ tecum vtatur; inde col-
lige, quòd sua reputauerit Christus peccata
tua. Verba delictorum meorum¹, in personâ
innocentissimi IESV dicitur. Non tamen
proinde putemus, ita esse nostra merita Chri-
sti, vt non habeamus opus mereri ampliùs,
sed desides & ignauos saluandos esse: nam

non fuit mortuus IESVS , vt negligentes essemus , sed vt feruidi & ardentes in obsequio diuino . Quemadmodum Christi anima non damnaretur propter peccata tua , nisi fecisset ipsa aliquod peccatum , quod impossibile fuit : ita nec tu saluaberis propter sola merita Christi , nisi etiam facias bona opera , & habeas gratiam in te inhærentem ; quod tamen etiam est per ipsum Christum . Dedit igitur nobis merita sua , vt illis tamquam propriis vteremur ad placandum Deum ; quemadmodum ipse peccata nostra vt propria accepit ad satisfaciendum , eaque velut propria luxit , doluit , & satisfecit pro illis . Non simpliciter opera mera dedit , sed cum dignitate suâ , vt facta à personâ diuinâ : vt sicut ipse peccata nostra supra se accepit tamquam facta à vilissimis & seruis creaturis ; sic nos eius merita habeamus nostra , vt facta à Filio Dei æquali Patri .

Imitemur Christum , quomodo accepit culpas nostras , & vt proprias habuit ; vt sciamus vti meritis eius , & vt propria habere . Æstima peccator tua Christi merita , & sic confidentissimè pete : hoc erit petere in nomine Christi . Multò magis ad hoc profunt merita Christi data nobis , quàm si nos ea opera fecissemus , & crucifixi essemus pro gloriâ Dei : nam tunc non essent opera Dei , sed homi-

hominis peccatoris. Vide quantum debes Christo, qui tua peccata suscepit, & sua donauit merita; qui tanta mala à te abstulit, & tanta bona est largitus. Duæ sunt istæ obligationes infinitæ, ex quibus hanc satisfactionem à te cupit: vt quemadmodum ipse satisfecit pro peccatis tuis, ac si ipse patraffet; sic tu non aliter offeras Deo merita Christi, ac cures lucrari illis gratiam & merita tua, quàm si tu fecisses.

O IESU suauissime, vtinam nossem quantum commodum & vtilitas nobis miseris fuisti, & es! Horrenda monstra eramus; iam per te sumus gratissimum spectaculum Deo: in limo & fundo inferni eramus; iam sumus in sinu, non dicam Abrahamæ Patris gentium, sed Dei Patris tui: in gutture draconis tartarei eramus; iam per te sumus in corde Dei: indigni eramus diuinis oculis; iam sumus digni amplexibus: serui damnandi in ergastulo tartari eramus; iam per te erimus Reges coronati in cælo. Quis nouit quò præcipitati fuimus, & quò nos exaltasti? Satis esset contenta miseria nostra, si extraxisses nos ab inferno; sed non misericordia tua, nisi eleuasses supra cælos, & tot Angelos: nimium fecisses, cùm nos eramus deiecti in miseriam irreparabilem, & desperatam omnino vt impossibile esset nobis remedium, si impetras-

ses

ses à Patre suspensionem iræ; sed tu impetra-
 sti veniam : nimium fecisses , si impetrasses
 veniam ; sed insuper conciliasti beneuolen-
 tiam , amorem & gratiam eius : nimium &
 stupendum fecisses , si impetrasses solùm be-
 neuolentiam eius ; sed impetrasti etiam mu-
 nera & dona : nimium & admirandum fecis-
 ses , si impetrasses minimum munus Dei ; sed
 impetrasti nobis Regnum , & ipsam heredi-
 tatem tuam : nimium fecisses , si impetrasses
 hoc semel ; sed impetrasti vt infinities nobis
 daretur , si toties perdidissemus , dum postea
 ad te pœnitentes confugeremus : denique
 quidquid Dei est , nobis impetrasti ; & digna-
 tus fuisti admittere nos pridem fœtidissimos
 & abominabiles , vt tecum coheredes esse-
 mus. Vide homo , vnde Christus te eripuit,
 & quò te introduxit. Si alium hominem tu
 fortuitò sine consilio tuo & studio liberares,
 non à morte , sed vel molestiâ qualibet , quas
 gratias expectares ab illo ? Feræ ob leuia be-
 neficia gratæ sunt : atrocissimus leo ob vnâ
 spinam erutam è pede seruauit gratiam post
 multum tempus , & rependit : cur immensa
 Christi beneficia deterioris conditionis sunt
 facta nobis , quàm quæ fiunt feris ; & non po-
 tiùs stupemus , & præ gratitudine deficimus ?
 Sed fortasse obligatus nobis erat Christus ,
 aut facile fuit & sine sumptu suo , quod fecit ?

Imò

Imò inimici eramus : negotium fuit desperatum & difficillimum : sumptus non minoris stetit , quàm pretio sui Sanguinis & vitæ.

O charitas Dei immensa, quanta pro odibilibus hominibus fecisti! cùm eramus in salute impossibili, & non habebamus consilium, excogitasti misericordissime Deus remedium, consilium, ac machinam stupendæ misericordiæ; & cùm nobis impossibilis esset executio post inuentum remedium vnicum, ipse voluisti exequi. Sed quale remedium? Quis captius auderet optare, nedum petere, quòd Rex suus, vt ipse liberaretur, fieret pro illo captius? Tibi, IESV mi, placuit pro nobis plus exequi, quàm nos auderemus sperare aut optare. Tu Rex gloriæ factus pro nobis vinctus, reus; imò & damnatus, & mortuus pro nobis inimicis tuis, qui crimine læsæ Maiestatis te offendimus. Mirandum foret si Imperator supremus visiteret in carcere malefactorem aliquem rusticum: quid si proditorẽ suum? quid si ob illum relinqueret thronum suum, & mutatâ veste maneret loco illius in carcere, vt foras eiiceret malefactorem? Tu fecisti hoc, amantissime IESV. Numquam satis celebratur gloria illius, qui pro amico se substituit in vinculis, vt eum liberaret; & illius serui, qui pro Rege se obiecit

cit hosti, & morti; & illius patris, qui pro filio dedit vnum oculum. Sed non mirum, si amicus pro amico, si seruus pro Rege, si pater pro filio charissimo id fecerint. At meus IESVS quantò plus fecit pro me, non amico suo, sed inimico; non Rege suo, sed vili mancipio diaboli; non filio suo, sed perditionis? Si dimisisset scelus meum, fatis esset; sed reliquit solium suum, amisit vitam, & insuper transtulit in me Regnum suum. Si solùm opprobrium & infamiam peccati mei abrogasset, immensa clementia esset, licet pœnam non indulgeret; sed & indulgit pœnam, & cumulauit gaudio & gloriâ. Fortassene fabula hæc, an fides infallibilis? si veritas, quomodo tantùm narramus hæc ore, & corde non afficimur erga personam Christi, qui suum cor nobis tribuit, & inclinavit, & inclinat in nos cor Dei? O quàm gratissimus IESVS nobis debet esse, per quem grati Deo sumus! quàm amatus nobis, per quem à Deo amamur!

Confidera, quanta bona in Christo frue-
ris: absque dubio Deus non ferret nos, nec
tolerasset impudentiam nostram, nisi Chri-
stus medius esset: ipse nos deformes coram
Deo comit & venustat: ipse pauperrimos nos
& nudos, vt ante Deum comparere non pos-
semus, induit gratiâ, exornauit vestibus suis,
&

& donauit meritis, vt comparere valeamus. Quantâ gratitudine fuit affectus Christus erga Martinum, quia dimidium pallij dedit illi? Iactabat, & quasi præsumebat IESVS coram Angelis cum frusto illo lacero, & nos sumus Christo ingrati, qui purpuram & diuinam vestem dedit nobis nudis, indignis, leprosis, non quò tegetet horrorem lepræ solùm, sed radicitus auferret morbum horrificum, & velut in Iordane lotos, vt Naaman pulchros nos verè faceret & sanos: nec æstimamus vestem & gratiam, & merita sua, propter quæ nos tolerat Pater, nos respicit, & quod summum est, nos amat. O mortales ingrati! quomodo non euellitur cor vestrum post Christum, qui est thesaurus noster, & diuitiæ, & pulchritudo? Sine illo deformes sumus, & inuisibiles coram Deo, per illum pulchri & visibiles.

Perinde se habet Deus erga genus humanum & Christum, vt oculus erga obiectum suum, quod est colores & lux. Sine luce omnes colores inuisibiles sunt, nulla est pulchritudo; ipsa solùm reuelans colores venustate donat: sic Christus lumen ad reuelationem Gentium, facit vt Deus respiciat homines, visibiles iam & gratos illi, qui pridem in tenebris & in vmbra mortis iacebamus. Lumen est primum & maximè visibile, valdè consen-

consentaneum fanis oculis : per illud reliqua videntur , & solùm videntur quatenus participant illud : nam cum luce , aut in luce , aut per lucem colores videntur : in colore lux , cum oculo lux , per medium aërem lux est. Ita Christus est quòd oculis diuinis primum & maximè visibile est , magis gratum & acceptum visui Patris ; ceteri homines solùm , quatenus participant Christum. Per ipsum , & cum ipso , & in ipso videntur : ipse reddit nos aptos , & dignos respectione diuinâ. Tota gloria & gratia colorum , lux est , lucis beneficium est : tota gloria , honor , gratia hominum , Christus est , Christi beneficium est. Vide , quomodo iacent pretiosissimæ & pulcherrimæ res noctu ; perinde sunt ac si non essent : ita sublimes naturæ , subtilia ingenia , sine Christo in tenebris sunt , nihil sunt. Quid tu gloriaris , nisi in Christo ? Sine luce pulchra & deformia æqualia sunt , perinde ac si non fuissent : sine gratiâ Christi , perinde est sublimè & acre ingenium , ac rude & hebes ; reliquæ naturæ , artis , & diligentiaë dotes , tantundem sunt ac si nihil essent. Cælum quoque & Sol beneficus est per lucem dumtaxat , per quam omnia operatur : sic Deus solùm per Christum beneficia sua præstat. Cælum non admittit aliam qualitatem simplicem ex nostris nisi lucem : ita neque in cælum ascen-

ascendet homo, nisi in quem Christus splendeat; neque oratio benè admittetur, in quâ Christus non sonet.

O IESU lux hominum, lux vera quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina me, ut respiciat me Pater tuus: qui si in me aliquid tui viderit, non poterit me reiicere; si à me nomen tuum audierit, non poterit me non exaudire. O vis gratiæ Unigeniti Christi, per quam tot grati & gnati Deo sunt! Vbi Christus est aut sonat, illuc misericordia aduolat; ibi misericordia est. O efficax vox per Christum, quâ delinimus Patrem & vrgemus! Quomodo obsequia Filij Unigeniti, obedientissimi, sanctissimi, officiosissimi, amantissimi, non commouebunt tenerrimè ipsum Genitorem, præsertim cum ab illo solo se videat amari pro dignitate diuinâ, inter tot iniurias hominum? Nomen Filij, sine vlllo obsequio, gratum est etiam scelestissimis & auaris hominibus: quid erit titulus Filij, & tot seruitia facta, Deo beneficentissimo etiam erga inimicos & ingratos? Qui considerat officia Christi erga Patrem, omnia præmia plusquam debita iudicabit illi. Amisit Pater mundum per peccatum hominis; sed tam officiosus fuit Filius, ut recuperaret illum & restitueret Parenti suo: anne parum est hoc obsequium?

Omnes homines, & innumeri Angeli, rebelles & inobedientes erant aduersus Patrem; ipse Filius voluit refarcire omnem contumaciam, & docere obedientiam, etiam cum dispendio vitæ suæ: omnes mortales contemnebant Patrem; Filius voluit honorare pro omnibus: tot denique seruos restituit Patri, tot adoratores lucratus, tot amatores, tot laudatores; cælum vacuum repleuit habitatoribus: anne sunt exigua hæc officia? Sed quali affectu, quali sedulitate, quali amore, quali dignitate? Infinita hæc fuit, & talis, vt non restet Patri potentia nec scientia quò possit præmiis superare obsequia Filij.

Si igitur Deus tam beneficus est, vt peccatoribus vltro benefaciat; si tam iustus, vt iustis vltra merita satisfaciat; & extra se fiat, vt liberalis omnibus sit, nullo expectato titulo iusto benefaciendi; anne cum solo Filio iniquus erit, & non attendet titulum cuius nomine conuenitur, & hætenus victa est liberalitas diuina? Quid faciet, cum videat se non posse superare merita Filij; sed omnia præmia, quæ Filio dedit, & hominibus respectu Filij, minora esse infinitè, quàm officia Filij ipsius? An Deus, qui cum peccatoribus fuit liberalis, cum Filio erit iniustus? an negabit dare quod ille petit, aut per illum petimus; si quidem non potest illum nimis præmiari,
nec

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. II. 131
nec hæcenus satis remuneravit? Si Deus magnificus est vltra expectationem, cum scilicet iudicant homines non debere gratiam fieri, sed potius supplicium; an ne miser & avarus erit, cum homines iudicabunt deberi, non tantum gratiam dari, sed velut debitum reddi? Si aliis benefecit Deus propter seruos missellos, quia non iniquè seruierunt; quid faciet propter Filium vnigenitum, in cuius obsequio solo benè ac plenè super omnes sibi complacuit? Si tanti æstimat Deus homines, vt iactet, Propter seruum meum Iacob, & Israël electum meum, & propter David seruum meum, cum indulgentiâ vsurus erat; an ne depreiabit dilectum Filium obsequen-
tissimum, & durus erit, & immisericors illi, in quo gratificauit nos? O homines, securi, & securissimi petamus per Christum: accedamus cum fiduciâ ad thronum gratiæ eius; quia quibusuis donis quæ petimus, semper debitor manebit Deus: & quoniam semper manere debitorem non excusat, numquam manere ingratus aut iniquus vult: sed dabit semper quæ petimus; siquidem numquam dabit, nec dedit omnia, quæ meretur Filius. Ecce, ecce, iam video Sole ipso clariùs, impossibile esse, vt quidquid per Christum petatur, negetur à Deo; si petitio, vt par est, fiat: nam sæpè videmur petere, sed fortasse tam

tepidè & stultè , vt perinde sit ac illudere. At qui verè petit in nomine Christi , non tantùm precatur Deum , sed iam quasi adiurat & exigit.

Christus est obiectum & voluptas omnium sensuum diuinorum : nihil honestum videt Deus , nisi per Christum : nihil consonum audit, nisi per Christum : nihil fragrans & suaue illi , nisi bonus odor Christi : nihil inungit misericordiâ suâ & sanat , nisi medio oleo nominis Christi : nihil denique placitum gustat Pater , nisi in Christi passione & felle condiatur & dulcescat. Quidquid sentit , per Christum omnia sentit grata , ita respiciendo nos per Christum : quia Christo similes sumus , grati sumus : vt qui videt per vitrum viride , reliqua videt viridia & iucundiora visui, licet antea molesta essent : ille color omnium gratior oculis , temperat molestiam. O quomodo horrorem & foetorem nostrum non toleraret Deus , nisi per Christum ! O quoties non ferret nos Deus, etiam post gratiam semel susceptam, quam amittere merebamus ob ingratitude & torporem , & plures culpas veniales , nisi recordaretur Christi, qui sustentat nos, & supplet defectus nostros ! Ille vnus est Patri solatium omnium nostrum impudentiæ & ingratitude. Iam periisset mundus millies , nisi per
Christum

Christum sustineretur, qui sacrificio quotidiano infinite placente Patri sustentat orbem, & homines impudentissimos. Obiicit se Christus Patri: qui dum nostra per Filium respicit, horror nostri minus prouocat; ut qui in speculo canem mortuum aspicit, foetorem inde non percipit: nociua per vitrum conspecta, non laedunt oculos. Pari modo se habet Deus, ut Imperator ille, qui in ingenti smaragdo in speculi modum referente visa, conspiciebat terra & inhumana, pugnas gladiatorum, flagitia & caedes, quò horrorem minus causarent ex placiditate petræ. Sic Deum minus exacerbant flagitia nostra, si Christus repræsentet ea. Christus lapis est & pretiosissimus smaragdus: nihil gratius est visui, quàm ille lapis, qui lætitiā causare conspectus dicitur, & colorem suum gratissimum non in se solū retinet, sed profundit, & tingit circumfluum aërem, vacuum aliqui colore: ita Christus lætitiā causat Deo, & in nos vacuos meritis refundit sua; ut imbutis gratiā eius & viriditate spei, in illo confidamus, gratos Deo fore. Omnia bona & gratiæ nostræ sunt exundantia, & velut superflua, & fimbriæ meritorum Christi.

CAPVT IV.

Quantum oporteat deuotè affici erga beatissimam Mariam virginem.

QVanta est miseria & malitia nostra, vt cum immensa fuerit misericordia & bonitas Dei, opus etiam fuerit iuuari industriis & artificiis diuinis! Mirum artificium fuit ad satisfaciendum diuinæ iustitiæ, ipsa Veritas incarnata Christus. At quia & hoc instrumentum misericordiæ etiam oportebat vt Iudex foret; prouidit amor Dei erga ipsum Christum, aliud organum puræ misericordiæ sacratissimam Matrem suam, pro quo debemus gratias agere inter alia beneficia immensa diuinæ bonitatis. Quid fuissimus, si non fuisset misericordissima MARIA? cuius precibus, quamuis malignitas & inuerecundia nostra, quâ semper erga Deum impudentes sumus, digna sit perpetuo flagello, suspenditur tamen manus Dei irata, & flagrum commutatur in donum: Christi reuerentia erga suam matrem, plus potest quàm nostra irreuerentia erga ipsum. Si Christus pro inimicis suis, & iis ipsis qui crucifigendo auferebant illi vitam, obtulit vitam suam; quid non faciet pro matre suâ amantissimâ, à quâ accepit vitam? Si Deus pro creaturis, quibus

quibus dedit esse, tot tantaque vtrò & sine precibus ullis fecit; quid faciet pro illâ à quâ accepit substantiam, & esse hominem; maxime deprecante & urgente intercessionibus suis, & veluti imperante ex iure materno? Bonis filiis preces matris pro imperio sunt: quis melior filius, quàm Christus? quæ melior mater, quàm Maria? quæ obligatio maior, quàm huius optimi filij erga optimam suam matrem? Non est obligatio Christi, ut sunt obligationes aliorum filiorum erga parentes; sed est similis obligationi creaturarum erga Deum. Non tantum est obligatio naturalis, quæ inter genitum & genitorem intercedit, (quamvis & hæc etiam maior in Christo sit, cum non sit diuisa inter duos, sicut reliqui filij patri & matri debent suum esse; nam à solâ matre accepit naturam humanam, cum nullum patrem iuxta hanc naturam habuerit, ideoque integrè vni matri debet esse hominem) sed etiam est obligatio moralis.

Filij debent reuerentiam patribus, etiam si noluerint generare filium illum, sed quemlibet alium: imò etiam si inuiti genuerint, & neminem voluerint procreare; nihilominus tanta est hæc obligatio naturæ, ut ipsi Barbari & Ethnici dicerent, reuerendos esse patres ut Deos secundos, & quæ iis de-

136 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
bentur, esse impossibile solui. O IESV, cuius
doctrina excessit omnem captum philoso-
phiæ, cuius exemplum præcessit humanam
omnem opinionem; si Ethnici hæc docue-
runt de honorandis parentibus, quid facies
honorando matrem tuam Fili Dei? Illa fuit
Gentilium observantia; qualis erit perfectio
tua, ô IESV? Qui superædificasti virtutibus
antiquis, & addidisti præceptis pristinis; qui
in amoris lege adiecisti inimicorum amo-
rem, & in castitatis præcepto etiam concu-
piscenciam vetitam dixisti: sic in præcepto
venerationis patrum excelluisti reuerendo
matrem; in quâ præter debitum naturæ, de-
bes aliud debitum voluntatis. Alij parentes
non habent electionem generandi filium, sed
habuit mater tua sanctissima: quæ non tan-
tùm te genuit, sed voluit te tantùm genera-
re, & non alium filium. Voluntas eius expe-
ctata fuit & desiderata à Deo Patre, & Ange-
lis: ideò quia debes voluntatem matri tuæ,
rependis illam, nihil eius voluntati negando.
Maiorem obligationem agnoscis erga ma-
trem, quàm est aliorum filiorum erga paren-
tes; & similem illi obligationi, quam habent
creaturæ erga Deum, habes erga matrem
tuam. Hoc est summum debitum creationis,
quòd non solùm Deus creauerit nos, sed se-
legerit nos, & voluerit creare potius quàm a-
lios,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 137
lios, quos reliquit in rerum possibilium mas-
sâ, & suo nihilo.

O stupenda excellentia MARIÆ, cùm si-
milem obligationem habeat illi Deus, ac ha-
bent creaturæ Deo; quæ est infinita! Tum
sicut ab esse ad non esse est distantia infinita;
ita obligatio eius qui accipit esse & naturam,
infinite superat alias obligationes ex beneficiis
aliis communibus, quæ supponunt substan-
tiam & vitam. Si in illos qui infinite tibi de-
bent, ô amande Deus, liberalissimus es, &
erga eos qui te offendunt indulgentissimus;
quomodo avarus aut crudelis eris erga ma-
trem tuam, cui soli propter diuitias miseri-
cordiæ & bonitatis tuæ debes, & tali modo
debes? quomodo negabis gratiam aliquam,
vbi agnoscis debitum tantum? Omnia me-
ritò vis dare per illam, quæ tibi dedit vitam
humanam: nam sicut de dono vitæ nullis
bonis filij possunt satisfacere patribus, quia
est fundamentum omnium donorum; &
omnes actiones & dona filiorum videntur
propria parentum, quia principium illis de-
derunt; sic nihil negare vis illi, quæ tibi dedit
esse hominem: vt dando cuncta per matrem,
videaris dare omnia matri; & prætereà coge-
res nos venerari illam necessariò, cùm per il-
lam sit necesse impetrare cuncta à te: & quia
accepisti ab illâ esse naturale, hoc est, huma-

nam naturam ; vis ut per illam accipiamus nos esse supernaturale , & gratiam : ut ita filios *MARIÆ* faciendo nos supernaturaliter , satisfacias pro filiatione tuâ humanâ naturali.

Verum est quòd omnia sint à Deo , & hoc ipsum quòd debeat Deus matri suæ , est beneficium Dei : sed ut reuerà pensemus , quanta faciet pro beatissimâ Virgine , nihil interest : nam hic est ritus & mos diuinus , ita se habere erga beneficia sua , perinde ac si nullam partem habuisset Deus in meritis nostris , licet orta sint ex eius gratiâ ; sed eodem modo remunerat , ac si à nobis solùm essent. Æquè integrum gloriæ præmium dabit operibus bonis , ac si ea ipsa bona opera non fuissent munera sua ; nec ullâ gratiâ nos adiuuisset , sed ex propriis viribus illi seruissemus , & dignitatem illam ad gloriam ex nobis habuissemus. Eodem modo respondebit officiis matris suæ , ac si nullum beneficium Dei esset in illâ ; sed perinde ac si omnino accepisset ipse essentiam , naturam , vitam ab eâ , independentem ab ullo beneficio & gratiâ diuinâ , quâ præuenta , præiuta , & præelecta fuit ad hoc admirandum opus diuinæ conceptionis.

Si hoc modo obligatum se agnoscit & habet Christus , fortasse violabit præceptum de honorandis parentibus , an potius coagmen-
tatâ

tatâ mensurâ curabit satisfacere? Si obligatio quam habent in parentes alij filij, tanta est, vt Philosophi dicerent impossibile esse solui; cùm Christus maiorem obligationem agnoscat, possibilène erit, vt non velit gratificari? Si Deus alia obsequia hominum minuta remunerat in gloriâ vltra merita; hoc debitum matris, quod est vltra gratiam & remunerationem, non negliget omnibus modis compensare & satisfacere. Quis dubitat, Christi gratitudinem erga matrem, excedere omnem amorem & gratitudinem hominum? Si igitur putarunt Ethnici, non posse filios cunctis officiis esse satis gratos erga genitores; amittétne Christus occasionem gratiæ? Planè tam gratus erga parentem optimam est, vt non contentus reuerentiâ, quâ illam coluit in vitâ obsequiis suis operationum infinitarum & theandricarum, quibus illam honorauit subditus illi, voluerit omnes nos reuereri genitricem suam, quasi coadiuuando ipsum ad venerandum & honorandum illam. Sic voluit nos omnes eius filios esse, vt pro se honoraremus & amaremus vt matrem: nam sicut obligatio fuit matri, satisfactionem & gratificationem voluit esse filiorum. Quam filiationem dedicauit in cruce pendens, cùm omnes suos illi tradidit in personâ dilecti discipuli, dicens: Ecce filius tuus.

tuus. Scilicet cum moriturus erat, quasi solum optaret vitam, ut matri obsequeretur; voluit vicarium obedientiae & curae filialis in Ioanne, & obseruantiae in reliquis fidelibus relinquere, siquidem mortem euitare non expediebat: ut hoc pacto & redimeret nos moriendo, & gratus esset matri relinquendo vicarios exhibendae venerationis, quasi ipse non se fateretur satisfecisse matri pro desiderio suo. Ibi ad pedem crucis accepit nos MARIA in filios: ibi peperit nos, non ex utero, sed ex corde; nam est pretiosius membrum, & efficacior filiatio: non enim omnis filius uteri amatur, at filius cordis nequit non amari. Ibi nos cum Christo parturit cum doloribus, quos non est passa in partu carnali. Conuenienter eo tempore accepit nos in filios, cum tota compassionis affectu erga Filium plena erat, ut illum in nos transferret & seruaret ad excellentiam misericordiae suae: quasi commendasset IESVS matri, quod dixit mulieribus; Nolite flere super me, sed super filios vestros. Ideo crucifixus, plenus doloribus & cruciatibus, velut in alios remittens compassionem sui, dixit matri lacrymanti; Mulier, ecce Filius tuus: ecce filius tuus est quisque fidelis & discipulus meus; noli tam compati & flere super me, quam super istos filios tuos, quos tibi commendo, miseros homines & peccatores.

peccatores. Sciebat Christus maius obiectum misericordiæ esse miseriam peccati, quàm quodcumque corporale tormentum: nam plus doluit anima Christi compatiens in culpis nostris, quàm corpus eius patiens in pœnis suis. Ideò voluit vt transferret mater compassionem, & misericordiam ad nostros defectus, culpas, & miseras animæ, vt nos in illis præcipuè adiuuaret. Et quia Christus patiendo benemeritus fuit de Iustitiâ diuinâ, superabundanter illi satisfaciendo, propterea dignus vt ei committeretur hoc attributum & esset Iudex hominum, vt prædixit Dauid; *Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis*: Mater Christi, compatiendo & miserecendo Christi, benemeruit quoque compassionis & misericordiæ attributum, quod illi est commissum; vt dicere possimus: Deus misericordiam tuam Reginæ dedisti, & pietatem tuam matri Regis: ideò nulla gratia & misericordia Dei ad nos peruenit, nisi per MARIAM. Iam hinc, pientissima mater, te accipio in mea; & istud primum pignus accipiam tuæ pietatis, vt imiteris filium tuum primogenitum: qui non tantum te dedit Ioanni, sed Ioannem etiam dedit tibi: ita me des Deo, siquidem Deum dedisti nobis.

Igitur cùm nostra miseria nullum habeat
remedium

remedium nisi Dei misericordiam, & dispensatio eius sit penes MARIAM, cui filius nihil negat, & illa plena sit miseratione; quid pigrescimus in officiis & pietate erga illam? Quatuor de causis debemus officiosi esse in obsequio erga Virginem. Vna est utilitas & necessitas intercessionis eius: nam sine negotiatione & petitione Virginis nihil descendit de cælo. Plus quàm ab Eliâ dependebat pluvia cæli, ex MARIA pendet gratia. Altera est voluntas Christi, qui vult Matrem suam coli à nobis, ipsique adulamur Christo Domino cultu suæ Genitricis. nam ad omne quod illi debemus delegat Matrem suam creditricem. Si ea quæ facimus pauperibus, accepta ipse habet, eosque Vicarios designavit obligationis quam habemus; quantò magis grata habebit, quæ præstantur Matri, cuius se debitorem agnoscit ille cui omnia debent.

Tertia causa est, excellentia sanctissimæ Virginis: cuius cultus licet nullius nobis necessitatis esset, nec tam explicatæ voluntatis Filij sui IESU, propter præstantiam suam summoperè deberemus affici erga illam. Ipsa est honos totius creaturæ, maximè generis nostri: & secunda post Deum, cui concessum est ut habeat illud privilegiū, quo Deus solùm propter infinitatem suæ naturæ fruitur, ut sit parens & virgo simul, & parens Dei.

Dei. Deus est pater & virgo simul : Maria
 est etiam mater & virgo. Quemadmodum
 Christus secundum diuinitatem genitus est
 castissimè in splendoribus Sanctorum à vir-
 gine Patre sine matre ; ita secundum huma-
 nitatem genitus est castissimè à virgine ma-
 tre sine patre in splendoribus sanctitatum su-
 per omnes Sanctos. O geminum miracu-
 lum , quòd virgo pariat , & quòd pariat
 Deum ! Sed quid debebat parere virgo nisi
 Deum ? Gratia & natura sorores sunt , & am-
 bæ sapiunt manum eiusdem artificis : ideò
 similem quamdam methodum suorum ope-
 rum seruant. Quemadmodum in compen-
 dium collegit Deus in Adamo & Euâ vni-
 uersam naturam , postquàm cuncta creasset ;
 atque in homine sunt omnes naturarum &
 vitarum gradus eminentiori modo quàm in
 ipsis naturis , cælis , plantis & animalibus , vt
 vnus homo plus valeat quàm vniuersus or-
 bis , & sit alter mundus , ei que omnia ser-
 uiant , & propter illum sint omnia : ita quo-
 niam non est negligentior & minùs curiosus
 artifex Deus in rebus gratiæ , in vnum quo-
 que redegit in nouo Adam & Euâ vniuersam
 gratiam datam & dandam hominibus & An-
 gelis. Vnâque in MARIA sunt omnia genera
 charismatũ & donorum supernaturalium &
 gratiarum gradus eminentiori modo , quàm
 in

in cunctis reliquis Hierarchiis spirituum beatorum, & ordinibus Sanctorum, ut ea sola plusquam æquiualeat vniuersorum sanctitati. Non est solum pietas istud existimare, sed ratio; & satis iam constat ex reuelatione benedicti patris Martini Gutierrez martyris Christi, quem vidit sancta Tereſia in cælo cum insigni martyrij, quod in carcere obiisset ab hæreticis vinctus & vexatus. Huic seruo suo gratias egit ipsa virgo MARIA, quod huiusmodi defenderit suam sanctitatem. MARIAE enim seruiunt, & colunt tamquam Reginam omnium ipsa beata Seraphim, & ceteri Angeli ac Beati; veluti bruta animalia parebant Adamo in statu naturæ non corruptæ. Homo eminentior brutis creatus fuit; Maria sublimior Seraphinis & Angelicis mentibus glorificata, excellens beatos spiritus, ut Adam pecora campi & irrationalia. Illa sola duplo maior videtur esse apud Deum & æstimabilior quàm totus mundus: in quem etsi indulgentissimus fuerit descendendo de cælo Filius Dei pro eius salute; nihilominus ut acciperet Spiritum sanctum, opus fuit recipi prius Christum in cælum: at beata Maria & Filium Dei in se suscepit, & simul Spiritum sanctum in se superuenientem.

Itaque duobus titulis audiuntur preces
Mariæ

Mariæ à Christo, & ob reuerentiam debitam matri, & ob eminentiam sanctitatis eius & merita singularia: exauditur enim pro suâ & filij sui reuerentiâ & dignitate; pro reuerentiâ maternitatis, & pro dignitate sanctitatis: & nos per illam audimur: cuius intercessio non solum utilis, sed necessaria est nobis. Ad MARIAM igitur in cunctis afflictionibus confugas, velut filius plagis ab extraneo cæsus ad matrem accurrit: nouit illa portare & sustinere mundum suis precibus, nec graue onus tu illi putes adiici.

Quarta causa potest esse velut affinitas & necessitudo quædam cum beatâ Mariâ, non tantum secundum spiritum & mystica solum, sed realis secundum corpus etiam & naturam. Nullus enim homo propinquior est affinitate alteri, quàm est tibi coniuncta beata Virgo. Qui corpus Christi suscipit in Eucharistiâ, vnione quadam reali fit vna caro cum Christo; vt non sit vnio alia & coniunctio tam propinqua & similis inter homines, etiam inter virum & vxorem: quare etiam debes te putare affinem matri ipsius Christi, & reputare habere eandem carnem. Maior item est coniunctio physica, & realis inter Deum & te, quàm inter te & patrem tuum: qualis ergo erit affinitas, quam contrahis cum matre ipsius Dei? Quæ maior

vnio creata & realis potest esse, quàm est inter Verbum diuinum & sacratissimam humanitatem Christi, acceptam ex visceribus sanctissimæ Virginis? & quæ vnio consanguinitatis potest esse maior, quàm fuit inter Christum & Mariam? Igitur affinitas & coniunctio secundum naturam nostram, quam habemus cum beatissimâ Virgine, excedit affinitates hominum. Si homines solo titulo consanguinitatis & propinquitatis se iuuant, & ad se inuicem accurrunt pro auxilio; cur non accedemus ad MARIAM, cum quâ habemus necessitudinem maximam?

Quid dicam de coniunctione & quasi cognitione spirituali, quam cum Mariâ contraximus? Is per quem accepisti gratiam Baptismi, aut astitit tibi & suscepit in illo Sacramento, cognatus tuus fit, illumque teneris venerari vt patrem: quantam reuerentiam, proximitatem, & filiationem contrahemus cum Virgine, per quam toties gratiam suscepimus, quæ toties suis precibus peperit nos Deo, & in lucem & in veritatem vitæ spiritualis edidit?

Agnosco te matrem meam, ô Mater Dei & Mater gratiæ & misericordiæ, obsecro ne obliuiscaris nominis tui, de quo tu ipsa gloriaris. Mater gratiæ & misericordiæ diceris: sed hūc titulum quid tibi dedit nisi nostra miseria, quia

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 147
quia tuâ miseratione & gratiâ egemus? Qua-
re quia ego miserrimus omnium sum, maius
ius præsumo habere in tua materna viscera.
Dignitas tua ex meâ indignitate accidit, san-
ctitas tua ex meis peccatis: ideò præsumo pri-
mum locum me habere in tuâ misericordiâ,
quia primus & maximus omnium peccator
sum, & plus miser. Mater Dei, te fecerunt
peccata hominum; & peccata mea solùm
sufficerent, ut te facerent Matrem misericor-
diæ: ne proiicias me à te & protectione tuâ,
sub cuius pallio proteguntur omnes Religiosi
nostræ Societatis; ut mirabili visione vidit de-
votissimus tuus filius pater Martinus Gutier-
rez. Quem enim debet magis recipere mise-
ricordia, quàm magis misellum? Recordare,
quòd hunc honorificum titulum, de quo,
post titulum matris Dei & virginis, supra ce-
teros gloriaris, ego solus possim sustentare ob
innumera mea peccata. Spero Mater in mise-
ricordiâ tuâ ego miserrimus: nam potius cæ-
lum & terra peribunt, quàm tua deficiet mi-
seratio & gratia iis qui verè & seriò implo-
rant fauorem tuum, & serui tui sunt. Admit-
te me inter illos, ut cum exultatione & lacry-
mis in te colendâ occuper: at quia tepiditas
mea frigidum & siccum, ut qui sim totus ter-
restris, me teneat; inuideo feruorem tuis de-
uotis: vellemque, ut faciebat deuotissimus

Pater Ioannes Trexus, facella tua ore meo verrere, & lacrymis rigare. Ad hoc facendum aliquot milliaria pedibus ibat ille feruidus Pater & filius deuotus Virginis.

C A P V T V.

*Quòd imitari Christum debemus, &
de sanctissimi cordis sui dolore
& passione.*

Quomodo potest homo cogitare de aliquo gustu, qui pro hominis gustu recordatur afflicti IESV? Vna gutta sanguinis sufficiebat redemptioni nostræ: quomodo totus pro nobis fusus, & immensitas dolorum, laborum, opprobriorum, non sufficit exemplo? anne vanè & incassum tot tantaque passus est Filius Dei, cum minima oratio eius plus quam abundaret ad satisfaciendum pro mille mundis, & obtinendum vniuersis gratiam? Sed adhuc non sufficit tantus excessus cruciatuum, vt vnus ego imiter illum. Christus enim passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum. Non minoris steterunt Deo minimæ nostræ voluntates, quam nostra peccata graua facta. O si considerarem opera tua hæc, Domine; quomodo expauerem? Mirabilia opera tua, vtinam anima mea cognosceret nimis! mirabilia prodigia

digia quæ posuisti super terram, mirabilia testimonio amoris tui, & ingratitude & duritiæ meæ! Utinam fieret cor meum tamquam cera liquefscens, & ponerem te ut signaculum super illud, ut nullum vitæ huius gustum admitterem, sed imitarer dolores & afflictiones tuas! Ponam ut signaculum super cor meum illud cor mœstum amantissimi IESU, quod perpetuò crucifixum fuit: sic in memoriâ habebō, & tabescet in me anima mea. Quid efficacius ad extinguendum omnem voluntatis gustum, quàm recordatio IESU gustantis fel, & totius passionis eius? Tam efficax est eius consideratio, ut ipsum Christum erit tædere & pauere, & sudare guttas sanguinis. Quid efficacius, ne patiamur gustum, quàm compati dolenti IESU? Non sine causâ, hi qui fideliter Christo assisterunt in Caluariæ monte, & compassi sunt, non sunt postea passi martyrium in exitu suo, cum reliqui Apostoli, & alij discipuli, à tyrannis sint occisi. Nam beatissima Virgo mater IESU, sanctus Ioannes Euangelista, & Magdalena, non fuerunt per martyrium sublati: dolor maior omni morte & omni cruciatu, excruciauit illos solâ compassione, & suffecit pro morte martyrij. Compatiamur igitur IESU, & patiamur libenter.

IESVS est via, veritas, & vita. Quam viam

volumus habere ad verè beatam vitam, nisi vitam IESV, quæ tota fuit mors continua, & crucifixio perpetua? Sufficeret, vt nos æternè haberet IESVS dolentes & compatientes, atque omnem gustum nostrum abominantes, ob eam quam passus est in vltimâ nocte & die vitæ suæ omnium membrorū cruciationem, in quo à plantâ pedis vsque ad verticem capitis non fuit sanitas. Lingua, quam non attigerant carnifices, ne sine tormento maneret, videtur non minùs torta quàm alia omnia membra: siquidem de nullo artuum suorum dolore conquestus est patientissimus IESVS, nisi de siti; vt monstraret etiam ea membra, quæ videbantur immunia, excruciatata habuisse. Neque magnitudine doloris insensibilia & stupida fiebant, sed omnia valida, viuida, vegeta ad patiendum seruauit; ideò expiraturus clamauit voce magnâ: in quo etiam ostendit feruorem numquam deficientem, quo negotium nostrum egit in tam acerbis cruciatibus; & humilitatem, quâ excepit mortem inclinatione sui capitis; atque summam reuerentiam, quâ adimpleuit arduum Patris præceptum.

Plus tamen debent nos commouere quæ passus est per totam vitam in vno membro sanctissimo suo corde: cuius dolor immensus fuit à primo instanti suæ conceptionis, & durauit

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 151
rauit quàm diu vixit. Cor est, quod primò
excruciatum fuit, & quod vltimò. Tantò ma-
gis doluit cor eius, quantò omnium reliquo-
rum membrorum intolerabiles dolores in
vno illo passus est, quod est omnibus mem-
bris delicatius. Non minor afflictio latuit in
corde IESU ab illo instanti, quàm habuit in
horto, cùm sudavit sanguinem per omnia
membra. Quemadmodum illic ex viuiddâ
apprehensione dolorum & cruciatuum pas-
sionis suæ insolito & terribili modo afflictus
fuit: sic etiam æquè intensè apprehendit eos-
dem dolores in vtero amantissimæ matris.
Cognitio enim Christi non fuit imperfecta,
eo maximè tempore cùm negotium nostræ
redemptionis acceptauit; & proposita fuit il-
lius intellectui, sine vllâ dissimulatione, om-
nis difficultas toleranda & vincenda. Appre-
hendit ibi intensissimè suam passionem, la-
bores innumeros suæ vitæ, opprobria & con-
temptus: ita afflixit illum ab eo tempore hæc
cognitio suæ passionis, & plus fortasse quàm
in horto, si inæqualitas fuit: nam in Gethse-
mani erupit exteriùs sensus doloris, diffusus-
que fuit per omnes artus, vt communicatus in
toto corpore angor, minor remaneret in cor-
de: at in vtero gloriosissimæ virginis MARIÆ
retentus est totus dolor intrinsecus in vno
membro tenerrimo corculo infantis IESU. Cùm

quis lacrymatur, minùs sentit afflictionem, quàm cum recluditur angor in corde ficcis oculis: sic Christus, dum non sudavit & sanguinem fudit, plus fortasse doluit, quia nulla particula angoris euaporata fuit: oportuit tamen ad nostrum documentum monstrari semel exterius, quantum passus est semper interius. Continuatus deinde fuit iste mœror per omnem vitam. Perfectissimè & perspicacissimè, ut in se erant, cognoscebat semper omnia IESVS. Nisi diuinâ dispensatione adiutus fuisset illo ipso instanti quo cœpit vivere, mortuus fuisset præ doloris magnitudine: ideò maximum & continuum miraculum fuit vita IESV. Nec solùm passio sua eum afflixit, sed multò plus compassio: habuit compassionem, considerans angustias suæ amantissimæ & innocentissimæ matris; habuit quoque compassionem nostri: plus doluit omnia tormenta Martyrum, pœnitentias Confessorum, morbos & ægrotudines Sanctorum, quàm ij ipsi qui passi illa sunt. Si mater pia plus dolet ægrotudinem filij, quàm ipse filius: quis potest negare, Christum dilexisse suos, plus quàm vlla mater vnicum filium. Verè labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Quantus igitur erit dolor, si est maior quàm omnium Martyrum, Pœnitentium, & ægrotantium simul?

Habuit

Habuit præterea super omnia compassionem nostri, & dolorem, ob omnia & singula peccata omnium & singulorum hominum, qui fuerunt, & futuri erant. Deficit mens, cum quis considerat quàm immensus hic dolor fuit; sufficiens, nisi per miraculum impediretur, ad auferendam millies vitam. Si aliqui homines præ dolore peccatorum mortui fuerunt; quomodo non extingueret vitam IESU dolor solius vnius & minimi peccati venialis vnius hominis, cum omnem deformitatem culpæ perfectè considerasset, tum Maiestatem Dei Patris, contra quem est, atque vilitatem hominis à quo est commissa, & ipse tantoperè amaret Patrem offensum, & hominem offendentem? Sicut hanc charitatem nemo mensurare potest, sic nec dolorem. Si tantum dolorem habuit de vno peccato veniali; quantum de omnibus & singulis peccatis venialibus & mortalibus adeò horribilibus & immanibus? Importabile pondus peccatorum tulit ille, qui suaue iugum & onus leue nobis imposuit: nos autem oneramus IESUM immenso pondere iniquitatum; quod sanguineum sudorem ex corpore IESU expressit, sicut torcular ex racemo vinum. Si ab ipso die quo peccauit Adam, vsquequò descendat Christus iudicaturus homines, fuisset aliquis qui pateretur omnia supplicia

Martyrum , morbos & dolores cunctos omnium hominum, non æquivaleret totum hoc huic dolori Christi : qui etiam ex eo quòd fuit angor spiritualis , acerbior ex suo genere erat , quàm corporales cruciatus. Habitabat in Christo plenitudo diuinitatis, & clara visio Dei illū illustrabat : quæ tamen aliquibus effectibus non obstitit ; sed dispositū miraculosè fuit , ne per illam affluentia gaudij totum corpus & inferiores animi portiones occuparet , vt daret locum dolori , sicut accidit in passione. At in corde IESV dolenti pro peccatis nostris , non tantum dedit locum summæ tristitiæ ; sed auxit summoperè propter altissimam cognitionem Dei offensi : quò enim maior fuit cognitio Dei , maiorem dolorem causabat ; & Christus solus multò maiorem cognitionem intuitiuam Dei habuit, quàm omnia Cherubim & Seraphim , & reliqui omnes Spiritus , ac simul omnes homines beati. Amor quoque Christi erga Deum offensum æqualis fuit visioni diuinæ Maiestatis ; quare dolor eius nec explicari nec cogitari potest : nam non amisit occasionem patiendi quantum potuit , & decebat : imò miracula fiebant stupenda in suâ sacratissimâ animâ , ne impedirentur dolores. Quomodo nos solliciti sumus vt gaudeamus, & excogitemus artes voluptatum ; si totum hoc patiebatur

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 155
tiebatur IESVS in suo corde, cuius nemo debet recordari sine lacrymis, & debet Christianus recordari semper?

Quomodo, cor meum, audes gaudere? considera, quare IESVS tuus passus est? pro peccatis tuis, ut te saluet. Quia ego offendi, ille ita me amat, ita cumulat beneficiis. Quomodo hic amator meus, & benefactor inimicorum, carbones ignis non congerit super caput meum, & erubescere me facit? quomodo carbones ignis non congerit super cor meum, ut ardeam amore eius & desiderio imitandi illum? Ponam cor mœstum IESV ut signaculum super durum cor meum, ut aliquando me inueniat secundum cor suum amicum & cupidum patiendi. Compatere cor meum patienti IESV, & consolare illum patiundo. Quomodo vis consequi misericordiam per passionem Christi, si non habes misericordiam Christi patientis? Tantam gratiam fideiussoris tui ne obliuiscaris. Sanctus Didacus Quisay ne obliuisceretur, præter frequentem commemorationem & pium affectum, scriptam in libello secum continuo gestabat passionem Christi, in testimonium quòd incisam in corde haberet, eamque singulis diebus legebat. Tam grata fuit Deo hæc memoria crucis Saluatoris, ut concederet, postquam Societatem IESV ingressus fuit,
penitus

penitus conformari illi, & crucifigi pro nomine eius, suâque passione repræsentare mortem Filij sui: rependitque Christus istam memoriam sancto Didaco; nam super locum, vbi ille & alij plures Sancti pro Christo crucifixi fuerunt, singulis sextis Feriis lucēs mirabiles in cælo apparebant, conformitatem passionis Christi & ipsorum approbantes & commemorantes. Iucundum est Christo recordari passionis suæ: siquidem vt eius memoriam haberemus, instituit admirandum sui Corporis Sacramentum.

4. Reg. 3.

At si memor es Christi patientis; quomodo non es impatiens aduersum te, tibi que irasceris? Rex Mohab cum nullam iam spem haberet, oppressus obsidione Israël; arripiens filium primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum, & facta est indignatio magna in Israël, statimque recesserunt. Ecce holocaustum filij primogeniti & Unigeniti Dei super Crucem? cur non indignaris in te, & recedis ab omni voluptate & voluntate tuâ? Extraneis, imò animalibus compatimur: cur non Deo nostro, Patri nostro, Fratri nostro? Proh inuerecunda peruicacia nostra, qui loco compassionis rursus crucifigimus IESVM nouis peccatis! Recordare quòd Deus est,
Pater

Pater tuus est, non inimicus tuus; qui patitur pro te inimico, non pro pecoribus campi, aut pro suâ salute, loco tui, non pro se, acerbissimum omnium supplicium crucis, in omnibus membris vulneratus, non dolorem tantum aliquem capitis, aut stomachi; quia tibi & mundo benefaciebat, non quia vrbes incendit; publicitus in die festo, & in monte, cum duobus latronibus, quasi dux eorum; non reclusus, & clanculum; omnium odio, opprobrio & plausu, ut illi soli, qui est misericordia ipsa, defecerit misericordia hominum. Libenter nihilominus & amanter patitur, non inuitus, non iratus, non querulus, quia pro te; à suo populo, non à Barbaris & Scythis; per triginta & tres annos, non per vnam horam. Compatere ergo IESU, nec irrita hæc omnia facias: cessa peccare, incipe IESUM imitari: ut multum proficiat tibi passio sua, fiat imitatio tua.

CAPVT VI.

Quantum oporteat sequi Christum.

NON tentat nos Deus, cum in difficultatibus posuerit salutem nostram. Carum illi esset, siquidem tanta fecit & pertulit, ut eum imitemur. Dicta hominis in potestate constituti habentur pro lege, & adimpleri debent:

debent: facta Dei cur non sunt obseruanda? Qui ponit cor Christi dolorosissimū & humile vt signaculum super cor suum, ponat etiam super brachium suum, vt imitetur eum cui condolet. Dilectio non est mollis, sed fortis; & amantem Dei, mors Christi excruciat per compassionem, & æmulationem. Dura est imitatio IESV: aliqui perinde vt infernum odio habent; sed non possumus meliora charismata æmulari. Ne timeas falli, cū crucem pro deliciis, opprobria pro honoribus, nuditatem pro opibus suadet; summa veritas est. Sapientia æterna & intellectus diuinus ita consuluit, ita iudicauit expedire. Ne diffidas, summa Bonitas, summa Potentia est; his tamen rebus te redemit: iisdem opus est perficias saluationem tuam: iisdem instrumentis opus istud incipitur, & perficitur: per hæc Christus ascendit in cælum; & membra non decet aliā viā ire, nisi quā it & ducit caput. Non sunt venena: ipse Christus sanctificauit & libauit prius: imò vt parum transiret ad nos, totum ferè calicem laborum & dolorum hausit; & tamen viuit in æternum, & ad dexteram Dei sedet. Quomodo non operiet confusio faciem tuam, dum videns Christum maledictum ab omnibus, tu velis laudari? videns genuflexum ad pedes Iudæ, tu extollaris super maiores? videns sicientem,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 159
tientem, & carentem aquâ, tu cupias abundare & deliciari?

Magna gloria est serui, sequi Dominum suum. Imitatio Christi non solum necessitas est, sed dignitas: iam in hoc maxima pars difficultatis tollitur, & aliarum sufficiens pretium datur. Si gloria est imitari Christum, iam non erit arduum ferre contemptus & opprobria hominum. Siquidem istud honos erit summus: non est contemptus, ubi contemni est dignitas. Pro gloriâ quoque verâ carere voluptatibus & superfluis diuitiis, non est difficile: nam mundani & Ethnici plus fecerunt, & abstinuerunt necessariis pro gloriâ falsâ. Pudeat nos, quod fuerint quidam Barbari tam fidi & amantes Regis sui, ut si Regi deessent oculi, ipsi se excæcarent; si deesset manus, ipsi pariter sibi abscinderent dexteram; & hac fide in reliquis imitatores Regis sui essent: cur in minoribus non imitamur Regem gloriæ qui vocamur fideles? Si Christus solum dixisset quid faciendum esset, licet ipse non fecisset, deberemus exequi: quantò magis, cum ipse primus fecerit, & fecerit ut nos faciamus; & non tantum dixit, sed laudauit & beatas prædicauit afflictiones? Si Propheta aliquis simpliciter dixisset, non haberemus excusationem: quantò minùs, cum ipsa Sapientia Prophetarum & os Dei
exagge-

exaggerauerit, & in se perfecerit? Non dixit IESVS verbum otiosum; quantò minùs tot laudes & beatificationes pauperum & afflictorum? quantò minùs tot opera otiosa fecit? Si non oporteret nos pati, exemplaris vita IESV otiosa fuisset, & superuacaneus eius rigor nobis, qui charitate illius, qui superabundanti pretio redemit nos, non moueremur, & tanto exemplo non doceremur ad amandum eius imitationem, & odio habendum peccatum & gustus sensuum. Anne vanè voluisset Deus affligi suum Vnigenitum, si nihil referret facere quæ ipse fecit, vt quos præsciuit & prædestinauit, fierent conformes imaginis Filij sui, vt sit ille primogenitus in multis fratribus? Non est Deus impius, vt sine causâ gauderet tam atrociter sæuire in Vnigenitum dilectum. Animalia fera & crudelia, sunt erga fetus pientissima: quomodo Deus clementissimus & misericordissimus in Filium fuisset crudelis & tyrannus, si necesse nobis non esset pati? Peccata nostra non requirebant tantos cruciatus, vt redimeremur; superabundabat vna gutta, non dicam cruoris, sed sudoris IESV: requisivit ergo illam tormentorum atrocitatem, vitæq; austeritatem, necessitas nostra imitandi Christum, & patiendi, quæ est regia cæli via. Aut Deus atrox & impius est; aut summè necessarium est nobis,

DE ADOR. IN SPIRITV ET VER. LIB. II. 161
bis, humiles, afflictos, inopes esse, habere
æstimationem diuinæ charitatis & contem-
ptum nostrum.

Nemo iter cæli nouit, qui non ambulauit:
nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit
de cælo CHRISTVS IESVS; & qui per viam,
quam ille monstrauit, incedit. Incognita via
erat, nec potuit alius indicare melius quàm
IESVS qui nouerat illam & ambulauerat. Non
fecit IESVS, vt aliqui rustici solent; qui digito
aut narratione ostendunt viatoribus iter, ipsi
tamen sedent & manent domi quieti, nec sol-
liciti sunt deinceps, an errent rursus viatores:
nam præterquam verbo docuisset semitam
cæli, ipse præit & præducit nos ne erremus.
Dic mihi, si certi fuissetis, vt modò sumus,
de gaudiis cælestibus, pedibusque foret opus
peruenire ad illa, nec aliud requireretur ad
consequendũ, nisi scire viam omnino ignora-
tam, & aliquis illã annuntiaret nobis; quis ef-
set qui non se accingeret ad iter, quantumuis
salebrosũ & difficile esset, præcipuè si ille qui
demonstraret semitam, vellet comitari nos
& præcedere? Cur igitur Christo non credi-
mus, & sequimur? anne putamus erraturos
nos sapientiã Dei duce? anne putamus peri-
tuos præeunte Salvatore? Minimè. Secu-
ram nobis viam monstrauit Christus, & præ-
cessit ipse: tam certa est, vt etiam si moria-
L mur

mur in illâ , ipsum periculum & interitus sit certior semita: quin si amares Christum, non dubitares mori cum illo. Non amat Christum , qui non imitatur: nam virtus amoris est assimilatio. O quis verè diceret, Viuo ego, iam non ego , sed viuit in me Christus; mortificationem IESV in corpore meo circumferens, & in corde inferens!

Si igitur amas Filium Mariæ, & vis tabernaculum Dei fieri vt illa fuit; inspice & fac secundum exemplar , quod tibi in monte Caluariæ monstratum est , totamque vitam IESV respice: ipse elegit contemptus viuere, & mori: derisus fuit, reputatus cum iniquis, non solum vt idiota, sed vt fatuus habitus: vt feruus vilis verberatus, vt scelestissimus omni crudelitate punitus: ipse honorem temporalem, si deferebatur vltro, fugiebat: nullum non conuitium sustinuit: Samaritanus, idololatra vocatus fuit, dæmoniacus, pseudo-propheta, seductor, gulosus, vorator, & potator vini, blasphemator, transgressor legis: creditus conspirator & proditor patriæ, peccatorum amicus. Quæ creatura potest dici, cui non se humiliauerit? Humiliauit se Angelis: quid opus erat vt veniret Angelus ad confortandum illum qui Deus erat, cum verbo suo posset destruere Vniuersum? quid opus fuit dicere, Angelorum legiones posse illum

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 163
illum vindicare, & resistere comprehensoribus suis, quasi ipse non posset? ieiunus & famelicus quid opus erat ut acciperet cibum & velut eleemosynam ab Angelis, cum ipse posset lapides in panes conuertere? Humiliauit se hominibus, Matri & Iosepho obediens. Humiliauit se impiissimis Principibus, Herodi, Cæsari, Caiphæ, Pilato, iniusta mandata adimplendo, oneribus & iudiciis eorum parendo. Humiliauit se hominibus vilibus & seruis, ut Malcho, carnificibus, & aliis. Humiliauit se creaturis omnibus, patiens in se sæuire frigus, æstus, ferrum, crucem, spinas, arundines, sputa. Subiecit se denique dæmonibus: traditus est in horâ passionis potestati tenebrarum, & passus est duci se à diabolo super pinnaculum templi. Nulla est creatura, à sublimiori usque ad viliorē, ab optimâ usque ad pessimam, cui non se subiecerit Creator pro me: & qui omnia fecerat, & Dominus vniuersorum fuit, nihil voluit habere ut me haberet: nullum prædium possedit, nullos redditus habuit: de eleemosynis tantum accipiebat minora necessitate: ut mendicus vestitus incedit, non ut Philosophus, aut Doctor, aut Nobilis: inops etiam à veris amicis fuit, ut nullius fauore vna alapa dimissa illi fuerit: suo Regno & Principatu se expoliauit, se ipso suam maiestatem occultâs.

In quantum Deus quoque, similia documenta humilitatis dedit. Humillima est tremenda illa infinitudo & omnipotentia Dei: elegit enim Diuinitas, propter hominem, quæ magis laboriosa videntur, & minùs honorifica. In creatione noluit facere hominem, sicut fecit cetera, iubendo voce unicâ tamquam Dominus, sed velut seruiendo & laborando manibus suis, ac si seruus & figulus esset. In Redemptione quoque noluit redimere nos, vt poterat, assumendo aliquam honoratam & sublimem naturam vt Seraphim; sed vilio rem omnium naturam rationalium qui infamati & ignobiles erant ob scelus primi Parentis, in se ruinosam & caducam. In glorificatione, cùm nos satiabit gloriâ Maiestatis suæ, & vt summus Dominus remunerabit, ministrare vt seruus dicitur. Verè enim filius Dei est Christus, qui mores Dei imitatus est & docuit. Agnoscens suum humilitatis spiritum in Christo, meritò dicit Pater: Ecce seruus meus, suscipiam eum, dedi spiritum meum super eum. Nihilominùs nos qui Christiano nomine gloriamur, & filij Dei volumus esse, fugimus hæc quæ amavit Christus Filius Dei. Quo alio maiori odio prosequeremur paupertatem, humiliatorem, crucem, si Christus præciperet nobis sub interminatione inferni odisse illas, quàm modò

modò horremus , cùm promiserit pro illis gloriam ? Ita audimus mendacia verba mundi, ita obediunt suggestionibus diaboli , ac si pro nobis crucifixus satanas fuisset : ita auersamur vitam , & consilia Christi negligimus, ac si fatuus quidam & ridiculus amens in foro effutiisset.

Si Rex terrenus multò minora offerret militibus suis, eum omnes , etiam pro paruo stipendio , sequerentur per rupes & niues ; præfertim si parem habitum, victum , habitationem illis cōcederet, ac ipse Rex vteretur, iam etiam sine stipendio sequerentur Regem ob solum pudorem : & nos nec ob amorem, nec pudorem , nec timorem, nec lucrum , concitamur ad sequendum Regem Regum & Dominum Dominantium. O si tam fidelis Christo essem , vt Ionathæ fuit adolescens armiger suus ! fac omnia, dixit , quæ placent animo tuo ; perge quò cupis , & ero tecum vbi-
cumque volueris. per scopulos , per mucrones , per hostium arma irruit , ne iret solus filius Regis. Ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans , & armiger eius post eum. Quomodo Christum relinquimus torcular calcare solum , & nemo est qui cum eo societur in passionibus & laboribus ? non est tam formidabile quod pro Christo pati communiter continget , ac fuit quod armiger ille

aggressus est pro Ionathâ. Quis miles relinqueret Regem suum in medio hostium exercitu, & sanus & lætus auderet redire domum, & non potius mallet cum illo cadere? cur nos relinquimus Christum solum? Ipse iure queritur: Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum. Etiam si nullius auxilij futurus miles esset, nullaque ex societate illius utilitas sequeretur, non debet deferre Regem: quid erit, cum tanta utilitas tibi sit, & Regi Regum CHRISTO IESU consolatio passionis suæ, & finis eius intentus, qui est imitatio sua? Aut opus est deponere nomen Christiani, aut assumere quæ Christianum faciunt. Si sequi Christum nolis, dic quem secuturus es? necesse est, ut sequaris diabolum principem huius mundi. Talem ducem fugit, qui insistit vestigiis IESU; ut deberet id facere solum ut fugeret: talem ducem sequitur, ut deberet sequi, etiam si alium malum non fugeret; quanto potius cum hæc duo copulantur, sequi optimum, fugere pessimum; sequi Deum, fugere satanam?

Malitia nostra solum est, quod non faciamus quæ Christus docuit & fecit: nemo potest se excusare quod non possit: iis rebus posita est nostra saluatio & perfectio quas quiuis posset habere: pauper quisque potest esse: patientes omnibus licet esse: non ambire honores in ma-

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 167
nu est cuiusque. Hæc est sapientia & amor
Dei, ut ea elegerit, quæ omnibus paterent, &
sine labore possent obtinere. Neminem ex-
cludit à suo Regno; & nemini voluit deesse,
quæ ad consequendum illud opus essent. Si
in diuitiis, honoribus, voluptatibus consti-
tueret salutem nostram, plures quàm modò
damnarentur: nam pauperum, ignobilium
& afflictorum numerus est innumerus, &
tunc esset maior; nam quò plures vellent es-
se diuites & felices, pauciores forent. Quid
iam dicam tibi, si non vis amplecti paupertate-
m, humilitatem & crucem IESU, nec vides
immensum bonum quod est in imitatione
eius; nisi quòd hoc est quod dicit ipse, Qui
sequitur me, non ambulat in tenebris? Tu il-
lud non vides, quia ambulas in tenebris, dum
non sequeris IESUM.

C A P V T V I I.

*Quòd patienter ferendæ sint necessitates
& ærumnæ à Deo immissæ.*

SI non vis sequi Christum, saltem ne fugias
illum: si non audes imitari, cur audes re-
pugnare, & contemnere eius similitudinem?
intolerabilis inuerecundia est & miserabilis
cæcitas, cum superabundans charitas Dei
adeò beneficentissima aliquibus sit, ut illos

etiam reluctantes faciat conformes Filio suo, non expectans quòd ipsi in hoc laborent, ne fortè deficient in pugna & difficultatibus ultro se assimilandi vitæ Christi; sed ipse Deus propriâ manu id dignetur facere, concedendo paupertatem, occasiones humiliandi se, & labores; ipsi tamen renuant, & tam absint ut velint similes esse Unigenito Dei, ut pudeat illos paupertatis, & omnium de quibus gloriatus est Dominus gloriæ, omnibusque viribus & artibus fugiant IESVM, quem sequi tenentur. Gratias deberent agere Deo, quòd sine labore suo & sine ullo periculo (non enim tunc vana præsumptio aut inanis gloria locum habet) similitudinem Unigeniti sui dederit quæ tantoperè illi placet; & præsummâ indulgentiâ erga ipsos, cum alios vocet ad imitationem Christi, illos locet in illâ. Sed ingrati reluctantur, ut euadant similes superbo Lucifero; imò superbiores: numquam Lucifer se putavit meliorem Deo; illi verò tamquam si essent maiores, cum IESVM afflictum sine culpâ videant, ipsi ob infinitas culpas suas nolunt tangi: & se, qui peccatores sunt, volunt haberi velut meliores, & minus dignos supplicio, quàm innocentissimum IESVM. Cur indignamur cum aliquid aduersum accidit? nam si culpa nostra præcessit; insolentia summa est, nolle se peccantem & nocentem

nocentem affligi, qui videt Christum innocentem punitum. Si nulla culpa præcessit, magis gaudeat, quia magis conformis est Christo, qui sine culpâ crucifixus fuit. Culpam, quam non commifisti in causâ, ne committas in labore ob impatientiam; quando gratias dupliciter acturus erat, & quia affligeris, & quia sine causâ innocentèr. Quando tribulatur aliquis propter culpam, patientiam saltem debet habere: quando sine culpâ, lætitiâ quoque: maius est tunc augmentum gratiæ, maior similitudo IESV inculpati, & spes melioris profectus, cùm non tam fit hæc afflictio ad emendandum præterita peccata, quàm ad augenda etiam merita futura, & præseruandas culpas: agnoscat in se summam indulgentiam Dei, quâ vsus est cum Matre suâ, præseruando illam. Christus passus est cruci pro te affigi à scelestissimis hominibus: cur tu à Deo tangi non feres patienter? melior & beneuola manus te molestat.

Filius cùm verberatur à patre, si nimium clamet & ploret, plus solet verberari; &, iam non percutitur ob culpam antiquam, quantum ob nouam clamoris impatientis: ita quando ægrè fers laborem à Deo immissum, & flagellum diuinum; accidit vt plus aggrauetur, quia murmurans, quia querens, quia sine patientiâ es. Sufficiens culpa est, vt te pu-

niat Deus, contemnere similitudinem filij sui, non agnoscere culpas tuas, impatientem esse. O Rex gloriæ, in quem desiderant Angeli respicere! faciem tuam non auertisti ab increpantibus & conspuentibus in te; genas tuas dedisti vellentibus, corpus tuum percutientibus, improperium expectasti & miseriam pro me: cur ego miser fugiam & auertam me à Deo & Patre meo correptore & benefactore meo? Gaude anima, conformato te ad exemplum Filij Dei in necessariâ paupertate, tribulatione, humiliatione, opprobriis. Apostoli ibant gaudentes à conspectu Concilij, quia digni habiti erant pro nomine IESU contumeliam pati. S. Paulus Miqui, nostræ Societatis, ibat gaudens ad conspectum populorum; præcisâ aure, ut maior ignominia esset, missus per vrbes ad contumeliam popularem, & publicam infamiam: deridendus cunctis, ipse tamen prior ridebat, frontem festiuam ostentabat, patientem, erectam, iucundam, quasi triumpharet solùm ob similitudinem Filij Dei; eamque meruit in se usque ad crucem perfici, quam alacris amplexus est. Tu si non vis solari Christum, eius crucem suscipiens; ne contristes Spiritum sanctum, illam reiiciens: quam non quæris vltro, inuentam & oblatam ne recuses frustra. Si Iesus, cùm in itinere
re ad

re ad montem Caluariæ cecidit cruce onustus, vellet ut tu pro eo ferres illam, anne illud excusares? quid si manibus propriis imposuisset humeris tuis, anne resisteres & repelleres? an potiùs osculareris horridum illud lignum, & manus illas sacrosanctas adorares? imò non tantùm ferre crucem, sed crucifigi loco Christi exoptares & peteres. Ecce crucem huius doloris, huius humiliationis, huius necessitatis, imposuit tibi Deus: cur reii-
cis? leuior est quàm Crux Christi. Si compatiens non vis consolari IESVM, consolare te compatiienti IESV.

O consolator animarum, quid mihi accidere potest, cuius non inueniam abundans remedium, in tuis necessitatibus? Si langueo, in te à plantâ pedis ad verticem capitis non fuit corporis sanitas: vir dolorum, & sciens infirmitatem, verè languores nostros tulisti, & dolores portasti. Esurio? tu famelicus fuisti post quadraginta dies ieiunij, & tantoperè esuriisti, ut propter famem existimaret diabolus te posse inclinari ad peccandum. Sitio? & tu sitiisti in cruce, nec fuit qui daret potum: ego nec in cruce sum, & inueniam qui præbeat potum. Frigeo? tu algebas in præsepio. Quiete prius? etiam te dormientem in naui excitauerunt Discipuli. Iniuria mihi fit? tu ad mortem innocenter fuisti

fuiſti condemnatus. Patior contumeliam? tu publicè à Pilato productus ad populum fuiſti, dicente, Ecce homo. Deſeſſus ſum? tu defatigatus ex itinere ſuper fontem ſedebas. Falsò inſimulor? tu in domo Caiphæ falſiſſimè accusatus fuiſti. Reprehendor ob bona opera? tu quòd in ſabbato benefaceres. Detrahor? de te murmurabant quòd in principe dæmoniorum eiiceres dæmonia. Irrideor? tu ſubſannabaris à dicentibus, Alios ſaluos fecit, ſe ipſum non poteſt ſaluum facere. Aſperè mihi reſpondetur? & tibi aſperius; inſuper & colaphum impegit impius miniſter. Deſeror à familiaribus? tu à Diſcipulis fuiſti deſtitutus. Diſcedo à cognatis? tu à Matre ad patiendum proſectus. Contemnor in meis conſiliis? tua quoque doctrina ſpreta fuit, & eſt. Premor tentationibus? tu quoque tulifti eas in deſerto. Doleo ob lapſum fratris mei? tu doluiſti diſcipulum apoſtatam, & deſerentem veritatis ſemitam. Doleo ob defectus proprios? tu vidifti eos priùs, & doluiſti. Defectum deuotionis ſentio? tu clamaſti, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? Quis igitur labor eſt, ſiue corporalis, ſiue ſpiritualis, cuius non habeamus refrigerium in Chriſto priùs laborante pro nobis? Hoc eſt quod dicit, Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam

reficiam vos. O dulcissima promissio, quæ solùm audita recreat! Si Christi labor aufert nostrum laborem, quantò magis eius gloria auferet? si ita necessitates Christi auxiliantur nobis, quid faciet potentia eius & diuitiæ? Sed auxilium istud, clementissime Domine, solùm exopto, vt patiar tecum; non vt me consoleris in hac vitâ, in quâ nec corporale nec spirituale gaudium cupere debet anima, nisi solùm pati tecum, & pro te.

CAPUT VIII.

Qualiter puritas corporis iuuet spiritum.

QVi cœnosam & insalubrem regionem incolit, non est mirum, si langueat sæpe; qui propitiam & puram, valebit: sic anima in puro corpore benè se habet; in immundo & cœnoso ægrotabit. Velut in prato florido & fragranti, est mens in carne mundâ. Corpora casta sunt deliciæ Dei; quid mirum, si sint animabus salubria? mentem liberam relinquunt vacare Deo, sine vllâ rerum temporalium curâ: lætificant conscientiam, spre-
tâ sensibili voluptate, & amato Deo sine impedimentis. O amor meus, ô veritas sincerissima & purissima, si quidem non solùm debeo tibi ô Deus cordis humani dimidium mei, sed me totum; non tantùm mentem purificabo,

purificabo, sed corpus sanctificabo. Membra Christi sumus; ne deformitatem in pulcherrimo corpore efficiat vnus artus corruptus & foedus. Quæ pulchritudo esset sponsæ formosissimæ, si putridum nasum haberet, aut ora & genas vermibus scatentes? Corpus Christi gloriosum, millies est sole purius & fulgentius. Membrum Christi immortalis es, ô homo mortalis: considera, quantum corporis sanctitatem curare debeas, & quoad possis, imitari immortalitatem & incorruptionem, ne dissones illius puritati. Vnus spiritus cum Christo & vna caro sis cum illo per sanctissimæ eius carnis communionem: ne macules tuam carnem, quæ iam per quamdam mirificam realem vnionem est Christi caro. Veste maculatâ & turpi si indueres imaginem alicuius Sancti, sacrilegum putares: cur saltem non erubescis, carnem quæ est Christi viuentis foedare, & membrum maculatum & obscœnum ei adiungere? Regiam ipsam purpuram, si cœno & luto immersa maderet, nolles tu induere: cur carnem tuam luto & foetore infectam gestare desideras, & vis esse partem Corporis Christi?

Quemadmodum in vitâ æternâ & animæ & corpora nostra in maximâ puritate Deum glorificabunt: sic in hac vitâ & animæ & corporis

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 175
poris puritate debemus illum colere. Non solum per sanctitatem animæ quæras beatitudinem eius; sed etiam per sanctitatem carnis tuæ merere beatitudinem & resurrectionem corporis, ne voluptate aliquâ pellectus, concedens te mortali tuæ parti, te ad mortem condemnes. Sed disce iam in carne esse ut spiritus Angelorum, ubi nec nubent nec nubentur. Disce iam incorruptibilitatem, & esse singularis naturæ & vitæ abstractæ à sensibus. Puritatem cælestium thronorum, in quibus Deus confidet, debet æmulari corpus tuum, cum sit templum Spiritus sancti, electum ut sit vas honoris. Christi bonus odor sumus: Christus undique puritatem spirat, virginitate stipatur, castitate delectatur. Ferè in mundi calamitatibus, castitas fuit quasi solatium Dei, & compensatio illius damni: ruinam Angelorum prouidit præcipuè & excellenter restaurare ex Virginibus & castis, & per virgines & castos; matrem & præcursores virgines felicens, discipulos & Ecclesiæ principes & excellentiores Sanctos plerosque virgines etiam, vel continentes, aut iam sine coniuge, aut separatos ab illâ, & omnes castissimos: lapsum Adami subleuauit spe Virginis contrituræ caput serpentis: ex naufrago mundo quos seruauit, seruauerunt in arcâ castitatem: in cruce se consolatus Christus est

est matre & dilecto discipulo virgine. Quomodo non amaret castitatem & virginitatem, qui vtrumque parentem virginem habuit, & totum suum esse à virginitate communicatum? Patrem virginem Christus habet secundum naturam diuinam, & matrem virginem secundum naturam humanam: adhuc figuram patris sui voluit esse virginem sanctum Ioseph, vt sustineret solum nomen & titulum parentis. Figuras etiam suæ innocentiae & obedientiae virgines Abel & Isaac elegit. Primitiae emptae ex sanguine Agni virgines fuerunt: sic Agnum sequuntur quocumque ierit, quidquid agunt, quidquid dicunt, imitantes Christum, & modestiam eius, quæ tanta fuit, vt nullâ notaretur infamia pudoris: & cum multa falsa aduersus IESVM excogitarent & multis modis calumniarentur Iudæi, sine specie aut probabilitate aliquâ; numquam illum accusarunt impudicitiae, licet scirent cum mulieribus collocutum fuisse, ob summam modestiam & pudorem vultus sui, quæ sola refellebat omnem suspicionem & calumniam minoris castitatis. Præcipuè in visu seruandus est modus: nam, vt sanctus Orentius monet,

amor, vt lacrymæ quas fundi iniuria cogit,

Ex oculis surgit, pectoris ima petit.

Ex oculis facilis & decliuis via ad cor est. Venerabilis

nerabilis ille seruus Dei frater noster Alphonsus Rodericus per quadraginta & septem annos nullum feminæ vultum aspexit, nulla-
 que alia iucunda videre volebat: infixa cordi
 eius mansit per omnem vitam summa mo-
 destia oculorum Christi, ex quo semel illi ap-
 paruit, vt ex illorum dumtaxat memoriâ mi-
 rè componeretur: sic conseruauit suum cor
 purissimum, & intrinsecus cum Deo læta-
 batur. Fuge tu quoque exteriorem dilatatio-
 nem, si internam & externam puritatem de-
 sideras.

CAPVT IX.

Studium mortificationis continuum.

NOn prætereat te occasio faciendi bona,
 & patiendi mala: qui mutuò acceptum
 a se habet, non consentit otari. Dubita-
 re posset quis, vtrum sit pretiosius, malum
 tolerare, an bonum operari? Sed certò scio,
 nihil mihi post Deum esse pretiosius, sine
 quo nec Deo nec Sanctis possum esse prætio-
 sus. Illud quidem pretiosissimum est, cum
 vtrumque coniungens aliquis benè operatur
 malè se habendo. Ne nimium, spiritus affli-
 cte, te contristet difficultas virtutum, & im-
 portunitas passionum: potiùs gaude de ma-
 teriâ meritorum. Aggredere, & vince: non

M

tanti

tanti fit meritum in pace vitæ, quàm in patientiâ vitæ, in oppugnatione inclinationis sinistrae, in strenuitate obsequij, in violentiâ atque patientiâ tui, & cruce Christi. Ne ægrè feras, te locupletioribus & pluribus instrumentis promerendi ditatum à Deo esse præ Angelis: corpus tibi copulauit, vt quot sensus habet & diuisiones potentiarum animæ, tot organa meritorum haberes, tot scilicet cruces: istâ corporis supellectili supra Angelos locupletaris: plus voluit de te confidere Deus, vt inueheres in cælum grauissimum finem terræ. Angelis solùm cura fuit imposita, vnicum & sincerum spiritum suum seruare: at humanæ animæ, cùm debilioris naturæ sit, duplicata sunt onera imposita; & se, & carnem molestam, euehere ad æqualitatem Angelorum & gloriam cælestem. Angelos in procinctu, expeditos, sine vllâ sarcinâ; homines impeditos & oneratos mole corporis, & mille crucibus onustos, ad iter cæli idem & æqualem dignitatem vocari iniquum videbatur, cùm sit prætereà imperfectior & infirmior anima quàm Angelus: sed cum gratiâ Dei ex sociæ carnis molestiis fieri compensatio potest ad merita, vt æquet aut superet dignitatem angelicam. Si scias grauitate tuâ vti, magis te attollet: saltatores vt se magis alleuent, sumunt pondus aliquod prehensis

hensis in manibus petris : corpus tuum te iu-
uabit , si vim inferas. Non leue hoc nego-
tium , sed magnæ contentionis est : ne diffi-
cultati parcat lucrum ex conatu. Vt saxum a-
liquod in turrin euehatur , quantâ machinâ
& conatu indiget ? vt molem terræ tuam su-
pra astra attollas , non fiet sine violentiâ &
machinâ sanctæ crucis.

In hoc mortalitatis statu non minores
Sancti sunt , postquam redemit nos Filius
Dei, quàm in statu innocentie forent : quare
æqualiter fiunt sancti in breuissimâ vitâ , ac
fuissent per plura sæcula annorû, si immorta-
les homines permanissent. Compensat mul-
titudinem annorum multitudo ærumna-
rum, cum gratiâ IESV. Copiosior fuit Christi
redemptio, quàm præuaricationis damnum :
& tamen noluit Christus necessitates carnis-
que molestias auferre, nec affectuum rebellio-
nem penitus tollere , ne materiam merendi
compendiosam prædestinatis suis subtrahe-
ret; vt illos citius Redemptor præsentaret an-
te faciem Patris æquis aut maioribus meritis,
ac per multa alioqui sæcula acquirerentur.
Qui per crucem vicit mundum , vult vt per
crucem te vincas. Vber gratia Christi gestit in
ineptâ reluctantiq̃ue naturâ : se iuuat ex ipsâ
repugnantia ad magnitudinem meritorum.
Maior triumphus est , vbi hostis fortior. Igi-

tur ne graue putes, tibi ipsi esse grauem: sed violentiâ & patientiâ tuâ frueri, occasione merendi, vincendo, sacrificando, crucifigendo te in omnibus. Christi gratia ne vacet tibi. Pugna & crux est necessaria, vt quadam necessitate bonus sis. Quidam duces postquam in terram hostium appulere, combusserunt aut fregerunt rates, vt absque spe fugæ certarent milites inuincibiles: sic Deus nobis alligauit hostem. Quid speramus posse fugere bellum? necessitas pugnae ad victoriam & merita nos necessitet. Per crucem nos redemit Christus: per crucem nos saluari oportet, moriendo vbiq; vt vincamus & viuamus per patientiam nostram. Via saluationis recte dicitur via perditionis: perde & signa sensus cum cruce Christi, & salui erunt: esto cæcus, & erue oculos tuos, sic videbis bene: esto surdus, sic audies bene: esto mutus, sic bene loquêris: esto ieiunus, sic bene gustabis: esto sine manibus, & negotiis, sic bene operaberis: esto tibi odiosus, sic bene amabis: esto mortuus mundo, sic bene viues: esto timidus, sic securus eris: esto tibi vilis, sic honoraberis: esto laboriosus, sic eris in quiete: sustine omne malum, sic habebis omne bonum, quod est in cruce.

O Veritas, ô Iesu amantissime, si te amo, quomodo possum odisse crucem, quam tu amasti?

amasti? quomodo fugiam crucem, quam solum fugiunt dæmones qui te oderunt? opus diaboli est fugere crucem, opus Christi mori in cruce: quemnam imitetur Christianus, videat: victoriam sui atque abrenuntiationem amplectatur, nec pro voluptate futili, aut impatientiâ levis incommodi, se reuellat à Christo, & priuet merito & satisfactione. Ne velis excusare quod inexcusabile est: etiam si salueris, pati opus est, siue in hac vitâ, siue in purgatorio, vbi sterilissima est patientia. Si necessarium est pati, utrûmne commodius erit, in hac vitâ, vbi leuissimis afflictionibus satisfacis pro grauissimis cruciatibus & peccatis, & prætereâ lucraris gloriam augendo merita? an in purgatorio, vbi summis cruciatibus parum satisfacis, & prætereâ nihil mereberis? Meritum nullum, satisfactio exigua, cruciatus ingens in purgatorio est: in hac verò vitâ leuissimus cruciatus, satisfactio ingens & meritum plurimum. Quis mercator eo tempore vellet emere res, cum deteriores sunt, & pretia maiora; & nollet tunc mercari, cum ferè gratis dantur?

Præcipuè tamen ama pati ob amorē Christi. Quis amplexatus IESVM, relinqueret illum ob calicem aquæ, quem effudit David? Dic mihi, ô amator siue desiderator IESV: si in alterâ crucis parte ad tergus Christi cum

dilecto tuo crucifixus esses in Caluariæ monte pariter pro gloriâ Dei ; & Christo promittentibus aliis , credituros se in eum & agnitu-
ros pro Filio Dei, si descenderet, nihilominus nollet te deferere , nec descendere ; offerretur etiam tibi velut puerulo buccella aut pomû, ut oblatum Adamo fuit, dummodò descenderes de cruce, & relinqueres societatem IESV dilecti ; an illam defereres ? O pudor noster ! quàm sæpè , ob leuissimam voluptatem aut voluntatem nostram , deserimus crucem , & relinquimus IESVM solitariè patientem sine solatio nostræ societatis ?

Age anima à Christo in cruce redempta, sequere IESVM tollens crucem tuam, & abnegans te ipsam : disce, quid sit negare se , ex eo quod est negare alterum : qui alium negat, siue cognatum siue amicum, licet eum percuti videat , siue in paupertate esse , siue in carcere, non adest illi , nec opem fert, nec dolet in eius afflictionibus : sic oportet cum corpore nostro agere , & sic affici ; ac si alter homo, aut inimicus noster, pateretur laborem illum. Non sufficit tollere crucem ; sed abnega te moriendo in cruce , in quâ crucifigaris cum IESV tuo. In nullo voto cordis, aut motu corporis , arbitrium habeas proprium ; quemadmodum qui in cruce confixus est, non habet iam potestatem mouendi pro voluntate
membra

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 183
membra sua, nec faciendi quod vellet. Qui
crucifixus esset, nec præsentes res iam confi-
deraret, nec prouideret in futurum, nec con-
cupisceret nouas diuitias, nec delicias quære-
ret; sed solùm intuitum dirigeret in aliam vi-
tam, & adhuc viuens se computaret inter
mortuos: sic qui crucifixus cum Christo
vult esse, iam inter defunctos se existimet;
non solùm mortuum voluptatibus & vitiis,
sed huic luci solis.

C A P V T X.

De sufficientiâ & bono paupertatis.

Qui habet Deum, quid ampliùs opus ha-
bet? aut quomodo non pudebit habe-
re aut cupere alia? In sumptuoso apparatu,
& aureâ supellectili & abace, luteum vas,
immundum, & informe nemo non potiùs
concideret in mille frustra, quàm haberet,
ne absonaret & offenderet videntes illud inter
tot res pretiosissimas & gazas, & riderent ru-
sticitatem domini. O infinita Maiestas, &
pulchritudo pretiosissima! quomodo ad la-
tus tuum audeo aliquid terrenum congrega-
re, & tecum vnâ possidere? omnia corda
hominum qui fuerunt, sunt, & erunt, & om-
nes voluntates Seraphinorum & reliquorum
Spirituum, non sufficiunt vt occupentur in

Deo : cur ego pusillus homo vnicum cor meum occupabo in aliis rebus , & non expediam vt tradatur Deo meo ? Si habeo aliud præter Deum ; nec aliud plenè possideo , nec Deum : si nihil habeam nisi Deum ; non tantum possideo Deum , sed fruor Deo , & omnibus. Quis tam àmens est , qui , si pro centum aureis lucraretur mille , non daret pauciores ? An fortasse minùs valet Deus , quàm mille aurei ? cur non dant homines pro Deo , non dicam centum , sed res minimas , quæ adhærentes cordi nostro extinguunt deuotionem , & aliquando vel abiiciunt Deum , si intus est , vel vt fortissimi muri resistunt , ne ingredia-
tur ? O pretium inæstimabile paupertatis ! quæ vectes cordis frangis , vt in hominem intret Deus ; & ianuas cæli referas , vt homo illuc ingrediatur.

Si cuidam Ethnico sine fide , stupenti tamen pulchritudinem visibilem astrorum & magnitudinem cælorum , diceretur ; Quid dabis , vt proximè videres stellas vno die , & contrectares manu materiam illam ex quâ constant ? nonne daret quidquid haberet , saltem curiositate motus , vt breui spatio illuc eueheretur , aut saltem frustum alicuius sideris in terrâ ostenderetur ? quantò plura debent fieri , & dari pro ascensu in cælum , non vnâ die videndum , sed per totam æternitatem

tem possidendum, & ibi dominandum? Quantò pluris debet fieri, habere in terrâ Deum ad te descendentem, & intra te manentem, quàm si detractum fragmen de sole tibi semel monstraretur? Si hoc ita est, quæ causa est amentiae nostræ, ut contemptis spiritualibus amemus temporalia, nisi quia languet fides nostra? quæ si viuida esset, primâ vice quâ audissemus dictum Christi, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum cælorum; vix vltima syllaba fuisset pronuntiata, cum iam renuntiauissemus omnibus quæ possidemus.

O pudor noster! Philosophi fuerunt, qui ut istud cælum materiale solummodò expedite considerarent, reliquerunt omnia sua bona, aurum, argentum, & quidquid habebant: & nos ut simus Domini cælorum, recusamus dare minima. Ethnici, qui immortalem animam negabant, consulebant & eligebant paupertatem, pro breui commoditate huius vitæ, ut sine curis illam ducerent: & nos pro istius vitæ commodo, & æternæ spe, nec volumus cupere hanc virtutem. Plus valet tibi pax temporalis & lætitia cordis tui, quàm omnia Regna mundi: quanti pluris faciendum est gaudium æternum, & super omnia quanti faciendus est Deus? Vilissimum esset pretium omnes thesauri Cræsi, & diui-

tia Salomonis , & Monarchia Augusti aut Traiani, vt vnâ alapam acciperes pro Deo: cur minoris non emis à Deo accipere osculum amicitia, amplecti & possidere illum, & facie ad faciem videre? Adam cum eiectus è paradiso fuit, positâ custodiâ cum gladio flammeo & versatili, si non habuisset redemptorem Christum, sed posset pecuniis corrumpere Cherubim, vt permetteretur iterum intrare ad pristinum & felicem illum statum, vbi tam pauper vixit vt non haberet vestitum, nōne daret omnia quæ possideret in terrâ istâ fecundâ tribulis, & irriguâ sudore suo? quantò magis debemus nunc facere, vt ad amplexus & gloriam Dei veniamus, vt lucremur ipsum Deum? An fortè excusabimur, quòd habeamus redemptorem, cum potius proinde magis obstringamur, si gratitudo aliqua est in nobis, ad imitandum illum, & parendum eius monitis, & credendum eius verbis, qui difficilius dixit esse, intrare diuitem in cælis, quàm camelum per foramen acus?

O amabilissime Domine, si tu es pretium paupertatis, accipe mea, & me primum. Vtinam tam pauper essem, vt nec me haberem! nam satis diues est, qui se habet, cum possideat hominem. Qui alia reliquit, & non se, nihil magnum facit contemnendo ea quæ ex
se

se terra & puluis sunt; quæ mali quid plerumque habent, & quibus mali fimus, quibus acquirendis angimur, acquisitis timemus, ablati dolemus. Nihil magnum est, relinquere quæ nos relictura sunt, & interim multis modis lædunt. Te ipsum, Domine, pro homine dedisti homini, factus homo, ut isto commercio hominem comparares, non diuitias hominis: se ipsum reddere debet homo, nec se credat pretiosiores Deo. Iniustissimum est, si se homo deneget Deo, qui tanto pretio ipsum emit. Æstimet Deum homo, & vindicet iniuriam Iudæ, æstimatis IESVM triginta argenteis dumtaxat. Æstimet Christum Christianus pluri quàm mundum, & creatura pluri taxet Deum quàm se ipsam. Qui alia reliquit, & non se, non minuit cupiditatem, sed auget sæpè. Priuatio est causa appetitus, & defectus rerum excitat cupiditatem: pro eo qui omnia est, iustum solum pretium sunt omnia. Omnia relinquenda sunt, in quibus ipse homo continetur: nam retento appetitu, etsi cetera relinquuntur, instaurabitur cupiditas, quæ est quod solum nocet: non enim rerum substantia est mala, sed concupiscentia.

Non tantum possessiones sunt relinquendæ, sed cupiditates. Non sufficit relinquere quæ habes, sed opus est non quærere alia,
nec

nec oblata & data admittere ; nec mutata quoad possis ad vsum accipere. Non est quod nocet proprietas rerum, sed vsum. gaude minus quàm reliquos habere, fugiens singularitatem, quæ in perniciem ceterorum exemplum mali præstat. Singularis fera est, quæ depascitur vineam Domini : plerique viri Religiosi minùs in hoc cauent ; putant non inquietari spiritum, dum non sint solliciti & cupidi : at quando absque sollicitudine suâ & cupiditate aliqua res offertur & datur, putant abesse periculum, cùm maximè ipsi non sint ampliùs de aliis rebus solliciti. Verùm non abest : quia etsi non sit periculum in acquisitione rei, est in possessione & vsum. Sunt ipsæ res famelicæ aliarum : quare etsi homo non habet in se cupiditatem aliarum rerum, ipsæ res habent, à quibus auget sibi possidens cupiditatem : aliæ enim res indigent aliis. Prætereà si reliquisti tua, cur vis vt factum tuum rescindat alius ? quod iuxta consilium Christi tu probasti, cur consentis quòd improbet alius ? an quia putas posse quoque ea data rursus te dimittere & relinquere ? huius compendium melius est, si non acciperes. Non est laus paupertatis relinquere plura, sed nihil habere, & sibi nullam rem seruare. Cur laus & gloria Apostolorum tanta fuit ? fortè quia vilia retia dimiserunt ? an fortè quia nihil ha-
bere

bere voluerunt? hoc est, relinquere omnia. Si instat alter vt accipias; nobile fit certamen liberalitatis illius, & paupertatis tuæ: deses eris si vinceris. Paupertas tua vicit liberalitatem tuam: cur non vincet alienam? Maluisti esse pauper & indigus, quàm tua retinere, quibus esses liberalis: cur mauis alium esse liberalem, quàm te pauperem? Anne bonum consilium esset, alicuius qui diceret, Retine hoc, ne relinquas omnia? Minimè: nec acquiescendum esset contra consilium Christi. Idem puta dicere qui dat: Caue, ne assentiaris. Sed postquam tua reliquisti, noli accipere aliena: sed ea etiam quæ non habes, nec potes habere, contemne propter Deum. Talis amor paupertatis solet generari seruis Christi; vt vel si ipse IESVS, propter quem reliquerunt omnia, restitueret aliquid, vel iuberet possidere nonnihil ex hoc mundo, replicarent, & appellarent ad thronum misericordiæ suæ, reputantes id supplicium esse.

O quàm locuples ita erit pauper spiritu, solo animo suo, si nihil cupit! nam simul ac in corde non vult habere thesauros mundi, statim transfert illos in cælum, factus eorum Dominus, vendens illos Christo sine iniuriâ possidentis & vtentis. Ex diuitiis, quæ nec suæ sunt, nec esse poterunt, mirabili modo ditatur habens diuitias in cælis, & in terris
non

non habens inopiam : nam non est grauis paupertas amanti , sed pacifica & suavis ; iis solis acerba est , qui oderint illam & insectentur : nec mirum est , quòd molesta sit persecutoribus & inimicis suis ; nullis tamen est mala , sed omnibus bona : nam iis qui omnia ex corde contemnunt propter Deum , minimè officit ; iis qui terrena cupiunt , nimium prodest : vt vel coacti minuant peccata , ad quæ facultates præberent facultatem aut audaciam. Quare istis quamuis amara & ingrata videatur , magnam de illis gratiam meretur.

CAPVT XI.

Patientiam in cunctis necessariam esse.

Patientia opus desideratissimum est : plus debes desiderare patientiam , quàm curare vitam : nam plus est necesse pati , quàm continget viuere. Non natus es vt placidè ad tempus viuas , sed viuis vt patiaris ad tempus ; & pateris ad tempus , vt in æternum viuas. Natus es ad vitam , quæ non intermittetur ; opus est vt interim sine intermissione patiaris. Vita hæc non sui causa est : nam nec viatores vadunt , dumtaxat vt eant : viuimus propter aliquod excellentius. Vita ista , quid nisi labor , ad quem homo natus vt inde beatus fiat?

fiat? Poterat Deus nos creare in gloriâ: quid opus erant circuitus & ambages huius vitæ, nisi conueniret prius pati? Habe fidem huius verbi, & conserua in corde tuo: Nihil magis ad vitam necessarium est, quàm patientia; quia nihil magis est contingens, quàm pati. In molestiis inexcusabilibus excusat, & fallit dolorem, quem impatientia auget. Impatiens esse cum aliquâ excusatione posses, si impatientia excusaret laborem: at inexcusabile est, sine fructu aliquo ingentes fructus patientiæ amittere, quos ex omni ferè opere & labore tuo mereri posses. Ne propter vitæ aut hominum molestias, exercitia bona dimittas, aut remissè facias: nam cum iniustitiâ magnâ lueret Deus illatam tibi ab hominibus iniuriam: Deus innocens non debet soluere noxam tibi nocentis.

Si assuescas patienter pati ipsas tribulationes, fies quodammodò impassibilis & laborum amator. Cinerem iam non vrit ignis, nec iniuriam ipse cinis ab illo accipit; potius amat ignem, fouet, & conseruat: ita qui magis patiens est, sæpè pluribus laboribus diuino quodam priuilegio magis gaudet. Patientia non excusat laborem, sed dolorem; quod satis est: tam benè merita de nobis est, vt materiâ meritorum nolit defraudare nos, sed solum laborum molestias mitigare: inuenit

nit modum quo frueremur meritis, nec tristaremur laboribus. Nihil ferè Deus promptius & libentius facit, quàm verè patienti mittere aduersitates, confusiones, humilia-
 tiones; quia hunc verè mortificatum charis-
 simum habet, & suos amicos vult Deus dita-
 re meritis, quæ in laboribus & aduersis offi-
 cinam suam habent. Quare non solùm opus
 desideratissimum est patientia, sed ipsum pa-
 ti. Nihil Deus ex maiori dilectione & dulcio-
 ri corde immittit, quàm labores, & amarā
 crucem Filij sui: nihil tu deberes magis opta-
 re. Cor Christi amantissimum, imprope-
 rium expectauit & miseriam: quomodo tu
 discipulus eius eris, si oderis & fugias? Nolis
 à Deo aliter amari, quàm amatus fuit Vni-
 genitus; nec velis aliud amare, quàm quod
 ipse Filius Dei amauit.

Non eris satis patiens, nisi desideres pati:
 non eris nisi dimidiatè patiens, si tantum
 molestiam illatam feras, nisi desideres infe-
 rendam, sed sine culpâ alicuius. Quid con-
 quereris? verus patiens numquam dicit iniu-
 riam suam, nec molestiam suam alteri nar-
 rat; quia non consolatur querelis & excusa-
 tione, & minimè vult curare alleuationem
 sui doloris. Quid ægrè fers adimplere quæ
 defunt passionibus Christi? Christus pro
 gloriâ Dei non tantum voluit pati flagella &
 crucem,

crucem , sed omnes cruciatus hominum optauit , & hunc ipsum laborem , qui modò te molestat , voluit sentire ; qui defuit passioni eius , hoc est , desiderio ardentissimo passionis maioris , & totius cruciatus. Gaude pro Christo illum ferre , qui deberes immensum fauorem æstimare , vnum flagellum suscipere , vt Christo non infligeretur : at si toleras patienter hunc leuem laborem , qui defuit voto Christi , erit contentus Christus , & consolaberis illum. O IESV amantissime , quid affligor in tribulationibus meis , si habeo hoc solatium , vt te consoletur in illis ? Quæsiuisti Domine qui simul contristaretur tecum , & non erat : ecce adsum libenter , affligar & contristabor tecum , vt socius tuus sim laborum & mortis. Quis mihi daret , vt morerer pro te , Fili Dei ? etsi das solùm tribulationem hanc , cur reiiciam tribulari leuiter pro te ? Solantur se alij , si simul alij homines patiantur : cur me non consolabor ego , si simul cum Deo meo patiar ? Sat mihi hoc , nec compassionem hominum quæro. Non amplius Domine dolebo , quòd videam mihi soli iniuriam fieri , me solum contemni : imò hoc solatium mihi erit , præter societatem IESV patientis , quòd solus patiar , nec alium fratrem meum videam in simili labore. O Iesu , nihil in hac tribulatione habeo , de

quo conqueri possim : cur putabo contemptum , quod mihi fit , si apud te est dignitas ? cur putabo iniuriam mihi fieri , si est magna gratia tua ?

Quis ob crimen Maiestatis læsæ expectans sententiam capitis & acerbissimæ mortis , si poenâ leui pecuniariâ aut priuatione solùm bonorum condemnaretur , non summè gauderet ? an ne impatienter ferret , aut iniuriam putaret , & non potiùs gratulationes ab omnibus acciperet ? Reus Maiestatis diuinæ es o peccator , mereris poenam ignis in inferno aut purgatorio : cur non feras , quòd loco illius solùm damneris leui poenâ pecuniariâ in hac iacturâ rei familiaris , aut splendoris tui , aut alterius commodi & honoris temporalis ? Qui damnandus esset capite in publico patibulo , si differretur supplicium quia ægrota- ret , gauderet , etiam si morbus grauiissimus esset , & vellet diuturniorem fieri ; cùm tamen non dimitteretur poena , sed differretur : Cur tu molestè fers hanc leuem ægritudinem , si pro eâ dimittetur tibi poena aut æterna , quia ex eâ compunctus es , aut purgatorij ?

Memento passim patientiæ & societatis IESV patientis , vt feras iniurias , & te contemnas. Si non sufficiat , memento patientiæ diuinitatis in peccatis hominũ. Coram facie suâ Deum contemnimus , & coram sua Maiestate peccamus.

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 195
peccamus. Quin in gremio & amplexu brachiorum suorum dum nos sustentat & mulcet, offendimus, nec proinde abiicit nos è suis vlnis & annihilat, sed solem oriri facit super bonos & malos. Quis inimico insidianti sibi, & offendenti, interim teneret lychnum accensum, cuius luce vteretur ad iniuriam eius, & non extingueret statim? O magna patientia & humilitas Diuinitatis! quæ & contemptoribus suis seruit vt famulus; & dum contemnimus, præparat nobis alimenta, & delicatos fructus terræ coquit & condit, vt suauiter & abundanter nos alat.

C A P V T XII.

Quantum bonum sit subditum esse alteri.

O Sapientia inscrutabilis! quas gratias tibi referam, quòd communiceris mihi ignorantissimo per sanctum & humile obsequium, quod est summa hominum prouidentia & scientia. Diuinæ sapientiæ est, in nullis posse errare: obediens etiam in nullis errat, si pareat humiliter iubenti Superiori. O quàm magna & discreta prudentia, simplicium est obedientia, nihil discernens. Quantum beneficium, inter caligines quas offundunt passionες, & errores quos efficiunt cupiditates, & ignorantias in quas ho-

N 2

minum

minum deprauata conuersatio & mundi leges ac mores impellunt, erit sapere & gubernari prudentissimè absque vllò errore, perinde ac si sapientiam & diuinam prudentiam haberemus? Hoc facit inuentum sanctæ obedientiæ, quæ vicaria est Sapientiæ diuinæ, & vtilissimum compendium prudentiæ. Quid sapientius, quàm non posse errare, quæcumque fiant? Virtutes alias debet præcedere prudentia, quæ difficillimè ab hominibus habetur: sed facillima prudentia est sincera obedientia. Hanc antecessionem habet inferior supra Superiorem, quòd non possit in suo munere errare. Superior iubendo errare potest & delinquere, sed inferior obediendo nequit errare. Benè potest imprudenter iubere Superior, sed subditus nequit imprudenter facere cùm obedit, nisi cùm manifestum peccatum iubetur. quod iam non esset præceptum, sed tentatio. Potest deficere Prælati præcipiendo; sed non obediens, quia nequit non facere voluntatem Dei, parendo. Est vndique curata & munita obedienti securitas voluntatis diuinæ: etsi dum præcipitur, fiat contra voluntatem Dei nolentis ita præcipi; qui paret tamen, iuxta voluntatem Dei operabitur, & interdum cum maiori merito. Malus Superior potest esse, & malè potest iubere: at quia benè obedire semper possumus,

fumus, dum non præcipiantur mala, amandus est omnis Superior, & insuper tolerandus malus: ubi duplex est meritum, charitatis & patientiæ. Aliquando poterit subditus putare meliora aut utiliora animæ suæ, quàm quod Prælatus iubet; non tamen propterea debet relinquere iussa: nam nihil providebit utilius, quàm cum charitate relinquere & abnegare voluntatem propriam & iudicium.

Obedire tutissimum est: ideò clausis mentis oculis & celeriter debemus id facere, supplendo & addendo voluntate & affectu erga iussa, quod intellectus noster considerare haud tenetur. Tam gratum & locuples bonum est obedientiæ, ut ratiocinatione non egeat ad obtemperandum. Obedientia est patentissima inspiratio Dei, & tutissima reuelatio, in quâ nequit dubitari an sit à Deo. Si Angelum videres ad te venire, & nuntiaret Dei voluntatem esse ut aliquid faceres; nequaquã torperes dum exequeris illud, licet molestissimum opus esset: celerius debes exequi quod Superior præcipit; quia securius & certius est esse Dei voluntatem, ut facias quod tibi præcipit homo, quàm quod Angelus videretur mandare. Ideò post mandatum hominis non debes considerare plura, nec morari, sed exequi: at post locutionem Angeli deberes considerare, quis tecum fuisset

collocutus, an dæmon, an Dei spiritus? an bonum, vel melius esset, quod præcepisset? Magnus fauor fieret, si ad singula opera moneretur quis ab aliquo Seraphim descendente à latere Dei mittentis illum, vt diceret in nomine suo, Hoc vel illud facito: nō minùs vtile est obedire in Deo homini Superiori, qui est oraculum domesticum & securum, quasi docereris à Spiritu sancto. Duæ sunt præcipuæ causæ peccatorum, inconsideratio mentis, & deprauatio voluntatis: vtramque tollit obedientia; nam sequitur iudicium alienum, quo considerationis propriæ & prudentiæ bonum supplet & excedit; & ne prauè velit, sequitur voluntatem Dei placens illi semper.

O quantum solatium est amatori tuo, IESV, non solùm operari vt placeat tibi, sed quia tibi placet! Hoc est priuilegium obedientiæ, vt aliquâ mercede non frustretur; quam non solùm ex opere sperat, sed in opere habet, & finem suum in principio obtinet, nempe beneplacitum Dei: quod non in futurum pender, cùm anticipetur obediendo. O desideratissimum obedientiæ opus! quomodo aliqui queri possunt aut excusari ab illâ, quòd si humiliter & promptè obediant, præcipiantur plura; quòd soleant Superiores plus iubere eos, qui sunt obedientiores? Stultissima est hæc querimonia, cùm queramur
de

de iis quæ debemus optare. Fautor Regum putatur, quòd alicui committantur aliqua; & maior fautor quòd plura mandantur: cur si Deus nobis similiter faueat, licebit queri? Domini plerumque iis seruis præcipiunt, quos magis familiares & charos habent, & putant fideliores: cur querimur quod Deus nos vt fidos habeat? O Deus cordis mei, si Filio tuo hoc modo fauisti in hoc mundo, qui factus fuit obediens vsque ad mortem crucis; an fortasse audebo præsumere mihi maius genus gratiæ? O Iesu, qui in omnibus factus es obediens, da mihi vt nullam obedientiam recussem. Omnia fecisti obediendo, à natiuitate vsque ad mortem; Cæsari & Pilato subiectus non minùs quàm ad moriendum. Fuit quoque hora in quâ subiectus voluisti esse potestati tenebrarum, nolens resistere dæmonibus, sed summâ obedientiâ infernali furori cessisti, in carnificibus & inuidiâ Iudæorum: & quia incarnari non potuisti obediendo, nondum enim erat humana tua natura, suppleuit hanc obedientiam mater tua concipiens te, cum magnâ illa obedientiâ & mentis summissione.

O desideratissimum obedientiæ opus! cùm certissimum sit, esse gratum Deo, & optimum. Adam cùm non obediuit, sciuit bonum & malum: obedientia innocentissima

est; non tantum nescit bonum & malum, sed ignorat bonum & melius: nam cuncta obedientiae opera optima sunt; quorum comparatione, alia ceterarum moralium virtutum non habent comparationem in hoc quod nulla sint antehabenda iussis: nam qui reliqua fecerit, sed contra obedientiam, mala facit: at si omittat propter obedientiam, cunctarum virtutum meritum habet. Nescit obediens, Melius est facere hoc quam illud; sed optimum est facere quod praecipitur. Qui habet obedientiam, habet in compendio alias virtutes: qui obediens est, & castus erit, & pauper. Adam postquam non obediuit, statim sensit stimulos carnis, & quaesivit vestitum; dum fuit obediens, castissimus & virgo mansit, & sua nuditate contentus pauperrimus. O desideratissima obedientia studioso virtutum & amatori Dei!

Consolare o anima, cupida & desiderans videre faciem eius, in quem desiderant Angeli prospicere: consolare interim, & reuerere Superiorem quemcumque, ut euidentem Christum, & Deum visibilem: non in se solum, sed in Praelato etiam colitur Deus. Crede, diuinam Bonitatem tibi prouidisse & decreuisse hunc Praelatum in aeterno suo amore & sapientia, ut per illum, & non per alium suam gratiam tibi largiretur & praedestina-
ret.

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 201
ret. Auctoritas Dei est in illo, ne scruteris cur
hoc præcipiat? Deo est pro ratione voluntas:
ita ab eo qui vicem Dei agit, nullam aliam
rationem requiras. Cur exposcis rationem, ut
te tradas Deo? Dic mihi, quæ ratio fuit, cur
Deus non alium hominem, fortasse futu-
rum meliorem, sed te creauit, & te dedit ti-
bi? Si non assignabis, cur quæris rationem, ut
te reddas Deo per omnem resignationem
voluntatis? Magna gloria & iucunditas cæle-
stium spirituum est celebrare Deum; sed ma-
ius est esse proprium Dei, quàm si laudares
illum ore.

C A P V T X I I I.

*Defectus leues & quotidiani quantum
dammum efficiant.*

CUr contemnis in animâ, quod defide-
rant homines in corpore? cuius non so-
lùm vitam curant, sed & formam & valetu-
dinem. Intolerabile malum esset, semper æ-
grotare; & horribile, artus brutorum inter
humanos habere. Non solùm peccata magna
extimescas, sed ipsas concupiscentias & cogi-
tationes culpabiles, & imperfectiones hor-
reas. Quanta deformitas esset, si os serpen-
tinum in facie tuâ haberes? Maior est, ver-
bum quo vel leuiter detrahas, aut offendas.

aliquem, siue otiosè dictum. O Veritas! ô Bonitas immensa! precor per merita Christi, vt tollas velum mentis meæ, quo possim noscere quàm stupendum malum sit in minimæ culpæ malitiâ! ô homo, quàm horrendus coram hominibus esses, si appareres quodam die caput bouis aut equi habens in tuo corpore humano! Peius est, si coram Deo & Angelis, in animâ tuâ, diuinâ factâ per gratiam, tractes cogitationes desipientes & otiosas rerum terrenarum, & brutalem sensum commodi tui: imò maior proportio est inter corpus humanum & brutum, quæ in eodem gradu rerum sunt, quàm inter gratiam, & peccatum etiam leuissimum. Quare deformitas minimi defectus venialis excedit omnem horrorem & deformitatem corporalem, non modò quæ sit, sed quæ cogitari possit, aut sit possibilis. Quæso, ô spiritus desiderator Christi, per eius cruorem sanctissimum, vt hîc sistas, & perpendas istud iusto iudicio: & qui næuum in corpore nolis habere; in animâ, sponsa IESV, quantum possis, ne permittas hæc monstra. Dilata facultatem mentis omnem, & artem cogitationum tuarum, & confinge horridiorem quàm possis deformitatem, & tortuositatem, vt eius solùm cogitatione stupeas & formides: parua erit præ deformitate culpæ leuis. Pretiosioris

tiosioris rei peior corruptio est ; & eius quæ rectissima debet esse , magis offendit obliquitas : quid pretiosius mente & arbitrio , quod super omnem aliam creaturam est ? quare minimum eius vitium deformissimum est ; nec est mens humana & Angelica , quæ adæquatè malum noscat , quod in animâ causet. Quale prodigium esset, si in ventre tuo gestares cor, non in pectore ? Maius monstrum est, animam ad amandum Deum factam concupiscere voluptates ; & intemperantiâ gulæ, aut alterius pravi affectus negligentia deformari.

Non solùm peccata magna horreas , sed ista , & omnia venialia , quæ putantur leuia , & falsâ voce parua dicuntur. Non iustè dicitur leue & paruum aliquid , quod solùm supra se habeat aliud magnum . Non est paruum culpa venialis , quòd supra se solùm habeat aliud maius, id est mortale peccatum : imò proinde magnum censenda, quòd supra se non habeat , nisi vnum malum quod sit maius. Non solùm homines censent mortem malam & timent, sed & febrim & letale vulnus. Ingens malum est , quod vno tantùm malo est minus : ingens malum , quod ceteris cunctis malis est maius , penuriis , opprobriis , iniuriis , ægreditudinibus , tormentis , & ipso inferno : ingens malum est , quo maius, aut æquale, Deus tibi immittere nequit , nec sciet;

sciet; etsi omnes damnatorum cruciatus in te solum aggereret.

Grauiissimum putares, cancro laborare, exuri & pasci membra tua: quid si ad hæc iungerentur ceteræ ægritudines maiores, lepra, asthma, paralyfis, hydropifis, abominatio stomachi, podagra, cæcitas, phrenesis, stupor linguæ, extinctio caloris natiui? vna sola culpa venialis magis nocet quàm cuncta illa. Peccatum veniale est cancer; serpit paulatim vsque ad interitum, inducens in alia plurima, & demum in mortale, nisi prius refecetur prauus affectus: est lepra, maculatam & foetidam animam seiungit à complexu Sponsi: est asthma, causans difficultatem aspirandi ad cælestia, & excipiendi diuinas inspirationes, molestans & contristans Spiritum sanctum: est paralyfis, impediens agilem motum ad Deum, torpere faciens in diuino seruitio: est hydropifis, gignens sitim & æstimationem rerum temporalium, negligens diuina & salutaria: est abominatio stomachi, fastidium efficiens rerum spirituum: est podagra, impediens nos ne procedamus in profectu nostro: est cæcitas, faciens cæcutire ad cognitionem veritatis, & cælestium bonorum, amentiam mundanam inducens, velut densa nubes obtenta oculis: est phrenesis, faciens insanire animam. Quæ
maior

maior infania , quàm si quis purpuram regiam , quâ honoris causâ à Rege fuisset donatus , ut coram se adstaret , & loco filij haberetur , immergeret in locis cœnosis , & deinde appareret ridiculè coram Rege ? sic gratiâ indutus , & purpurâ Dei , per peccatum veniale se maculat , & luto se inficit , licet non exuat illam ; & deinde coram Angelis audet apparere & assistere Deo. Est quoque stupor linguæ peccatum veniale , orationes nostras inefficaciores reddens , ut non mereamur audiri , nec exaudiri à Deo : est tabes , labefactans animum ad resistendû diabolo : est extinctio caloris , feruorem charitatis minuens. Anne paruum est , quod est causa tantorum malorum ? Quomodo sic affecta anima , petet quiescere in sinu Sponsi ? Fœtor oris solum sufficiens causa diuortij in thoro est : quomodo leprosa , paralytica , hydropica , lippiens , audebit petere , ut osculetur illam Sponsus osculo oris sui ? Vestem nostram , si sputis aut cœno inquinaretur , imò si solum madefieret aquâ purâ , statim à nobis abiiceremus & exueremus , nec cum illâ coram hominibus compareremus : quomodo non vestitum , sed nos ipsos fœtidos , sordidos , maculatos , ægros patimur , & Deum amplecti volumus , nec prius tergi & sanari satagimus ? Si ut liberareris à quolibet dictorum morborum

morborem in corpore, nempe cancro solo, imò ut sperares liberari, licet incertum esset, libenter permitteres secari membra; quid faceres, ut ab omnibus sanus fieres? O insensibilitas humana! quæ tot mala animæ non dolet, & pro certâ & inæstimabili meliori animæ valetudine à tot grauissimis morbis facile & leue remedium quoad possit, non curat; cùm pro incertâ salute corporis non parcat membris suis, nec tormentis omnibus.

Age stulte, cura animam; & præcaue, quantum possis, ne in tot morbos incidat, vitando veniales culpas: propterea ne parcas exiguo labori & diligentia. Magnitudinem morbi ex magnitudine curationis coniice. Vide quomodo medicetur illis purgatorium, quod est nosocomium culparum: anne paruum est, quod curari opus est igni illo & acerbissimis cruciatibus? Anne parum suspicaretur aliquis, si videret vnâ horâ puniri feminam delicatam in fornace ignis ardenti, & id iussu clementissimi & dilecti sponsi? Planè aut sponsus esset furens, aut culpa nimium displicuit. Cur parum reputantur culpæ veniales, ob quas misericors & amans hominum Deus vult animas gratas sibi detineri per dies, & annos, in purgatorio, absque ullâ compassionis benignitate? aut Deus iniustissimus & atrocissimus est, aut culpa venialis

lis terribile & stupendum malum est ; aut Deus crudelis tyrannus est , aut culpa minima tremenda irreuerentia & ingratitude est. O Domine , non tyrannus es , sed humilis animarum amator : & misericordia tua super omnia opera tua ; impudentia mea est stupenda , & enormis : quam tu æquissimus , mitissimus , & humillimus corde , qui potius minori gauderes punire supplicio , seuerissime corrigere opus habes , ne violetur iustitia tua.

Canem si quis videret cum flammis luctantem , & pereuntem in medio rogi , compateretur : quid esset , si videret filium suum charum ibi aduri ? O misericordissime Pater , quomodo dici potest parū culpa venialis , pro quā non decet vt compatiaris , videns aduri & torqueri in purgatorij ignibus filios in gratiā tuos , quos tantoperè amasti ? siquidem pro illis sanguinem tuum & vitam dedisti. Non defecerunt tibi pientissima viscera paterna , nec sapientia infinita : non es Deus ignorans , qui falli possis in iudicio culpæ ; nec crudelis , qui gaudeas nisi inuitus cruciare : quare , si quem amas , ita punis ; ingens malum est , propter quod ita sæuit ipsa misericordia.

Proponamus aliquem hominem , sine vllā notitiā inferni , aut purgatorij ; sed solūm per reuelationem ostensam fuisse illi vnam animam

nam terribiliter cruciari in illo igne pro peccato veniali, sed illum nescire occasionem talis supplicij : quam quæso cogitaret fuisse causam eius tormenti ? anne parvam putaret ? vel maximum aliquod malum, quod à benignissimo Deo tantoperè puniebatur ?

An etiam parum dicetur, quod in hac vitâ punit Deus maximo omnium supplicio mortis ? Si Deus infligendo pœnam non potest falli, cum infligat tantam ; quantum erit propter quod infligit ? Ecce, seruos suos Moysen & Aaron pro culpâ veniali morte mulctavit. Oza & vxor Loth pro culpâ etiam veniali, vt putatur, tremendo supplicio interempti repentè sunt. Abbas Moyses pro vno peccato veniali traditus fuit & occupatus à dæmone ; & quidem minus malum esset habere in corpore mille dæmonum legiones, & vexari ab illis, quàm habere in animâ vnum peccatum leuissimum, & delectari illo. Dæmon quadraginta annis anxius fuit, vt quidam seruus Dei incideret in quamdam culpam venialem. Anne stultus est dæmon, qui pro re levis momenti ita vigilaret, & tamdiu expectaret ? cur nos vt tantum malum vitemus, vno die non erimus diligentes ? O purissima Veritas, purifica spiritum meum impurum à tanto malo : & illumina me, ne parum credam id, quia parum curo, cum dæmones

mones tantoperè curent; sed magnum credam, quod fit contra Deum tam magnum: nec pusillum & leue reputem, quod ego pusillus, leuis, & inconstans committo passim & constanter peccando; sed ideò credam magnum, quòd ego pusillus & vilis audeam id facere contra Deum Maximum & Optimum.

Quantum est, quod priùs debeo eligere, vitare semel ne committam, quàm millies mori, quàm terram & cælum redigi in nihilum, quàm damnari totum genus humanum? Si beatæ Virgini, lacrymanti ad pedem Crucis cruciatus & mortem Filij dilectissimi, daretur optio, an vellet Christum suum liberari ab opprobriis & cruciatibus illis, & videre statim sedentem à dexterâ Patris, simulque saluari mille mundos, aut assentire in vnum peccatum veniale; potiùs vellet non facere illud, consuleretque id mihi, & mallet iterùm videre crucifixum sine culpâ aliquâ suum dilectum Filium & Dei, ac grauiora pati, atque si opus esset, & liceret, ipsâ manu suâ pientissimâ clauos figeret, & maiori charitate quam Abraham sacrificaret. Quæso etiam, parùmne obsequij & solatij fieret Virgini & IESV, si homo aliquis fuisset qui tunc se substituisset in monte Caluariæ loco Christi, vt pro illo cruci imponeretur

retur & pateretur? Crede tamen quòd maius solatium à te potiùs requirerent, vt vitares peccata venialia. Computa modò, an parum sit quod præponderaret tanto obsequio; neque deneges hoc solatium Christo patienti, & Matri compatiendi. Deleatur à nostrâ opinionone, paruum aut leue esse hoc malum, quod Virgo, Christus, Deus Pater tanti iudicat, & punit.

Non est parum, quod ad magnum finem ordinatum impedit; quod in hac vitâ minuit amorem Dei, & eius visionem in alterâ retardat. Non est parua moles, quâ celerrima & potentissima Dei misericordia & desideria velut impediuntur, & morantur. Anne parua violentia esset, quæ maximum saxum à cælo cadens in aëre suspenderet, iam iam proximum terræ & centro suo? Non igitur paruum est peccatum, quod suspendit munificentiam diuinam, & desideria ardentia sanctæ animæ, ne contingat centrum suum Deum, & terram sanctam beatitudinis promissam, sed in purgatorio detineat. Non parum displicet Deo, quo cogitur non statim dare, quod tantum placet illi largiri, & placebit nobis frui. Non est parum, quod impedit magna dona Dei, etiam in hac vitâ resistens potentissimæ liberalitati eius. Trepideamus ad tantum malum, & omnibus viribus, quoad

quoad possimus, vitemus diligentissimè; nec pudorem culpæ sustineamus.

Quomodo serui Dei aut filij aut sponsæ nomine gaudebit anima, quæ negligit placere Deo, & in omnibus obsequi cùm omni voluntate? Quàm scelestus esset seruus, qui nihil vellet facere benè, nisi cùm gladio stricto minaretur herus mortem; nec aliter, siue flagellis, siue blâditiis, moueretur vt bona obsequia præstaret? Quàm peruersus filius, qui nollet aliquid gratum patri facere, sed displiceret semper, nisi quatenus non mereretur hereditate priuari; alioqui nihil curaret obsequi illius voluntati & desiderio, sed in omnibus resisteret? Quàm perfida sponsa, quæ fidem & amorem sponso solùm seruaret, quoad non prouocaret illum vt occideret ipsam, in reliquis verò aduersaretur ac displiceret; & tametsi puniretur, numquam emendaretur? Quale signum amoris filius aut sponsa præstarent, si dicerent, Verè diligo patrem meum aut sponsum; sed præter mortem aut vulnus mortale, quidquid ei iniuriæ inferam, non curabo multum; faciam omnia liberè prout mihi placet, nec prætereà sollicitus ero placere illi, dummodò me non occidat, aut patrimonio priuet? quis ferret hæc dicentes & facientes? Similis est qui peccata venialia cōtemnis, & solùm seruit Deo, quatenus non

occidatur anima, aut cælo priuetur, per peccatum mortale. An fortè esset paterfamilias, qui talem seruum aut filium aut coniugem domi vellet habere? Hæc patientia Dei, quæ nos tolerat abutentes toleratione eius.

Ne igitur putemus paruum esse has culpas; quæ etsi parum quid essent, sunt plures, & Deus est magnus & vnus. Arenulæ parvæ sunt, sed tot possunt esse, vt obruant citiùs quàm saxum ingens. Infirma res est vna locusta: sed quæ plaga maior agris est quàm multitudo illarum? Ex paruulis guttis pluuiarum, inundatio vrbium magnarum fit. Si tot paruula vulnera seu punctiones in corpore haberemus, si tot pustulas in facie, si tot scissuras in vestitu, vt fiunt peccata venialia, semimortui essemus, horribiles, & pænè nudi: cur in animâ illa patimur, nisi quòd plus amamus cutem & vestem, quàm animam? O quantâ confusione sic affecti coram Deo audemus apparere! Sed quid numerum accuso? Vna sola culpa formidanda est, quam paruum quid esse non poterit cogitare, qui Deum cogitat infinitum; nec parum esse dicet, qui multum amat: qualis amor Dei erit illi, qui parui facit displicere Deo? Qui in paruo displicet, iam displicet: qui displicet, iam contra legem ardentis amoris facit.

CAPUT XIV.

De solertia circa res exiguas.

DEus maximus est: in eius obsequio nihil putes minimum: non satis magnus esset, nisi vinceret omnem paruitatem. Si amas illum, in minimis officiis probatur vera amicitia. Peritia artis in parvis ostenditur: virtutis perfectio non est rudior, ideoque non expectat solum magna. Natura in minimis admirabilior est: minutissima animalia maxime curat. Gratia non est obtusior, nec debet esse segnior. Quæ minutiora videntur, diligentius curanda sunt. Cum Deus tantus sit, nihil est paruum, quod ei displicet, aut quod ei placet. In bono & malo non est minutum. Quidquid bonum est, statim est magnum: quidquid malum est, statim non est paruum. Infinita bonitas omnes nostras vires exigit: iniuriam faciet, qui debet omnia, si neget aliquid. Ne dicas, Hoc quid præstat, hoc parum interest, hoc nihil est. Imò multum est hoc quod putas nihil; quia quod putas multum aut aliquod magnum opus, nihil est præ magnitudine Dei, & obligatione tuâ. O immensa Veritas, quomodo potest putari minimum, aut magnum, si mensura obligationis & diligentiae meæ est

immenfitas tua , vbi non est paruum , nec magnum dumtaxat , sed excessus totius modi ? quomodo possum dicere , Hoc parum est ; si quidquid fecero pro te , nihil est ?

Non est paruum quod censetur minimum , cùm in minimis stet perfectio. Non sunt contemnenda minima , quia contempta sunt magna. In strue aridorum palmitum , quam domi habes , si scintillam ignis permittas , incendium magnum fiet , & tota domus conflagrabit. Corruptio naturæ nostræ aptior est malitiæ , quàm stupa sicca igni. Si leue aliquid negligas , fies paulatim peruersus. Non attendas paruitatem quæ est in initio , sed ex principio considera finem. Semina semper exigua nimis sunt ; sed in nullâ parte plantarum maior efficacia & vis est. Primum diuortium duarum viarum sensim protractum in maximum interuallum definit ; & in infinitum procedere potest , cùm prius nec vno gradu distarent. Si in paruo deuies à proposito tuo & rigore mentis , paulatim te inuenies longinquum à feruore. Magna sumunt initium à paruis : quare parum non est minimum , si est initium. Cuiusque rei præcipua pars principium est : imò non pars quælibet , sed dimidium totius dicitur.

Rectè putabat sanctus Ignatius Pater noster , plus latere periculi in minutis contem-
nendis,

nendis , quàm in maximis : horum damnum apparet , & cùrari statim potest ; at minimarum rerum iniuria nisi progrediente tempore non percipitur , cùm vix restaurari potest roborata consuetudine. Peccata magna, ipsa natura peccati & enormitas facit , vt auersemur : minimi defectus , quia parui videntur, hoc ipso negliguntur ; iisq̃ue contemptis, non excitatur mens aduersus illa. Concupiscencia nostra in minimis acuitur , & ardet, quòd sine magno periculo putet posse in his vagari , cùm in magnis se compescat terrore damni patentis : at irritata & erudita semel cupiditas, in quæ non audebit & ardebit? Inde aliquando multò sollicitiores aduersus parua debemus agere, quàm contra magna. Ex minimis consuetudo nascitur , quæ præscribit vitia ; non ex magnis , quia sunt rario-
ra : nec minùs violentum erit resistere consuetudini, quàm naturæ. Facile ius & actio citius datur aduersus capientem per vim nostram, & palàm, quàm in vsucapiensem. Quæ leuia videntur , auferunt à nobis pudorem peccandi : sed amissâ semel verecundiâ erga Deum, quid boni ex nobis promittimus?

Erubescere te continere à magnis , & vinci à paruis : nam ab hoste exili & pumilione æterni , turpissimum & ignaui signum est. Non contemnendum est paruum , in quo

magnum pretium potest esse. Marganta quòd sit exigua, non putatur vilis; imò proinde pretiosior est, quòd in paruo corpore magnum pretium habeat: cur paruum contemnis, vbi plus fortasse placere Deo potes, quàm in maioribus? Pretiosius est obsequium & diligentia in minimis. Quemadmodum enim peritia artis est, includere in paruo magnum artificium; & naturam miramur, quòd in exiguis animantibus omnes officinas vitæ claudat: sic excellentia amoris est, ponere animum totum etiam in minimis, & magnum & ardentem affectum concludere in paruis rebus: & pretiosior est diligentia minorum, nam magnitudinis defectus ex affectu instauratur, qui est rerum pretium. Nihil rectè æstimatur, nisi ex animo: magnum est minimum obsequium, vbi est animus magnus. At non rarò maior est animus in paruis: quare non minùs gratum sæpè erit officium & solertia illorum. Magna per se excitant attentionem, & non molestant, quia rariùs contingunt: minima verò minùs admonent animum, nec expergefaciunt; & quia crebriora, fatigant: quare animus curator minimorum, magis est in illis, quia magis vigil, magis constans, & pertinax ad obtemperandum esse videtur. Non igitur magnus desiderator Christi erit, qui solùm ma-
gna

gna curat : non erit ardens amator Dei , qui mundum & se reliquit in magnis , nisi etiam in minimis. Sculptoris ars perfecta non est, cortice spoliare truncum , & deuastare per magna frustra ; quilibet hoc faciet : sed postea festucas minutissimas scitè recidere , subtilissimas cavitates euacuare , & minimis manum imponere , solus magister artis potest. In tabulâ umbras & primos colores tyro artis ducere potest ; sed ad perfectionem picturæ , subtilitate periti manus & penicilli est opus , & in minimis lineis magnum opus consummatur : ita in minutissimis officiis virtutum absoluitur similitudo Dei. Non est imago perfecta , quæ caput , ventrem & pedes habet ; sed in quâ omnia affabrè sunt laborata : cur rudem & informem imaginem vis te Deo præsentare ob defectum minimæ rei ?

O infinite & perfectissime Domine , quid minimum possum putare , quod à te me amouere quàm minimum potest , aut magis assimilare ? quid minimum reputabo , quod tu desideras me vitare , aut facere ? cur minimum præterire possum pro maiestate tuâ & gloriâ , quin faciam , omnia ; cum nihil pro vilitate & peccato meo prætermiseris , quod non faceres ? O spiritus remisse , si Angelus è cælo tibi nuntiaret quòd Deus vellet te pati tormenta sancti Laurentij pro gloriâ suâ , &

gratiarum actione ob beneficia à Christo collata in genus humanum, quàm ingratus esses, si fortè non haberes id pro magno favore, & minimum id putares? Ecce, quid dicēs? non ignes, non equuleos, non carceres, non cruciatus Deus à te modò exigit; sed vt attendas in hac re minimâ, & non negligas: magnum hoc puta: hæc est voluntas Dei, vt hæc cures; & sufficit. Martyres per magnarum poenarum patientiam sancti habiti sunt: Confessores, per minimarum culparum impatientiam & fugam, sanctitatem consequuntur. Illi poenas omnes tolerantes, vitant culpas: isti nullas culpas tolerantes, vitant maiores poenas purgatorij.

CAPVT XV.

Laudem propriam vitandam esse.

Qui amat laudari, vult quid impossibile. Laus bonum aliquem publicat: sed hoc ipso quòd laudari velis, non modò vacuus es omni bono, sed plenus maximo malo, nempe diabolico, superbiâ, & ambitione. Licet audias laudari; non tu laudaberis, sed alius. Laus boni est: sed tu pessimus eris, qui laudis es cupidus. Nequit bonus esse, aut laude dignus, qui tam vanus est, vt laudari quærat. Quare desinit esse laudabilis, qui vult lauda-

ri: at si non est laudabilis, non potest fieri, ut laudetur; nam non erit, quod non potuit prius esse. Si arrideas laudatori, applaudis vituperatori tuo verissimo: quia iniustissimus es, siue iustum te putes, siue non: nam si iustum non te æstimas, gaudes quòd mentiatetur ille; si iustum te censes, satis hoc iniustum est præferri aliis, cum nihil sis. Cum audis, Valdè iustus es, valde bonus es; qui talis est, laudatur: non tu, qui nec iustus, nec bonus es; sed potius vituperaris. Laus iusti, vituperium est iniusti. Hoc ipso indignus est laude, & contemnendus, qui de contemptu suo & conuitio dolet, aut in commendatione suâ tumidè afficitur: qui se non putat contemptibilem, excusat contemptores suos.

Laus tua, mendacij filia est, & mater ignorantia, confusionis, pudoris, & periculi: improbatio tua, veritatis filia, & mater meriti & doctrina: vtrum præstabit, confundi & falli, an mereri & doceri? Ama solùm laudabilem esse, non laudatum, & sat hoc est. Laudabilis solùm eris, si solùm laudem Dei & gloriam desideres, & tui contemptum. Cur mauis videri bonus quàm esse; cum desinas omnino esse bonus hoc ipso quòd optes videri, & æstimari vanè? Cur æstimas, alios falli, aut fallere, plusquàm æstimare verè te ipsum? Cur te viliozem quàm lapidem facis,
cuius

cuius non tantum splendorem curas, sed ne adulterinus sit in se, ut pudeat gestare in ornatu gemmas fictitias?

O Veritas laudabilissima, ô gloria rerum, quâ fronte laudem & honorem meum ausus fui semel quærere, qui te toties contempsi? Quâ fronte semper quæro æstimari, qui licet semel tantum negligenter tui gloriam procurassem, in æternum mereor contemni? Quàm impudentissimus, vel insaniens esset, qui optaret laudem & honorem eius qui te inhonoravit infligendo alapam, aut te blasphemare dixit, aut arundine te illudit in passione tuâ? Peior sum ego illis, & mentior si vlli eorum me præferam: quomodo de meâ laude & honore audeo cogitare? quanta infania & scelus est quærere illum? imò quanta impudentia, ô spiritus infirme, non te putare dignum omni opprobrio, nec optare contemni ab omnibus?

Non ideò bonus eris, quòd te alij prædicent aut putent bonum. Ægrotus non sanatur, quòd dicatur sanus esse. Quid magis eligeres, esse sanum & robustum, quamvis à reliquis putareris ægrotus? an esse ægrotum, & ab aliis putari & dici sanum? cur eligis, te dici bonum, cum sis pessimus? Imò molestissimum esset ægroto & dolenti, plusquàm ipse morbus, si reliqui dicerent nullam ægritudinem

nem habere, nullum dolorem, & immerito queri: cur te gaudes ab aliis probum prædicari, cum improbus sis? Ægri tam absunt, ut velint se dici sanos, si non sint, ut ipsi interdum soleant exaggerare morbum, & id gaudeant reliquos facere: sic verus humilis exaggerat suam vilitatem, & gaudet quod alij exaggerent, & augeant contumelias & opprobria: igitur qui amat laudari, dat operam non tantum rei impossibili, sed ridiculæ.

Iniustus eris, laudes appetens & non opprobria, cum plura suffragia sint, quæ postulent contemptum tuum. Si libes te, præponderabunt mala tua, & defectus innumerari, paucissimis bonis, & iis alienis. Vis scire palam, impossibile esse, te laudari? Impossibile est, habere ex te unde lauderis. Collige exiguitatem humanam, quod velint aestimari homines ob bona aliena: quæ si propria haberent, numquam gloriarentur de alieno; ut sæculares præsumunt, quod ingenuos equos habeant, fideles famulos, splendidas vestes, cum generositas potius sit equi virtus, & cum generoso equo possit esse dominus ignobilis & vitiosus. Fides gloria famuli est, & cum bonis servis iniquissimus herus potest esse. Splendor vestis, laus potius sartoris aut textoris est, & tunica decora potest tegere turpissimum pectus & fœdam conscientiam.

Eodem

Eodem vitio, quod Dei est, sibi tribuunt, etiam qui sæculo renuntiarunt, dum non se penitus abnegant.

CAPVT XVI.

De vilitate hominis.

SI cum Deo pacem desideras, super omnes & omnia te humilia. Deus resistit superbis, terribilis vox: non minùs horribile est, quòd superbus resistat Deo. Deus resistit superbis, ne malè agant: superbus resistit Deo, ne benefaciat. Deus resistit superbis, ne mali sint, & pessimi per suam superbiam, quos idèò curat humiliare: superbus resistit Deo, ne bonus sit & beneficus, impediendo dona diuina. Evidentissimè conice, te esse vilissimum, hoc est, superbissimum, cùm resistas Deo: alioqui innumera alia beneficia, gratias, virtutes in te contulisset. Euidens est, supra te nubem eleuatam esse, quæ resistat soli, si in medio campo & die non te tangat expedite radius eius: totus tunc in vmbra eris, quamuis vmbra nullam tunc videas: nemo magis vilis & refertus defectibus, quàm qui nullam vilitatem aut defectum in se videt, quia supra se elata mens opponatur Deo & claritati. Nullum est patentius indicium superbiæ nostræ, quàm cohibitio beneficentia

tiæ diuinæ ; quia resistit desiderio Dei ardentissimo se profundendi , infinitæ passioni Christi , intercessioni Virginis , orationibus Sanctorum. Magna est mea malitia , & profundissima miseria , cum vnus solus tot resistam ; obstruens, quatenus in me est, quinque fontes Sanguinis Christi , & obstans torrenti liberalitatis diuinæ. Licet tam amentes essemus, vt in nobis nullum peccatum nosceremus nec defectum, ex hoc solo indicio nos debemus firmissimè credere superbissimos & vilissimos; nec, si peccata non sufficiunt, aliud magis nos in humilitate continere oporteret : non vermes , in quos ituri sumus ; non cœnum foetidum, ex quo geniti sumus; non sterminus , quo , dum viuimus , referti sumus; non miserix corporis , quibus ludimur ; non ignorantix animæ , quibus nostro consilio illudimur. Plus quàm satis est ad nos humiliandum infra omnia, videre Deum non magis communicari nobis , & defectus nostros permittere.

O humilis Maiestas Dei, quàm cara & desiderabilis est tibi humilitas nostra ! Mortuus Christus fuit pro peccatis : sed peccata permittit pro humilitate. Anne maioris stetit humilitas hominis , quàm vita Dei ? Anne pluris fecit I E S V S humilitatem nostram, quàm suum redemptionis beneficium ; cum peccata,

peccata, pro quibus vitandis vitam & sanguinem fudit, & humiliatus fuit descendens de cælo, permittat, vt vitet superbiam nostram; & qui peccata redemit suâ humilitate & morte, ipsis peccatis nostram humilitatem velut redimit? Quid est hoc ferè incredibile, quòd ferè incredibilia fecerit Deus, vt humiles simus? cùm alioqui incredibile videatur, quòd superbire possimus: nam impossibile est, vt inueniatur vnde.

Nihil nostrum est, & nihil sumus. Imò si multa haberemus, & magnum aliquid essemus; ob ea quæ fecimus, nescio quomodo audemus aspicere cælum. Vndique vilissimi sumus, ob id quod sumus, & ob id quod non sumus; ob ea quæ fecimus, & ob ea quæ non fecimus; ob ea quæ fecit Deus pro nobis, & ob ea quæ non fecit in nobis. Et quia ipse tantus est, & quia nos nihil sumus; quis non ob peccata, quæ fecit, se humiliabit? Sed non minùs deiici debet ob peccata quæ non fecit: nam nullam ex nobis partem in hoc habemus, & minùs nostrum est non peccasse; & quantum ex nobis est, peccaremus. Ita debes maiorem obligationem Deo, cui non respondes, & parem rationem humiliandi, ac si peccasses. Res non debent æstimari ob exercitium, sed ob virtutem. Non magis venditur gladius, qui occidit multos, quàm
qui

qui potuit plures occidere, & melius trucidare: tua malitia tot illa peccata patraret; quòd non fecerit, non est in te, sed in Deo. Æquè etiam te debent humilem tenere peccata aliena, vt tua: nam licet commisisse propria, non sit supra te; non commisisse aliena, est gratia Dei, quæ est super omnem naturam, & maiores gratias Deo debes; quia maius est, Deum præseruasse ab illis, quàm remisisse: quare si non es reus poenæ, es reus maioris gratitudinis, & humiliationis. Quæcumque peccata audieris ab aliis patrata, statim te reum illorum cense. Maior occasio se humiliandi fuit beatissimæ Virgini, esse præseruatam à peccatis; quàm Magdalenæ, fecisse tot & tanta remissa, & ipsam septem dæmoniis fuisse liberatam. Ob bona etiam quæ non fecimus propter negligentiam nostram, debemus humiliari, & etiam ob bona quæ fecimus: nam illud nostrum est, hoc Dei. De alieno nemo gloriari iustè potest, sed pudere ob ingratitudinem, & fatagere ex obligatione. Ipsa prætereà bona corrumpimus, & malè facimus, & exigua & pauca sunt.

Sed quis cogitans, quæ humilis IESV pro nobis fecisti, audebit se extollere de factis suis? Confer, ô ingrate spiritus, leue & ridiculum opus tuum, ob quod gloriâ inani sollicitaris, cum infinito opere Incarnationis,

Eucharistiæ & Passionis : nōne præ verecundiâ tibi frons decidet ? Deus , qui est totum , se exinaniuit pro te : & tu , qui es nihil , te putas aliquid contra Deum , cū pro Deo tam amanti & feruenti nihil facias feruidè. Quis cogitans , quæ non fecit Deus , non se humiliet , quòd non te ad inferos detruserit post primum peccatum , vt fecit cum Angelis ?

O homo , infamia creaturarum , quid tuum putas honorabile , & vsurpas , & non potiùs statim offers Deo , cui tot beneficiis obnoxius es ? Si multa , quæ verè nostra essent , haberemus ; deberemus offerre & tribuere Deo , ob ea quæ pro nobis fecit : quomodo tam auentes , ingrati , & iniusti sumus , vt ea , quæ sunt Dei , faciamus nostra ; quæ etsi verè nostra facere potuissemus , intolerabilis inuerecundia fuisset non fecisse potiùs Dei. Quid mirum , si aliqua Deo dares , cū omnia & se ipse dederit tibi ? Vtinam haberes multum , vt offerres Deo ! sed cū non habeas , plus gaude ; & de paupertate tuâ gloriare , quia omnia vides Dei esse : quæ si tua fuissent , illi dares : gaude , votum tuum esse naturam eius.

Pudendum magis est , quòd interdum gloriamur de malefactis velut bonis : & corrupta opera Deo obiicimus , quasi qui obligauerimus

gauerimus eum. Quæ insania maior, quàm putare obligare cui soluere nequis, & iis rebus quibus magis ad poenam obligaris? Quin si bonum aliquod opus esset integrum & perfectum, non est à te: nec proinde tuum dicere debes: de alienis quomodo Dominum potes obligare, & creditori soluere? Imò si nostrum fuisset bonum opus, in quo Deus partem non haberet; cur Deo satisfacisse putas in illo, & ostentas illud, cum eadem mensurâ, quâ mensus fueris, remetietur tibi? Si hoc cum hominibus seruandum, cur non cum Deo? Miserè metiris dona Dei: tam parum putas fecisse Deum pro te, ut paruulo hoc obsequio putes satis compensari? Metiamur Deum magnâ mensurâ, existimemus illum magnum, nec nostra obsequia posse æqua esse eius humilitati, & passioni, ne dicam eius Maiestati & beneficentiæ.

Qui non putat se parum seu nihil facere, iniuriâ Deum afficit, æstimans illum dignum dumtaxat paucis. Disce à Deo humilitatem, qui post omnia beneficia in te collata nihil fecisse reputat; perinde tecum se gerens, & remunerans tua merita, quæ sine illo non faceres, ac si ipse nihil in illis posuisset: cur tu ita vsurpabis obsequia, & bona opera, ac si solus fecisses, & nullam partem Deus haberet, cum totum ille præcipuè faciat? Cur

item potes te iactare meliorem aliis , cùm contristari deberes potius quòd alij minus bonitatis haberent , & id computare deesse tibi ? Non est multa claritas Dei in te , nec charitas , si attendere potes excellentiam tuam potius quàm tuum nihil. Stellæ cùm remotiores sunt à sole , cùm minus lucis habent , vna videtur aliam excedere , & tunc lucent ; sed hoc fit , quia nox est , & tenebræ : at cùm dies venit , & propinquiore sunt soli , quia sunt in eodem hemisphærio cum illo , tunc quamvis vna excedat aliam , & plus lucis participant , non videtur vtra luceat magis , imò nulla videtur lucere ; perinde sunt , ac si nulla stella in cælo esset & merè nihilum. Imperfectus est , & non illuminatus , cui parua lux cæli affulget. Qui in nocte propriæ quæstionis & amoris est , audet putare se esse aliquid , & meliorem aliis : Sancti verò qui adhærent Deo , licet pleni meritis sint , putant se excellere nemini , sed merè nihil esse , adimplentes cum IESV suo omnem iustitiam , id est humilitatem. Iustus est humilis , quia à se reiicit totum quod est alienum , nec retinere vult. Qui nihil putat se esse , quomodo contra conscientiam fiet iniustus tum aliis , dum se præsumit meliorem , tum Deo , dum credit se bonum ? Nam nemo bonus , nisi vnus Deus : si nemo bonus , nemo melior.

Ob

Ob fortunæ quoque bona non est cur te præferas iis, quos pauperes vides, humiles, ignobiles: sed potius venerare istos ob similitudinem Christi in illis splendentem. Inops fuit IESVS, humilis, à Iudæis maledictus, inglorius, subiectus pessimis Principibus: quod Christus elegit, & æstimavit, tu ne contemnas.

CAPVT XVII.

*Quæ contineant hominem in humilitate,
& quòd nihil potest habere, nisi
solum Deum.*

DVo te possunt humilem continere; & vilitas tua, & vilitas rerum & honorum. Licet magnus esses, dignitates omnes mundi, vt paruas, viles, & indignas contemnere deberes; & quamuis magnæ essent, deberes recusare, quia tu vilis, indignus. Nihil es nisi mendacium & peccatum: ne te decipias, nec velis excusari; iniquitates tuæ id clamabunt. Cur inter tot peccata ob vnum opus apparen- ter bonum te attollis? vnâ solâ plumâ aquila non se in sublime efferret. Pavo cum totus pulcher sit, ob vnum pedum defectum se humiliat: tu totus defectibus plenus, ob vnâ fictam virtutem superbire audes. Recordare infamem te esse ab ortu tuo originali culpâ:

perinde vt homo notatus infamiâ coram nobilibus adest, sic te habe coram Angelis puris. Parricida es ob peccata tua Filij Dei, & fratris tui I E S V : pessimo Cain concidit vultus, & tu erigis ceruicem? Reputa te semper talem, nec audeas sine pudore & timore aspicerre Patrem dilectissimum.

Qui contempsisti Verbum Dei & Filium; cur æstimas dictum hominis? Quid præsumis, cùm nihil hætenus feceris; cùm postquam feceris omnia, eris seruus inutilis? Imò hic est magnus & indebitus titulus, cùm non possis habere vnde Deo seruias, cùm eius sint omnia, & ipse seruiat potiùs nobis. Tam vilis & pauper es, vt nihil habeas, nec possis habere: quod fortè si intelligas, primùm tristeris, intuens luce clariùs paupertatem tuam, desperans aliquid tuum habere posse; sed citò ingentem lætitiâ habebis, intuens diuitias Dei, quòd omnia habeat. Gaudeo, Domine, impossibile esse mihi habere aliquid, quia impossibile tibi est nō habere omnia. Quid contristor omnia aliena mihi esse, si Deus potest meus esse? Quàm ineffabile gaudium est, nihil posse esse meum, nec me ipsum, nisi solum Deum! cuius patens indicium est, quod nullâ re licitum sit mihi frui, nisi solo Deo. Reliquis rebus, & me ipso, vt alienis, solum licet vti, non frui. Non est dominus rei, cui
solum

solum usus est concessus ad tempus: illa potius res haberi dicitur, quam frui in æternum licet. Qui mundi solum habet usum, habebit usum fructum Domini ipsius mundi.

Gratulor mihi, nihil ex me habere, quod possim, Domine, offerre Maieitati tuæ: quid enim valeret quod ex me haberem, ut coram te compareret? At quia à te sunt, quæ possum offerre, aliquid bonum habebunt, quod sint à te; & inde possunt placere. Ex me quomodo possum habere aliquid, cum nihil sim? imò hoc ipso quod putas aliquid esse, ô spiritus elate, conice te minorem esse, & magis vilem. Æger dum adhuc ægrotat in lecto, non sentit imbecillitatem suam: at dum melius se habet, & conualescens surgit, tunc cognoscit debilitatem, cum non possit per se consistere. Dum magis seruis Deo, proficis & ambulas in viâ Domini, magis humilis debes esse, & timere; tunc te cognosces viliorum. Æger dum est in lecto, non est cur timeat ne cadat: at dum surgit, & incipit ambulare, tunc noscens infirmitatem propriam, non de se confidit, sed alij connititur & adiuuatur, timens cadere.

Quid igitur extolleris, cum, hoc ipso quod extolleris, vilior sis. Quodammodo magis es ridiculus, quam Lucifer, cum de minoribus te efferas. Quid est natura tua comparata

cum naturâ Cherubim? Quid est sanctitas tua, collata cum sanctitate gratiæ quâ placuit Deo primus ille Angelus? Quid videri vis & haberi apud alios? nihil potes tuum habere; & quod minus potes habere, est honos. Tota gloria solius est Dei, qui cum cetera det hominibus, gloriam suam alteri non dabit. Si benè operaris, sat est quòd sciat Deus, videat & approbet, qui remuneraturus est, & cui placere intendis. Sanè si ardentè amares Deum, & seruus fidus esses; optares, nisi impossibile foret, facere aliquid pro Deo, quod Deus non esset remuneraturus, aut non videret; & dumtaxat studeres esse fidelis illi, de præmio nihil curans. Inter fideles amicos vnus alteri prospicit, & bona officia præstat, etiam si alter non sciat, imò sæpè occultat: nam non quærit aliam mercedem, quàm fidelitatem & obsequium erga amatum: sic qui sincerè amat Deum, non aliam remunerationem magis desiderat, quàm seruire illi, & seruare fidem. Imiter, Domine, fidelitatem tuam erga me perfidum, qui innumera mihi officia præstas, beneficia confers mihi ignaro, & cum scias me numquam agere gratias pro illis. Cum mala agunt homines, cupiunt vt tu non videres: ego, Domine, iam resipiscere volo, & mutare meos mores. Quare cum mala egero, quod frequenter erit, volo vt

lo vt tu videas, vt castiges & me adiuues, ne iterum faciam: at cum bona egero, te adiuuante, potius vellem vt tu non videres, quàm quòd videant homines. Si eximius Dei amator non agit bona propter testimonium Dei; quàm mendaciter amabit, qui quærit homines testes?

CAPUT XVIII.

Quantum debeamus gratiæ Dei & Christi.

SVperbus adhuc eris, si te putes puluerem & cinerem, cum nihil sis, nisi mendacium & peccatum. Nihil boni habes; cur extolleris contra Deum? multa mala habes; cur non erubescis etiam coram hominibus? Omnia mala habere potes; cur non contremiscis ubique & semper? Omnia mala facere potes; cur non formidas te? Ipsa essentia tui non est tua, nisi Dei. Imò id quod habebas, antequam esses, tuum non erat: habebas tunc merum nihilum quod poterat esse; hoc ipsum non ex te habebas, sed ex Deo: qui si non esset, tu non posses esse. Quid te magnum putas, cum ipsum quod nihil eras antequam creareris, non erat ex te? ideo plusquam te debes Deo; nam debes etiam, cum nihil eras, posse esse.

Creatus fuisti: dic, quod membrum arbi-

trio tuo fuit factum, aut cui articulo alicuius digiti lutum posuisti, aut ministraſti materiam ad eum formandum; aut quâ prece tuâ impetraſti creari à Deo, & eligi inter infinitas naturas & indiuidua meliora, quæ in ſuo nihilo relictæ ſunt? Quâ diligentia tuâ effeciſti, ne formareris cæcus, mutilus, amens, barbarus? Gloriaris de ingenio, de integritate corporis, de nobilitate generis? utique id licet, ſi monitus Deus à te id fecit. Dices: Non gloriſ me creatum eſſe, ſed talem eſſe, induſtrium, ingenioſum, morigerum. Dic quæſo, ſi conſilium non dediſti Deo, ut te crearet, an conſuluſti ut te crearet ingenioſum & talem? Si non monuiſti Deum, ut tibi daret meliorem mentem; cur gloriaris de ſublimate illius? An tu elegiſti mentem, & aſtutiâ tuâ ſcrutinia feciſti inter illam, infinitarum rerum multitudinem quæ creari poſſent, ut extraheres animum præſtantiorem? Non, inquires, gloriſ de naturæ dotibus, ſed de officiis virtutis, quam ſecutus ſum, cum alij peſſimi contemnant. gloriſ meliorem me illis eſſe, & virum bonum, gloriſ ſatiſfecisse mûneri meo. Imò pudeat vix ſemel ſatiſfecisse, & millies corrupiſſe. O inique diſtributor, deteriorem partem tribuiſ Deo. Te eſſe tribuiſ Deo, & arrogas tibi bonum eſſe: plus eſt bonum eſſe, quàm eſſe: cur il-

lud

lud tibi vsurpas , cùm in eo quod est minus, nullam potueris partem ponere ? Plus distat inter bonum esse, & hominem esse, quàm inter hominem & nihilum. Ex nihilo te potuit Deus facere hominem, imperando, agendo, & viuendo; sed ex homine non fecit bonum, nisi seruiendo, patiando, & moriendo. In-iustissimè partiris, tribuens Deo naturam, & tibi gratiam.

Neminem vidi superbire, ex eo quòd sit; & ferè omnes, quòd boni & meliores sint; cùm potiùs liceret arrogantia illa: nam plus habuisses (si habuisses aliquid) cùm nihil eras, vt esses; quàm postquam fuisti, vt esses bonus & iustus: nam ad creationem, solùm non adiuuimus; sed ad iustificationem in-super impediuius. O patientissima Veritas Dei, quomodo toleras mendacem arrogan-tiam nostram, nisi quòd ridicula sit, dum eius rei auctores nos præsумimus, cui maximè resistimus & destruimus? Si tam modesti su-mus contra ea quæ sunt in suo nihilo relicta, vt aduersus illa non gloriemur, quòd simus: cur inuerecundi aduersus Deum gloriabi-mur, quòd boni simus; & aduersus alios ho-mines, quod meliores simus? Cur superbis, ô anima, de eo, in quo maximè verecundari deberes? Quòd nihil fuisti, nihil est quòd pudeas; sufficit non superbias; non est enim
vlla

vlla ignominia : at quòd impedimento fuisti Deo peccatis tuis , multum abundat , vt profundissimâ confusione erubescas.

A quo accepisti esse , accipies benè esse. Quemadmodum nihil fuisti , vt esses : ita creatus , nihil fuisti vt esses bonus. Si nihil ad naturam , ita nihil ad gratiam , ex te ipso solum , & à te ipso habes. Imò licet nihil fecisti vt esses , nihil malefecisti ne esses : at vt esses bonus , nihil ex te fecisti ; & ne esses bonus , multa malefecisti.

Natura humana, etiamsi illâ integritate & excellentiâ, in quâ creata est, maneret , non seruaret se ex se , nisi ex Deo. Quare si gratiam, quam accepit, non posset ex se seruare; quomodo quam perdidit , poterit reparare, & de acquisitione gloriari ? Memento infamiae & corruptionis naturæ nostræ post peccatum : si cùm sana & honorabilis erat , nihil ex se poterat ; languens & contemptibilis quid poterit ? Vas non gloriatur ante artificem de formâ & vsu, cùm posset de materiâ, quam non fecit ille : tu ante Deum nihil habes , quòd glorieris , adhuc ex nihilo factus; cur de formâ & bono vsu gloriaris , qui de abusu erubescere potes , & de materia nequis gloriari , quia ex nihilo es ? Non habes vnde bonum aliquid habeas , quia ex nihilo nihil fit , vt ex causâ. Si nihil ex te es , nihil ex te potes,

potes, nihil ex te operaberis: nam operari sequitur esse. Si nihil ex te es, nihil potes, nihil operaris; quantò minùs aliquid bonum? Si quod nihil ex se est, nihil ex se habet, aut potest; solum ex se potest, & habebit peccatum, quod defectus & nihil est, & nihilo ipso deterius & minus. Oculus ex se potens est ad tenebras, & ad non videndum; sed ad visionem nihil potest sine adiutorio lucis.

Quod est supra naturam, & supra te, nempe abnegare ipsam naturam, & te ipsum; non potest esse ex te, & naturâ, sed à Deo, qui est superior te & naturâ. Si non credis rationi, crede fidei; nihil es nisi mendacium & peccatum: perditio tua ex te tantummodò. Non idonei sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est. Si non possumus cogitare aliquid, quomodo exequi bona opera? Ferri potest, quòd videaris stultus; sed non suaderi possum, quòd velis esse hæreticus: quæso cur despicias mundum, & aliquem æternorum amorem iam habes? quia expertus es inconstantiam temporalium, & vidisti inopinabiles calamitates, & mortes locupletum & potentum, & similia; an tu fuisti qui ita prouidisti res, vel Deus? an prouidisti Regis illius aut potentis hominis mortem, vt tu commouereris perspectâ instabilitate rerum? Prætereà hæc eadem publica

publica & nota aliis sunt : cur ceteri non vt tu commouentur ad contemptum mundi ? cur cùm alius est motus , alius in peccatis perficitur ? Aliquam simul causam diuinam huius differentiaē debes fateri , quæ solùm in nobis & ex nobis non fit. Forsitan perinde quasi ex te esset , gloriaris quòd tu mouearis , non alij. Dic quæso , quoties similes casus , & efficaciores contigerunt , & non commotus fuisti ? Igitur , quòd modò conuertaris , non venit solùm ex te , sed ab arcanâ aliquâ & prouidâ virtute , sollicitudine & amore eius qui noluit , vt amplius morareris in tuo errore , & ad agnitionem veritatis suauiter te excitauit ; & taliter disposuit omnia , vt nouerat te inde commouendum. Respondebis , ideò nunc te commotum esse , non antea , quia abfuit , aut mortuus fuit pessimus amicus , cuius societate pertrahebaris ad vetustos & pessimos mores , aut præterit occasio peccato opportuna. An forte ex hoc præsumes ? Fuitne in manu tuâ mors vel absentia iniqui socij , vel opportunitas hæc ? anne potius Deus fuit qui ita disposuit , & insuper præparauit tibi bonorum societatem & exemplum , vt eius imitatione promouereris.

Similiter quidquid boni habes & facis , aut si quo malo cares & abstines , est quia Deus pro tuâ vtilitate res disponens impedimenta remouit,

remouit, & incitamenta boni opportunè proposuit; & insuper ad plurima supernaturales habitus aut auxilia infudit, quæ excedunt omnem facultatem naturæ. Quam partem ad hæc tu habes? si non inuenis; quanta insolentia est tibi tribuere totum? Aut gratiam Dei debes agnoscere & nihilitatem tuam, aut Deum cum epicuro relegare, & priuare mundi gubernatione, nullam illi prouidentiam tui relinquendo. O sapientissima Dei Veritas, miserere, miserere mei amen-
tissimi; qui magis & magis delirabo, quàm ille Philosophus, numquam tantoperè ineptiens ut diceret se prouidere res, nam faceret se meliorem Deo: verùm qui præsumit de se in opere honesto, præterquam quod Deo tollit prouidentiam rerum, sibi est necesse ut illam usurpet; quoniam si aliter occurrerent res, non opus honestum, sed vitiosum faceret: & licet casu aut fato res acciderent, non esset cur sibi aliquid attribueret?

Qui in bono naturæ sibi plaudit solùm, negat se à Deo creatum: at qui in bono virtutis gloriatur, negat omnem mundum, & vniuersas res à Deo creatas, dispositas, prouisas in bonum nostrum: in illo adimit Deo dominium vnius dumtaxat naturæ, suæ nimirum; in hoc adimit dominium totius vniuersi: in illo adimit omnipotentiam Deo; in
hoc

hoc etiam sapientiam & bonitatem, negans sapientissimè ita prouisum à beneuolo & amantissimo Patre pro nostrâ salute & bono. Quid dicam in iis virtutibus quæ super omnem naturam sunt, & in altissimo ordine proportionem quamdam cum Deo habent, & velut in gradu diuino Deos, vt sic dicam, nos faciunt, aut supponunt per participationem altissimam naturæ diuinæ; & in iis quæ Deum proximè contingunt, fide, spe, charitate? de quibus si quis præsumat, opus est vt neget Deum esse superiorem naturæ, aut ex se putet se esse æqualem vel superiorem Deo.

CAPVT XIX.

Quòd se debeat homo non tantùm sentire nihil esse, sed maximum peccatorem.

Magna portio humilitatis deest tibi, si putes solùm nihil boni ex te habere; oportet vt iudices etiam pessimum te esse. Primum peccatorum se dixit sanctus Paulus; nec potuit mentiri os illud Spiritus sancti: an tu fortasse meliorem te putabis tanto Apostolo; & esse exaggerationem aut modestiam, te appellare maximum sceleratorum? Serio te iudica primum inter peccatores, & ultimam creaturarum, quia nulli te debes præ-

præferre. Nullus minus quàm tu habuit, ut misericordiam Dei flecteret: ne putes esse modestiam sentire hoc; nam nihil tui bonum præcessisse, est fides diuina. Non est fundamentum ut alium putes fore minùs gratum, semel adhuc consecutum misericordiam, & beneficia Dei, quibus tecum est usus: nec tam temerè de alio iudicare licet, qui ferè debes censere impossibilem esse maiorem ingratitudinem, quàm in te patentissimè agnoscis. Si verè doleres de peccatis, id seriò putares. Qui acutissimo dolore torquetur, non putat similem alium dolorem esse, nec putat alios ita cruciari: affectio ad se inclinatur iudicium. Si aliquis amor humilitatis esset, facile iudicares te omnium pessimum. Superbus meliorem omnibus se præsumit, ex amore exaltationis; & quia aliorum eminentias non confiderat, sed defectus: tu si humilis esses, peiorem cunctis te putares; tuos defectus videres, non alienos, nisi solas virtutes.

O Maiestas summæ Veritatis, quid opus est interpretatione? fateor coram Angelis tuis, hominibus, & spiritibus malignis, sine ullâ tergiuersatione, me esse omnium creaturarum viliozem. Dignitas moralis rationalis creaturæ, quæ est verè eius laus, pretium, & valor, constat ex cognitione & aduerten-

Q

tiâ

tiâ obligationis suæ, & operatione iuxta illam: hæc in nemine maiori sunt vitiata abusu, quàm in me. Licet plures viri sancti maiorem lucem habuerint, & aliqui homines in numero exteriorum peccatorum re ipsâ fortè excessissent; sed hæc copula, plus peccasse, & neglexisse maiores obligationes suas, cum cognitione illarum, admonitione conscientiæ, & inspirationibus cæli, in nullo, ut in me, inuenitur. Si aliquis plura quàm ego peccata forsan fecerit, minores inspirationes accepit, & obligationes pauciores habuit: si aliquis magis admonitus & obligatus à Deo fuit, minùs peccauit, & magis respondit: si fortè, quod non possum credere, aliqua creatura fuit, quæ plus peccauerit, & maiorem cognitionem officij sui habuerit, adhuc non puto eum deteriorem me fore; quia non est cognitura, nec habitura maiores obligationes: & quamvis alius maiores obligationes haberet re ipsâ, ego id non puto: officia autem virtutis ex conscientiâ ponderanda sunt; cumque ego putem me plus omnibus teneri ad seruiendum Deo, & minùs seruiam, omnium ingratiſſimus & vilissimus ero. Antichristi peccata licet excessissent numero, non excedet eius cognitio, illustratio, & obligatio: nam non toties remissionem peccatorum consequetur, ut ego, nec tam efficacibus
&

& instantibus beneficiis & inspirationibus sollicitabitur, nec ab occasionibus peccandi præseruabitur. Lucifer licet maiorem à Deo lucem habuerit, non nisi propter vnicum peccatum damnatus fuit; nec habuit obligationes quas ego: non pro illo factus est Filius Dei Angelus, non fudit sanguinem suum. Iudam quoque necdum Christus obligauerat, vt obligauit me; nondum mortuus erat. O humilis & mitis immensitas Dei, quomodo me toleras, quia non confundor & absorbeor in profunditate ignominie meae! Ne quaeso alicui me præferam, cum non inueniam fundamentum ad suspicandum alium esse deteriorem.

Maioris peccatoris scelera numero finita sunt: quomodo ego non illi subiicior, qui in infinitum peccare possum, & efficaciam in me habeo, vt totum mundum inficiam? Nam iniquissimus sum post tot beneficia, excessum Dei amoris, inspirationes diuinas: quid si Deus meam malitiam non cohibuisset suâ gratiâ in me & in aliis? Singulis peccatis aptior factus sum in dies, vt peius corrumpam me, & vniuersos. Si vnum peccatum Adami tot infecit innocentes posteros, si vnum peccatum Achan totum Israël reum fecit vindictæ diuinæ; quid facient mihi peccatori infinita scelera? Nescio, spiritus infir-

me, quomodo non deficis, considerans exiguitatem tuam, & deinde magnam multitudinem culparum tuarum, si componas hæc cum immensitate Dei, cum multitudine beneficiorum eius, cum magnitudine operum redemptionis Christi, cum indicibili dilectione & fidelitate eius erga te; præ quâ parua videbuntur opera stupenda quæ pro te fecit, & à quâ solùm quasi coactus est illa facere. Sed adhuc nihil est, quidquid de vilitate & infamiâ tuâ comprehendi potest, & longè infra rei veritatem manet: imò puta nihil; nam in infinitum viliorum te inuenires, si à Deo illustrareris. O pretiosissima Veritas, si ita est, quomodo non me despicio, dedignor, aspernor, ut nesciam quid de me cogitare & facere possim? Miror me non studere reuereri plus Deum, stupeo non magis me contemni desiderare.

Vnum solum delictum, eum qui committit, facit infamem, etiam apud homines peccatores, qui nesciunt penetrare malitiam peccati, nec odium dignum illius habent: quomodo tot mea peccata & negligentia coram sanctitate Dei, Angelis puris, & Beatis gloriosis, me deformabunt, & dehonestabunt? nam licet sperem plura dimissa esse per misericordiam Dei; quod semel fui, ex me semper sum, nec magis ex me ero. Si semel

mel in me fuit, vnde vilem semel me putarem; cur non semper? nam ex me nunquam plus boni habeo: potius pudor debet crescere, & humilitas de peccatis præteritis, quò magis acceperim. Misericordias diuinas, cum experiëntiã didicerim, me contempsisse tam bonum erga me Dominum, & modò ingratum permanere. O spiritus vilissime, quomodo cum tantâ ingratitudine non te putas indignum omni gratiã Dei? quomodo audes vllam gratiam petere? quomodo, si tibi à Deo vltro concessa est sine postulatione tuã, non contremiscis, vt ferè dubites quid melius foret carere Dei dono, quàm exponi iterum periculo abutendi quod toties contempsisti? Sed in spe, Domine, misericordiæ tuæ, volo esse audax & temerarius, imò importunus toti Curiaë cælesti, ostentans vilitatem & vlcera mea; nec cessabo clamare ad omnes & singulos Beatos, donec molestissimus sim, & saltem propter improbitatem, cum alium titulum bonum ex me non habeam, consequar maiorem gratiam & misericordiam IESV, ne me deferat, quòd deferam gratias eius.

CAPVT XX.

Quid sit, nihilum se dicere & maximum peccatorem.

ALios seduces, dicendo te nihil esse, & maximum peccatorum, si non sentias: sed te decipies, si id sentias, & non conformiter opereris, & consequenter te tractes & habeas. Quid putas est, nihilum esse? perinde nihil de te sollicitari, ut gloriam Dei quæras, ac sollicitaris de iis, quæ non sunt de relinquendo se penitus, & exinaniendo in omni patientiâ. An fortè impatiens esses contra eum qui aërem verberaret, aut iracundus aduersus illum, qui extra mundum in vacuo spatij imaginarij positus, in nihilum illud inane ictus mitteret & obiurgaret? Sic tu, si nihilum te putas, & vacuus tui es; in quantum potes, non debes commoueri ob quascunque iniurias: alioqui iam aliquid te esse æstimabis. Tuam reputationem & commoditatem quærere, cum te dicas nihil esse, perinde erit ridiculum & otiosum, ac si nimium anxius esses, quomodo honoraretur & fortunaretur homo qui nondum creatus est, nec esset creandus. Quare ita debes affici erga te & tua, ac si non esses creatus.

At dum te nihil verè & seriò æstimas, mirificè

rifice te purgabis, ad munera Dei & ipsum Deum sine impedimento suscipiendum. Natura non suffert vacuum; nec Deus patitur manere humilem vacuum, quin statim ipse impleat. Deus ut fieret homo, exinaniuit se: nonne ut homo fiat Deus, vnus spiritus cum Deo, debet exinaniri? Exinanitio tui erit, te semper æstimare & curare tua, ac si merum nihil esses, nullam circa te cogitationem insultare, quæ sapiat aliquid tui, & terrenum; denudare te prauis affectibus & habitibus, ut nihil tui habeas, velut si recens à Deo creatus esses è nihilo. Deus se exinaniuit pro te, gerendo se ac si non esset; tuam salutem dumtaxat curans, velut si tu esses: tu ita cura diuina, quoad possis, quasi Deus esses. Debes exinaniri summo modo, & distare à te ferè infinito modo, plusquàm si non esses: quod fiet, si fias aliud per gratiam & amorem, transiens à te ad Deum, qui infinite distat à nihilo, & ab omni essentiâ. Duæ sunt gloriæ diuinæ voluntatis, amor & potentia: sed potentior videtur quodammodò amor, quàm ipsa omnipotentia, quæ te potest reducere in nihilum, non verò quomodolibet te facere ut sis aliud, neque ut natura hominis sit natura Angeli; in quo magis distares à te, quàm si fieres nihilum: sed amatus à Deo, & redamans Deum, absumpto omni affectu proprio,

prio, humiliatâ voluntate suâ & annihilatâ, velut fit Deus indutus beneplacito diuino; nam licet in suâ essentiâ maneat, non manet in affectu erga se, sed conformis voluntati Dei; tam longinquus à se dissidens, ac si aliud esset. Homines non capiunt dolorem de alienis vulneribus, nec sentiunt contumeliam de conuitiis coniectis in alios: sic erga te, velut alienum, quoad possis, pro gloriâ diuinâ, non afficiaris ægrè tuâ contemptione.

Tum si te putas maximum peccatorem, consequenter omnia aduersa & infortunia, quæ aliis etiam accidunt, debes credere fuisse ob tua peccata & negligentias. Quidquid afflictionis Deus immittit, est pro peccatis in pœnam illorum & remedium; atque in hac vitâ, aliorum peccata in aliis quoque curat & punit. Igitur pro culpis meis, cùm sim maximus peccatorum, omnia mala accident: cùm pro peccatis accidant, cur pro peccatis aliorum, & non pro illis quæ sunt iniquioris? Prælia, pestes, fames, pœnæ sunt meorum scelerum, & remedia: omnia sunt beneficia mea, & supplicia mea: in cunctis exercetur circa me misericordia diuina atque iustitia: vbique pro me iustitia & pax osculatæ sunt, misericordia & veritas obuiauerunt sibi; ut vbique, Domine, & in omnibus te timeam, amem, confundar de meâ malitiâ, & sperem de

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. II. 249
de tuâ bonitate. Non miror tot calamitati-
bus affligi mundum, siquidem me alit:
ego velut Ionas sum causa huius naufragij, &
ærumnæ multorum. Propter vnum pecca-
tum Achan percussus fuit populus Dei inno-
cens: peior sum ego; cur non præsumam
propter me affligi multos innocentes com-
munibus plagis? Ego anathema in medio tui
sum, Israël; ego sufficio prophanare mun-
dum. Ego tam impudens sum, vt cùm sim
maior peccator omnium, non faciam maio-
rem omnium satisfactionem pro me, & pro
aliis quos audio affligi, cùm eorum ærumnæ
me credam esse causam. Omnibus iniuriam
feci meis peccatis, omnibus debitor sum, &
omnium pœnarum & humiliationis reus.

C A P V T X X I.

Gloria Dei quærenda est semper.

MUltum debes gloriæ Dei; ius est vt illi
sis gratus, & studiosus. Gloriæ Dei de-
bemus nostram essentiam, nostram redem-
ptionem, nostram beatitudinem, & omne
bonum. Propter gloriam suam omnia opera-
tus est Deus: propter quam ita benefecit no-
bis & studuit, ius est vt illi solùm studeamus.
O Deus Maiestatis, in omnibus rebus hono-
rem nostrum curas: nōne ius est, vt hono-
rem

rem tuum in omnibus quærat homo? Tu honorasti hominem creando, volens illum super omnes alias creaturas manibus tuis ipsis formare: nec contentus fuisti creare illum, ut cælos & reliquas creaturas, iubendo, sed velut laborando id voluisti facere, obsequiosus homini antequàm fuisset. Honorasti hominem prouidendo, præparans illi magnificam domum huius mundi, subiiciens illi omnes creaturas, ut ei seruirent. Honorasti hominem conseruando, assignans illi custodem Angelum, excellentissimam creaturam, quæ te vidit facie ad faciem, tuâque beatitudine fruitur; ut omnimodò nos honorares, eligens ad custodiam nostram non tantum illum qui naturæ & gratiæ, sed etiam qui gloriæ dotibus honorabilis est. Honorasti hominem redimendo, extollens humanam naturam ad consortium gloriæ, & throni tui. Honorasti illum retribuendo, concedens pro leuibus & momentaneis laboribus non minorem palmam quàm Regnum tuum, & honorem domus tuæ. In cunctis maiori hominum gloriæ studes.

Pudeat te, spiritus ingratus, non quærere maiorem Dei tui gloriam. Gloriam eius quære contemptione tuâ: exaltabitur Deus in te, quò magis humiliaberis. Deus & homo se habent, ut quantitates continua & discreta.

Numerus

Numerus in infinitum augeri potest; lignum in infinitum minui: quò magis diminuitur & deciditur à ligno, magis augmentatur numerus: quò magis te viliores existimes, maiorem Deum cognosces. Dei cognitio potest augeri in infinitum: tui aspernatio & notitia indignitatis potest in infinitum crescere; quia in infinitum despicabilis es. Occupa te in ignominiâ tuâ, & quo modo sis lutum & cinis: ita videbis gloriam Dei, ad quam factus es. Inutiliùs in aliis subtilitatibus tempus consumes, quæ impediunt potiùs notitiam Dei. Experimentiâ mirabili compertum est, quòd vas occupatum & plenum cinere, eodem modo tantumdem aquæ capiat, ac si nihil contineret; cùm tamen, si qualibet aliâ re sit occupatum, eo minùs excipiet aquam, ad quam suscipiendam factum est. Notitia tui non impedit notitiam Dei: rectè vtrique cohæret, altera alteram imbibit, ut cinis & aqua. Videndo ignominiam tuam, vestigabis gloriam Dei, ad quam creatus es, nec audebis usurpare. Arbor simul mittit deorsum radices, & sursum ramos; eatenus in sublime erigitur, quatenus profundius serpit: eleuabitur mens tua, si te depresseris. Vis palàm scire laudem & gloriam non esse rem tuam, nec ad te pertinere? Considera quòd nihil in te ponat nec perficiat laus, etiamsi mendicus &

& imperfectus sis : magis eges remedio , quo perficiaris , quàm quo prædiceris , dum manes miser & egenus. Solùm igitur laus & gloria est eius , qui nullius rei eget : eo ipso quòd laus ei cui exhibetur nihil prodest , conicitur debere dari ei qui nihilo indiget. Da gloriam ei cui nihil potest esse vtile ; & vtilissimum erit tibi. Deus omnem utilitatem tibi quærit , nullam sibi : tu omnem honorem Deo desidera , nullum tibi. Quemadmodum Deo nulla res est utilis , ita tui nullus est honos , qui quæri à te possit. Dei sit tota gloria operum tuorum , quemadmodum tota utilitas diuinorum operum tua est. Gloria Dei & utilitas hominis sorores sunt , & amplexantur se inuicem. Nihil Deus facit ad gloriam suam , quod non sit etiam ad utilitatem humanam. Non est amens Deus , qui operetur inconsultè sine fine ; non est vanus , qui operetur inutiliter sine commodo : summè perfectus est , summè bonus est. Ob perfectionem suam nullius rei indiget ; ideò solùm restat vt operetur propter gloriam suam & laudem à creaturis exhibendam , quæ est res extrinseca : ob bonitatem verò suam omnia utiliter facit ; sed quia nullâ re caret , omnis utilitas est creaturarum. Sicut nihil potest facere contra honorem suum , sic nihil facit contra utilitatem nostram. Tu homo imperfectus & pessimus
nihil

nihil debes facere pro honore tuo. Prius est perfici in se, quàm ab aliis laudari : gloria exterior sequitur interiorem bonitatem in se perfectam : sed faciendo omnia pro honore Dei, omnia facies pro tuâ utilitate.

Illud solùm est homini utile, quod Deo est gloriosum. Si vis utilia tibi quærere, non quæras quod tibi est utile, sed quod Deo est honorificum : imò si vis non inutilis mundo & in mundo esse, solùm gloriam Dei quæras, ad quam creatus es. Omnes qui hinc declinauerunt, simul inutiles facti sunt. Ille superfluit & otiosus est in mundo, qui honorem Dei non quærit. Omnia utilitatem sumunt ex fine : si à fine suo declinent, inutilia fiunt. Si sumas dolabram ad calefaciendum te, non solùm inutilis erit ad hoc, sed tu insipiens : si sumas ignem ad læuigandum tabulam, utilis iam non erit res præ omnibus utilissima, quam non solùm habebis inutilem, sed perniciosam; comburet & destruet quod volebas perficere : omnia artium instrumenta, præter suum finem, vana & superflua sunt : sic homo, qui non dedicatur ad gloriam Dei, ad quem finem factus est, inutilissimus est, & superuacaneus. A vite, quam plantasti, vis aliquem fructum ; ab omnibus, quæ habes, vis aliquam utilitatem : cur tu solùm vis inutilis manere ? Ficus illa sine fructu maledicta fuit,

fuit, etiam maledicetur homo sine utilitate. Qualem putas, ô homo, amentiam tuam, cum non quæris honorem Dei? maior est, quàm si quæreres niuem ad calefaciendum te, aut pictor usurparet ad pingendum ferram fabri. Nihil tam præter rem, tam extra propositum, tam absurdum, quàm cum quæris, non dico honorem tuum, sed utilitatem solam, si non quæras per virtutem gloriam Dei.

Scito & propone tibi finem tuæ vitæ, ne sis velut sagittarius cæcus. Omnium rerum fines vis noscere, ut scias illis uti: sic, ut te non abutaris, ante oculos semper tuum finem habeas. Te perdis, si quæras quod non cedat in honorem Dei: nihil aliud attendas, & hoc vnum in omnibus rebus attendas. Siue iucunda, siue molesta sint, non aduertas; sed an sint Deo honorifica & grata. Æger quærens sanitatem, non reiicit potionem, quia amara sit; non sumit poculum aquæ frigidaë, quia delectabile, sed solum attendit, an sit salubre: ideò sumit quod est amarum, reiicit quod est suaue. Indifferens ad omnia sis. Viator cum interrogat viam, siue dirigatur dextrorsum, siue sinistrorum, nihil pertinere ad se putat, dum dirigatur illuc quò pergit: qui ludit tabulâ, non proponit hunc vel illum calculum mouere, sed illum quo pro opportunitate

te vincat: ita debemus in vitâ esse; nec ad sanitatem magis quàm ad ægritudinem, nec ad abundantiam plus quàm ad inopiam, nec ad honorationem potius quàm ad ignominiam inclinari. Utendum rebus est, prout conferunt gloriæ diuinæ: media solùm sunt; non habent vsum propter se. Nihil sumas, quod ad suum finem non dirigat, licet pretiosum sit, quia inutile erit: nihil relinquas, quod ad illum faciat, licet acerbum sit, quia perniciosum erit. Inutilia & vana sunt tibi, quæ ad gloriam Dei non fuerint. Numquid vtile erit arbori, quod illam non iuuat ad fructum? quid iuuabit, si inaurentur folia, sericis inuoluatur truncus, appendantur è ramis gemmæ? omnia hæc inutilia illi sunt & inania; & pretiosius illi erit parum stercoreis. Nullam utilitatem tibi præstabunt omnes thesauri & diuitiæ mundi, nisi te faciant Deum glorificare.

O Domine, omnia mihi stercorea sint, ut te lucrifaciam: hoc vnum in omnibus putem pretiosum, si vilia præ te cognoscam; si te vnum in illis & in me quæram. In conspectu tuo nihil omnia sunt: cur ob aliud quàm te, qui omnia es, operabor? nõne vane agam & omnia vana mihi erunt? O lumen Veritatis, concede mihi ut oculus mentis meæ simplex sit, te vnum simpliciter & vnicè

cè in Vniuersis respiciens , vt totum corpus meum lucidum sit , & omnia opera mea grata tibi. Ne te fallas , spiritus ignorans : is qui in intentione errat , errat in omnibus ; & quò præstantius opus fecerit , si bona intentio diuini honoris defit , infructuosius aget : nam qui in viâ errat , quò magis prouehitur , magis errat. Qui post longam peregrinationem ac nauigationem magnâ spe quietis frustratur , & nescit se errasse à viâ , videns se in regione oppositâ , quàm moleste fert ! O quoties , post spatium huius vitæ , plures se vident errasse , frustrati bonâ spe suâ , & pauperes inuenti sine vllis operibus , quia defuit in illis zelus diuinæ gloriæ. Si vis non decipi , non tibi , sed nomini Dei quære gloriam.

Soli Regi sæculorum immortalis & inuisibili honor & gloria : mihi satis honorificum sit quòd velis , Domine , à me honorari ; magnus honos sit videre te honoratum. Honos exhibitus patri , etiam est honos filij : reuerentia præstita Capiti & Rectori alicuius Vniuersitatis & Collegij , redundat ad singulos. Tu caput es rerum , tu Rector huius Vniuersi , tu Pater meus : omnis honor tuus , est honor meus. Non aliter verè honorem potest habere creatura , nisi honorem sui Creatoris participans. Videam te , Domine , honoratum , & ero honoratus : quæram semper gloriam

riam tuam, & ero gloriosus. In honore tuo, Domine, concatenata est non solum utilitas mea, sed honor meus. Da Domine, ut qui in operibus tuis quæsiisti honorem meum simul & utilitatem meam solum, ut ego & omnes creaturæ quæramus solum honorem tuum: inde solum redundabit in nos utilitas & honor noster. Quidquid egero, dixero, cogitauero, gloriæ tuæ dedico. Si aliter propter inadvertentiam & negligentiam fecero, iam nunc retracto & erubesco. Angeli intendunt affectu ad laudes tuas, extollunt voces, & nihilominus erubescunt: quomodo non me pudebit tepiditatis & negligentiae meæ?

O homo, vide dignitatem, ad quam eleuatus es; è profundissimo puteo non entium, è barathro nihili, è cœno & luto tuo, ad gloriam Dei infinitæ excellentiæ & puritatis. Eleua intentionem tuam, purifica illam: ne te decipias; aliquando putabis quærere puram gloriam Dei, & tacite desiderabis vilem gustum, aut commoditatem tuam. Quid est quòd tristeris & ægrè feras, si hoc non eueniat ut cogitabas, nisi quod te quærebas? Gloria Dei pacifica est, læta est, semper est cum effectu in quærente illam. Licet res non cadant ut iustus putabat, cadent ut volebat; nempe ut voluntas Dei disposuit, & sufficit. Si amarem omni affectu Deum, in om-

R

nibus

258 IO. EVS. DE ADOR. IN SPIR. LIB. II.
nibus & per omnia amarem; illius solum bonitatem desiderarem, laudem quærerem, zelum haberem, gloriam spirarem. Qui sine respiratione est, mortuus est: perinde fit ac si non viueret, qui aliquid facit nisi propter Deum. Perdimus tempus, dum non quærimus æternitatem. Quomodo non amittimus æternitatem futuram, quæ non est nostra, si ipsum tempus præsens & nostrum amittimus, dum purâ intentione non operamur?

IOAN-

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV

D E

ADORATIONE

IN SPIRITU

E T

VERITATE

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

De curâ benè operandi.

TOTA opera diei sit opus bonum, & patientia malorum: totum tuum negotium sit mala pati, & bona facere. Nec sufficit, alacris & acer ad bona sis, & patiens ad mala: sed opus est etiam alacritate ad mala atque dura, ne magnitudine & molestiâ terrearis; atque patientiâ ad bona & honesta, ne multitudine & frequentiam numquam intermittendâ fatigeris. Necessitas patientiæ transcendit omnes functiones

& casus vitæ. Vbi que necessarium est pati; sed pati, vt benè opereris, sit tibi iucundum & optandum: ibi duplex meritum, & patientiæ & operis. Numquam poteris fugere laborem aliquem; & nihil præclarum sine labore fiet. Sæpè corrumpit proposita virtutis, spes aliqua non patiendi; quæ fallit nos, vt interim suspendamus subire laborem & difficultatem sancti propositi, quasi in alio tempore forsan lenior futurus esset aditus virtutis. Deciperis, nisi persuadeas tibi, plus patiendum esse, quàm viuendum; nec modum nec partem vitæ esse expertem laboris. Vnus labor est heres alterius: si hunc fugis, non carebis alio succedenti: hoc tibi persuade, & spes falsa non laxabit conatum sanctum præsumptione opportunioris temporis, in quo putes sine tanto labore adimpleri posse perfectè exercitia sancta. Impossibile est sine labore aliquo viuere: ne reiicias laborem fructuosum virtutis: si hunc declines, in molestiorem incidēs. Solùm commutare laborem possumus, non vitare. Potes tamen vitare plures defectus & culpas, si non vanè cures vitare laborem, quod non poteris. Certus labor est, aut labor patientiâ subeundus, aut pœnitentiâ, aut pœnâ & supplicio. Non est satis perfectus amor aut pœnitentia, prout te decet, & meretur infinita bonitas & misericordia

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 261
cordia Dei, nisi pro leuissimo peccato veniali
velles pati plures annos, & quantum in te est
cruciatus inferni. Imò vt infectum redderes
peccatum veniale, eligere oporteret pati dam-
natorum supplicia omnia. Si igitur postquam
est factum, vt non factum redderes, tanta
tolerare deceret; quantò magis antequam
fiat, vt numquam sit factum? O miser spiri-
tus! ah pudeat te, pudeat te: non tanti erit
tibi peccatum vitare; sufficiet, vt excutias de-
fidiam.

Plerique torpent, quia putant ad saluan-
dum se non esse necessarium tantum cona-
tum ad perfectionem. O ingrate & pusillani-
mis, quid curas de beatitudine tuâ tam mise-
rè? de salute tuâ tam periculosè? de gloriâ
Dei tam ignobiliter & limitatè, quæ est im-
mensa? Quæso, si salus tua non solùm pen-
deret de custodiâ mandatorum, sed à con-
siliis, & simul in tuâ perfectione staret salus
omnium hominum, Angelorum, ac beatif-
simæ Virginis, & liberatio Christi à cruce;
nónne conareris ad illam? faceres profectò:
attende igitur, quoniam maximum aliquid
tuam perfectionem exigit, hoc est gloria Dei,
& beneplacitum diuinum, quod pluris est,
quàm salus & vtilitas mundi per se confide-
rata, & quàm vita humanitatis Christi. Cura
igitur, si tanti refert, singula opera tua etiam

minima exquisitè facere exemplo Dei, qui mirabilior est opifex in rebus minimis, in formicâ, pulice, ape, quorum admirationem non vincit cælorum & siderum artificium.

Hoc animo quodlibet opus aggreditor, ut velis facere, quantum vniquam fecisti, melius cum gratiâ Christi, ad utilitatem militantis Ecclesiæ, ad gloriam triumphantis, ad honorem Dei; quasi non expectasset alium fructum de creatione mundi, redemptione, & præparatione cæli, ut glorificaretur ab omnibus Beatis, nisi hoc opusculum tuum; perinde ac si tota saluatio tua & salus vniuersi, & gloria Diuinitatis penderet de minimo tuo opere; quasi illud rursus non sis repetiturus, nec denuò aliud opus deinceps facturum, sed exspiraturus statim. Ne igitur parcas labori leui, cum iacturâ tanti commodi. Deus desiderat, ut perfectissimè hoc opus facias: si consideras Deum desiderantem, peruersissimus eris si non satisfacias, aut cogitare audeas de molestiâ tuâ. In se est optabile pati, sine coniunctione alterius boni operis, ut Christum imiteris: neque minùs acceptabile erit, ut vites culpam aliquam, & opereris perfectissimè ad gloriam Dei.

Vsus hominis, bonum opus est: ad hoc natus es, ut bona opera facias: sed recordare, quòd homo natus sit ad laborem, quia sine illo

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 263
illo bona operatio durare non potest. Ne
frustres finem tuum, sed conare imitari cum
gratiâ Dei pulcherrimos conatus naturæ,
semper curantis fructus suos meliores, quoad
possit, producere tibi; vt tu meliori modo,
quo possis, seruias Deo. Memento semper,
obsequia tua omnibus modis diminuta esse,
nec posse fieri æqualia gloriæ quæ tibi pro-
missa est, nec poenæ inferni quam pro pecca-
tis meruisti, nec laboribus Redemptoris tui
quos pro te passus est, nec beneficiis diuinis
quibus te oneravit, nec bonitati Dei immen-
sæ cui seruis.

C A P V T I I.

Quòd excutienda sit omnis negligentia.

PVdeat te sedere in loco & tempore cur-
sus, ô frigide spiritus. Vide stagnantia &
torpida quomodo putrescant, & ferrum otio-
sum obducatur rubigine: age, via spiritus
contentio cursorum est; non licet tardari,
quomodo licebit stare? quomodo licebit se-
dere, in quo nec vacat fatigari aut cadere?
Omnes quidem currunt, sed vnus accipit
brauium: sic curre vt comprehendas. Si
Deus creauisset cūctos homines simul vsu ra-
tionis præditos, & gratiæ dotibus æquales, ac
ostenderet omnibus magnitudinem gloriæ

cælestis, & aliunde opponeret patefactum infernum horrendâ suâ immanitate, & omnibus reuelaret ex cunctis vnum solum saluandum esse, illum qui feruidius & diligentius Deum amaret, & seruiret, qui ceteros antecelleret sanctitate & charitate; reliquos verò damnandos: quis tunc hominum contuens supplicia & tenebras horribiles inferni, non niteretur summis conatibus esse sanctior, vt effugeret illas, & consequeretur cælum, atque esset vnus ille, qui saluandus esset? quantâ æmulatione ardentes seruirent omnes Deo? singuli excellere reliquos flagrarent: nemo esset qui totis viribus, & intento affectu melior omnibus non concertaret esse: nullus tunc negligentia, nullus teporis locus. At quantò maiori stimulo nunc deberes ardentius æmulari & impelli, vt feruidior fias cunctis Sanctis, qui in mundo hætenus vixerunt? Maior titulus & stimulus sine comparisonem deberet esse, vt seruires Deo, gloria ipsius Dei & placitum diuinum, quàm illa angustia saluationis. O Veritas æterna, cur me magis moueret utilitas mea, quàm voluntas tua? cur magis posset amor meus, quàm amor tuus? maius beneficium est quòd multos cælum capiat, & pro hoc debeo magis tibi; cur modò tepidus & deses es spiritus infirme? Memento laborum Christi: vide
tot

tot pueros, qui palmam tibi præripiunt, & teneras virgines præcurrentes: vide feruorem antiquorum Patrum, poenitentiam, humilitatem, charitatem, & Martyrum cruciatus; quomodo tu pigrescis, cum tot tibi præcurant?

Quin si tuum commodum quæras magis, quàm gloriam Dei, non deberes adhuc modò tepidiùs te habere: non est timendum quòd minùs nunc lucraberis, ac si habuiffes illum feruorem quo antecelleres alios, & fuiffes ille vnus, qui saluandus erat; imò feruidior adhuc debes nunc esse, & ardentius inhiare gloriæ Dei. Nulla nunc obsequia irrita erunt; & quò melior fis, maiorem gloriam præripies. Non esset hoc, si vnus tantùm saluandus esset; cum fructus laborum ingentium tunc non esset, nec maius præmium pro maioribus obsequiis: quæ tunc magis periclitaretur incerta & cassa, etiam si magna essent, si non forent omnium maxima: imò etsi excederes ferè omnes, si solum vnum non excederes, perinde essent ac nihil. Nunc securiora & fructuosiora sunt merita, nunc nulla opera nostra peribunt, nunc omnia officia remunerationem accipient iuxta feruorem suum: cur nunc miserè torpebis, cum iacturâ securi præmij? Quid? si certum esset nullum hominem damnandum, sed omnes

saluandos; non propterea tibi negligendum esset, potius feruentissime conandum, pluribus meritis saluari, ac maiori gloria perfrui.

Age, non sunt condignæ passionēs huius temporis ad futuram gloriam: ne in te permittas lentitudinem, quæ tinea meritorum est, & scabies virtutum; maculata opera, semiuacua, & insulsa Deo reddens, ut euomat ab ore suo. Si desidia vinceris, tristitia molestaberis, coactus portare pondus diei & æstus sine solatio, cum conscientia te vrgeat: at promptitudo & alacritas te insensibilem reddet molestiis vitæ; & summe Deo placebit. Quis herus est, qui non gaudeat seruos hilares habere, & lætos famulari? Si homo vult videre vultum alacrem, Deus quoque animos hilares. Ne Deum offendat tristitia tuæ negligentia, nec vitæ isti amaræ addas absinthium torporis: nec gaudia Dei, nec mundi participat piger. In pluribus deterioris conditionis redditur tepidus Religiosus, quàm sæcularis. Hic si non gaudet spiritali consolatione, gaudet temporali: ille tepidus utrâque non rarò priuabitur. Qui in peccatis est, non amittit spem conuersionis, & sanctitatis: at qui post conuersionem tepuit, subtrahit etiam partem fiduciæ; quæ potius de peccatore potest esse. Sæpissime ex magnis peccatoribus

ribus multi fiunt magni Sancti ; sed miraculum, si ex tepidis fiat vnus sanctus. Difficilius experimur, fieri ex tepido feruidum, quàm ex peccatore sanctum : tepidus enim non se putat malum ; & quia se censet securum, & sufficere saluationi mediocrem vitam, quiescit : caueat tamen & formidet suam securitatem ; nam maximum periculum erit. At, quod tremendum est, Deus vocat, & quærit peccatores ; cum illis manducauit Christus ; sed nauseat, & vomit frigidos ab ore suo. Vis aliud æquè terribile ? Misericordiam, & profusam liberalitatem Dei compescit tepidus : in maximos peccatores liberalis est Deus ; at erga negligentes quasi auarus & parcus, non dat illis, quod sæpè potiùs dabit peccatoribus. Adhuc terribilius addam, ex quo ossa cogitantis id tremefiunt. Deus qui omnibus dat, à tepidis rapit : talenta quæ dederat, auferit à pigro. Quid magis damnosum, quàm quod non finit, quatenus in nobis est, Deum beneficum esse ? quid magis malum, quàm quod Deum non finit esse nobis bonum, exercitium bonitatis & liberalitatis eius maxime impediendo ? Nónne maledictus qui tantum malum habet ? quàm meritò maledictus homo, qui opus Dei facit negligenter ?

Plura quæ mala sunt ; aliquem saltem vsum commodum habent : desidia tam pessima nobis

nobis est, vt ad nihil iuuet. Quid peius quàm peccata graua ? hæc sæpè ob admirabilem misericordiam & Sapientiam Dei, ex malis extorquentis bona, iuuant ad conuersionem & sanctitatem, cùm post illa humiliùs & feruentiùs Deum quæramus: desidia impedit; tam mala & nocens est, vt partim minùs se exhibeat bonam & vtilem, quàm ipsa malitia maiorum peccatorum. Desidia est caries temporis, corrumpens rem pretiosissimam: imò æternitatem lædit, minuens vitam æternam diminutione meritorum, & perdit temporalem otio suo mortali. Si quæras, cuius vita breuior; absque dubio respondebo, negligentis esse, etsi centum annos viuat: si quæras, cuius vita longior; dicam diligentis esse, etsi parum viuat: tātumdem ac mors desidia est. Quis mercator, si lucrum mille dierum in vno consequi posset, desidebit? Tu ne contemnas tempus; plus valet vnus dies feruoris, quàm mille remissionis & teporis. Breuis vita ardens æquiualeat, imò præualeat longissimæ, si frigida est. Si vis diu viuere, viue diligenter.

At quantus pudor torporis, quàm ridiculus & infamis, qui ad duellum pro causâ Regis subeundum electus inter omnes optimates Regni, cùm plura priùs iactauisset, iam in ipso pugnæ campo, spectantibus Rege, Proceribus,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 269
ceribus, & totâ Curia, trepidaret non audens
stringere ensen, nec mouere lacertos, solùm
tentaret fugam & aduersario manus daret
incruentas? O piger, causam Dei defendis,
videntibus & inuidentibus pluribus Angelis,
qui lucrum putarent pro gloriâ Dei pati ali-
quid & concertare, vt tu potes: tibi factum
hoc beneficium, vt pro Dei honore pugnes:
theatrum Deo es, beatæ Virgini, Angelis &
Beatis: sæpius promifisti strenuum te exhi-
bere; cur modò in occasione laboris timidus
torpes? O infamia naturæ! ne infames gra-
tiam Dei, nec frustres, quæ præsto est subsidio
tuo: quid pigraris in hoc opere? considera,
quòd Deus desiderat feruenter, vt illud facias
feruenter.

C A P V T I I I.

Quàm incommoda sit somnolentia.

Q Vid dignius primâ diei cogitatione,
quàm antiquus dierum Deus meus, vt
inde auspicetur & consecratur mens? Non
debet intermitti cogitatio & amor Dei,
quantò minùs negari opportuno tempore?
Primitias vitæ primo Auctori vitæ pende,
manè astans illi. Oportet præuenire solem ad
benedictionem tuam, & ad ortum solis te
adorare, Domine: cùm medio somno & ad-
huc

huc noctu clamor campanæ vel inspirationis ad surgendum factus est, & ecce sponsus venis, & exire obuiam tibi necesse est.

Iuuat ad diligentissimum ac vtilem occursum præparare à nocte oleum, ne, anima mea, cesset ardere amor tuus, & vt virgo fatua excludaris; quod tremendum est. Præpara, quomodo primo manè alloquaris Sponsum, & quæ sunt cum illo tractanda in oratione: deinde, si ad somnum cum dolore accedas, surges cum alacritate; si cum fastidio dormias, vigilias cum ingenti promptitudine desiderabis. Quomodo non dolebit anima Dei amans cessare amare illum, laudare & mereri, & suspendi lucrum augmentandi gloriam, & diligendi desideratissimum Sponsum? quomodo ferendum, sustentari à Deo, & innumeris interim beneficiis amantissimè donari, & amari, & nullas gratias tunc posse soluere, nec redamare? Quare opus est, ante & post somnum, suspensionem illam amoris & meritorum refarcire ardentioribus affectibus & desideriis in Deum, supplendo iacturam illam vitæ, quâ non possumus Deum toto corde amare, & in eo occupari. Curandum est, ex ipsâ cessatione merendi & amandi mereri tantumdem, si posses, ac si vigiles. Fœneratores dormiendo etiam augent pecunias: facies idem, si conformis diuinæ disposi-

dispositioni , cum obedientiâ & resignatione magnâ, te offeras ardentem , & feras patienter hanc miseriam & necessitatem humanæ vitæ. Qui mortem necessariam , siue morbo, siue malè ab homine illatam , patienter tolerat, meretur : etiam mereberis , si quiescere & dormire acerbum & molestum sit tibi , ut est feruenter seruiantibus & diligentibus Deum, si patienter te habeas erga somnum necessarium, sapienter ita dispositum à Deo. Fortasse , si res in se consideres , & quàm ægrè amatori vero Dei sit ferendus somnus supra mortem, mereri poteris dormiendo patienter pro Deo , sicut moriendo pro patientiâ. Ibi meritum, vbi magna patientia; ibi maior patientia , vbi maior molestia magis patienter sustineatur.

Inter omnia graua humanæ vitæ , & innumeras ærumnas , nulla maior quàm somnus miseria , & dignè deploranda præter peccatum videtur. Ceteræ calamitates affligunt tantum vitam , somnus interim penitus vitam aufert : aliæ calamitates tantum opponuntur commoditati vitæ , somnus eius substantiæ ad tempus : ceteræ calamitates ita molestæ sunt vitæ corporali , ut iuuent ad æternam , meritorum materiam suppeditantes , & afflictione suâ excitantes mentem & trahentes ad Deum ; somnus in se & corporali

rali vitæ & æternæ interim aduersatur, quatenus tempus merendi, & memoriam cælestium intermittit: ceteræ calamitates amanti Deum desideratissimæ sunt, quia in iis meretur, probatur amor, glorificatur Deus; somnus nihil desiderabile habet, cum interim cesseret amor, & animus glorificandi Deum: quare & somnus molestior, & dupliciter grauior, imò multipliciter quàm ipsa mors videtur feruentissimo amatori Dei. Mors grassatur in corpus, somnus in corpus & animam: tantò peior videtur ex hac parte somnus, quàm mors, quantò melior anima, quàm corpus; imò plus, quantò scilicet melior totus homo, anima & corpus, quàm solum corpus: nam mors te solùm priuat corpore, somnus animâ æquè ac corpore: mors solùm priuat vitâ carnem, rem mortalem & caducam; somnus animam, rem immortalem & æternam, quæ tribuit vitam corpori, non sentienti, nisi per ipsam: mors corrumpit hominem, somnus tatumdem est, ac si annihilaret per spatium. Mors non est formidanda; nam relinquit partem præstantissimam hominis liberam, scilicet animam, quâ homo est, quâ amat Deum, eiusque misericordias & bonitatem intelligit; quod est decus hominis, & summum votum & gaudium debet esse: imò & puriorem animam relinquit, sine
 impedi-

impedimento, ut expeditius amet Deum & noscat: somnus hanc partem nobilissimam hominis obruit & sepelit, exanimem ipsam animam faciens. Dic quaeso, quid egrius ferres, mori, an annihilari? Si dares gloriam Deo moriendo, quia eius est voluntas; nonne gloriam dabis, si pro eius beneplacito velis annihilari? ergo si mereberis cum patientia mortis, mereberis cum patientia somni, si molestus tibi fit. Si mereris ferendo patienter quidvis molestum vitae; quomodo non mereberis ferendo, si tibi fit omnium molestissimus somnus? imò quem solum debes censere molestum in vita & in morte: nam nec in vita, nec post mortem erit, post peccatum, aliud amanti Deum magis molestum. In vita quid graue dices, nisi labores & ærumnas illius? at minimè debet putari graue, pati pro Deo, sed optandum maximè: nec post Deum debemus aliud nobis magis desiderare, quam pati pro Deo, ob amorem eius; nam vniris magis dilecto tuo, glorificas illum, & mereris gloriam. Nemo satis cognoscit quam grauis nobis sit somnus, nisi qui aestimat in veritate, quam immensa res sit gloria Dei, quam inæstimabilis eius amor, & minimus gradus gratiae & gloriae, ad quam interim suspenduntur nouae actiones meritorum. Post mortem verò quid graue iusto, nisi purgatorium? Sed si tunc etiam pateris,

non putandum graue dum purificaris, & te comit & adornat Sponsus, vt introducat in thalamum suum. Si integrum tibi relinquit amare Deum, quid refugiendum est, dum tibi relinquit indemne quod optas & voles? Vbi potes pati & amare, non est de quo conqueri possis. Si daretur optio vtrum malles mori, an per dimidiam horam dormire; anima æstuans vero charitatis incendio, ex se mortem eligeret, ne cessaret amare Deum: imò non plus desideraret resurrectionem corporis, quàm somni excessum vltra necessitatem & debitum per quadrantem adhuc horæ omnino vitare, & quantū absque incommodo vigoris posset. Discretio enim vbique est seruanda, & debemus saltem compulsi accedere ad somnum necessarium, vt mentis functiones vegetæ sint & viriles ad obsequia necessaria diuinæ gloriæ, & ad orandum: ne si indiscretè priueris necessariâ quiete, in oratione graueris, & nimis dormites & langueas; malè deinde torpeas, vt nihil cum fructu fiat. Sed plus dormire quàm decet, conuenit mortuis potiùs quàm viuentibus: & anima secundùm se ponderans res, æstimansque rigidè, & flagrans æstu amoris diuini, vt vitaret dormire, quo tempore suspenditur amor Dei & laus illius, fortasse potiùs eligeret perpetuam mortem corporis; quia absque corpore

corpore frui & amare posset Deum, quod sufficit & est desiderium potissimum æstuantis animæ, sed sopita non posset: licet hoc non facile credet, qui auaritiam diuini amoris ut amet perpetuò Deum, ardentissimaque desideria & suspiria non est expertus, nec quantum verus amator omnem commoditatem suam aspernetur. Sed non debemus tepore nostro metiri ardorem sancti affectus & veri amoris: potius ex iis, in quibus videmus insanire amatores fugacis formæ, possumus suspicari quantum sapiant & ardeant amatores æternæ & immutabilis pulchritudinis. At si non sentis hunc feruorem, saltem fuge, quoad possis, somnolentiam & pigritiam.

Si tibi annuntiaretur annihilandum te fore, contremisceres id audiens; cur gaudebis somno, cum perinde sit, ac si interea annihilatus esses? Cognosce incommoda soporis, qui pessima & multiplex mors est, quadruplici vitæ maximè iniquus: somnus enim adimit vitam præcipuam corporis, in quo æquatur morti; somnus adimit vitam animæ, quæ perinde tunc est ac si non esset, in quo excedit mortem; somnus quoque iniurius quodammodo est vitæ gratæ & æternæ, intermittens merendi studium; quid igitur iniquius nobis? Quare qui æstuat vero Dei amore, & desiderio laudandi tantum bonum,

nimis auarus est temporis, & minimum dispendium eius maximam iacturam censet: ita ad somnum cum dolore accedit; hanc necessitatem vitæ à Deo ordinatam patienter fert, & offert; sustinens benignè, ut eius sanctissima voluntas fiat, interim priuari eo quod magis desiderat, amore & laude Dei, ac sedulitate in seruitio eius; & quantum in se est, vult non dormire, sed amare & laudare Deum, cupiens quàm primùm redire ad salutandum, seruiendum & amandum illum. Tu quoque hanc voluntatem habens, offer illam Deo, & velut moriturus cuba, dicens cum Christo, In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Sic mereberis quodammodò cum morte & otio somni ingrati tibi & molesti.

Flagra quoque desideriis illius iugis vitæ, cum sine interruptione frueris Deo; & lamentare huius vitæ ærumnas, quòd opus sit in re omnium molestissimâ tibi, & iniquâ hominibus, scilicet somno, quiescere & recreare functiones ipsas vitæ. Quomodo non erit ipsa vita molesta, cuius quies tam molesta est & incommoda? dignum fletu est, in ipso incommodo & dispendio vitæ reparari vitam: cum maius dispendium somnum breuem aliquando æstimet amator Dei, quàm longæuæ vitæ iacturam. Conare noctu,

ctū , feruentiori actū quā fecisti in totā vitā , te committere quieti , & amare Deum ; & desiderare surgere quā ocyus , statuens , vt primum expergiscas , fundere ardentissimā orationem præ omnibus quas vñquam habuisti , & consequi in illā horā nouam gratiam. Iuuabit ad hæc implorare auxilium Angelicustodis , & leuis cibus & parcus. Contractum hunc cum corpore tuo paciscere ; interim quiesce , accipe stipendium : sed vt primum pulsabitur ad laborem , surgas. Quemadmodum anima pro quiete corporis velut moritur noctu & sepelitur ; ita ipsum corpus pro salute animæ moriatur interdium : dum vigilat , corpus sit mortuum huic mundo ; sicut anima dum dormit , moritur interim cælo , hoc est meritoriis operibus & cogitationibus diuinis. Cura interim , vt suppleat corpus , quoad fieri possit , eleuationem & orationes animæ ; quæ cum interim non oret , ipsum corpus oret habitu suo modestè cubans , nec supinum propter maiorem munditiam. Cadauera componimus , & aduersus corruptionem medicamur , quæ tandem futura sunt esca vermium aut temporis : ita etiam componamus & curemus nos sopore mortuos ad amplexus puros Christi. Iace formato signo crucis brachiis vel digitis : has opes tuas tecum mortuo vsque ad manē interim conde ;

cum mortuis enim sepeliebantur diuitiæ suæ. Numquam te à cruce auellas ; sed quamdiu animus crucem non potest amplecti , amplectatur corpus , semper mortificationem IESV in se ipso circumferens. Christus mortuus, arrhas amoris dare voluit accepto vulnere lanceæ : tu quoque ad breue mortuus , offer pignus istud amoris tui. Ita sicut Christus in morte dormiens meritis adhuc de te fuit, fundens è cordis vulnere sanguinem & aquam , maximum pignus amoris ; tu quoque mortuus in somno , adhuc mereberis de Christo ob præcedens desiderium. Hoc signum sit vigilantis cordis tui dum dormis; velut grues , dum dormiunt , vigilare dicuntur apprehenso lapide.

C A P V T IV.

*Fervidè ad orationem matutinam
surgendum.*

SI cum tædio ad quietem venisses , cum lætitiâ & festinatione manè exurgeres ad laborem ; nec opus esset venire Patrem familias primo manè conducere operarios suos. Imbellis nimium eris , si infirmior sis somno, & re omnium mollissimâ vincaris; & sine vinculis ligeris , velut captivus , vt nec alios nec te iuuare possis , sed in vmbra mortis sedeas.

fed eas. Non opus erat ut te vocaret vox Dilecti tui pulsantis : cogita clamorem & pulsum ad surgendum esse pulsum Sponsi clamantis, & requirentis te amabilissimis & dulcibus compellationibus, ut aperias ; sororem, amicam, columbam, & immaculatam suam te vocat. Quem non mouebit tam comis & melliflua vox pulsantis, Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea ? toties suam te vocat præ amore, nec satiatur te dicere suam. O Domine, quid est in me, quod sic tibi placeam ? an ne erit iustum, ut tibi displiceam ob leuem desidiam ? At si non acceleras aperire, quia sua es, o anima, propter amorem suum ; saltem ob compassionem festina. Ut te moueat, subdit: Quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Extraneo & inimico aperires tam malè affecto ; cur non Deo & amatori tuo, & propter te ita affecto ? Caue ne abeat, si pigreris. Quid placidius, & maioris solatij, quam hæc vox Dilecti tam dulciter pulsantis, ut animæ piæ excutiat omnem torporem ? Quem non pudebit, plusquam Vriam, esse in lecto, stante Christo, & expectante non sub papilione, sed sub dio & inclementiâ noctis ?

Latrones noctu surgunt ad furandum, & iugulandum homines ; & tu, pro bono ani-

280 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
mæ tuæ, & ad glorificandum Deum, pigra-
beris? Angelus vocans Petrum dormientem,
inquit; Surge velociter. Plusquam mortuus
es dum dormis; exurge saltem, vt mortui. In
ictu oculi, in momento, cadauera surgent ad
iussu Angelî: non te legniozem vult IESVS
cûm vocat, quàm Angelus. Ægrè ferunt Spi-
ritus cælestes, quia celerrimi naturâ suâ sunt,
aliquantulûm pigere corpore graui & oscitan-
ti eos, quos à somno vocant; qui & libentissi-
mè vocant, quòd offendant se specie solûm
torporis agilitati suæ contrarij. Seruus qui-
dam Christi ex Societate nostrâ, cui nomen
Ioannes Carrera, quotidie ad orationem ab
Angelo Dei excitabatur ex somno anteluca-
nis horis; sed semel occultauit se Angelus,
donec precibus assiduis, ieiuniis multis, post
plurimos dies placatus ad antiqua officia re-
diens, monuit Ioannem, propterea se inter-
misisse præsentiam suam, quòd ad orationem
minùs ocyûs accessisset, cûm semel languore
& lassitudine laborum victus nonnihil mo-
raretur. Tam grauter offendit Angelum tam
leuis culpa (si culpa fuit) vt ab ipsâ conscien-
tiâ delicatâ non sentiretur. Tanti faciunt fer-
uorem & orationes misellorum hominum,
vt seruitio suo non exæquent pretium earum;
& animaduersione sollicitent, vt nec falsa
species inertiae sit, vbi intersunt vera bona.

Igitur

Igitur horâ surgendi non desideas; præcurrere priorem satage summâ cum festinatione, & esse primum cui occurat Dominus onustus donis adueniens, ut deflores gratias eius, exonerans illum qui in obuium primum onus deponet. Accurrere deberes ad Christum cruce onustum, ut exonerares illum, & loco eius crucifigereris; accurre ad illum gratiâ onustum, ut diteris ab eo. Quæ anima tam amens est, & prodiga, ut non assurgat velocissimè ad capiendum tot munera, & libandum oscula sponsi? qualis amor Dei est, si non redire velit celerius fulmine ad amandum Dilectum suum, quem à nocte desiderauerat? Oportet surgere concitatiùs, quàm si in stragulis & lecto ignis accenderetur. Velociùs surgendum est, si in corde accensus sit ignis amoris.

Cura tunc otium somni, in quo non potuisti amare Deum, restaurare feruentissimâ elevatione animi, amore flagrantissimo & totali holocausto tui, plusquam in vitâ aliquando fecisti. Perinde te puta, ac si in momento expergefactionis creatus à Deo esses, ut eo dumtaxat die seruires illi, & amares: ad hoc tantum tibi concedit Deus vitam præsentis diei. Si beatus aliquis annihilaretur à Deo, & denuò crearetur cum omnibus pristinis dotibus, quàm rapidissimo impetu

in ipso momento recreationis prorueret voluntate totâ in pulchritudinem Dei? Annitere tu similem feruorem habere in somno annihilatus, rursusque vigiliâ creatus. Adamus & Angeli, in primo instanti quo creatos se nouerunt, quantâ vi & reuerentiâ afficiebantur erga Creatorem suum? Imitare beatam Virginem, in primo momento conceptionis suæ creatam in gratiâ, & expedito rationis usu: quo conatu in Deum prorupit? Christus Dominus in primo puncto vnionis hypostaticæ, quas gratias Patri egit? imò quanto amore tunc singulatim etiam recordatus tui? Cùm in capite libri scriptum esset, vt faceret voluntatem Dei, dixit: Deus meus, volo etiam pro illo homuncione Ioanne flagella, spinas, crucem, opprobria, mortem tolerare; totum me impendo, offero, sacrifico pro illius salute. Nónne te oportebit recordari quoque Christi, & dicere; Deus meus volo pro Christo hodie labores corporis, angores animi, vt ardentissimè seruiam illi, amem, & dem gloriam?

Nónne tu etiam deberes ad Deum conuerti, si te creauisset in gratiâ, cum arbitrij usu, & factâ tunc reuelatione omnium mysteriorum fidei; & inuenires te amatum à Deo, Filium Dei pro te factum hominem, & crucifixum ineffabili amore? Tantumdem est,

est, ac si modò te creauisset: confide, in gratiâ Dei expergisces: ecce inuenis redemptionem tuam factam cruciatibus Dei tui tam matutino amore, vt antequâ nascereris, iam Christus mille & tot annis antea pro te mortuus fuerit, vt tibi diligentissimè præpararet gratiam cumulatam. Hanc diligentiam & facinus amoris, scilicet mortem Dei pro se iam factam, non inuenit Adam, non sanctus Michaël, aut Gabriel, aut alius Angelus; imò nec ipsa Regina Angelorum beata Virgo. Arde igitur vt primùm amore & desideriis ignitis in tam beneficum Deum, festinum & prouidum tui; nec contemnas tantam præuentionem ad saluandum te. Adam expectauit circiter quatuor millia annorum tantum beneficium. At te expectat beneficium ipsum, iam mille & sexcentis annis; non est ius, tantam vt sedulitatem & celeritatem morâ & socordiâ velis compensare. Ne differas conuerti ad Deum, expectantem tamdiu.

Finge, animabus possibilibus offerri ingressum in hanc vitam, iis conditionibus, auxiliis, & fauoribus Dei, quibus te inuenis donatum hoc die; quantum lætarentur, & lucrum putarent, & quàm officiosissimè diem agerent? quomodo in primo aditu vitæ se Deo sacrificarent? Quid si iis quos in inferno

no

no hac nocte Deus præcipitavit, dum te dormientem amanter custodiebat; quàm incredibili feruore, vt primùm ad vitam redirent, se Deo traderent, & reliquum diem & vitam ordinarent, si semel viderent se cum gratiâ Dei, habitibus supernaturalibus, & opportunitatibus seruiendi tam benefico Deo? Pudeat te non feruentius Deo immolari beneficentiori erga te: maius est præseruasle à damnatione, quàm eruisse. Estimula te, si posses vincere feruorem multorum Iustorum hoc saltem die; & age gratias, quòd non te reperias in inferno hoc manè, sed seruatum ab illo, atque tot periculis & peccatis, in quæ hac nocte innumeri inciderunt. Opta dare, si posses, tu solus gloriam, quam omnes Sancti per æternitatem dabunt: quod desiderium passim interdum sine fictione gemina, & geme in illo; nec solùm manè, sed sæpius, quasi nuper incipiens & creatus, incipe seruire Deo recentibus semper viribus.

CAPVT V.

Fervor quotidianus debet retineri.

STultè prouidebis, victurus hodie, seu fortè non victurus, si differas viuere in crastinum: Si hodie viuis, hodie benè & perfectissimè viue, quoniam solùm viuit, qui benè viuit.

uit. Pessimè moreris in ipsâ vitâ , si non viuis bonam. Quotidie cùm expergiscis , decerne viuere hunc diem meliori modo quo possis , tamquam si in nocte certissimè moriturus esses. Non differas defectum emendare altero die , quem forsitan non videbis : dies deficiet tibi , aut voluntas. Benè tibi futurus dies habebit , si præsentem benè habeas. Numquam est perichlitandum de vitâ bonâ , sed semper re tam bonâ fruendum. Vitæ pericula fugis : cur vitæ bonæ periculum paras cunctando ? Viue hodie ; nec expectes viuere melius post hanc hebdomadam , aut mensem , aut hoc negotium. Hodie Deus est Dominus , & hodie oportet te esse seruum Dei : nam & hodie Deus seruit tibi , cùm hodie faciat solem oriri tibi. Non differt in crastinum sua munera ; tu nec differas obsequia tua. Hodie te Deus cumulat indebitis beneficiis : hodie tu desponde officiis debitis. Alterius diei obsequia non sufficient beneficentiæ sui diei : cur vis vt satisfaciant etiam diei iam præterito , & beneficiis quibus hodie frueris ? Non sufficit diei bonitas sua , vt soluat debitum suum : quomodo vis vt soluat etiam pro malitiâ alterius , duplicatis debitis & gratiis Dei ? Hodie Deus est Deus , & hodie tu es creatura : hodie Christus redemptor tuus est , & hodie tu redemptus. Iesus Christus heri &

hodie:

hodie : tu hodie es , & fortè cras non eris. Hodie & singulis momentis debitor Deo es, qui in te impendit continuò suã omnipotentiam : tu quoque debes singulis instantibus amore impendere omnes tuas vires. Cur vnus horæ audes iacturam facere, cùm per æternitatem non poteris Deo satisfacere pro beneficio minimo , quod hoc momento accipis, ex infinito Dei amore procedens ? Cur vnus diei aut horæ interuallo audes suspendere obligationem tuam ? nam si Deus suspendisset vnâ horâ beneficentiam suam , in mundo non esses ; aut si suspendisset indulgentiam suam , in inferno esses. Æterna stipendia tibi promissa sunt , non decet mereri interruptis seruitiis. Si vis verè viuere, numquam intermittas bonam vitam. Veritas æterna est. O Veritas, da mihi æternè tibi seruire veraciter : vt æternè tecum conuiuam , doce me quomodo hodie verè viuam.

Oportet , spiritus remisse , singulis diebus te armare ad prælium , & expergiscere alacriter, vt ad pugnam; audito velut lituo & signo bellico , Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo , & ex tota animâ tuâ , & ex totâ mente tuâ , & ex omnibus viribus tuis. Hoc præceptum tibi manè promulga, & persuade tibi , diem vitæ esse diem non tantùm militiæ, sed in quo prælium committi est designatum.

signatum. Quomodo surgent milites eo die, quo publicatum est & præceptum, confligere cum hoste? Miles eo die quo præliaturus est, non est inermis: tu quotidie præliaturus es; manè te arma in oratione, feruentissimâ charitate, profundissimo contemptu tui, patientiâ, mortificatione, & diligentissimâ solertiâ. Suspicio solùm prælij armat milites, & seruat per plures dies armatos, vt pugnent vno die: quid tibi facere debet certitudo & fides pugnæ quotidianæ? Omnes tuas actiones manè dispone & depone apud Deum, & propone esse duplo meliorem hoc die quàm præterito, ne dæmon tibi interdiu imponat, aut interponas feruorem.

Surge alacriter aduersus omnes difficultates vitæ; & si in aliquam incidas, aut in acediam, non deficias, sed gaude. Materia adest victoriæ maioris: inuade animosè, vt strenuus miles occurrens in contrarium fortem, qui non deficit, nec fugit ad præsentiam eius; sed gaudet occurrisse, quem quæsiturus erat. Pugna interdiu viriliter, & in nocte expecta mortem. Vita hominis militia est; in quâ vita semper dubia est, & labor certus. Quoties cecideris vel leuiter, dimica ardentius, & persuade tibi sæpiùs casurum; nam & iustus septies cadit; sed statim animosius assurge, irritatus magis, vt miles accepto vulnere

vulnere plus in aduersarium ardet. Restaura simul ac aduertis defectum, maiori feruore reuocatis in mentem rationibus, quæ præstò sint tibi, ex meditatione matutinâ aut aliunde probatæ & familiares, pœnitendo & humiliando te coram Deo: nec differas emendare negligentiam illam; nam paulatim diffluet vigor spiritus. Qui vulneratur etiam leuissimè, nisi statim restinguat fluorem sanguinis, deficiet; & letale ex morâ fiet, ridiculum alioqui vulnus. E vestigio cura te, nec remittas ad noctem, aut alium diem: nam etsi nihil videatur, impedit actiones reliquas. Cui clauus aut spina figitur in pede aut manu, statim eruit; non differt ad noctem, aut post tertium diem, alioqui nec ambulare aut operari poterit: & tanta mora potest esse, vt cancro laboret, nec curari sine sectione possit.

Ne tamen adeò tristeris ex defectu leui, vt superbia magis sit, quàm pœnitentia; & impediaris ipsâ tristitiâ ad alia exercitia, quibus alacritate est opus. Meritò dicebat beatus Ludouicus Gonzaga, eos qui nimium contristarentur de suis defectibus, non satis se cognoscere. Miser es, sed te esse beatum speras: minùs te contrista, & magis te humilia. Si agnoscas miseriam tuam, bona spes in Deo tibi minuet mœrorem; & desperatio cuius-

uis

uis boni, in te augebit humilitatem. Multi idcirco nimium tristantur, quia non tam de offensâ Dei dolent, quam de suâ infirmitate & vilitate, considerantes se tam imbelles & languentes; & quia hic affectus sæpè ex naturâ est iuxta amorem proprium, sensibilibior est, & interdum non levis incommodi. Solùm dole de offensâ Dei, sed statim gaude sperando in IESU: & de tuâ ipsâ vilitate tibi gratulare, quòd nihil possis ex te nisi à Deo, quod melius est tibi. Ita ipse defectus magis animabit te, & audacem faciet, fiduciam in Deo præstando, cum re ipsâ experiaris & manu quasi palpes, nihil te posse tuâ virtute, sed solùm à Deo, & cum Deo; in quo securiùs præsumere licet: nam maior est bonitas Dei, quam tua bona voluntas constans esse posset.

Persuade tibi, centies fortasse singulis horis te esse lapsurum; sed statue, millies te cum gratiâ Dei surrecturum. Quo sæpiùs cecideris, confidentiùs surge, quia te cognoscis minùs habere. Sincerior & purior spes in Deo est, cum de te desperas omnino: & tunc experientiâ ipsâ desperabis, cum infinities deficere à tuo proposito te vides. Deus id permittit, quia non satis te humiliasti. Si humilis verè esses, multis damnis medereris, & loquereris victorias. Humilia te coram Deo: time

de te, spera in illo; in cuius fiduciâ tali circumspeditione, sedulitate, desiderio viue hunc diem, perinde ac si omnes homines simul hodie essent creati, quorû vnus solûm foret saluandus, is qui ad feruentiorem charitatem & resignationem propriæ voluntatis perueniret: ad quod cûm reliquis datum esset spatium centum annorum vitæ, tibi tantûm concederetur iste dies vnicus. Plus pro Dei honore & beneplacito nunc debes facere, quàm in quacumque contingentia & suppositione pro alio respectu tuo, etiam saluationis.

CAPVT VI.

De custodiâ feruoris.

NON minùs pendet vita spiritualis à corde, quàm corporalis: custodito & intemerato corde, seruabitur spiritus. Sacrosancta Dei ara, & thronus Spiritus sancti, cor humanum est. Summâ sollicitudine curare debes, vt mundum ab isto mundo illud serues, nec maculetur imaginibus rerum mundanarum, & impertinentium, quibus per fenestras sensuum velut machinis te quatit mundus, & dæmon. Plus curare cor tuum oportet, quàm altare, sacrarium, & vasa sacra, vbi sacrificatur, colitur, & seruatur Corpus ipsum Christi in Sacramento. Quantâ diligentia

diligentiâ & sub quot clauibus custodiunt auari nummum & suum interitum? Studiosi rerum exquisitarum, quantâ curiositate singularem aliquam gemmam aut artificium aliquod peregrinum seruant, conficiuntque statim capsam quâ asseruetur, ne vel puluisculus illud attingat? & tu gemmam Diuinitatis, & Spiritum sanctum, sine custodiâ exquisitissima & mundissima putas decenter seruari posse? Si portares in manibus sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, attenderes ne excideret: cur si Deum portas in corde, non benè seruabis? Delicatissimum membrum cor est, leuis passio eius molestissima est, leuis vulneratio letifera est corpori: sic spiritum quælibet negligentia in cordis custodia nimium lædit.

Regnum Dei intra nos est: quid extra nos mendicamus miseras per sensus? Dei oraculum est cor purum: Deus intus loquitur: quomodo attendere & audire possumus, si foris & extra nos sumus? Dum loqueris cum hominibus, alium hominem te alloquentem interim non audies: quomodo audies Deum, distractus omnibus rebus? Quid foris optas videre pulchrum, quid iucundum audire, quid nosse nouum, cum intra te habeas Deum, vbi tota pulchritudo simul, tota iucunditas est simul, & semper est nouum

aliquid ipsis etiam Angelis beatis, tametsi ab origine mundi? Antequam Adam peccasset, viderunt illum: semper nouus ipsis est Deus. Quis Beatorum relinqueret conspectum & conuersationem Dei, seque ab illo seiungeret, vt conspiceret aliquid in terrâ curiosum; aut quis propterea positus iuxta portas cæli, inde regredi vellet? O quàm deflendus quoque est, qui vt expectet has terrenas sordes, impedit profectum suum in spiritu, deserens vestibulum cæli, quod est cor custoditum; ac relinquit Deum solum, & interdum cor suum solum, fugans ab illo Deum; vt deinde nec Deum tam perspicuè nosse valeat, nec expeditè audire! Vt te videas in speculo, prius abstergis puluerem: quomodo in corde tuo vis videre Deum, si illinis illud luto rerum terrenarum?

Si diceretur tibi, esse in plateis concionantem altissima mysteria sanctum Paulum Apostolum, qui denuò è tertio cælo descendisset; relinqueres omnia etiam si iucundissima & vtilia essent, & statim accurreres, licet longinquus esses, vt audires & videres illum. Ecce non est opus vno gressu, vt audias Deum tibi salutaria monentem, & altissima docentem, dum in te venerit, & mansionem apud te fecerit: cur non relinquis exteriora hæc, molesta & sine fructu, & omnem no-
uitatem

uitatem & curiositatem inanem vincis, quâ euaporatur feruor? Tanti hoc fieri debet, vt feruus Dei Pater Franciscus de Villanoua diceret, etiamfi annuntiaretur sibi quòd Angelus de cælo venisset, & in foro esset, prædicans admiranda & stupenda, illucque confluèrent omnes, se minimè moturum, vt solùm vinceret curiositatem. Et planè melius esset non videre Angelum, quàm vinci curiositate, si propter illam solùm videri desideraretur. Quid nunc habes ex omnibus quæ vanè vidisti, nisi fortè impedimenta contemplandi Deum, onustâ mente tuâ variis speciebus & imaginationibus rerum vanarum & falsarum? Quantò minùs videris, eò minues cupiditates & occasiones erroris. Cor clausum mundo, est aperta veritatis ianua; quæ clauditur, apertis & liberis sensibus exterioribus: occludunt illam res istæ materiales. Quare oportet semper intra te esse, nec nisi cum veniâ petitâ à Deo ad exteriora exire pro gloriâ Dei, & obedientiâ. Tunc non impedient te: sed statim, vbi primùm absolueris, intrò te verte, resalutans & alloquens Deum ibi te expectantem. Imò fur- tim in ipsis adhuc negotiis te collige aliquoties: te surripe ab occupationibus, & siste te ante Deum. Quidquid facturus es, perpende priùs, & offer Deo; & quoad possis, sæpif-

simè recurre ad illum : visita in corde tuo, consule, & humiliter implora eius auxilium.

Præcipua tamen ianua hominis, quam oportet seruare, os est; ne per verba effluat deuotio. O quoties viliùs vendunt multi Deum quàm Iudas, cùm vendant pro vno verbo! Simon Magus damnatus fuit, quia argento voluit acquirere spiritum: alij perdunt Spiritum sanctum non pro argento, sed pro spiritu oris & vento. O sanctissime Spiritus, qui loqueris veritates, quomodo relinquam te, vt audiam mendacia hominum, aut loquar ego vanitates? Duc me cum IESV meo in desertum cordis mei, vt ibi doceas me, illumines, & robores ad portandam crucem. O Deus, ô Christe cordis mei, concede mihi, vt te sequar exiens è mundo & cœtibus mundanis, vt tecum extra ciuitatem moriar. Extra curiam Ierosolymorum prodiisti sustinens crucis pondus, vt morereris pro me, & saluares me in solitudine; admonens me extra mundum abire, & te in me quære-re, ac ferre crucem, & crucifigi mundo in solitudine cordis. Vtinam vt militia esset vita mea super terram! Miles deserit parentes, cognatos, amicos, patriam, facultates, & exulat voluntariè in regionibus exteris, corpus & animam exponens euidentissimis periculis pro vili nummo; cur anima desiderans Christum,

Christum, ut lucrifaciat summum bonum in suo corde, nolet à turbâ hominum exire, atque exulare ab hac miseriâ rerum, ut eua-
dat maiora pericula animæ & corporis, diui-
nisque consolationibus recreetur?

CAPUT VII.

*Quàm oporteat constanter se habere in
operibus bonis.*

Multos annos laborant homines & con-
stantes sunt pro rebus mundi incon-
stantibus & fugitiuis: quomodo inconstan-
tes sumus pro æternâ & constanti gloriâ,
permanfurâ semper? Homines constanter se
angentes & laborantes totâ vitâ non conse-
quuntur bona temporalia, quæ sine quiete
semper quærunt: quomodo præsumimus
consequi æternitatem, cum sic mutemur
quotidie? Quanta pro suis sceleribus patiun-
tur latrones, lasciuui, auari, dum ignota & in-
certa quærunt? cur pro virtute & Deo nil
constanter sustinemus? Qui sperat conti-
nuum & æternum bonum, iniuste interrumpit in consecutione laborem: qui futurus est
semper beatus, oportet ut sit semper bonus;
nam

Nulla dies actus hominis non damnat iniquos:

Omnia conueniunt tempora iustitiæ.

vt sanctissimus Prosper ait. Summa est gratia, custodire gratiam sibi datam: summum opus est, non cessare à bono opere. Vt animal sine capite deforme esset, & sine vitâ; tale monstrum est vita bona sine fine simili. Accepimus gratiam sine labore, sed oportet cum gratiâ & cum labore conseruare. Dimidium facti est principium; sed si non habet finem, nihil est. In hac perseverantiæ materiâ finis totum est: nam nihil est factum, si restat aliquid faciendum. Parum iuuat totâ vitâ laborasse, si in fine deficiat. Plus prodest vnum momentum vltimum perseverantiæ, quàm omnes anni præcedentes: nam cunctos quis perdidisset, si in illo instanti defecisset.

Difficile putabis perseverare: at difficilius est, iterum incipere; & multò molestius, inceptare sæpè. Quare facilius & utilius est semel perseverare quàm crebrò inchoare. Equi minorem vim faciunt, cùm continuant iter trahentes currum, quàm cùm repetere volunt postquam steterunt semel, aut cùm primò inceperunt. Aqua quæ semel caluit, postea remota ab igne, frigidior quàm antea redditur. Si defit feruor, peior fortasse fiet, quàm antea. Desinunt plures perseverare, quia difficile bonum opus putant: sed non fugiunt difficultatem; nam perseverando facilius fiet.

Si

Si potuisti incipere quod difficilius est, poteris continuare facilius. Tamdiu experimentum operis habuisti, non esse usque adhuc impar tuis viribus & gratiæ: cur contra longam experientiam modò diffidis, & putas non posse sustinere illud? Quod præteritum, & quod futurum est, non grauat in tempore præsentis: ne simul consideres totam difficultatem; nam non venit tota simul, sed pars parti temporis respondet. Vt potuisti antea sustinere, poteris modò; poteris & deinceps. Non grauior erit quàm fuit, sed potius languet difficultas decursu temporis & consuetudine. Consuesce benè agere, sic malè agere dedisces; sic gaudebis in opere quod putabas terribile. Consuetudo vincit difficultatem, quia vincit naturam: quid faciet gratia Dei? Si consuetudo superat naturam, multò magis ordinata charitas in te superabit inordinationes naturæ.

Melius sæpè est implere propositum tuum, aut perficere opus bonum inchoatum, quàm inchoare aliud quod sit melius; quia assuetus facilitati animi, etiam istud non perficies. Rarò potest occurrere opus melius, quàm constantia, & propositi boni consummatio. Proposita bona sunt adimplenda, etiam si iam non putentur tãti momenti fore; quia licet in se fieri, aut non fieri parum referret, plurimum

rimum refert constantem esse & non mutari. Quis facilius proponit, quàm qui minùs implet, quod proposuit? Si firmiter perseverare discas in bono contra aliud bonum, firmiùs perseverabis contra malum, & non passim mutaberis temporaliter serviens Deo. O Veritas æterna, da mihi vt æternè tibi seruiam: adiuua Christe infirmitatem meam, qui infirmitates nostras constanti amore portasti, qui numquam desistis tolerando impudentias & negligentias meas; da mihi vt non sim negligens, nec desistam impudenter in obsequio tuo; sed tolerem molestias omnes. Discam, Domine, perseverantiam amoris tui; qui cùm dilexisses tuos, vsque in finem dilexisti eos: qui perseverasti in cruce pendens, & noluisti descendere, quamuis promississent Iudæi credere in te Filium Dei: qui in tædio, angore, & sudore cruento, prolixiùs orando perstitisti.

Age spiritus remisse, dicito, quid debes optare & facere pro IESV, qui in cruce & doloribus pro te perseveravit; qui cùm dilexisset te, dilexit vsque ad mortem; nisi bona facere, & mala pati? Hæc sunt præcipua vota animæ diligentis IESVM, quæ maximè feruiunt perseverantiæ. Opus bonum adest; quò minùs illud perficias, quid facit nisi molestia laboris? Attende, aliud bonum hoc esse

se pati malum, attende iam duplicatum bonum: coniunguntur in hoc opere, malum pati & bonum operari. Non poteris excusari, si non perseveras; quia solum te impedit, quod per se optare deberes, pati pro Dilecto tuo. Si amor IESU in te arderet, omnes acediae, tribulationes, impedimenta extrinseca, non magis te opprimerent, quam cum ignis obruitur lignis, quibus magis mox incenditur. At si tam infirmus & gelidus es, ut non te urgeat amor Dei, incitet te lucrum tuum, & spes gaudij futuri. Desperatio salutis & vitae temporalis fortiores solet facere milites, & saluare: spes diuina aeternae vitae fortior est, & fortem te faciet & saluabit. Cum hac spe aggredere & persevera hilariter. Quod iucundè fit, fallit labores & molestias, etiamsi laboriosum sit. Qui ludo militari aut pilae exercetur, plus laborare solet, quam qui pro mercede diurnam operam locat; & tamen non sentit, quia iucundè id accipit.

Si vis benè finire in ultimâ horâ, singulis horis incipe: si vis perseverare, semper de novo inchoa. Ne excuses negligentiam tuam dispositione corporis. Plerumque fallit te amor proprius, quo remissa opera facias. Plus posset corpus, quam putas, si feruor animi esset: cuius vis etiam in infirmis creat vires corporales. Phreneticus cum infirmus sit &
debilis

debilis morbo, plus potest quàm quatuor fanni. Vis animi aliquando se communicat corpori. Si infirmitas morbi fortes facit; quantò magis robur gratiæ, & fanitas animæ, cùm diligit Deum, & sperat in eo?

C A P V T V I I I.

De sollicitudine augendi gratiam.

V Ade ad avarum, ô spiritus remisse, & disce sollicitudinem & artes. Non magnum petitur à te, vt sis optimus, quòd imiteris hominem pessimum: non maior diligentia à te exoptatur si placere vis Deo, nisi quam multi habent vt nemini placeant, imò vt displiceant omnibus. Pudeat pro Regno Dei non facere, quæ fiunt pro asse vno. Non plus à te poscitur pro magnâ gratiâ & gloriâ, quàm quod vltro peccator molitur pro vitio & inferno. Esto cum laude avarus gratiæ, & nimium minutus & attentus lucris cælestibus. Studiosi habitus ad actionem inclinant: quare virtutis est proprium, non quid actum fit, sed quid agendum; non quid acquisitum, sed quid restet cogitare: nec proinde vquam est in gloriâ sui, sed in sollicitudine. Non placent illi præterita, sed futura prouocant. Auara est, sitit, ardet; eò sibi pauperior visa, quò plus acquisiuit.

Auari

Auari temporalium, in odio omnium sunt; quia nec sibi nec aliis profunt: imò nocent aliis, aut vsurpando, aut impediendo, aut negando bona temporalia; sibi cælestia auferendo. Contrà auari rerum spiritualium, innocentes sunt, in gratiâ & laude cunctorum, quia se ditant sine damno alterius. Bona vera huius conditionis sunt, vt sufficiant omnibus, sine timore consumptionis & detrimento opulentiaæ alienæ. In bonis spiritualibus auaritia laudabilis est, in temporalibus detestabilis: nam bona spiritualia sunt, vt seruentur; bona temporalia, vt erogentur: hæc enim non sunt bona, nisi dispensentur benè: bona verò spiritualia non profunt, nisi seruentur; quæ tamen communicatione non minuuntur, seu potius augentur. Ne igitur dedigneris laudabiliter & fructuosè facere, quod alij non desinunt facere cum vituperio & damno sui & omnium. Auarus vnum obulum tanti æstimat, ac vitam; quem si amittat, summè dolet: tu quoque quamlibet gratiaæ iacturam, aut occasionem augendi, luge, si neglexeris. Auari excogitant machinas, vt commententur modum quo lucri aliquid augeant: tu non minùs occuperis, & mediteris semper crescere in gratiâ. Nihil paruum putes, sed omnia maxima quæ in cælestibus bonis sunt. Quemadmodum oculum

lum videntem paruas stellas ratio corrigit, & docet esse singulas multò maiores quàm est totus terræ globus. Sic opinionem tuam, cùm putas aliquid parum esse, corrige; & existima minutissimæ occasionem lucrandæ gratiæ pluris æstimandam, quàm Vniuersi Imperium. Semper palpebræ tuæ præcedant gressus tuos, vt paruulos vniones meritum inter stercora humanarum occupationum distinguas, & feligas.

Hæc cura præcipuè sit, præter opera bona, in Sacramentorum vsu feruenti & frequenti. O immensa liberalitas Dei, quæ reueratos thesauros tuos Ecclesiæ reliquisti, vt quisque prout vellet caperet! Æstimemus Sacramentorum diuitias: & prima cura auaritiæ sanctæ sit circa illa; nam sunt fodinæ gratiæ. Auarus qui pro vno asse integras noctes vigilat, tentat tot dolos, sustinet tot labores; anne patentes thesauros opulentissimi Regis videns, & à Rege rogatus, vt sæpiùs acciperet inde quidquid libêret, & instaret vt plures & maiores quos posset sacculos afferret, anne inquam contemneret hanc occasionem lucri? Hoc facit Christus tecum in institutione Sacramentorum. Non tantùm te disponi ad illa oportet, quatenus non frustreris; sed amanda sunt & crebrò frequentanda, vt maiorem gratiam consequaris, diligentissimè te præ-

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 303
præparando. Dispositio est vasculum gratiæ:
pro maiore dispositione & affectu tuo, ma-
iorem reportabis: cuius minima particula,
plusquàm omnia Regna, & vniuersa natura,
valet. Fluit in his vasculis Sanguis Christi;
nec sistet, nisi cùm deficient vascula.

Habe hanc sanctæ auaritiæ astutiam; &
singulis operibus cura duplicem, si posses, lu-
crari gratiam: ea offeras, vt dignè ad Sacra-
menta accedas; tunc gratiam ob meritum
operis habebis, & aliam propterea potes spe-
rare consecuturum ob dispositionem melio-
rem, quam Deus tibi concedet, videns affe-
ctum tuum & curam vt benè disponaris. Si-
militer omnia opera tua roga à confessorio
tibi imponi in satisfactionem peccatorum.
Habe quoque affectum erga omnia sacrificia
Corporis & Sanguinis Domini quæ fiunt in
mundo, vt velis omnibus assistere si posses;
offer omnia illa Deo; sic dispositus maiorem
fructum ex illis consequeris. Pari deuotione
afficiaris erga omnes preces Ecclesiæ genera-
les pro filiis suis, & ardentes fidelium oratio-
nes, vt ita deuotè affectus, fias illarum magis
dignus & particeps. Imò qui est in peccato
mortali, quod cogitatu est horribile, non de-
finat hæc facere in reuerentiam dignæ susce-
ptionis Sacramentorum, cum salutari propo-
sito & diligenti studio & desiderio confiten-
di

di peccata. Hac arte opera sua bona, quæ alioqui sterilia sunt gratiæ ratione meriti, fructuosa quodammodò postea erunt in Sacramento ratione dispositionis, quam iuuabunt: nam licet propter illa non dabitur gratia, dabitur propter bonam dispositionem, quam potest sperare ex diligenti præparatione. Iam ab hoc puncto cùm sanus es, velis affectum habere & dispositionem dignam etiam circa extremæ Vnctionis Sacramentum, quando tibi fortè ministrari continget.

Attendat has minutias seruus Dei, nec gratiæ micam cadere permittat, quam lucrari possit; hoc studio totius vitæ congregabit ingentes thesauros: nec otiosum finat instrumentum lucri, voluntatem desiderantem; cupiat facere quod exequi nequit. Votis locupletissimus fiat: cùm videt, audit, legit opus eximium virtutis, optet illud fecisse; inuideat sanctè & ardentè; similem gratiam fortasse consequetur. Qui approbat peccatum, perinde est ac si patraffet: sic qui desiderat verè opus virtutis, non erit sine præmio. Facilior Deus remunerat, quàm punit. Auarus nihil relinquit, quod non cupiat, cùm desideria tantùm seruiant maiori torturæ: quid faceret, si simul ac concupisceret, res possideret? Hæc felicitas & facilitas fœnoris est in auaritiâ sanctâ & spirituali. Vota non tormento
erunt

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 305
erunt seruo Dei, sed consolationi & fructui:
statim compos fiet similis meriti. Desidere-
mus cum fructu æterna bona, siquidem tem-
poralia desiderant homines cum dolore, &
frustratione. Quàm facile lucrum est solius
voti sumptu! Considera vberem censum de-
siderij, & quàm diues sis solâ voluntate; nec
vacare finas pensionem facilem rei tantæ.
Omnium Angelorum & Sanctorum merita,
imò & possibilia omnia, opta passim habe-
re, vt Deo magis placeas; & locupletissi-
mus fies de aliorum laboribus & obsequiis.
Opta pariter, quoad possis, & sine fictione,
pati quidquid creaturæ pati possunt: & cum
pauca sint omnia opera voluntaria quæ pro
Deo facere potes, consideratâ magnitudine
obligationis tuæ, collige hinc inde plura: ip-
sæque opera necessaria vitæ, somnum, victum,
& alia lucrare, & offer Deo. Cura quoque
opera ex se exigua statuere in altissimâ virtu-
te: maiorem inde gratiam habebis. Fac om-
nia ob amorem Dei. Quæ maior felicitas,
quàm simul cum lucro tanto non separari à
diligendo illum, quem diligere super omnia
desideras, & debes desiderare? Ipsa lucra
gratiæ, & Sacramentorum vsum ambias, vt
magis placeas Deo, & fias magis pulcher &
gratus illi. nec minùs sollicitus sis de incre-
mento gratiæ, quàm timidus de iacturâ aut

otio ex leuibus culpis & defidiâ. Omnia tua opera & labores coniunge & offer cum operibus & laboribus Christi : ita gratiùs à Deo respicientur. Moneta minùs probata, admixta inter copiam legitimæ, admittitur, & tantumdem valere solet : gutta aquæ in dolio vini saporem vini accipit. Et vt omni munditiâ Deo seruias, indulgentiarum curam habe. Propone quotidie, cum surgis, lucrari omnia ista & facere quoad possis ; offer illa & dedica Deo, postquam te & cetera omnia tua soli gloriæ eius dedicaueris : & in die repete sæpiùs hanc intentionem tuam : nondum te reddes, & satisfacies Deo, si consideres qualis erga te, qualis in se sit.

C A P V T IX.

Quomodo laudandus sit Deus.

SI est maledictus qui quodlibet opus Dei negligenter facit; qualis erit, qui Deo benedicit negligenter? qui hoc opus diuinarum laudum in quo Dei negotium præcipuè fit, deses & impudens agit. Turbari solent præ reuerentiâ homines, si Reges alloquantur in causâ propriâ : anne in causâ ipsius Regis, & teste ipso Rege & auditore, impudentiores & ignaui erimus? Maledictus erit meritò, qui Deo non benedicit, vt decet, diligenter. Angelos

gelos intueri, & omnes creaturas laudantes, & honorantes Dominum. pudeat te, defiendo, tacendo, aut offendendo contemnere. Quàm damnandi & peruersi gustus est, qui non semper gaudet laudare omnium optimum & ab omnibus celebrandum? O Domine, ne permittas, vt distractione & negligentia mea orationem, & benedictionem tui, quâ omnia mala sanantur, faciam malum & peccatum. Quomodo locum aliquem distractioni possum dare, cum oportet tot hominum oblitorum tui restaurare vnâ hac horâ omnes distractiones? Quantâ reuerentiâ debeo assistere, cum pro peccatoribus omnibus qui te inhonorant, & infantibus qui te ignorant, & creaturis quæ mutæ sunt, velis vt te laudem? Sed cur, Domine, tanti facis hominis vilissimi laudes? Quæ gloria maior patris familias, quod à filiis laudetur, aut à vilissimis seruis etiam? Fortasse ista, quia ostendunt gaudium quod in seruitio & domo suâ habent, quod vniuersi & vltimi etiam seruuli læti sint cum tali Domino. Gloria Davidis fuit, vt eius victoriam non solum aulici laudarent, sed ancillæ. Gloria Dei est laudari ab Angelis, quos glorificat; & aliquando maior laudari ab hominibus, quos humiliat, & mortificat. Quàm bonus es, Domine, vt etiam iis quibus acerba & mala

ista immittis, bonum te acclament! Per singulos dies benedicam tibi, & omni tempore, sine discrimine diei afflictionis aut lætitiæ.

Cognosce homo, quàm gratum sit Deo verè laudari, ex gaudio quod sumis, cùm laudaris etiam falsò. Simile est Deum laudare, ac si dares diuinitatem. Affectum solet appendere Deus pro effectu, quando hic est impossibilis. Quòd respiciat Deum deuotè anima aliqua sancta, tantoperè gestit, vt postulet ipsam auertere oculos à se, quia auolare & superbire faciunt: quantum placebit, cùm illum admiratur, stupet, & requirit canticis amatoriiis & laudibus affectu plenis? Offendimus te Domine linguâ, vt vniuersitate iniquitatũ; purgem illam vniuersitate bonitatũ & perfectionum tuarum. Purgem infamiam illam linguæ humanæ, quæ acclamauit vt attollereris in crucem, & attollam te super Cherubim & Seraphim. Perdidiſti Domine plures Angelos qui te laudarent: gratias tibi ago, quòd me miserum eligis, & substituis in alicuius locum, vt suppleam officium angelicum etiam inter blasphemias offendentium te. O quàm gratissima tibi laus animæ piæ inter tot infidelium maledicta, vt qui lusciniæ audit inter absonantes & tetricas aues. Sonet vox tua in auribus meis, postulas Domine:

mine : quomodo negare vocem possum Deo me alloquenti, & concedenti verbum suum? O immense Pater, qui dedisti mihi Filium tuum verbum tuum, vt opprobrium esset cunctis pro me; debitor tibi sum verborum meorum, vt lauderis in cunctis rebus à me. Verbo tuo fecisti omnia : ius est, vt Verbi facta saltem verbis agnoscamus & gratificemur.

Si iumentum essem, ferrem onus; si pecus, irem ad mactationem; si bos, subirem iugum; fungerer iumentum, pecoris & bouis munere: at quia rationalis sum, fungar officio meo, Deum laudabo: hoc officium hominis, hoc pensum rationalis creaturæ; & ad similem cationem omnes creaturas hortabor vbique & semper. Non oneris, non laboris opus meum est, sed linguæ & cantus, & eius rei quæ tollit labores. Agricollæ & artifices vt fallant molestiam operarum, solent canere: cur tam facile & lætum munus negligam?

Si forem luscinia, gauderem canendo, & perfungerer officio meo: homo sum; cur non gaudebo celebrando Deum, fungens naturam meam? In hoc officio beatorum Angelorum erudiar inter miseras humanas, quod per æternitatem exercebo; & nunc velut in præludio, gloriæ specimen exhibeo. Intrudam me inter Angelicos choros, vt absurditas mei

cantus harmoniâ cælesti absorbeatur. Si inter homines , dum Religiosi concinunt in Choro , se inferere Angeli sunt visi : ego me inferam in choris Angelorum, & illic me præsentem faciam , dum laudes diuinas cano, aut inter discipulos & Christum , cùm hymnum cœnâ factâ dixerunt. O IESV dulcissime , quis imitabitur affectum tuum , quo hymnum dicebas ? Similis illi fuit , licet non prodiret, quem paulò pòst cruore fuso ostendisti , cùm opus fuit vt Angelus te confortaret , laudando siue compatiendo. Da Domine , vt dignè laudando impleam officium Angeli. Da Domine , vt in memoriâ passionis tuæ per omnes horas compatiar tibi, & te confortem. Magis cuperes hoc afflictionis tuæ aliquod solatium , me videre aliquando attentum , humilem , feruidum, amantem in persoluendis laudibus tuis , maximè per horas Canonicas , si non festinanter id agam, sed congruo & opportuno tempore.

Oportet semper orare , laudare , & benedicere tibi omni tempore : quid est , quòd negotio omne tempus postulanti nullum aptum tempus concedatur ? Omnia tempus habent : sola oratio & laus tua , quæ omne tempus habere debet , nullum solet inuenire tempus. Non quòd priuatè dicantur Horæ, debent

debent licentiùs & remissiùs peragi; sed obseruantia & affectu coneris supplere fructum communis orationis, vt etiam reuerentia priuata trahat Angelos: vt seruus Dei deuotus ille Pater Societatis nostræ Ioannes Fernandius fecit, qui cum Angelo Dei recitabat pariter Horas singulari cæli fauore: tu saltem Angelum cogita tecum assistere, & recitare simul, vt reuerentiam ab eo discas, vt dignè & utiliter laudes Dei persoluas.

O anima, quàm es inutilis Deo, dum laus eius & gloria in ore tuo & corde non fit! Negat se opus Dei, qui laudem Deo negat, qui benedicere Deo negligit; cui sterilis est creatura, si non ferat hanc messem laudis. Fructus hominis, laus & gloria diuina est; hanc vsuram & utilitatem beneficiorum suorum potest Deus, seu potiùs dignatur ex creaturâ capere. O immensa bonitas, laudanda ab omnibus! si tibi debet creatura laudes, quia opus est manuum tuarum, quantas debebit, quia tu laudasti prior? Res omnes creasti, Domine, æquè ac laudasti, approbando illas bonas, & benedicendo illis: cur non benedicam ego tibi, & prædicabo & videbo quàm sis bonus? Quanta dignitas est, ô homo, vt velit Deus tuam approbationem & laudem! Tam seriò debes laudare Deum, ac si tota reputatio Dei penderet à laudatione & ap-

probatione tuâ. Cura esse bonus & iustus: nam laus ab iniquo, vituperatio est apud sapientes; & idem reputant, laudari à turpibus, atque ob turpia. Quidam dixit meritò, peius de famâ nostrâ mereri lentos & steriles laudatores, quàm acerrimos detractores. Anne non poterit esse, vt aliquando exaltationem Christi & gloriam Dei minùs offendat Ethnicus cæcus & ignorans, blasphemans, quàm Religiosus oscitanter, immodestè, distractè & irreuerenter laudans Dominum? Conuiuium apud homines, putatur frigida commendatio: & fortasse aliquando dicenda est proxima blasphemix, laus Dei nimis irreuerenter facta.

Primus inuentor laudis Deus fuit; & prima doctrina quam me docuit, fuit laudare: primum beneficium, quo donauit creaturas recentes, laus fuit, & commendatio bonitatis earum. O dignitas laudis, quam inuenire solus Deus fuit dignus! Aliarum rerum inuenta homini deberi voluit Deus; laudis inuentionem præripuit ipse. Non tantùm creasti nos, sed erudisti & instituisti in officio nostro, quod est laudare opera tua, & te ex illis. Pater amantissimus non tantùm filium generat, sed institutionem eius curat. Laudasti Domine creaturas statim atque fecisti; & quia illæ te laudare nequeunt, quia mutæ sunt,

sunt, mihi hoc onus pro seruitio suo imponunt, ut te pro illis laudem: nullum aliud stipendium à me petunt obsequij sui, nisi ut suppleam linguâ meâ earum infantiam. Laus mea, laus elementorum & cælorum erit; ut cum pro infante gratias quis agit benefactori illius, gratificatio infantis est. Præmium, Domine, operum tuorum, laudem meam petis: ne permittas tam iniustum me esse, ut fraudem te palmâ tuâ de me. Age Domine mirabilia & magna; ego pusillus curabo celebrare illa. Exaltare Domine in virtute tuâ; cantabimus & psallemus virtutes tuas.

C A P V T X.

*Quanta dignitas sit offerre sacrificium
Christi.*

S Vmma gloria seruorum Dei est imitari Christum: quanti fiet, Sacerdotem æquiualeare Christo? Omne gaudium est pati pro Deo: at quantum foret, mori loco Dei? O quàm magnus fauor esset, si cum Christus spinis coronatus, sudore & Sanguine madefactus, cruce onustus, funibus implexus, viribus defessus cecidit, deficiens præ pondere ligni & debilitate tormentorum præteritorum, audires tunc de cælo vocem Patris amantissimè tibi dicentis; Volo ut loco Vni-

geniti mei moriaris pro humano genere, & finias officium, ad quod elegi filium meum dilectum? O desiderium meum, vnde hoc mihi? quis mihi hoc concederet, quod plus exoptarem quàm gloriæ gaudium præsens statim habere? Quàm incredibile beneficium putarem, si solum vt Cyrenæus possem iuuare Christum deportans crucem? Haberm pro immensâ gratiâ, si solum vnum flagellum pro illo sustinerem; qualis esset totam crucem ferre, & me exhibere crucifigendum loco Dei mei? Profusis præ gaudio lacrymis accederem ad IESVM, & postularem coronam spineam suam, & meo capiti arctissimè infingerem; postularem funes suos, & me circumuoluerem; postularem crucem suam, & me onerarem, & alacriter ad montem Caluariæ irem. O quomodo inuiderent mihi cuncti Angeli, & ipsa Regina Angelorum, quomodo cælestes spiritus circumstiparent me, comitarentur, & venerarentur propter redemptionis honorem? Si hoc concederetur sancto Michaëli summo Angelo, vt pro Christo Domino pateretur; quàm ardentissimè acceptaret etiam inferni pœnas, exardens zelo gloriæ Dei clamaret ardentius, quàm antea, Quis sicut Deus? ceteri Angeli reputarent id gloriam summam suæ naturæ, & comitarentur delegatum illum pro Christo.

Christo. Multò maior fauor & gratia felicior Sacerdoti concessa est.

Confidera interim, quando ad Sacrificium accedis, præceptum tibi esse à Patre æterno, vt substitutus ad mortem sis pro Christo: quando sacris vestibus indueris, nihil aliud agis, quàm coronam spineam de manu Christi traducere in caput tuum, vestem eius induere, funibus eius ligari, & onerari cruce. Confidera quid agas; & tam deuotè accipe vestimenta sacra, quàm acciperes ab ipsâ manu Christi insignia passionis suæ, quæ ille plus quàm cælos quos vides æstimabat. Iam dum exit Sacerdos vestitus, quàm innumerabiles Angeli comitantur illum! Si pauciores fuissent creati, potius posses putare defuturos aliquos cælo & custodiæ hominum, quàm comitatu & assistentiæ Sacerdotis celebrantis. Cùm Rex vices suas alicui tribuit & delegat ad negotium proprium Regis, & auctoritatis publicæ, Optimates & Equites comitantur Legatum, etiam si relinquunt Regem ipsum & curiam: sic Angeli ad vicarium Christi honorandum, & assistendum, accurrunt; præcipuè cùm ibi etiam honorent ipsam personam Regis sui & Domini gloriæ, qui præsens fit admirabili modo in Missâ. Quàm humilis, quàm verecundus debet prodire Sacerdos! Sed iam cùm ad Sacrificij
tempus

tempus accedit, optet supra modum mori loco Christi pro toto mundo. Attendat totum mundum à se pendentem, lamenta animarum purgatorij, immensa peccata hominum, innumera pericula iustorum, necessitates afflictorum, ardentissima desideria Beatorum, ingentia gaudia Angelorum, omnia spectantia Sacrificium: & cognoscens tunc Sacerdos morte suâ non posse satisfacere omnibus, vehementer gaudeat rursus Christum supponi ad Sacrificium, qui solus potuit omnibus facere satis; & Deum contentum voluntate Sacerdotis, ut olim voluntate Abrahami & Isaac, substituisse iterum Sacrificio innocentem arietem, & Agnum tollentem peccata mundi: qui abundantissimè pro omnibus sufficiet, liberans Sacerdotem, ne fiat hostia & moriatur, ei que impertiens dignitatem & honorem officij & legationis tantæ. Victima offerenda pro peccatis mundi, sine peccato debet esse: at quoniam nemo sine peccato est, nisi Christus; opus fuit, ut se ipsum offerat summus iste Antistes, qui non habet necessitatem prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi.

Nescio quomodo hîc, ô Sacerdos Vicarie Christi, non liquefis & exspiras præ gaudio & amore. Si quis ære alieno & crimine proprio obnoxius in carcere detineretur, quòd
non

non posset satisfacere ; & accederet quis & liberaliter & inopinatò concederet , quo cumulatissimè satisfaceret , quantum gauderet ? Ecce tibi impossibile est , vt pro minimo beneficio Dei , aut maleficio tui , Deo satisfacias , cui es infinitis titulis obligatus , nec ex te est spes satisfactionis : & si amas sincerè Deum , desiderijs instantissimis deberes pro hoc affligi : quantum debes exultare , cùm tibi ad manus venit Christus , vt cumulatissimè satisfacias Patri ? Planè hanc horam per totum diem & noctem semper debet expectare , qui diligit Deum , in quâ homo vilissimus infinito Deo offert quod infinitè placebit illi , vt iam non timeat debitum peccatorum propter inopiam vnde satisfaciat. Satisfac Domine Maiestatì tuæ de peccatis meis ; & quod superest , mihi restitue , & ditissimus ero , nam restabit infinitum. Sed & illud tibi offero pro omnibus quibus se obtulit Christus in cruce , pro gloriâ tuâ , pro gratiarum actione , pro vniuersi orbis misericordiâ ; pro aduentu Spiritus sancti , vt me visitet & incendat.

At quantâ charitate & obedientiâ debeo offerre Christum ? tantò maiori quàm Abraham cùm mactare volebat filium charissimum , quantum Christus distat ab Isaac , & causa totius humani generis à causâ vnius hominis.

hominis. Si beatissimæ Virgini præciperet Deus, quemadmodum iussit Abraham, ut IESVM vnigenitum dilectissimum sacrificaret pro humano genere, & ipsa materna manu affigeret clavis manus & pedes filij sui, quàm ardentissimo æstu amoris inter riuos lacrymarum, quantâ festinatione, promptitudine, & obedientiâ id exequeretur, & ob hoc etiam beatam se prædicaret? O Sacerdos, vide quid tibi commissum, ut tu ipse sacrifices Filium Virginis, Filium Dei. Sed maior fauor tibi fit, quàm tunc in illo casu fieret Matri Dei sanctissimæ: nam debitas nullas gratias potes Deo agere, quòd inuenit modum, ut sine dolore Christi, sine iacturâ sanguinis, sine acerbitate mortis Filium Dei immoles, ac dolores omnes, cruorem totum & acerbissimam mortem IESV Patri offeras, perinde ac si illa omnia repeterentur.

Obstupefce Sacerdos munus tuum; vide mundum suspensum de te. Quàm horrendum est, cùm assistere deberes stupore plenus, quòd assistas attentione vacuus? & fungens officio quod à Diuinitate secundum est, in fecibus rerum occuperis? Omnes Beatos, & oculos & genua Angelorum (ut credo) ad te trahis & inclinas, cùm eleuas Corpus Christi; & tamen poteris te distrahere?

re? Ipsi mortui venerantur in manibus tuis Deum; ut seruus Dei deuotus Pater Petrus Saabedra videbat corpus sancti Didaci assurgere & adorare Christum in manibus Sacerdotis: & tu qui illum sustentas, obliuisci tantisper potes tremendæ Maieſtatis, & non adoras profundissimo corde? Considera circa te Hierarchias beatorum spirituum incuruatas, & dæmonum turbas humiliatas: nam si in nomine IESU omne genu flectitur cælestium, terrestrium, & internorum; ad præsentiam IESU quomodo inclinabuntur?

Vide quanta puritas tibi necessaria sit, qui pro Christo, & ad mundi peccata per ipsum Christum abluenda, delegaris. Non homo, sed Angelus & purior cælis debes esse. Quid dixi? ô quàm dispar & exigua comparatio Angeli & Sacerdotis est! cum Sacerdotalis dignitatis potestas multò maior sit supra facultatem Angelicæ naturæ, quàm sit Angelus in suâ specie supra vermem. Deus bonus suas creaturas voluit honorare, partem prouidentia & officij sui committens illis: Angelos potiùs deputauit coadiutores & vicarios suos in rebus naturalibus, ministrosque solemnes naturæ fecit, non dispensatores gratiæ, & substitutos suos in redemptione. Præsident partibus terræ & membris præcipuis mundi, curant species & naturas rerum:
attamen

attamen ad efficiendum in aliis donum gratiæ supernaturale, non habent legitimam, imò nec vllam ordinariam auctoritatem, sicut Sacerdotes, quos fecit coadiutores immediatos in stupendis iustificationis operibus & redemptione: concedunt vt vicarij Christi gratiam, faciunt Filios Dei. In ipso Filio Dei naturali IESV exercent potestatem suam: conficiunt corpus Christi, & sacrificant. Stupenda miracula patrunt. Lætantur Angeli seruire Sacerdotibus: sancto Eusebio celebranti ministrabant, dignitatem putantes hoc seruitium. Quantum distat gratia à naturâ? plus scilicet quàm sublimior Angeli natura ab stercore sine comparatione. Quantum distabit custodire hominem, ab eo quod est facere hominem Deum, ad diuinum statum eleuando? Quid maius est, curare vnum, an vniuersos? prouidere vnico, an prospicere cunctis? regere aliquem, an placare Deum pro omnibus? Hinc collige, quantum potestatis dignitas in Sacerdote excedat Angelicam. Sola dignitas Christi digna Sacerdotio est. IESVS solus, quia primogenitus Dei, dignam dignitatem iure suo obtinet. Nihilominus, ô mater amantissima MARIA, mater Christi & peccatorum, indue me vestimentis Primogeniti tui, per illius vitæ perfectam imitationem, velut Rebecca induit

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 321
induit Iacobum, vt saltem minùs indignè
Agnum istum, quem tu mihi dedisti, offe-
ram æterno Patri in cibum suauissimum, quo
libentissimè eum nouisti vesci.

C A P V T X I.

*Quòd desiderandus sit Deus, & cupidè
in Eucharistiâ suscipiendus.*

O Desiderabilis Veritas, quid audio de
ore tuo verissimo? Desiderio desidera-
ui hoc pascha manducare vobiscum. Quo-
modo vir desideriorum impetrat à Deo,
quidquid cupit; & Deus desideriorum non
impetrabit à vili homuncione, quod depo-
scit? Daniel ieiunator obtinuit gratiam apud
Deum desiderando; & tu Domine saturator
animarum, & distributor cælestis panis, tot
desideriis, & machinis amoris non inuenies
gratiam apud me, vt tibi concedam, quod
tot inuentionibus & officiis procuras, cor
meum? O spiritus torpide, quid desideras,
nisi quod Deus desiderio desiderat? Sed Do-
mine, quid desideras intrâdo corpus meum?
an desideras idem esse mecum, dum vniri
mihi vis? Quid decet tuam Maiestatem de-
siderare præter te? Desideras Domine me-
cum esse; sed taliter vt ego fiam tu ipse, fa-
ctus vnum corpus tecum, vt sint membra

cum suo capite : & fiam simul vnus spiritus adhærens Deo , vt Deus sit mecum , & ego in Deo. Mirabili charitatis sapientiâ ita dispositum est , vt mansionem in me facias , ac in te maneam , & tu in me ; & ego propter te viuam , sicut tu propter Patrem ; nec iam aliud desideres in me , nec mihi , quàm te ipsum ; nec desinas iusto titulo me desiderare , cùm sine te nihil in me desideres.

Veni Domine, veni, occupa possessionem mei cordis , quod iustissimè merentur desideria tua. O quantum deficio , nec resistere possum huic titulo desideriorum ! Nónne satis erat , ô Veritas benefica , me obligasse tot operibus & donis : cur opus erat etiam me obstringere desideriis tuis ? Consolationem meæ miserix abstulisti : nam cùm beneficiis tuis satisfacere non possent mea opera , votis id conari & optare me consolabatur ; sed cùm iam vota & desideria tibi debeo , quid restat mihi ? O Domine, quantum desiderabilis cunctis desideriis es, quia desiderio desiderasti ! quomodo vacat mihi aliud desiderare, nisi te Deum desiderantem ? quomodo concupiscentia & cogitatio mea intermitti potest à desiderio sanctissimi tui Corporis, vbi totus homo fit Christus ? In aliis Sacramentis & gratiis vnus spiritus fit cum Deo; in hoc etiam vna caro cum IESV , tantâ vnione,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. III. 323
vt substantialis, naturalis & realis, à Patribus
& Doctoribus dicatur: vt iam sim totus tuus,
& vnus tecum, & me respiciam & venerer vt
carnem participem carnis tuæ, quam vene-
rabatur & tractabat deuotè sanctissima Vir-
go; simusque duo in carne vnâ; & glorier
ego, dicens, Ego nunc caro ex carne Christi,
& os ex ossibus IESV. Sacramentum hoc ma-
gnum est in Christo & Ecclesiâ, per istud
mysterium quo concorporei fimus cum Do-
mino gloriæ Filio Dei & Mariæ. Iam Domi-
ne te diligens, me diligam: nemo enim vm-
quam carnem suam odio habuit: & tu dili-
gens te, me dilexisti, simili fauore donans
carnem meam ac tuam, tractans ossa mea vt
tua, priuilegio resurrectionis: nam etiam si a-
lij Iusti & Patriarchæ & Prophetæ antiqui
non essent resurrecturi, resurgerent qui mo-
riuntur participes huius Sacramenti Domini-
ci Corporis; nec tantum resurgent ex vi me-
ritorum animæ, sed etiam ex carnis suæ di-
gnitate. O Domine, desideratus fuisti cun-
ctis gentibus, vt communicareris communi
naturæ nobiscum: quomodo non te deside-
ro, vt fias indiuiduus mihi & vnus admirabi-
li istâ coniunctione inconfusâ, cum meâ sin-
gulari carne, & spiritu?

Ideò Domine, quia non desideramus vt
debemus, voluisti tu desiderare, ne tantum

beneficium priuaretur debito amore & æstimatione. Alia beneficia fecisti desiderari, & præcipuè Incarnationem tuam; at institutionem venerandi mysterij Corporis & Sanguinis tui omnino gratuito voluisti fieri, absque sumptu desiderij cunctarum gentium. Fuit istud Sacramentum inopinabilis liberalitas & insperata charitas, vt omnia deberentur & reseruarentur desideria erga perceptionem illius: & nihilominus non ardemus. Adeo tibi placet desiderium huius mysterij, vt mirabiliter accurras, & acquiescas animæ te cupienti. Beatus Stanislaus tyro nostræ Societatis, non semel cum compos huius cælestis panis non esset, desiderauit ardentem illum, & statim Angeli attulerunt illi & ministrarunt Eucharistiam. Quia rariùs recipitur Corpus Christi debito desiderio, non voluit Deus omittere occasionem dignioris sumptionis, & frustrare illam, cum vidit animam famelicam, & æstuantem.

Docuisti nos, ô IESV doctor Veritatis, sumere deuotè hoc Sacramentum; nec imitmur deuotionem tuam, quam ipse habuisti erga illud, desiderando. Nescio quomodo, si Christum diligimus, sine fletu & desiderio illius istud mysterium aspicere possimus: nam sine desiderio sponsi non posset sponsa videre pignus, quod reliquit illi in sui memoriam

riam peregrè profecturus. Non tantùm fatagendũ est vt dignè sumamus illud, sed quàm dignissimè possimus: nam præter quàm omnem reuerentiam meretur infinita Maiestas, & omnem puritatem infinita sanctitas IESV, maiorem inde gratiæ quæstum habebimus. Tria documenta Domine dedisti, vt digniùs ad illud accederemus, feruentem amorem desiderando, exquisitam munditiam & humilitatem, quas ostendisti lauando pedes Discipulorum. Quid dicam de munditiâ? Tanta decet & conuenit, ô amator Christi, huic mysterio, vt magis deceat curare puritatem, quàm si statim moriturus esses. Plus optes, plus te sollicites præparare ad Eucharistiam, quàm ad mortem: imò quadam fructuosâ ratione plus quàm si in gloriam Dei ingressurus esses. IESVS lauit pedes Discipulorum, etiam si mundi iam essent, cùm Corpus suum concessurus erat illis: & tamen cùm eos misit sicut agnos in medio luporum, instantibus mortis periculis, & cùm assumpsit in Thabor ad gloriam transfigurationis, non ita curauit lauari; nec cùm manducauit cum illis post resurrectionem gloriosus. Ad mortem conueniens præparatio esset, si fores in gratiâ Dei: nam etsi omnino non purificatus esses à pœnis aut culpis venialibus, priusquam coram Deo appareres, in purgatorio munda-

reris penitus. Utinam ante hoc Sacramentum suscipiendum præcessisset purgatorium ! Sed quia non antecedit , oportet me diligentissimè dispicere , præparare , & mundare omni culpâ leuissimâ , & debito cuiusvis pœnæ , & diligentia & amore ardenti supplere , quoad possim , purgatorij ignes : & quamvis ad intrandum in gloriam omnis purificatio requiratur pœnæ & culpæ , tamen non nisi operum & præcedentis gratiæ ratio habetur ; nec duplicatur diuina indulgentia ad dispositionem , distinctam à ratione meriti : at in Eucharistiâ dabitur maius ius ad gloriam , etiam pro cuiusque dispositione , ultra id quod pro meritis habetur ; & qui magis dispositus & purior studet accedere , tantò maiorem fructum reportabit , præter præmium operum bonorum : plus deberes desiderare , esse magis gratum Deo & placere illi , quod fit per maiorem gratiam , quàm gaudere quiescendo in gloriâ , si magnitudo beatitudinis cum beneplacito Dei & gratiâ non commensuraretur. Omnis præparatio operum , præter Sacramenta , quâ disposeremur ad gloriam , vno dumtaxat modo consequetur gratiam : at præparatio ad Eucharistiam , duplici viâ gratiam lucratur , & duplicatum beatitudinis gradum postea.

Adeò decet puritas ad hoc Sacramentum ,

ut diuinitus sit dispositum, quod præcedens Sacrificium Christi sit pro peccatis nostris, quod vim habet remittendi ipsam culparum poenam; ipse Christus, quem suscipimus, vult prius nos mundare, ut ipse mundauit & lauit prius pedes Discipulorum, antequam se nobis daret, & pro nobis traderet. Ostendit illâ lauatione, non quamlibet munditiam decere, sed exquisitam: nam non tantum voluit manus Discipulorum mundas esse, quod ordinariis conuiuiis sufficit; sed ut pedes etiam, quod magis extraordinaria diligentia est. Non tantum manibus, hoc est operibus, mundos, sine ullâ culpâ, indicauit Deus oportere nos ad Eucharistiam accedere; sed & pedibus mundos, hoc est ipsis vestigiis culparum, id est poenis ex remissis iam peccatis & operibus tepidis: sic Sacrificij gratia est in remissionem poenæ ex peccatis.

O Domine, quomodo dignè accedam ad te suscipiendum? Quantus apparatus sanctitatis fuit Ioanni Baptistæ, ut in ore suo non te, sed nomen tuum figuratumsumeret, dicens, Ecce Agnus Dei; & ut ministraret figuram vnus Sacramenti tui? at ego, ut te ipsum verè & realiter in ore meo sumam, & suscipiam tremendum istud Sacramentum, quàm purus debeo accedere? O vtinam possem te excipere illâ reuerentiâ, quâ beatissi-

ma Mater tua te excepit utero suo, in stupenda illâ horâ incarnationis; aut quomodo corpus tuum sanctissimum de cruce refixum accepit in suo gremio; & Pater tuus immensus excepit spiritum tuum, in manus suas commendatum, cum exspirasti. Quod diuifisti Domine in morte tuâ, inter Patrem & Matrem distribuens; utrumque veneror iam in hoc Sacramento post resurrectionem tuam: non enim anima est sine corpore. Corpus quod reliquisti Matri, mihi concedis simul cum spiritu, quem commendasti Patri. O quis exspiranti IESU apposuisset os, ut hauriret spiritum eius dignum diuinis manibus, ut corpus meum regeret! O quis squalens cadaver IESU posset sanguine proprio fuso tergere, & in se recipere sanguinem Christi pro me effusum, ut mundaret animam meam squalidam! O quis apponeret os, ut sanguinem & aquam e latere Christi fluentem gustaret & reciperet, ne gutta decideret! Sed tu Domine, desiderans & desiderabilis, imples vota mea in hoc tremendo beneficio. Quale gaudium fuit Angelorum in ascensione tuâ, cum cælum intraisti, qualia desideria præcesserunt reditus tui in cælum? O desiderate cunctis Angelorum Hierarchiis, quantâ exultatione debeo gestire, cum in meum pectus intras?

Totam

Totam reuerentiam , quam omnes Angeli habuerunt cū te exceperunt , redeuntem à mundo & vitā passibili , ego vnus tibi debeo multis modis : nam intras in me sæpius , vt me vnum solum delectes , qui semel in cælos intraſti , delectaturus omnes Angelos. Sæpius pro me vno facis , quod semel pro vniuersis spirituum Hierarchiis fecisti. Si hoc beneficium vni dumtaxat ex omnibus hominibus fieret , vt semel in æternitate totā intraret Christus in illius solius pectus hoc amabilissimo modo , quā stupendum beneficium censeretur ? qui audirent , vix crederent attenti hoc benignitatis miraculo : ipse qui suscepisset , quā extra se admiratus , sine voce , sine motu , imò sine vitā maneret , nisi miraculosè iuuaretur præ stupore , timore , gaudio , & amore , ex tantā beneuolentiā : cur ego dignè non vereor & admiror maius beneficium , cū non semel dumtaxat , sed frequentissimè , non mihi solum hoc fiat , sed omnibus ; in quo maius beneficium meum agnosco. O quis te reciperet IESV amabilis in me inrantem , vt Pater tuus te excepit in cælum introëuntem , post tot cruciatus & mortem ! nam omnium Angelorum sanctitas , deuotio , gaudium , pompa , celebritas adhuc non fuit digna , non dicam tuā Maiestate , sed nec tuā humilitate , quā vis in casā mei

cordis te arctare : da mihi tanto tuo exemplo, vt infra nihilum me humiliem. Qui non possum satis me humiliare præ tuâ humilitate, quomodo possum præ tuâ Maieftate & gloriâ ? O quàm felix anima, quæ fe humiliabit coram hoc Sacramento ; quàm honorata erit ! quomodo Angeli illam reuerentur & honorabunt, vt honorificè Dominum suum recipiat ! Sancta Theresia non semel in Ecclesiâ nostrâ vidit fratres nostræ Societatis, cùm ad Eucharistiam accederent, sociari ab Angelis, pallium interim pulcherrimum & locupletissimum obtendentibus super capita ipsorum, vt honorificentius tamquam regiæ & sacræ animæ exciperent Christum : cùm verò alij accedebant ad communicandum, non vidit illud obsequium Angelorum : causa fuit minor humilitas deuotionis. Curemus itaque omni humilitate, deuotione, feruore, charitate, istum panem supersubstantialem quotidianum accipere. Si quotidie illum sumamus, quasi nullo alio die sumeremus : sic frequentissimè ad illum accedamus, ac si semel in vitâ accederemus : sic fiat quotidiana communio, quemadmodum debet fieri prima die vitæ, & vltimâ in hora mortis.

CAPUT XII.

*Non ultra necessitatem indulgendum
refectioni corporali.*

Angeli te expectant ad cœnam suam, ne satieris ut pecora cibis corruptis. Qui conuiuia vocatus est, nihil domi suæ comedit: conuiuia ad cælum inuitaris, saltem ne fatureris in terrâ. Si satur cibis terrestribus, non potest esse bonus conuiuia etiam epuli terrestris; quomodo potest esse cœlestis mensæ? Saturitas impedit saporem materialium dapum; quantò plus impedit diuinorum gustum? Lazarus ieiunus, qui nec de micis satiatus fuit, in cœnâ cœlesti accumbit; sed exclusus epulo ille saginatus. Homines in conuiujs continentur, à cibis alijs se reseruantes edulio placidiori, quò inde faturentur: ô Domine, si satiabor cum apparuerit gloria tua, illi me reseruo, & abstineo agrestibus terræ escis. Spe opipari prandij ut meliùs fruatur, ieiunat interim conuiuia: ius est, ut spe diuinæ cœnæ saltem abstineamus. Memento, quòd te Christus æquauit cum Angelis; & erit pudor comparem bestiis te facere. Qui omnino non potest suam tollere infamiam, minuit quantum potest, & dissimulat: pudeat nos, opprobrium casus nostri
à felici

à felici statu per gulam commemorare quotidie, & quidem cum gaudio & appetitu. Si famem cæli haberes, & honorem aliquem, fastidires terrena: circa quorum delectationem cum necesse sit sumere cibum, perinde oportet te habeas ac si non adesset.

Conuiuia Dei ad cœnam gloriæ es inuitatus: interim ad mensam accumbens Christus sit conuiuia tuus, & abstinebis, si cogites opus esse ut diuidas cum illo. Quidquid detraxeris victui, offer IESU. Pharisei & Publicani inuitabant Christum: tu Christianus, nimium non erit, si facias idem. Qui alium inuitat, non suum gustum curat, sed conuiuæ placere, cui meliorem partem tribuit: sic cum ad mensam accedis, non arrideas palato tuo, sed tantum stude placere Christi voluntati: cui magnum gustum facies, si tu nolis sumere gustum. Considera illum tribus diebus, quibus Mater sua ipsum amisit, ubi comederit: para illi conuiuium cum sancto Matthæo. Vide Christum, & Discipulos, cum præ victus indigentiam spicas vellebant: voca, & de tuo cibo diuidens, epulum fac cum Zacchæo. Intuere quadraginta diebus ieiunantem pro te; & si cum Angelis non vis ministrare, inuita cum Simone; & de abstinentiâ tuâ recreabitur, velut de mensâ præparatâ ab Angelis. Potum petiit à Samaritanâ:

nâ : tu porrige de calice tuo. Sitio , clamat de
 cruce : poculum tuum illi ministra. O quis
 mihi daret fel & acetum , & commutarem
 calicem cum Christo , succurrens sitienti de
 potu meo ! quomodo in tam extremâ neces-
 sitate non tibi subuenirem ô Domine ? nunc
 possum , & sine dubio plus gustabis hac meâ
 voluntate , & abstinendi studio , quàm si iu-
 cundissimum poculum oblatum tibi gustas-
 ses , quàm inhumanus esset qui tibi non suc-
 currisset ? nunc possum , si non bibam ultra
 necessitatem. Quomodo sitienti non subue-
 niam ? Intuere , anima desiderantem IESVM
 pascha manducare nobiscum : comitare
 Apostolos , vt particeps sis desideratissimæ
 mensæ. Modestè & humiliter illic esto : quæ-
 re postremum locum , nec locum adhuc Iu-
 dæ eligas. Indignus es accumbere tali men-
 sæ : sede ad pedes socij tui proditoris ; ibi et-
 iam te inueniet humillimus IESVS. Recogita,
 quomodo manducaret tot annis cum san-
 ctissimâ Genitrice , & sancto Ioseph : inter-
 dum fortasse nollet multa comedere beatif-
 sima Virgo , & ab ore suo detraheret buccel-
 las, vt daret amantissimo filio, cùm præ pau-
 pertate vtrique non sufficeret: te priua aliquâ
 buccellâ , & da hanc eleëmofynam Virgini,
 vt filium alere possit. Recordare , quomodo
 lactaret infantem IESVM amantissima Ma-
 ter;

ter ; adhuc pro te tunc ieiunaret Filius Dei, & dulcissimis vberibus aliquoties abstineret: tu pro illo particulâ victus saltem abstine, & offer Christo ardentissimâ charitate, quem admodum lactabat illum beatissima Virgo: imitare, quantum potes, eius amorem. Hoc modo sanctis meditationibus suffocabis, & affectione erga diuina præoccupabis appetitum tuum. Desiderium desiderio expelletur, & gustus gustu. Plus forsitan extirpabitur gula, & tua expurgabitur mens meditatione lectionis, & sanctâ occupatione, quàm ieiuniis ipsis.

Si non te mouerit Christo placere; dignitas & utilitas abstinentiæ deberet conuincere. Nihil magis spiritui auersum quàm immortificatio gulæ. Comede, vt alleues corpus, non vt oneres. Plerique cùm comedunt, magis grauant se, quàm alunt; cibum, qui leuamen vitæ deberet esse, faciunt pondus. Nónne turpissimum est, onerare & infarcire ventrem, vt aselli sarcinam, cùm nostra caro super Cherubim eleuata sit? Intra quem Regnum Dei, & sacrarium Spiritus sancti potest esse; quomodo tam vilis est, vt de stomacho suo faciat manticam, & mortuorum animalium tumbam? Qui templum Dei viui debet esse, qui ad diuinam vitam vocatus est; cur se deiiciet ad omnium abiectissimam plan-

plantarum ? scilicet ad vitam mortuam, & coenum vitarum. Plantæ, cum tantum sit illis vita nutriri, omni sensu vacant. Tantumdem mentis perditur, quantum cibis afficimur. Quid indignius, quam iactura vitæ Angelicæ & mentis ? Si præcupide edas, timor sit tibi ne degeneres, non tam in pecus, sed in arborem & truncum. Adam gulâ victus, statim instar arborum foliis vestitus est, quasi vellet fieri arbor; in quam intromisit se, fugiens Deum. Gula & nutritio non est vita propria irrationalium solùm, sed insensibilium plantarum, quibus peculiaris vita est nutritio. Ideò plenus venter obturat sensus, inanit mentem, ad insensibilitatem traducens, impediendo usum rationis, quæ post prandium nimium torpet; & contrahendo statim somnum, in quo nihil omnino distat homo ab ulmo & platano: nisi quòd statu suo hæc ferat fructum umbræ; vita verò comedentium est vita dormientium, & vita dormientium, vita cucurbitarum iacentium. Inde qui minus abstinet, minus rationi obediens, quippe insensibilior est: sola vita arborum incapax imperij est. Nutritio ipsa non est in potestate animalis. Cum increpamus cupiditates, & feras nonnullas, mansuefiunt, & cedunt magistris: at plantæ quæ tantum curant ali, neminem audiunt, nec rationi parent.

rent. Est fex vitarum hæc vita, & remotissima ab animâ rationis particeps; quantò magis ab spiritu Dei compote? Canis audiet dominum suum; sed non audiet quercus nec ficus agricolam, neque satur benè audiet Deum. Adamo, vt contineret eum Deus in obedientiâ suâ, promulgavit primogenitam ieiunij legem, & vnigenitam illius felicissimi status; vt magis commendaret nobis amabilem abstinentiam, quasi quæ sufficiens esset innocentiam custodire, & reliquas dotes & virtutes; & quæ aptum redderet hominem ad audiendum Deum, ei que adhærendum. Non alij nutrici confidit Dominus filium suum Adamum dilectum, & Beniaminum creaturarum, nisi ieiunio; in cuius manus fidelissimas commisit illum, vt nutritius hominis esset, & pædagogus obedientiæ. At fracto ieiunio, statim Adam fugit vocem Dei, tam procul ab adhæensione diuinâ, vt non solum ad Deum non vellet excedere, & quærere, sed Deum quærentem se fugeret. Ineptus fit, qui abstinere non curat: diuinæ familiaritati resistet, & inspirationibus sanctis, abiunctus ab vberibus diuinis.

Quid Deo & ventri? quomodo Deus charum habebit eum, cuius Deus venter est charus? Quomodo, ô diuina Veritas, in eo habitabis, qui amentissimus idololatra est?

Stul-

Stultissimum fuit olim, quòd genu inclina-
rent iis quæ ipsi homines faciebant: quàm
etiam stultum est, quòd tu intemperans ho-
mo inclines cor tuum his, quos destruis, sa-
poribus & cibis, & qui te destruent? Quo-
modo cum Deo epulaberis, quomodo vi-
tam cælestem ages, & volabis cum Deo su-
per pennas ventorum ad vitam immortalem,
si gaudes earum rerum vitâ quæ hærent ter-
ræ, & fixæ sunt radicibus suis solo, & sunt se-
misepultæ? Mortalissima est vita nutrien-
tium se: vita enim plantarum est, quæ par-
tim humatæ sunt. Nutritores ventris augent
mortalitatem suam, impinguando quod in
se mortale est, facti mortaliore impediendo
vitam æternam, contaminando mentem, &
contrahendo animam, vt corporea solùm
fiat. Adam violato ieiunio statim mortalis est
factus: tu mortaliore quotidie fis, dum mor-
tibus saginaris, & auidè nutriris mortuis ani-
malibus, & conditis, vt in te humentur: at
eò feliciore eris, quò immortalior; eò im-
mortalior, si minimo alimento indigere af-
suecias, & acerbo vesci. Tota nostra vita in
hoc mundo acerba est, amaritudinibus &
laboribus plena: quare dissonè reparatur &
sarcitur suauibus rebus? Comede solùm vt
viuas: talis sit cibus, qualis vita reliqua.
Non viuis vt comedas; sed viuis vt moria-

ris , & comedis ne citò moriaris. Celerius mors venit nimio cibo & delicato : cibus tantum fit medicina vitæ , non venenum & corruptio.

Satis fit tibi condimentum fames tua , & fel & acetum Christi ; qui propterea illud in cruce potavit , quoniam qui aduersus peccatum præliatur , non debet vti rebus iucundis : coniunctio quoque hyssopi cum spongiâ vim detergendi significat , vt purgationis animæ forma daretur. Abstinentiâ & acerbicare tergitur character diuinus , & purgatur sancta animi puritas , vt Deo copuletur , & capax diuinorum fiat : nam si ieiunium pellit dæmones pertinaciores ab alieno corpore ; quantò magis alliciet Deum facilem & benignum in corpus proprium ? Si tanta ieiunij est gratia , vt illo purifies alios , te ipsum magis sanctificabit. Quid diuinum spirat , qui spirat abstinentiam & famem : ipsum corpus quodammodò eleuatur vi spiritus expediti. Ferrum graue est , sed euadit leue spiritu magnetis : tu quoque si à Deo te suspendas , alleuabit corpus tuum vigore spiritus , intellectuale & quasi incorporeum reddens. rarefit quoque contextus nostri corporis per abstinentiam , vt animæ iam traluceant diuina ; ipsa quoque commodius gubernabit illud , iam proportionem sibi conuenienti deuastatum & sine cortice pingui

pingui magis politum ; nec enim magnum pondus idoneè se finit tractari.

Denique abstinencia tantum bonum est, ut nulli rei non sit optima. Aliæ virtutes animam honestant ; abstinencia & corpori & animæ salutaris est. Sancti, & Philosophi abstinentiores diu vixerunt. Homines cum immortales futuri eramus, solum oleribus & fructibus terræ in illo felicissimo innocentiae statu contenti fuissetmus : nunc quoque temperantia restituit homini aureum sæculum. Iuuat inedia salutem corporis ; ipsa est medicina naturalis, ipsa medicina vniuersalis omnibus morbis idonea. Peritissimi Medici primum pharmacum cuius morbo inediam porrigi iubent : nam oppletio metropolis est morborum, & præcipuus mortis satelles. Omnes ferè iuuenum immaturas mortes ingluies patrat. At si omnibus affectionibus corporis medetur inedia, animæ quoque vniuersos affectus sanabit. Elatas ceruices famas frangit, auaros cogit ad impensas, otiosos & desides ad operas instigat, luxuriosos castificat, iracundos mansuefacit. Si ergo omnibus vitiis resistit frugalitas, cum est inuita ; si cum non est virtus, generat virtutes ; quid restat, cum virtus vera & sincera est, nisi quòd Deum animæ societ & in eâ stabiliat ? Cum ieiuno Eliâ & Moyse, Deus gauisus est confabulari.

Verùm perinde vt ieiunium auerruncat & fugat dæmones, ita saturitas Deum. Nisi hoc vitium ableges, & virtutem temperantiæ in animo stabilias, in reliquis potes desperare. Perinde erit, ac si canes molestos volens abigere pro lapide coniicias panem. Prior intestinus & ciuilis hostis superari debet, quàm possint externi.

CAPVT XIII.

*Quòd vitæ ratio sit sumenda frequenti
discussione sui.*

RArò respiciunt homines vitam suam; ideo frequenter pessima conspicitur: plerumque nihil consulunt de actibus suis, ad summum aliquando quid facturi sint, sed rarò quid fecerint; cùm vix sciant quomodo sit benefaciendum, nisi considerent quid sit malefactum. Ex præteritis damnis futura prosperantur. Mercatores noctu computant lucrum diurnum; & si detrimentum inueniant, alio die aliisque rebus statuunt restaurare. Domini rationem vilissimarum rerum exigunt à seruis: quomodo anima humana, quæ cælum & terram superat, sine rationibus relinquitur? In dispendio minuti æris scrupulosi sunt, & damna æterni lucri non curant. Respublica sine Magistratu, vulgus scele-

sceleratorum erit: incultus ager, seges tribulorum. Plus peccatum Adami cor nostrum corrumpit, quàm terram. Si conscientiam non colas, per innumera vitia fructificabit.

Oportet, ô spiritus remisse, rationem tui exigere immisericorditer, vt misericordiam Dei consequaris. Multi periclitati sunt ob peccata occulta. Tenebris inuolutus est mundus: vix te nosces cùm te disquiras; quid erit si nec te aspicias? At si te ignoras, quid curas scire alia, imò & habere alia? nam etsi mundum possideas, & calleas vniuersas scientias, fatuus & pauper eris, & vilissimus; quia te non possidebis, qui præstas rebus omnibus, & per quem possidebis omnia: & te non possidens, nil possidebis, nec scies nisi abuti omnibus, & errare. Solus sapiens, diues: pretiosus est qui se tenet, vilem agnoscens, & inuenit & contrectat vilitatem suam. Equum, quo quis vtitur, vult nosse; armenta & pecora vult numerata habere; & se solum ignorare, & sine numero peccare. Cur tam hostis sui est homo vt nec respicere se velit? At si te odisse vis cum fructu; quæso, te oderis, horrendo te, non obliuiscendo. Ex respectione tui te horrebis, ex horrore te corriges, ex correctione gratus Deo eris.

Tametsi nolimus discutere nos, nihil inultum Deus permittet. At si nosmetipsos di-

iudicaremus, non utique iudicaremur: dum iudicamur autem, à Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. O Veritas misericors, quæ nos reos in te nostrimet delegas iudices, quid clementius? O magna misericordia, quòd humano nostro iudicio contenta sit iustitia diuina. Si quis accusatus ob facinus patratum, expectaret iudicem à Principe designandum, qui causam nosset; quàm cupidus & sollicitus esset, ut aliquis propinquus sibi, aut patriâ, aut familiaritate, iudex deputaretur? quantoperè gauderet si consanguineus aliquis esset aut amicissimus? Vide sortem tuam, & benignitatem diuinam, qui te ipsum iudicem tuimet vult esse. Si duo tribunalia alicui reo proponerentur, vnum seuerissimi hominis & extranei, & in quo inclementissimarum legum praxis esset, alterum mitioris & cognati sui, & in quo leges vigerent minùs pœnales; si iudicari & damnari vellet in illo rigidissimo, quid ab amentia aut desperatione talis electio distaret? O quanta desperatio & amentia hominis, qui in tribunali, non dicam vbi cognatus & amicus, sed ipsemet homo reus est Iudex, nolit se conuenire; sed in iustissimo & acerbissimo velit condemnari, vbi Deus seuerus actor, & offensus erit iudex! Si criminis tui alteruter arbiter ad optionem tuam designaretur, aut

complex

complex tecum in eâdem culpâ , aut accusator tuus & pars offensa , an eligeres huius iudicium ? non complex tuus , sed tu ipse , aut Deus offensus iudex tuus potest esse , & necesse est vt fit punitor. Impossibile est vitare condemnationem & iudicium aliquod : aut te diiudica , aut Dominus te ad pœnam iudicabit seuerissimè. Ne igitur contemnas iudicium tuum : nam sic fugies diuinum , ne ibi damneris.

Nullius rei temporalis maior ratio tibi fit , quàm vt à te rationem exigas ; nec est aliud magis rationabile. Si alios reformare volumus ; cur nos volumus relinquere deformes & iniquos ? Saltem bis in die voca te in ius , & rigidissimè te iudica , velut si in tremendo die vltimi iudicij esses. Si tunc , cùm omnes homines trepidi , expautes & horrentes ante tribunal Christi , essent iudicandi , solùm tecum tam misericorditer iudex se haberet , vt te separaret à turbâ totius generis , & nollet te iudicare & damnare ; sed contentus esset , vt te discuteret hoc pacto , vt si tu ipse remet iudicares & punires seriò , staret tuo iudicio ; sed si negligenter , iterùm restituendus esses ad massam ceterorum , vt ad supplicium rigidissimè iudicareris ; quibus gratiis æstima- res hunc fauorem Christi ? quantâ sollicitudine inspiceret & scrutareris te , nec vllò mo-

do tibi benignus esses? Tantumdem tibi modò est concessum : age in examinibus quotidianis & confessione causam Dei , gloriam eius seriò quærens , & confusionem tui procurans. Considera inde Christum terribiliter iudicantem reliquos homines , intimantem extremam damnationis sententiam , & aliunde crucifixum pro te, & te solum qui discutias te ipsum ante pedes Christi in monte Caluariæ, cum matre IESV, Ioanne & Magdalenâ lacrymantibus , clamante & lacrymante quoque ipso dilecto IESV , Pater ignosce illi , quia nescit quid fecerit. Ita quoque cogitatione ad Confessorem accede , cum spe veniæ , si tibi non parcas ; considerans Iesum , cùm nihil tuo supplicio , & peccatis attentus erat, nisi sollicitus de eorum veniâ , de tuorum peccatorum numero & magnitudine curam deponens , solum indulgere optans, quia commisit tuæ fidei examen & discussionem eorum & vindictam. Esto fidelis Christo , & nihil inultum tibi transeas ; sic Christus fidelissimus tibi in omnibus tibi parcat.

Statue primùm coram te sortem , cuius rationem reddere teneris ; omnia scilicet beneficia diuina : deinde discute abusum eorum, & ingratitude : demum humiliare, dole , lacrymare exiguos etiam defectus ; &
viriliter

viriliter cum gratiâ Dei propone non relabi in æternum. Firma hoc pactum tuum, ut humani contractus firmari solent, primò coram testibus; renoua propositum coram Angelis, & Sanctis; deinde præstitâ cautione vel vadimonio, beatam Virginem, & Sanctos deuotos voca & designa fideiussores, item adiiciendo pœnam. Statuas tibi, si relabaris, spontaneum aliquod quod tibi molestum sit; contende semper in melius: nam si gaudium est Angelis super vno peccatore pœnitentiam agente; cur non erit lætitia super iusto in melius quotidie contendente? Ne intepescas in hac discussione tui, quæ clavis est totius feruoris. Tepiditas multorum Religiosorum ex huius exercitij tepore venit: hinc plures parum feruidi, hinc viri diu pij, miserè postea defecerunt, quia superficiali quodam dolore & examine contenti manebant; & quod hac horâ plangebant, sequenti optabant.

Quotidie bis renouas & iuuas vires corporis refectione corporali: non decet minùs renouare vires animæ & proposita tua, discutiendo te; imò non bis, sed passim ad singula opera considera, an benè vel secus feceris. Deus qui non potest errare, singula opera sua statim ac fecerat, considerabat & examinabat. Fecit lucem, statim examinans vidit quòd esset bona. Fecit luminaria, statim

scrutatus est, & vidit quòd essent bona. Quotidie operum singulorum examina fecit, deinde vniuersale omnium, cuncta perpendens, & vidit, quòd essent valde bona. Sic tu singula tua opera examina, deinde omnia simul. Si non fecisti benè, in discussione tuæ conscientiae emendabis, vt deinceps facias meliùs. Moyſes in sinu ſui pectoris manum mundauit, quam inuenit leproſam. Hæc diſcuſſio ſeria officina eſt virtutum: ibi timor Dei, ibi humilitas, ibi cognitio ſui, ibi compunctio, ibi perſeuerantia, ibi feruor, ibi prudentia cuditur. Inſidiare præcipuè alicui vitio, cui moleſtus & importunus ſis, donec penitus extirpes: hac arte paulatim omnia euellere cura.

C A P V T X I V.

Quomodo erga alios debeamus affici.

HÆc ſit interdiu occupatio tua, in omnibus operibus tuis etiam bonis te accuſare, & in operibus alienis etiam malis excuſare alios. Non eſt conſcientia vt vultus; alienas facies videmus, non noſtram; ſed conſcientiam noſtram videmus, non alienas: quare ſolùm nos diiudicare & damnare debemus, & poſſumus. Si cùm tuam conſcientiam tu ſolus cernere valeas, nihilominus
non

non potes discernere plura opera tua, an benè vel malè facta sint, an consensum præstisti, vel secùs; cur audes iudicare alios, quorum corda abscondita sunt, nisi soli Deo? Si tuam mentem non vides, quomodo iudicas alienam? Si tua non potes discernere, quomodo audes decernere de aliis? Si tibi non attendis, quare appendis reliquos? Sed plerumque qui in foro otiosi sunt, murmurant, & detrahunt aliis; sic qui suæ animæ non habet curam, iudicat alios. Experimentiâ iam oportebat didicisse, quàm sæpè fallantur iudicia nostra. In rebus corporalibus, & iis quæ tantùm habent extrinsecam speciem & colorem, sæpissimè decipiuntur sensus; quantò faciliùs frustrabuntur in iudicandis humanis cordibus, quæ non percipiunt, quæ à libero gubernantur arbitrio, & in quibus tot miracula passim operatur secretò gratia Dei? Quamvis conspicua videantur argumenta sinistrae suspicionis, non oportet iudicare sinistrè, quia potes falli. Socij sancti Bonifacij non irrationabiliter, sed sufficientibus indi-
ciis ex vitâ præteritâ, suspicati sunt fuisse occupatum cum meretrice, dum quærebant illum; at ipse interim æstuans amore Dei, patiebatur atrocissima tormenta pro Christi nomine. Tam fallax fuit iudicium verisimile; quantum decipieris improbabilibus tuis suspi-

suspicionibus ? Is qui potestatem habet super alios , & tenetur iudicare , non debet damnare nisi constet culpa euidenter ; & in dubiis reus absoluitur : cur tu solâ opinione tuâ incertâ audebis damnare eum qui melior te est, & à quo iudicandus es?

Si diligeres alios , vt Christus iubet , non iudicares illos : charitas operit multitudinem peccatorum. Ideò non te iudicas , quia amor proprius te inclinat, vt excuses tua: quare si amor tibi esset fratrum, non iudicares, sed excusares illos. Christus iudicaturus hominem, factus est ipse homo, & induit humanitatem: tu quoque si iudicare aut reprehendere alium vis, indue illum, & ita cum illo facias, vt velles tecum fieri. Hoc sit primum charitatis opus , vt non offendaris in fratre tuo : alterum est , vt non offendas illum ; tertium , vt iuues in omnibus : tamen quia non diligis, sæpè deficiis in primo officio, & iniuste offenderis adhuc innocentibus , & fastidis plerumque eos qui grati sunt Deo. Vbi est charitas Dei , vbi est amor IESV , si possunt tibi displicere ij , qui placent IESV , & amici Dei sunt , & placent plusquam tu peccator. Si amares Deum, & eius immensam bonitatem, omnes propter bonitatem amares ; amares bonos , quia boni sunt ; amares malos , quia boni esse possunt. Non tantùm in pretio est
admi-

admirandum aliquod artificium, sed & materia ex quo fieri potest. Ex malis fiunt boni, oportet non fastidire illos: hoc est amare omnes propter bonitatem, hoc est amare omnes in Deo, cum amamus propter illud quod non potest amari sine Deo, ut bonitas, iustitia, virtus.

Si bonitatem Dei amares, omnes amares in Deo, & velles ut omnes Deum amarent, & ad hoc iuuares & sollicitareris. Diuersus est zelus amoris humani & diuini: bonitas humana finita & exigua est, & non sufficit omnibus; nec potest satisfacere multis, quin singulis minus respondeat; ideo zelus hominum est, ne alij ament, quod quisque diligit: at quia bonitas Dei est infinita, & plus quam sufficiens omnibus, & amor noster limitatus ut tantæ bonitati nequeat satisfacere; idcirco zelus diuinus est, ut ceteri etiam ament illam, & approbent nostrum amorem, & coadiutores sint, ut soluant, & magis satisficiant bonitati, quam æquare non possumus villo amore. Impudenter amas Deum, nisi velis ut illum ament omnes: nam debes amare plus quam te: te autem, cum pessimus sis, vis ut omnes ament; cur optimo Deo minus desideras?

O infinita Dei bonitas, qui me pessimum & vltimum peccatorem tantoperè amasti, ut
non

non contentus quòd me amares, etiam volueris, vt me amarent omnes, & hoc præceperis; cur non desiderabo ego, vt omnes te ament, & illud vbique curabo? imò obligasti omnes tuo præcepto & sanguine, vt non minori modo me diligerent, quàm quemadmodum tu dilexisti me, & quisque diligit se ipsum. Da mihi, vt etiam hæc exempla amandi seruem, vt ego amem omnes. Tu dixisti: Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. & iterùm: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Tu Domine amasti me, antequam te diligerem: tu Domine amasti me, non propter vtilitatem tuam, sed meam: tu amasti me summo amore, nam maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis: tu amasti me amore perseueranti: tu es ille, qui cùm dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Hæ sunt leges, quibus me amasti; & debent esse regula, quibus amem alios. O anima, disce amorem ab amore Christi, & dilige velut vitam tuam quos dilexit Christus plusquam vitam suam; & in illis vult à te diligi, & coli.

Si Christus æger in lecto (non reputabit indecentiam cogitari languentem pro bono nostro, ille qui verè languores nostros tulit pro salute nostrâ) aut famelicus esset, &
alius

alius pauper esset in alio lecto egrotans etiam, & laborans fame, & consuleres ipsum Christum, vtri prius subueniri vellet an sibi, an pauperi; credo pie responsurum, quod pauperi: nam & ipse Christus auferret cibum ab ore suo, ut pauperem aleret. Christo igitur in paupere serui & cole: si operam tuam non potes, saltem oratione, & compassione; non tantum in necessitatibus corporalibus, sed multo magis in spiritualibus. Eleemosynam factam corpori, quod studet affligere Deus, tantoperè æstimat, ut pro illâ promittat cælum, nec aliam causam absoluendi in tremendo die iudicii assignet; quantò maioris faciet eleemosynam factam animæ, pro quâ mortuus est? O charitas Dei infinita, ô amantissime IESV, qui posuisti animam tuam pro peccatoribus, concede mihi, ut diligam animas eorum, quemadmodum tu dilexisti. Exemplum amoris tui sumam, ut amem quos tu amasti, non exemplum amoris mei; nec diligam proximum, sicut me ipsum amaui, nam malè diligam. Me nesciui diligere; quomodo diligam alios? Quomodo me potui diligere, qui dilexi voluntatem meam, qui dilexi iniquitatem? Sed diligam proximum, sicut me debeo diligere, desiderando illi voluntatem tuam, & maiorem gratiam; ut omnes ardentissimè seruiant tibi, & adorent in spiritu & veritate.

IOANNIS EVSEBII NIEREMBERGII
EX SOCIETATE IESV
D E
ADORATIONE
IN SPIRITV
E T
VERITATE
LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

Quàm ingrati simus Deo.

QVAM infeliciter nostrum cor sollicitant beneficia tua, ô Felicitas Beatorum, vt commoueat nos ad beneuolentiam paruula beneficentia etiam pessimorum hominum, imò ferarum, & non stupeamus & deficiamus amantes immensam beneficentiam naturæ tuæ beneficæ! Quomodo hoc fit; quòd si homo fecisset, putaremus ingens beneficiũ, & eo ipso quòd Deus fecerit incomparabiliter plus multo, nõ æstimamus bene-

benefecisse, nec gratos esse curamus? An naturam suam perdit aqua quòd in mari sit, non in exiguo poculo? an amittet naturam beneficij, quòd Deus sit auctor, cuius natura est benefacere? Potius credendum est, aquam esse quod hauritur è pelago. Calórne, propterea quòd sit in igne, putandus est non calefacere; sed solùm ille quòd sit in alienâ & violentâ materiâ? efficacior est ardor ignis, & magis fouet quàm calor ligni: sic munera Dei beneficentiora sunt, quàm hominum, quia Dei sunt. Bonitatis natura est benefacere, sicut ignis calefacere. In hominibus languidior est beneficentia, quia ab eorum naturâ aliena, sicut & eorum propria solùm est indigentia. Purior est aqua in fonte, quàm in riuis: puriora sunt beneficia Dei, quàm hominum, qui plerumque corrumpunt naturam beneficij. Cur igitur munera amittent priuilegium & reuerentiam suam, quòd fiant à Deo; quæ si facta essent ab vili quolibet homine multò minora, nisi grati essemus, non auderemus securâ fronte esse coram hominibus, sed erubesceremus confusi, vt adhuc nostrimet nos puderet, nobisq̃ue videremur esse sine honore infames; & tamen quia sunt facta à Deo, impunè sumus ingrati, atque coram Deo & Angelis audemus sine pudore comparere. Cur dona, quia à Deo veniant,

Z

infe-

infeliciora sint & deterioris conditionis, cùm ea solùm seruent omnes conditiones benefaciendi, & felicissimè nobis subueniant? Estne ista beneficij infelicitas, factum fuisse à felicitate summâ?

Cur non amamus te Domine, qui creasti penitus nos; & grato animo sumus erga latrones, quia non penitus spoliarunt nos, & erga canes adhuc, quia custodiunt nostra? eum, qui in necessitate aliquâ subuenit, amamus; & non liquefimus præ amore tui, qui dedisti essentiam & vitam creando nos, cùm nihil fuimus. Quæ maior necessitas & penuria, quàm cùm nihil habebamus, imò nihil eramus? Si Deus tunc subuenit nobis, donando vitam & esse; cur non meminimus tantæ eleëmofynæ, cùm gratificemur ei, qui exiguum subsidium vitæ præstitit? Anne maior misericordia censebitur opitulari quo viuamus, quàm dare ipsum viuere? Eò maiora censeantur beneficia, quò opportuniùs conferuntur pro indigentia maiori, & quæ vltro dantur sine postulationis aut desiderij pretio. Quæ maior indigentia, quàm nihili, quæ summa egestas est? Summum igitur beneficium Deus fecit, summo amore dignum, qui occurrit tantæ egentiæ: summum beneficium est quod tam vltro concessit, cùm ex nobis nihilum præcessit. Quantò quis magis eget,

eget, etiam si parum donetur, pluris æstimatur, quàm cum plus donatur minùs indigenti: tu Domine, cum summè egebamus in nihilo, non parum dedisti, sed totum ipsum quod sumus.

Ad calculos veniant omnia hominum beneficia; & quia longum esset recensere singula, consideremus illud, quod omnium gentium iudicio maximum celebratur, & ultra omnem gratiam esse, atque conferamus cum minimo beneficio diuino creationis. Clamat & docet natura, nullam gratiam parem reddi posse parentibus: at hi quid dederunt? foetidum corpus, obnoxium peccato, morbis, & omnibus miseriis vitæ huius, ut iam quodammodò meliùs se gerant parentes erga vermes foetidos, quàm erga filios: nam illos creant non contaminatos culpâ, nec obnoxios iræ diuinæ; filios verò gignunt maledictos, iam peccatores, dignos morte & carcere. Quomodo, Domine, immemores tui sumus, & erga te impudentes, cum totum nostrum esse dedisti, corpus in principio idoneum, purum, & innumeris dotibus decorum, animam excellentissimæ naturæ, puram, spiritualem? Parentum beneficium non magni illis stetit; nam de superfluis sibi tantùm impertierunt nobis non totum corpus, sed particulam spurcissimi stercoreis, & faniem:

faniem : tu Domine totos nos dedisti, totum corpus, totam animam puram : quod beneficium non minori tibi stetit quàm omnipotentia tua viribus. Illud adhuc quod à parentibus habemus, id nobis non dederunt, sed tu per illos : illi solùm de se dederunt obligationem culpæ & auspiciū miseriarum. Quod parentes dederunt, non fuit propter purum amorem nostri, sed propter turpem voluptatem suam : tu Domine raptus amore nostri, nos creasti. Parentes fortasse inuiti nos produxerunt, qui sæpè nolunt generare : non fuit officium amoris ipsorum, vt nos gignerent, & non alios, quia nec in potestate nec in electione eorum fuit : tuus Domine amor me creauit, & non alios ; electio tua fuit : tu Domine conspiciens innumeros homines quos creare posses, & tibi meliùs seruirent, me miserum nullis meis meritis elegisti ; nec impediuit amorem tuum, præuidisse me peccaturum aduersus te plusquam omnes, & futurum omnium peccatorum scelestissimum & maximum, & magis ingratum, quàm Lucifer primogenitus peccati, & Iudas venditor Filij tui, & Antichristus eius aduersarius.

En Domine, in vno beneficio tuo non tantùm me totum debeo semel, sed multipliciter me debeo : quomodo alia soluam ? Me
totum

totum debeo tibi , quia me dedisti totum :
 me totum debeo , quia in me impendisti
 tuam omnipotentiam : me totum debeo,
 quia non dedisti inuitè : me totum debeo,
 quia dedisti vltro : me totum debeo, quia de-
 disti amando : me totum debeo , quia de-
 disti eligendo me inter infinitos : me totum
 debeo , quia dedisti præuidendo me ingratif-
 simum super omnes peccatores. O Domine,
 cui toties totum me debeo ob vnicum bene-
 ficium , præsta vt saltem partem meam tibi
 semel reddam ob infinita beneficia : præsta,
 vt cor meum tibi offeram : cumque non se-
 mel hoc beneficium vnicum & multiplex fe-
 ceris , sed continues semper , & augeas quoti-
 die conseruando , totum me quotidie infini-
 ties debeo : infinities cor meum accipe , non
 propter bonum quod in me efficit benefi-
 cium tuum , sed propter bonum quod in te
 efficit vt facias beneficium mihi , & colligo ex
 beneficio tuo. Si igitur tantum est minimum
 hoc beneficium tuum, vt toties propter illud
 me debeam ; quid propter redemptionem,
 quæ tantò excedit creationem, quantò Deus
 excedit hominem ? In creatione me dedisti
 mihi , in redemptione te dedisti , & me resti-
 tuisti.

CAPVT II.

Quòd sint sine numero beneficia Dei.

Benedic adhuc anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, siue in inimicos tuos, siue in amicos; siue in Angelos, siue in pecora campi; siue in Beatos remunerando, siue in dæmones puniendo; omnes retributiones Domini, propria tua beneficia sunt. O Deus, quàm immerfus sum beneficiâ tuâ! Quidquid agis, beneficium est, & illud meum beneficium est. Quod agit lumen, lumen est; & lumen quod vnius causâ accenditur, non solum illum, sed omnes illuminat astantes: sic tu, ô lumen Veritatis, ô natura bonitatis; & ideò benefica, nihil potes agere, quod non sit beneficium; & beneficium quod vni confers, non solum illi, sed omnibus conferre est necesse. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est descendens à Patre luminum; quia velut lumina, tua dona diffundis; quia sine diminutione tui communicaris omnibus, & pro omnibus. Lumen integrum distribuit cunctis lucem: sine facis iacturâ accendi potest alia. Quidquid iaculatur sol, lux est; omnes per illam videre possunt, nisi claudant oculos. Quidquid efficit

efficit Deus, beneficium est, per illud omnes sibi prodesse & iuuare possunt, nisi sint insipientes & maligni. Semper munera tua, Domine, comitatur ardens amor tuus, sicut lucem calor: hoc est immensum pretium tuorum donorum, quod sint obsides & pignora amoris tui: licet lateat visum, patet tamen in effectu benefico. Nam lucem etiam, quam spargit sol, quamuis solum videamus, & non calorem; semper tamen calor cum luce est.

O Pater luminum, quantas tibi gratias agere debeo pro vniuersis vniuersorum beneficiis, testibus amoris tui, quem præcipuè exosculor & adoro in operibus tuis! Quis non stupeat ingenium tuæ bonitatis, ut omnium sit vnum beneficium, & vnius sint omnia beneficia; ut priuata sint communia, & communia priuata? Omnia naturæ opera, omnia mirabilia gratiæ, omnes præsciti, omnes beati, beneficia mea sunt. Omnes prosperitates, omnes calamitates hominum, munera tua sunt, quibus me donas & amas. O homo ingratus, nonne diligeres Deum toto impetu cordis, si te reum inferni, mortuum in peccato graui, non damnaret; sed alium hominem meliorem te crearet, & loco tui sufficeret, ut poenas inferorum pateretur pro te? Plus fecit Deus: taceo quod ipse in se culpas

nostras suscepit, moriens pro nobis; illud nunc stupeo, licet minus sit sine comparatione, quod plures voluerit damnare & non misereri, ut te saluaret: nam si pauciores damnari videres, minus timeres, & fortasse damnareris: si vnus aut alter solum damnaretur, nihil ferè tu timeres; & quod certius de te potes præsumere, tu damnareris: si nullus damnaretur, nihil timeres; & potes putare quod tu solus damnareris, aut, quod peius esset, multò plus peccares, & nihil Deum verereri. Igitur cruciatus & infernus tot hominum, beneficiū meum est. O lumen cordis, quantus lucet amor electorum tuorum? Animalia fecisti propter homines, & homines damnas propter alios homines, quos ad salutem elegisti. Angeli seruiunt hominibus, imò tu ipse factus homo: quid mirum, si velis etiam ut homo seruiat homini? Si ad commoditatem vitæ temporalis permittis, ut homo seruiat homini, mancipium hero: ad consecutionem vitæ æternæ, & augmentum gloriæ, præsцитum oportet seruire electo. Ecce spiritus ingratus, si tantum malum poenæ in aliis, bonum tuum est; bona quoque aliena, beneficia tua etiam erunt.

Tali arte architectatur Deus opera sua, ut singula sint vniuersorum bona; & ipsa poena damnatorum tam bona cunctis est, ut ipsis
damnatis

damnatis bona sit : nam cum illâ non habent malitiam suam meram , sed sentiunt iustitiam diuinam , quæ optima est. Tam beneficus Deus est , vt ipsa damna vertat in beneficia ; & quod plus est , ex ipsis malis culpæ , quæ sola mala est , extorqueat bona , & interdum maiora bona. Tam potenter , ô Domine , mihi facis beneficia , vt ex peccatis , vbi non potes , nec facis , (nam non potes facere illa , nec iuuare vt fiant) maiora beneficia inde facis & potes. Ex peccatis calles bona immensa elicere , & virtutes. Lumen in corpus obscurum & densum impingens , in quod nequit agere , ibi reflexione augetur duplicatum , non deperditur lumen ; nec vñquam deperditur , & vacat beneficentia tua. Ex peccato , vbi nihil est benefactum , maius meum beneficium effecisti , incarnationem Filij tui decernens. Tam ex peccatis meis quàm ex alienis scis Domine peritè benefacere mihi : quando audio scelus ab aliquo patratum , doleo fratris malum ; sed inde tibi gratias ago , quia spero maiorem misericordiam tuam , aut illi , aut mihi. Gratias tibi ago , quia inde præparabis magnum beneficium mihi , nisi ego fiam cæcus nolens lumen videre.

Benedic iterùm anima mea Patri luminum , & noli obliuisci omnes retributiones eius : nam omnes sunt illius munera ; etiam

illa beneficia , quæ ab hominibus tibi videntur venire , & accipis ab illis : nam si mala & dura , quæ tibi infligunt homines , debes putare venire à Deo ; cur bona non putabis ab illo venire , cuius natura bonitatis est , & ad benefaciendum prona ? Omne lumen cæli , licet iaculetur illud stella paruula , & luna cum noctu illuminat , quamuis sol non videatur , lumen solis est : sic quodlibet bonum , & beneficium etiam factum ab homine , bonum illud à Deo est , & beneficiū illud fulgur bonitatis eius. Hoc vnicum est solatium humanæ vitæ inter tot misérias , quòd nihil possit fieri nisi à Deo ; & quidquid facit Deus aut permittit , non potest non esse beneficium iuxta naturam bonitatis : & quodcumque beneficium fit , id à Deo fit ; & quidquid à Deo fit , illud est beneficium meum factum mihi. Dolores corporis , & miseriæ vitæ , cum patior ego aut alius , fames communis , morbi , pestes , omnia sunt mea beneficia , ô Domine , qui propter bonum meum affligis alios. O Deus , quantum tibi debeo , qui ut ego pauperculus acciperem sanctam aliquam inspirationem , non dubitas ipsos Reges & mundi Monarchas occidere ; nec attendis tot Regnorum lacrymas & calamitates , ut ego inde aliquid addiscam. Pluris æstimas quòd sanctum quid rusticus contritus cogitet,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 363
tet, & sapiat, quàm vitam & capita Regum
aliquorum coronata, ac populos interdum
integros. Da Domine, vt pro omnibus tibi
gratus sim, & amem pro me, & pro aliis, in
omnibus operibus tuis, vt tu in omnibus be-
neficiis tuis me amas.

CAPVT III.

Dei amor patet infinitus in redemptione.

O Amor infinite, quomodo exhauriris in
benemerendo de me, cùm nec tibi, ô
Deus omnipotens, restet potentia quâ maio-
ra opera pro me posses facere, nec sapientia
sit reliqua quâ posses excogitare, nec volun-
tas possibilis quâ posses optare! Nullum
enim præstantius remedium nostri generis
excogitari aut esse potuit, quàm incarnatio
Filij Dei, quod fuit infinita misericordia. O
immensa beneficentia & amoris excessus, cui
cessit omnipotentia diuina! vicisti Dei artes,
& vota illa sacrosancta & infinita quasi limi-
tasti; quomodo non vincis infirmitatem
meam, suspendis cogitationes meas, & limi-
tas desideria mea, vt nihil coner, cogitem,
velim, nisi te? Filij, quos enutristi Domine
per creationem, te spreuimus: quomodo,
quos insuper honorasti, & exaltasti vsque ad
confortium tuæ Maiestatis, te spernere pos-
sumus,

sumus, & non amare; qui nos amando, spre-
uisti te vsque ad consortium vilitatis nostræ?
O Domine, quantum solatium habeo in hoc
redemptionis beneficio, cùm te video affli-
ctum & nostræ miseræ socium, & amato-
rem! nōne alio modo redimere non posses,
quamuis minore iustitiæ rigore? nōne po-
teras creare excellentissimum Angelum, ex-
cellenti gratiâ præditum, qui pateretur sal-
tem inferni dolores? nōne poteras ipse, ser-
uato stricto iustitiæ tuæ iure, sine tot cruciati-
bus? At vt totum nostrum occupares amo-
rem, id fecisti. Fortasse, si noster Redemptor
non fuisset, qui Creator noster; sed alius Re-
demptor, alius Creator esset; plus amaremus
Redemptorem nostrum quàm Creatorem:
propterea tu qui noster Creator es, voluisti
Redemptor noster esse & Saluator, & totum
nostrum amorem in tuo corpore pati; atque
vt euidenter pateret tuus amor, non suffi-
cientiam redemptionis & æqualitatem at-
tendisti, sed refusè & exundanter, vt in eo vi-
deremus amorem, qui modum nescit.

Qui omnia fecisti in numero, pondere, &
mensurâ; cur tu auctor naturæ, in quâ nihil
superfluum & superabundans fecisti, in re-
demptione quasi turbasti omnia? Extra te &
morem tuum abstractus, nullum numerum
obseruasti cruciatuum, nullum pondus pre-
tiosi

tiosi Sanguinis tui attendisti, nullam mensuram satisfactionis necessariæ, sed superfluentes Cruore tuo superabundanter redemisti, sine mensurâ omnia faciens. Certè quia arbitri tanti operis immensus erat amor, & in hoc opere voluisti velut visibilem amorem tuum facere, cum nos increduli non crederemus ex aliis operibus & beneficiis. Sed iam quoniam hoc voluisti, non es alius atque antea eras: ordinem seruas in omnibus operibus tuis; mensuram quoque hîc seruasti, sed in eo quòd fecisti omnia sine mensurâ, quia amor tuus sine mensurâ est, nec aliter adæquatio esset. ~~Sic~~ video hîc infinitatem tuam, cum sine modo & proportionem te hîc geras. Hoc beneficium euincit meum amorem, quia conuincit te amantem esse: ex ceteris beneficiis coniicio te amare, in hoc video. Cetera beneficia non obstant, quin aliquis putet sine minimo adhuc amore facta; de hoc nemo potest suspicari, nisi cum amore immenso effectum. Cetera etiam si fierent non amando, indemnis Maiestas esset tua, & saluum decus diuinum: istud non censetur consentaneum, seruata auctoritate diuinitatis factum sine amore fuisse. Cetera facta absque dilectione, digna etiam essent laude & reuerentiâ: at istud, si non fuisset amoris causa, indecorum videretur, non dicam
Deo,

Deo, sed homini, dignum vituperio & contemptu. At quia impossibile est, te facere indignum aliquid, evidentissimè me cognosco amari. Regium esset, etiam eos qui non amarentur alere, seruare, locupletare, & quiduis benefacere; dignum esset id Maiestate supremâ: at si Rex summus se ad vilia deiiceret, cum lixis, coquis, & seruis stabulariis conuersaretur, conuesceretur eodem habitu indutus; quis non contemneret, & insanire putaret? solùm illum excusaret vulnus amoris, si corde perculsus ad tempus id fecisset, ut artificio illo amatæ personæ amorem conciliaret, aut aliquid isto stratagemate in obsequium dilectionis tentasset. Hoc priuilegium amor habet, quod ipsi Philosophi fatentur, ut infamiam numquam contrahat, & omnem notam aboleat eorum, quæ si facta sine amore essent, turpia & indecentia putarentur; amor tamen vertit in merita, & infamiam transformat in gloriam. Nihil Domine indecorum tuæ Diuinitati facere potes: quare omnia fecisti me amando, cum exinanitus auctoritate tuâ ad vilissimæ creaturæ consortium te demisisti.

Hoc evidentissimum pignus amoris diuini serua anima in corde tuo, humilitatem diuinam; quæ summa gloria est ex prærogatiuâ amoris. Amor excusat Maiestatem Dei; amor exaltat

exaltat humilitatem Dei. Amor hic extorquet amorem meum : ignis ignem accendit, amor amorem suscitatur : amor tuus, ô Domine, me accendat ad amandum te, ignem venisti mittere : sed numquid Domine non poteris absque aduentu tuo & incarnatione mittere ? quid opus erat, ut fieres homo, ut accenderes homines ? an quia ignis non efficit nisi in coniunctam materiam ? Ignis enim in suæ naturæ puritate, & sphaerâ circa cælum dicitur non urere, nec ullam materiam solidam accendere ; necesse est, ut in alienâ materiâ sit, & fiat visibilis : sic tu Domine in sinceritate purissimæ tuæ naturæ tametsi amor es, & ignis comburens, non ita accendebas homines, nisi factus homo ; ut ignis cæli non accendat lignum, nisi cum ignis factus est in ligno, aut aliâ crassiori materiâ quàm ætheris : alia ligna tunc accendat conspicua iam & visibilis flamma. Tuus amor visibilis, cum factus es homo, non potest non accendere, & urere homines.

Magnum beneficium creditur, quod præuenit preces, cum absque illarum pretio indulgeatur : maius si careat spe ; placidiùs enim insperata bona accidunt : maximum, si præoccupet vota : nihil enim gratius & magis ultro, quàm quod sine impendio desiderij datur ; iam quale erit quod præuertit opinionem?

nem? quale erit, de quo opinio diffideret? Tale hoc tuum beneficium, & inopinabile Sacramentum redemptionis; quam si quis postularet, antequàm manifestaretur hominibus hoc modo quo facta est, preces blasphemix crederentur, spes insana temeritas, votum sacrilega voluntas, opinio impietas. Donum inopinatum gratissimum est: quantum erit, quod est inopinabile? concessit beneficentia tua, quod opinio indigentis negaret.

Sed supra omnia me mouet in hoc beneficio frons & titulus amoris, qui est munerum valor & pretium: omnia dona testimonia & auctoramenta amoris sunt. Quid magis fide dignum quàm hoc? non ex quãtitate, sed ex argumento dilectionis capiunt quantitatem munera. Immensa hæc gratia, quæ vt sit beneficium & non dedecus, in fronte gestat amorem Dei immensum. O Domine, si tibi debeo me totum propter creationem; quantum debeo huic amoris tuo? Fateor debere plusquam me ipsum; quantò me maior tu es, qui pro me dedisti teipsum, & toties dedisti nascendo, viuendo, moriendo, resurgendo, & per sanctissimum tuum Corpus alendo. Fac, vt totum quod tuum fuit creatione, & restauras redemptione, faciam ego totum tuum amore. Pro minimo beneficio tuo, si
per

per totam æternitatem, ut referrem gratias, paterer vniuersos inferni cruciatus, nihil satisfacerem; quia ab amore tuo infinito procedit, omnem infinitatem creatæ retributionis excedenti infinitè: quid faciam pro tot & tantis, & præcipuè pro isto, in quo obiicis mihi luce clariùs amorem tuum infinitum?

CAPUT IV.

*Quàm meritò sit amandus Deus,
præcipuè propter se.*

DInumerabo iura quibus amorem meum iustissimè exigis, & iniustitias teporis & ingritudinis meæ. Te, amabilissime Domine, debeo ardentissimè amare, & quia bonus es, & quia amans es; & quia benefactor es, & quia benefactor meus es; & quia factor es, & quia tolerator mei patientissimus es.

Tam bonus & pulcher Deus in se est, ut licet non amasset nos, nec benefecisset, nec fecisset, amandus esset supra omnes amatores, benefactores, & conditores nostros: imò etiam si odisset nos, & malefecisset; expiaret enim, illa infinita bonitas & venustas omnem iniuriam, multò magis quàm expiat eius beneficentia. Nónne si Deus antea odisset te, & infensus in te peccasset, & nocuisset, ignosceres & amares, propter satisfactionem

quam fecit, tot beneficiis, ut nec Filio suo parceret, sed pro te traderet morti, orbitatem, quæ maximus dolorum est, hauriens? Facienti beneficiū dimittere iniuriam & ignoscere oportet; nam beneficij vis debet extinguere vindictam & iram: at cū tot Dei merita antecedant, plusquam veniam mereretur. Si ergo beneficentia Dei sufficeret, ut purgaret omnem iniuriam; multò magis causa beneficentiæ bonitas ipsa, quæ nobilior est & satis efficax, ut commendet omnia damna illata & iniurias à Deo. Plus est bonitas Dei quàm beneficentia, quia hæc ab illâ procedit, & à causâ potiùs degenerant effectus. Quidam dixit de malemerenti homine: Nihil boni à te accepi, sed plura à te mala; tamen non possum non te diligere. O Bonitas vera, potiùs de te quàm de simulacro tuo luteo dicam: Non possum non te diligere, etsi nihil boni à te accepissem, imò etsi multa mala sustinuissem: quid dicam modò, cū sine modo me ames, & sine numero benefeceris?

Amamus aliquando viros, quos numquam vidimus, nec audiuius, nec illi cognoscunt nos nec amant, sed ex solâ famâ probitatis diligimus; cum quibus esse & conuersari gauderemus, eorum conspectu lætaremur, & commemoratos reueremur: anne
Dei

Dei bonitas indigna est, quibus digna habetur humana? Tanta potuit probitas hominum esse, ut per se ametur sine obligatione pietatis; quia non sunt parentes, sine obligatione gratiæ, quia non sunt benefactores, & sine obligatione amoris, quia non dilexerunt nos; & non erit auctoritas diuinæ bonitatis sufficiens per se amori? Quis non mouetur beneuolentiâ aliquâ erga Ionatham, ob fidelitatem amicitiae, absque æmulatione paterni Regni? aut non afficiatur erga Dauidem, ob benignitatem eius, qui absque inuidiâ imperij pepercit vitæ inimici Saulis? & quis non inclinet cor erga Iudam Machabæum, ob amorem patriæ & legis? cum nec cognatio horum, nec fauor voluntatem sollicitet, sed sola virtus. Sûntne fortasse virtutes diuinæ impuriore, aut degeneres? Compose hominem ex maximorum virorum dotibus, totum ex miraculis compactum, qui haberet Sapientiam Salomonis, fortitudinem Samsonis, pulchritudinem Absalonis, fidem Ionathæ, mansuetudinem Dauidis, fortunam Iosue, & erga suos amorem Moysis, quis non cuperet illius amicus esse, aut loqui semel, aut saltem videre? quàm contemnendi gustus esset & ab omnibus damnandus, cui non placeret eius hominis familiaritas etiam absque spe lucri? O immense Deus,

tu es manipulus omnium bonorum, & totius bonitatis fasciculus; quomodo te non amamus, nec desideramus familiaritatem tuam? O Domine, qui ob solam bonitatem tuam non te diligit, quàm malè gustat, quàm vilis est, quàm insipiens? qui illam solam non satis miratur, quàm ridiculus est? fingamus creatos nos sponte nostrâ fuisse, & audisse de quodam Deo in alio mundo ea quæ de nostro Deo credimus; quis non cuperet habere talem Deum, & miraretur, atque amaret bonitatem & facta illius erga homines illius sui mundi, quibus meritò inuideremus? Non igitur propterea quòd nos creauerit, minuta est bonitas eius, nec debet diminui admiratio, & erga illum amor.

Maximus quoque titulus, ut amemus Deum, est esse amantem. Nullum pharmacum est efficacius amoris quàm amor: in viros improbos inclinamus affectum, eo tantùm nomine quòd ab his videamur diligi; & à canibus amari gaudemus: licet Deus non bonus esset, nec benefactor, nec factor nostri; quia amat, amandus esset, maximè quia tam ardentè amat. Cuius amoris magnitudo ex doni magnitudine colligitur: qualis amor, per quem sic dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret? O homines, quid miramini, nisi stupefcitis hoc, quòd
Deus

Deus vilissimam creaturam, tam tenero corde & affectuosè amet?

Sed demus etiam, quòd Deus non amasset nos, nec fecisset, nec benefecisset nobis; saltem quia aliis benefecit, deberemus amare. Si facta iusta hominum etiam apud extraneos & barbaros merentur laudem, & extorquent benevolentiam; an tot Dei benefacta minus merebuntur, quia maiora, quia immensa, quia plura sunt? Probus & beneficus à quovis amatur, etiam non experto liberalitatem eius: sed etsi Deus nullum erga alios egregium opus fecisset, quia in nos tot beneficia contulit, etiamsi id non fecisset amando (quod nequit fieri sine aliquo amore) deberemus amare. Imò quantumvis non bonus, nec amans, nec benefactor nostri aut aliorum esset (quod impossibile est;) eo dumtaxat quia fecit nos, venerandus & diligendus esset. Parentes etsi improbi, etsi non nutriuisent nos, colendi & amandi sunt: pro Rege legitimo, etiamsi iniustus & scelestus sit, milites fundunt sanguinem: Deus Pater rerum est, & legitimum mundi caput.

Neque levis sagitta amoris est patientia Dei, quâ nos in ipsum impudentissimè delinquentes tolerat & ignoscit. Iram inimici vertit in benevolentiam patientia eius qui peccavit & nocuit, dum sustineat animad-

uersionem, aut paratus sit ab inimico ultionem & poenas iniuriæ admittere, siue reum se fateatur: quomodo patientia iniquè offendentis extorquet beneuolentiam irascentis iustè, & non patientia offensi & iraturi iustè impetrabit amorem offendentis iniquè? O Domine, quanto iure amorem meum flagrant mea ingratitude & tua venia! sed hîc minor titulus accedat, patrem meum esse; accedat, benefactorem esse meum; accedat, beneficum in omnes esse: quantum te debeo amare ob tot innumera & immensa de me merita & facta?

Sed adhuc non maiores hi tituli, licet singuli, exactores seueri sint mei amoris: multò magis te debeo amare ob solam beneuolentiam tuam, quâ me amas, quàm ob beneficia tua tot & tanta: nam illa est horum causa, ideò æstimabilior: & restat amor tibi, vt si opus esset, duplicares beneficia, & sine numero multiplicares, si ad meam salutem non sufficerent quæ redundant modò. Amor tuus non tâtùm equiualeat beneficiis factis, sed possibilibus, si alia possibilia maiora essent; & in se claudit omnia illa; imò, si dici fas est, beneficia impossibilia: nec enim terminos suos stringit facultate verus amor, sed confictis votis: quæ quamuis in Deo non sint ob perfectionem & omnipotentiam suæ naturæ,
non

non est proinde diminutus excessus sui amoris ; sed æquè debemus illi , ac si essent. Maior itaque titulus vnus amoris est amor Dei , quàm innumera sua beneficentia : continet enim ille beneficia omnia & facta , & possibilia , & impossibilia , si aliqua Deo essent.

Adhuc tamen alia est causa maior amandi Deum : nam si ob amorem Dei plus debemus illum amare quàm ob beneficia , quia hæc sunt effectus illius , & scintillæ magni incendij diuinæ charitatis ; multò magis debemus amare ob bonitatem eius , quia hæc est causa amoris. Quanta bonitas est , tam immensi amoris mater , & stirps tot beneficiorum ! imò Bonitati diuinæ debemus non tantum amorem incredibilem , nisi solum fide , quo nunc nos amat ; sed etiam amorem maiorem , quantum ad nos , quo nos amaret , si nos meliores fuissetus , & minùs ingrati , atque capaciores proinde maioris dilectionis. Non tantum debetur bonitati Dei vnus infinitus amor Dei , sed quasi infiniti amores infiniti Dei. Quare quia bonus est in se Deus , plus debemus amare quàm quia nos amat & benefacit. O Domine , amo te ob tua beneficia , quia in eis video , exosculor , & amplector amorem tuum : & ob amorem tuum te amo , quia in illo intueor , adoro , & diligo bonitatem tuam. Amor Dei , vna perfectio Dei

376 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
est: restant aliæ, ob quas amabilis est, quas
omnes continet bonitas & perfectio diuina
infinita, infinitis titulis amabilis. Nescio, Do-
mine, quomodo intermitti & desinere po-
test amor tui in corde meo, cum tu infinitus
ab æterno ita nos incessanter amaueris solâ
bonitate tuâ.

C A P V T V.

*Quomodo bonitati Dei non possimus
satisfacere.*

QVantum deficio, Domine, considerans
bonitatem tuam, quæ nec potest scribi,
nec dici, nec cogitari? Si omnes spiritus cæli
& inferni, & animæ creatæ & creandæ, de
eâ scribere vellent, & si singulis atramentum
esset mare, atque membrana cælum, ante-
quàm minimam eius partem commemora-
rent, maria exsiccarentur, & cæli nec vnum
apicem ampliùs accipere possent. Si cunctæ
stellæ & imbrium guttæ forent linguæ, ante-
quam aliquid congruum de eâ dicerent, de-
stituerentur spiritu, & obmutescerent: si om-
nes arenulæ maris in mentes mutarentur,
non possent particulam eius dignè concipere.
Sed quid ago, cum audeo his comparationi-
bus bonitatem tuam declarare? Fateor, ô
Deus infinite, ridiculas esse has omnes exag-
gerationes,

generationes, quamuis sint grauissimorum Doctorum : ridiculae sunt omnes ad explicandum illam, & in se ipsas peccant; & ridiculus erit, si quis eis sperat explicari quidquam competens posse. Timeo, Domine, dum laudare volo magnitudinem bonitatis tuae, ne insultem. Nonne qui vellet sapientiam Salomonis exaggerare, illuderet potius, si diceret; Tanta est Salomonis sapientia, ut de ea non posset scribere mancus, nec narrare mutus, nec satis iudicare amens? Si haec commendatio esset irrisio, minus sunt ad rem illae comparationes respectu bonitatis tuae, ad quam manca est omnis creatura, muta & insipiens. Ego, Domine, in simplicitate ignorantiae meae, te velim amare; & patienter feram, non intelligere clare quomodo sis, quod in hac vita non possum: & quamuis nihil pro dignitate de bonitate tua capiam, in eo quod de illa praesentio obscure & ruditer, me consolor, te esse magis bonum, quam ut umquam possis aequè amari: consolor me, Domine, quod etsi nos non creasses, nec nobis benefecisses, nec amasses, sed odisses, ut saltem ego mereor; imò etsi impossibile esset, quod benefaceres nobis, & repugnaret, quod ita amares nos; nihilominus ob unicam perfectionem & bonitatem tuam, & inestimabilem perfectionem, non posses satis diligere. Quamuis

omnia folia arborum & herbarum, stellæ cæli, arenæ maris, atomi solis essent corda, imò etsi essent ardentissimorum Seraphinorum voluntates, imò etsi omnes illæ & cunctæ reliquæ creaturæ possibiles essent singulæ Seraphinorum Hierarchia, cuius amor in singulis instantibus duplicando semper multiplicaretur per totam æternitatem, nihil esset cunctorum amor, vt satisfaceret bonitati tuæ, imò pudor esset; nec dico, ob totam tuam bonitatem congruè te amaret, verùm nec ob solam patientiam, quâ me suffers non modò peccantem grauitè, sed languidè & cum defectibus amantem tantum bonum.

Sed in hoc me consolor, quòd licet non satis ameris, non etiam satis amari possis à creaturis. Accipe, Domine, pro parte meâ vilem stipem amoris in votis: amorem creaturarum omnium etiam possibilium collectum tibi offero: ego ipse solus vniuersarum amorem, quem cunctæ per æternitatem habituræ erunt, vellem habere in singulis instantibus, & adhuc verecundari & erubescere deberem. Parce, parce, humillimè precor, magne Domine; nec iniuriæ veritas hæc mea pusilla vota & desideria; sed ea excuset coram te infirmitas mea, & magnitudo tua. Accipe hoc desiderium meum, quod dignè nequit dici amor te dignus: accipe & cruciatum

tum meum, quo doleo non omnia te amare: doleo tot animas sponſas tuas per fidei ar- rhas, tot alia hominum corda idonea ad di- ligendum te ardentiffimè, qui Reges mundi cæloque ſublimiores poſſent eſſe, iacere in fimo ſuo, & perire in ſe diligendo ſe, & hæc caduca & horribilia bona terræ, & non te, ô pulchritudo rerum, & amor vniuerſi.

CAPVT VI.

*Quàm magnum beneficium gloriæ
ſperemus.*

VSque eò eſt Deus bonus & beneficus, vt patiatur nos non æſtimare ſua beneficia & bona noſtra. Anguntur & laborant homi- nes per totam vitam, vt obtineant bonum quod temporale, ac demum fruſtratur, ni- aut parum conſecuti: quomodo cum mi- nè ſint ſolliciti, imò nec memores vitæ æ- næ, putāt ſe illam conſecuturos? Bona quæ bent præ manibus, ſummis conatibus non piſcuntur; & bona reclusa & diſtantia in lo putant è terrâ ſine labore comprehen- ſe: pro leuibus bonis ingenter affliguntur; & pro ingenti bono, nec leuiter afficiuntur dignè. Quî fieri poteſt, vt tam ridiculè & ſtupidè agatur cum ſerio ſolùm gaudio & ſtupendo illo bono? O humillima Maieſtas
Dei,

Dei , cùm hoc vltimum amoris tui miraculum confidero , deficio & ftupeo ; quando in coenâ gloriæ transiens ministrabis nobis.

Quale istud bonum , cuius non decebat ob magnitudinem Deum liberalem omnino esse , sed expectare pretium virtutis , & obsequia nostra , quamuis ista sint etiam beneficia diuina. In creatione & redemptione inopinatò benefecisti , præueniens vota & cogitationem humanam ; sed ad gloriam conatus & officia nostra cum tuâ gratiâ expectas. Proh quantæ magnitudinis erit bonum , quod retardat plenam beneficentiam diuinam præ magnitudine suâ , & operam nostram expectat & laborem ! quod & carè vendit Deus , cùm amicus sit dandi omnia alia gratis : vendidit Laurentio pro aduersione , Paulo pro capite , Felicitati pro filiis , Petro pro morte crucis. Imò vt tam carè posset vendere nobis , carissimè emit ipse : crucis nempe ignominiâ , & suâ morte. Cetera beneficia contulit Deus & impendit , vt hoc bonum vellemus , & consequeremur ; quantum erit , pro cuius voluntate tanta Deus dedit & fecit ? & tamen cor nostrum non satis attollitur , vt desideret illud. Si Deus tam varia molitus est , vt gloriam cuperemus ; quantoperè nos debemus conari , vt illâ fruamur ? Si tanta fecit Deus

&

& passus est ut gloriam legitimè daret; quid debemus facere, & pati, ut accipiamus? Stultissimum est, putare posse nos sine labore consequi gloriam, cum Deus tantoperè laborauerit ut daret. Nihilominus duplicato peccamus in hoc dono, quàm in aliis, ingratitude, &, quod peius est, contemptu; quod nolimus consequi, propter quod, ut consequamur, tot sumptus, imò omnia fecit Deus. De reliquis beneficiis ingrati sumus, huius etiam contemptores, dum totis viribus, & spiritu non anhelamus ad illud: sed momentaneam voluptatem præferimus negotio sæculorum.

Quid concupiscimus? cuius satagimus, nisi auarissimi sumus gloriæ? Nundinæ æternitatis momentum fit. Si terra capacissima respectu cæli finiti punctum est; quid erit angusta vita hominis respectu æternitatis infinitæ? & nihilominus possibile est, ut vacet tempus consecutioni & desiderio gloriæ. Si Deus pauperrimo alicui, demonstratis thesauris auro plenis, ita loqueretur; Mille anni vitæ restant tibi, nihil habebis ad sustentationem & victum commodum tanto tempore, nisi quantum ex his thesauris extraxeris per vnius horæ spatium; forsanne pigeret, aut moraretur in ludo aliquo, aut dormiret interim in illâ horâ? Quid torpemus? æternitas
restat

reſtat nobis, nec licet commeatum æui parare niſi in tempore vitæ huius breuiſſimo: cur ſuſpendimus ſanctam hanc ambitionem, & otioſi ſumus? Minus ſunt mille anni ad æternitatem, quàm momentum ad mille annos: quid erunt decem aut viginti anni, qui ad ſummum reliqui ſunt tuæ vitæ, reſpectu æternæ durationis? Quid ceſſas benè operari? à te vita fugit, ad te mors currit, manet æternitas: & nihilominus negligis congregare diuitias æternas.

Quàm moleſtum iter fecit Regina Saba, vt videret ſemel Salomonem, non vt maneret cum eo, ſed rediret ſtatim? E longè diſſitis regionibus veniunt aliqui, vt hominem inſignem videant: quantò magis, vt Deum in ſuâ Maieſtate vel ſemel videremus, longos conatus præmittere deberemus? Si daretur vt abſque aliâ diligentia pedibus veniremus ad gloriam poſt mille annos, & cæli iter pedibus peruium eſſet, nemo eſt qui recuſaret profectionem. Commodius tibi reſtat iter ad cælum; non vltra domum, imò nec lectum, opus eſt pedem emittere: cur non audemus omni conatu aſpirare ad vicinum bonum? Superatur mare ob ſolum fulgorem vnius lapidis aut metalli; & torpemus ad claritatem Dei, nec inſinitum bonum pretio adhuc laboris ſolius taxamus. Sed quid iacto
æter-

æternitatem? etsi gloria non esset æterna, sed momentanea; tanta superfluit eius boni magnitudo, ut æternitas patiendi, non deberet nimium æstimari, si vel per vnicum momentum illâ frueremur, videntes in vno instanti Deum.

O quale erit quod Deus parauit amicis suis, si hostibus suis se ipsum præparauit & dedit crucifigendum? Quale erit quod tanti Deo stetit, quod tanti sumptus fuit illi, non minoris, quàm vitæ, auctoritatis, passionis, omnipotentiaæ suæ. Si admiramur ea quæ fecit Deus in vsum hominis, cælum, siderum motus, animalium naturam; quale erit quod fecit Deus ad ostentationem suæ Maiestatis? Si vnus oculi artificium, etiam fœdissimi pecoris aut iumentis, stupemus; quid erit quod oculus non vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis ascendit? Si hunc mundum, tuguriolum Adami, ergastulum peccatorum, caueam brutorum, tam admirabilem fecit Deus, ut ad eius considerationem extra se aliqui Ethnici in extasim raperentur; quid erit domus propria & aula Dei? Quantum distat stabulum fœtidissimum à palatio maximi Regis ornato lacunaribus aureis, pauimentis ex lapidibus pretiosis, parietibus locupletissimè bracteatis? imò quantum distat pulchritudo cælorum ab horrido & tetro carcere?

Plus

Plus crede distare sedes Beatorum ab elegantia huius vniuersi, quæ horror erit respectu illius. Plus distat tota hæc pulchritudo huius orbis à sede Beatorum, vt tota hæc venustas, ad quam præ admiratione stupuerunt Philosophi, horror sit & deformitas. Si cælum & natura, quam Deus velut repente fecit, & tam facilè ac est dici, talia sunt; quale erit, quod præparauit ab æterno diligentibus se? in naturæ donis, vt dominus se habuit Deus: imperando mundum fecit: at in gloriâ vt seruus transiens & diligens ministrando, quasi placere cupiens. Si pulchritudo mundi visibilis, in quâ non adeò studuit Deus placere, tantoperè placet; quomodo placebit in quo Deus affectauit placere & obsequi? Vniuersus orbis nullius sumptus Deo fuit, nisi vnius vocis; verbo fecit illum: at gloria seruitio & obsequio suo diligentissimum & sollicitum habuit; imò opprobriis, passione, & morte patientissimum.

Si centum annos vacares cognitioni magnitudinis gloriæ, & magnum aliquid conciperes illius, posses reputare nihil te inuenisse, sed tam longè abesse eius intellectu, vt nec de illâ putes coniecturâ suspicatum fuisse quidquam dignum. Sed adhuc in leui suspicionem gloriæ attolle te ad ianuam cælorum; intueri, quàm proximè possis, apertum cælum,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 385
lum, & inde simul despice in terrâ quæ excellentiora & pretiosiora sunt: confer inde vtriusque bona, si fortè apparebunt terrena. Mirare tot studia hominum infelicia, vt fordes terreas seu nihil consequantur; & otium ac torporem, vt verò bono fruantur. Vide inde è fastigio siderum vacuos labores mortalium, certa pericula vt incertum bonum obtineant. Tu verò Dominum audi inuitantem; Veni, posside Regnum meum & diuitias diuinas. donum certissimum sub fide diuinâ promissum, & commendatum diligentia & morte Christi, & votis diuinis. Vbi est ambitio nostra, vbi cupiditas, nisi se explicet & profundat in hunc gaudiorum campum, & verarum diuitiarum thesauros?

Gloriosum me putarem, si consors fuisssem ignominiarum Christi: qualem me putabo cum gloriæ eius fiam particeps? Si ignominia IESV est gloria; qualis erit gloria Dei? Si opprobrium crucis ita magnificet, vt super Imperatorum capita extulerit; si tormenta sua ita honorauit; quantum honorabit & efferet fideles suos, & amicos? Si ossibus Sanctorum concedit inter nos maiorem gloriam, quàm habent omnes Imperatores; quantam concedet apud se animabus? Vis suspicari ruditer magnitudinem gloriæ, quantum excedat nostros labores? metire quan-

tum cælestes globi excedant terram : punctum hæc est respectu primi cæli : primum cælum , respectu vltimi , aliud punctum , seu potius nihil : in cuius ambitu vni digito spatij terræ respondent in cælo millia millium miliarium. Idem est auctor gratiæ & naturæ, qui plus voluit excellere munera sua in cælo laboribus nostris in terrâ.

Impleat te semper huius expectatio tanti boni. Quæcumque bona videris in terrâ, despice , cogitans statim alia infinitè maiora te habiturum in cælo. Quæcumque mala conspexeris , non timeas , sperans te his omnibus in æternum cariturum. Quæcumque tibi eripiantur, ne doleas, credens per patientiam æternis thesauris concludenda tibi in deposito. Quæcumque contemnas & relinquoas Dei amore , ne te arbitreris perdere , æstimans ea non solum seruanda, sed centuplum reddenda. Ne laborem transitorium fugias, qui speras immobile bonum. Qui deberes desiderare pati, vt conformareris Christo in Caluariæ monte, sine spe descensus à cruce; ne reicias patientiam , vt conformeris Deo in gloriâ , cum certâ spe ascensus ad tantum gaudium. Quomodo torpemus , si hoc ita esse putamus?

Quomodo æstimamus terrestria, si credimus esse cælestia ? Fortasse non benè credimus.

mus. Vis scire, quomodo corde & sensu intimo non ita credas, quemadmodum ore dicis credere, maxima esse bona cæli? Si res tuæ & fortunæ mille auri pondo constarent; nonne dares omnia, si crederes posse inde lucrari & augere centum millia? at quomodo credimus esse maiora bona cælestia, cum pro eis adhuc moniti non daremus libenter, quæ ultro & cum gaudio dantur pro terrestribus? Pro vili mercede operarius per totum diem laborat; miles millies expectat mortem pro Regno alieno; & nos pro Regno cælorum, ut fiat nostrum, & pro gloriâ Dei, unâ horâ aliquando non possumus vigilare & orare benè cum Christo. Spernamus vilia & exigua ut accipiamus immensa. Non est tanti accipere parva quàm expectare maxima. O amator & desiderator Dei, desidera & anhe-la ad tantum bonum. Sed ne quietem tuam & commodum tam respicias, quàm quòd ibi secure amabis Deum; & quòd plus gloriæ habebis, plus diliges. Gratias ago tibi Deus veritatis, quòd præmium laborum nostrorum copulasti cum amore tui & voto voluntatis meæ, quod est amor tuus.

CAPVT VII.

De mortis tolerantia.

QVantum vincit beneficentia tua, Domine, spem & opinionem humanam, cum ea ipsa quæ putant homines summum malum & poenam naturæ, sint fidelibus ingens beneficium? Horribile malum putant mori, quod est magnum bonum, sine quo non veniemus ad omne bonum. Stultè refugis, ô mortalis, mortem, quam vitare nequis; & non times teporem & culpas tuas, quas vitare potes. Nam nihil mali mors habet, nisi quod dedit vita: peccatum Adami fecit mortem, nec tantum potuit ut eam faceret malam: hoc damnum dumtaxat est peccati tui. Fuge peccata, & negligentias; & desiderabile erit mori.

Mortem animæ, cum mala sit, & vitari possit, non timent, nec curant homines vitare; mortem carnis, cum non sit mala, & vitari nequeat, curant effugere mortales, quam debent desiderare, nec huic inimico mundo hærere. O insania hominum, qui in præceptum Christi de inimicis diligendis colludunt, non alium amando nisi mundum qui nos odit, & inimicus est. Cur amamus vitam istam currentem, quæ fugit nos, & non amamus

mus vitam permanentem quæ expectat nos? Cur sollicitamur de vitâ temporali, quam retinere nequimus; & negligimus vitam æternam, quam obtinere valemus? Vitam æternam si volumus habere, possumus; vitam temporalem etiam si nolimus, amittimus: & tamen non faciunt vtiliter homines pro vitâ æternâ, quod inutiliter pro temporali laborant: illam non desiderant, & huius mortem formidant, quasi malam.

Magnum inuentum etiam misericordiæ Dei est mors: nam aufert omnes nostræ vitæ ærumnas; tollit æternitatem miseriarum. Quàm miserabile esset, si æternùm has necessitates haberemus surgendi quotidie, accumbendi, manducandi, tolerandi frigus & calorem, laborandi, ægrotandi, quærendi victum, angendi nos curis, patiendi iniurias, occupandi nos semper in muniis vilibus & laboriosis? Quàm miserum esset, si hic baiulus, alter agricola, ille faber, iste subditus per totam æternitatem foret? Plerique pessimi desiderarunt, & consciuerunt sibi mortem, ut fugerent miseras istas: saltem non formidetur, ut veniamus ad felicitatem futuram, & ob vtrumque non molestè feratur. Clementissima indulgentia Dei postquam vidit per peccatum Adami casuros nos in hanc molestam vitam, excogitauit pro bono nostro

stro consilium moriendi, ne perpetuæ calamitates forent, copulans in eâdem re supplicium & beneficium, iustitiam & misericordiam. Ideò quia tantum bonum est mori, proprium & securum beneficium bonitatis suæ, voluit esse independenter ab ullo arbitrio humano aut inimici odio. Nam quamvis vitam quivis possit tibi auferre, nemo, nec omnis violentia Regum auferet tibi mortem. Hoc proprium est rerum optimarum, esse extra humanam potentiam, nec alieno arbitrio posse eripi. Si in vno periculo & labore quis esset, gauderet, si inueniret modum eundendi illum: cur dolemus & timemus mortem, quæ ianua est, quâ effugimus omnia pericula & labores vitæ. Pro gloriâ mundanâ plures appetierunt mortem; pro gloriâ cælesti ne timeamus.

O Deus immortalis, qui natus es non ad viuendum; nam vita æterna eras, ut modò es; sed ad moriendum mortem mortalissimam & acerbissimam pro me: cur ego mortalis ægrè moriar ad viuendum vitam vitalem æternam & iucundissimam tecum, & pro voluntate tuâ? Nescio cùm desiderare debeat Christianus IESVM; cur mortem non desideret, cùm nisi per mortem frui Deo nequeat? Quid mali potest afferre mors, aut quid tollere potest ab eo qui mundum non
amat,

amat , & omnia sua in cælo habet posita? Tum præter gaudium ex conspectu amati habet mors hoc bonum , quòd non ampliùs offendemus Deum. Non igitur mala est mors, quæ tollit malitiam omnem.

At si mala est mors , & inimica humano generi ; cur non tractant homines vt malam, & inimicam ? Vtinam hoc modo nos haberemus cum illâ , & ageremus , vt cum hoste, prouidendo ne à nobis obtineat spolia , & triumphet de rebus nostris ! milites annonam, & commeatum , aliò comportant , vel corrumpunt , ne illis fruantur hostes. Nullam prædam morti debemus relinquere ; sed quidquid huiusmodi est quod illa eripere possit , relinquendum omnino est , aut præmittendum in cælum , vbi secura omnia erunt. Nulla spolia seruanda sunt quibus gloriatur , nisi de hac sarcinulâ carnis ; quam tamen extenuemus ieiuniis , laboribus , & pœnitentiis, ne integram rapiat. Si mala est mors & aduersaria , resistamus illi , & opponamus clypeum relinquendo res & affectus, vt minùs nos vulneret: si mala mors est, curemus facere bonam faciendo bona. Cur magis timebimus mortem , quàm nosmetipsos , cùm illa non possit esse peior quàm nos mali simus? Imò illam nos facimus malam , quia non sumus boni. Faciamus nunc , cùm adest tem-

392 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
pus, & possumus, quod in eius horâ volumus
fecisse, & non poterimus. Parum restat in
quo laboremus; & comparatione æternitatis,
nec instans. Ecce iam tot vitæ anni sunt præ-
teriti; & qui restant, non sunt longiores.

Verùm mors non est mala in se, sed po-
tius bona: & nos essemus optimi, si illam
imitaremur; & faceremus quod illa facit,
spoliando nos rebus omnibus: ita si nihil gra-
tum & iucundum in mundo haberemus, ipsa
esset iucunda nobis & placida. Solùm potest
timere mortem, qui amat alia & non Chri-
stum. Non est servus fidelis, qui recusat ire
ad præsentiam Domini. Si te amarem Do-
mine, non timerem mori: nam gauderem
facie ad faciem te videre & amplecti, & quòd
in me adimpleta esset voluntas tua; alioqui
mentior, cùm quotidie postulo fieri volunta-
tem tuam sicut in cælo & in terrâ. Voluntas
tua fuit mori, non vt immortales essemus in
hac vitâ, sed vt benè moreremur viuendo
melius. Da mihi, vt sicut adimplenda est vo-
luntas tua, quamvis ego nolim in morte meâ,
vt ego velim & impleam in morte bonâ per
meliorem vitam.

Gratias tibi ago, benignissime Domine,
pro hoc mortis beneficio, sicut tua sapientia
disposuit: gratias tibi ago, quòd moriturus
sim; & quòd nesciam, quando, & vbi &
quomodo

quomodo moriturus sim. Bonum mihi & solatium est certitudo mortis, quòd sit secura ianua, ut te videam, & effugiam huius vitæ misérias, & despiciam fallacia hæc bona. Quis si sapiat, etiamsi certus esset numquam se experturum tristitiam aliquam, sed felicissimum in cunctis futurum in hac vitâ, non contemneret illam, & omnia eius bona, cum videat deferenda sibi cuncta in morte suâ certissimâ? in cuius momento omnia præterita gaudia, omnia præsentia bona, iam dimittenda, tantumdem sunt ac si fuissent nihil; imò minùs iuuant, nam torquebunt relinquenda. Solum quod homo non amat nec possidet, non affliget illum in illâ afflictionis horâ. Incertitudo quoque modi, loci, & temporis moriendi, grata mihi est, ut certiùs tibi, ô Deus, seruiam omni tempore, loco ac modis omnibus, ut dignus es. Hoc diuinum est consilium, certam sollicitudinem melioris vitæ generare in nobis ex incertâ conditione mortis.

Verè scio, Domine, nescire me, utrùm odio an amore dignus sim, & qualiter post hanc vitam excipiar; nec volo scire, quia id mihi expedit ignorare iuxta beneplacitum tuæ sapientiæ. Sed non propterea magis formidabo mortem, quàm desiderabo te, atque in te sperabo. Libentissimè fero omnia

incerta esse mihi, quia certissimum est, quòd sufficit mihi te esse misericordissimum & amatorem meum, & velle & posse saluare me, si humiliter in te confidam. Quid interest, quòd ignorem, quomodo, & quando, & vbi moriar ego, si certus sum te pro me iam mortuum esse, & morte crucis, & sub meridiem & inter duos latrones in monte Caluariae, ne mihi vlllo modo dubius esset amor tuus, vt in te sperarem? Ex me, Domine, nihil possum, nec benè viuere, nec benè mori; ex te vtrumque possum, vtrumque spero, vtrumque habebò: & si benè non vixi, ex te Domine habui velle benè poenitere, & spero à te vt meliùs viuam; cur non sperabo benè mori? Non est integra spes, nec sufficiens fiducia, si vnum à te spero, & aliud desperem. Maximus peccator fui, & sum. Sed fortasse non est licitum tibi facere de tuâ creaturâ quidquid velis? Vis Domine saluare me, vis misereri.

CAPVT VIII.

*Se debet homo tradere Deo pro
beneficiis suis.*

Non est similis tui in diis Domine, & non est secundum opera tua. Sufficiebat tua bonitas, vt te amarem: quid me vr-
ges

ges operibus, & beneficiis? Tu creasti me, quando non eram: tu quæfisti, quando perij: inuenisti, cum perditus fui: redemisti, cum in peccatis maledictus fui: saluasti, cum damnatus fui: sustinuiſti, cum obstinatus contra te fui: corripis, cum delinquo: indulges, cum reus sum: doces, cum erro: pascis, cum esurio: potas, cum sitio: foues, cum frigeo: refrigeras, cum caleo: saluas, cum vigilo: conseruas, cum dormio: leuas, cum surgo: reparas, cum cado: sustines, cum sedeo: tenes, cum ſto: vehis, cum ambulo: excipis, cum ad te venio: reducis, cum à te recedo: reuocas, cum deuio: vndique inundant me & exundant extra me beneficia tua. Id ipsum, quod non habeo, beneficium meum puto, quia tu Domine donas, prout cuique expedit, & negas vt proſit. Ipsum quoque quod aliis dedisti, beneficium meum iudico. Tot beneficiis me constringis, vt nequeam non te amare, ô bonitatis fons, etiamſi non bonus eſſes, imò etſi malus eſſes. Quamuis tu Domine tam bonus es, vt licet pro beneficiis, quæ in me contuliſti, feciſſes iniurias, non poſſem non te amare. Non eſt opus, vt te amem, benefeciſſe mihi, non eſt opus me amaſſe: tam bonus es, vt etiam ſi me odiſſes, te amarem & deberem amare plus quàm omnes amatores meos

meos & benefactores , etiamsi tu mihi malefecisses.

Cur opus fuit , quem eruisti è nihilo vno beneficio , obruere innumeris ? A me nihil amplius desideras , quàm me solum. Iam totum me tibi debeo primo beneficio , quia totum me dedisti mihi : vt quid tot alia superaddis ? vt quid , postquam me dedisti mihi , insuper donas mihi temetipsum ? Non paruum debitum tui sum ego ipse , & tota substantia mea : nec aliud habeo vltra me ; hoc quod habeo , libentissimè reddo , me ipsum. Sed quare cumulare vis debitum , quod soluere non possum , donans temetipsum ? O spiritus infirme , euge euge , soluere etiam hoc debitum cura. Deo potes reddere Deum , si habeas Deum. Te quærit Deus , & omnia quæ legitimè habes ; nec potes legitimè habere aliquid nisi Deum. Habe Deum , & habebis te legitimè , vt soluas vtrumque beneficium. Se dedit tibi Deus ; nam Deo non te potes dare , nisi sis tuus : tuus verò non eris , nisi Deus sit tuus ; nam habendo Deum , te habes : ita cùm te das Deo , Deum quoque , qui tuus est , dare quoque potes. Sed neque te neque Deum habebis , nisi ames Deum : nam amore Dei illum possides , & illum alienas , non reddendo debitum quò te debes Deo. Dedit se Christus , vt coneris fieri Christus,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 397
stus , si velis soluere debita tua , te dando.
Nam simul tunc dabis Christum , millies
quotidie crucifixum, dum mortuus sis mun-
do, & omnibus voluptatibus eius.

C A P V T IX.

Quòd Deus dumtaxat sit amandus.

INiustus tibi es, ô miser homo, si ames bo-
na , quæ non possunt te amare, aut homi-
nes qui possunt te non amare ; & quamuis a-
ment , tu potes id dubitare , aut illi desinere
amare. melius est amare Deum , qui quan-
tum potuit amat , & infinitè amat, & qui ne-
quit non te amare si ames. O immensa Boni-
tas , quid est quòd me ames , cùm me odisse
deberent omnes creaturæ ? quid est quòd a-
mari cupias à me, inter amatores tuos me feli-
gens ? qui indignus sum adhuc , vt sim inter
dæmones, quorum seruus fui factus; & singu-
laris & atrocior infernus mihi debetur , quia
singulariter & inuerecundiùs te contempsi,
qui pro me mortuus es, non pro Angelis.

Ius est, vt aliquando incipiam amare eum,
qui ab initio sine initio me amat , & in finem
sine fine me amat , & ab æterno expectat vt
amem. Amaui aliquos , qui me non ama-
bant : iam amabo illum , qui antequam eum
nouissem , me amauit ; qui amatus num-
quam

quam non amavit, & amando cogit se amari: quem amare virtus summa est; à quo amari felicitas. Quid hæsitas, ô anima, amare eum qui necessariò te amat fideliter, ut ames eum qui perfidè forsitan te amabit? Infelicitè amabis bona, quæ si amet alius, irascèris; aut homines, qui si ament alium, combureris. Amor Dei immunis est dolore & curis: qui quòd amet alios, gaudebis; & quòd eum ament omnes, optabis. Hæc Dei sufficientissima bonitas est, ut amet omnes, & ametur ab omnibus cum nullius iacturâ, vel amantis vel amati, sed cum omnium maiori gaudio. Reliqua imbecilla & mendicæ sunt, quæ non sufficiunt amare duos, vel amari à duobus, sine alterius fraude.

Ne ames ea quæ aliquando pereunt: nam quotidie millies peribis. Ama bonum æternum, ut in æternum beatè viuas, & interim benè viuas. Aufer amorem corruptibilium rerum, & auferes totam miseriam humanam. Qui amando quæris benè esse; cur amas ea, quæ hoc ipso quòd ames, miser eris? ama illum, qui etiam inter has miseras vitæ felicem te faciet. Ut quid amas bona, quæ te faciunt malum fruendo, & optando miserum? Ut quid amas homines, qui non te amando faciunt te iratum, & amando ridiculum & mollem? ama Deum, quem optando
te

te facit bonum , & fruendo beatum. Ne ames formas , quæ te deformat ; sed ama eum , quem amando te faciet formosum. Stultum est amare bona , quibus hoc ipso quòd amas , dignus es illis carere , imò cares ; & non amare bonum , quo hoc ipso quòd amas frueris. Bona amata non sunt tua , sed tu illorum ; quare cares illis. Deus amatus tuus est , quem amando carere eo nequis ; & solùm cares , cùm non amas : cetera cùm non amas , in Deo habes.

Cur amas bonum , quod indiget bono , & non quod affluit bonis ? Quando amatur bonum , quod aliquo bono eget , miseria augeatur , non minuitur indigentia. Omnia bona mundi egena sunt : nullum per se sufficit , & requirit aliud. Ama bonum quod alio bono non indiget. Omnia sunt bonitate bona , quare omnia bonitate indigent , vt sint bona. Bonitas per se sufficit , & nullius eget : hanc si ames , bonus & beatus eris. Solùm ama eum , qui solus est omnia. Minimè ames bona , quæ nolunt à te amari : sed ama , quem omnia volunt amare , Creatorem tuum ; qui & à te vult amari , & te amat , & creauit tibi omnia bona. Absurda stoliditas est non amare Deum , qui à te desiderat amari , & quòd ames lutum , quod non vult à te amari. Cur oculis pulchrius , & palato iucundius

400 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
dius quæris , & non voluntati melius ?

Ad normam solùm Dei factus est amor: ideò nulli alij rei coaptatur, nec quiescit. Calceus Goliath minimè adæquaretur pedi Zachæi. Amor est primum donum : cui nisi primo bono debetur & primo benefactori ? Amor est donum per se , cui nisi bono per se dandum ? Amor est donum naturâ suâ , cui nisi bono naturâ suâ offerendum ? Amor est donum principium reliquorum donorum, cui magis donandum, nisi illi Bonitatis essentia quæ principium essentiarum est ? Amor per se est acceptabilis sine aliis donis , & reliqua dona sine amore displicent ; cui conformior quàm Deo , qui per se est amabilis & placens, & sine illo nulla debent placere ? O Domine, quomodo possum te dignè amare, cùm nec dignè possim seruire tibi , qui non habeo vnde tibi seruiam ? Tua sunt omnia; quia tu donasti mihi cuncta , potiùs seruiendo mihi. Da , qui me amas quantum potuisti, vt te amem plusquam possum.

C A P V T X.

Extirpandum esse amorem sui.

VT ames & honores Deum vt decet, non satis est non amare te , & mundum; sed oportet te odisse , & vilissimum putare super omnia,

omnia, & dignum odio omnium creaturarum. Vergente naui in vnum latus, in contrarium transeuntes nautæ inclinant. Nimiùm te amasti, opus est nunc te odisse. Vt maiori impetu profilias antrorsum, oportet retrocedas, & cursum ex distantiori arripias. Vt Deo vehementiùs appropinques amando, imò vt te ames verè & rationabiliter, à fastidio tui impetum collige. Tantò est cursor proximior metæ, quantò distat à primâ lineâ: eò vicini-
 or Deo fies, quò à te remotior. A te debes exire, vt ad Deum finem omnium venias. Nullum magis aduersarium, quàm te habes: plusquam capitales inimicitias tecum debes gerere, quia plusquam capitalis hostis tibi es: enormiùs te offendis, quàm nemo alius. Ab amico lædi acerbìus ferimus, quàm ab extraneo, quia præterquam sperabatur contingit: turpius & odiosius erit à te lædi, qui nullo modo læsisse debueras. Molestè ferimus lædi corpus ab hoste, molestiùs ab amico, à quo salutem expectabamus: cur patienter sustinemus lædi à nobis animam? Corpus nostrum tradi summo Principi ægrè habere-
 mus; & mentem tradi cuius homini vulgari & vili stercore non pudet, cùm perturbamur ob quodlibet conuitium, & iniuriam, aut iacturam. O quantus pudor & molestia nobisipsis sumus! Pudor & erubescencia est

facientiū mala , molestia & onus patientium : vtraque miseria conditio nostra est : nobis facimus mala , & à nobis patimur : miseri nobis sumus , & immisericordes ; violenti , & violati ; superbi , & viles . O quàm truces & immisericordes sumus , cū nostri miseremur , & non irascimur ! Perinde est misericordia & amor proprius , ac compassio quā quis colubrum gelu rigentem in sinu foueret , qui refocillatus pestifero morfu occidet benefactorem .

Evidentissimum est , plus debere te iratum tibi & perosum esse , quàm cunctis hostibus tuis : & quantum ad affectum erga te , quò minùs respicis gloriam Dei , & impediris quærere solū voluntatem eius & honorem , iustiùs quàm in hostem & totum infernum debes in te sæuire sine modo ; quamuis in effectu , & macerationibus externis , prudens moderatio requiratur , iuxta superiores tuos & confessarios , & rectam rationem ; vt in hoc etiam quæras gloriam Dei , propter quam expedit etiam tibi parcere in cruciatibus aliquibus immodicis ; sicuti propter gloriam Dei & nostram salutem cogimur ignoscere aliis inimicis , & consulere illis . Nam quod Deus à nobis in primis exigit , & in quo vindictam præcipuam debemus sumere , est mors voluntatis propriæ , non corporis . Iuxta hæc evidentissimum dico esse , plus oportere
te

te irasci tibi, quàm cunctis hostibus & malefactoribus tuis. Excogita hominem, cui plures æmuli capitali odio infidiabantur, traditum esse in munitam & tutam arcem, ut seruaretur & defenderetur à cognato vnico amico suo, strictissimâ necessitudine & omnibus vinculis & obligationibus coniuncto, qui solus fidus credebatur & debebat esse; nec aliud asylum restare homini illi, nec spem nec fidem alibi esse: in cuius amici potestate fuit positum, ut nullo modo posset illum aliquis inimicus lædere, nec capillum eius contingere, nisi ipse inimicum introduceret illuc, & clauis arcis traderet, dato suo consensu manus suæ litteris subscripto. Si iste qui debebat fidelis & amicus esse, tam perfidus inueniretur, ut omnibus aduersariis referaret ianuam, & introduceret, ut læderent hominem illum, contemnerent, omnem in eum sæuitiam exercerent prout libitum esset; & prætereà ipse quoque, qui debebat defendere, perniciosius sæuaret, offendens præ omnibus illum; imò si aliquis benefacere vellet, impediret, ut nullum bonum nec munus sanum ad illum accederet, sed si aliquod veniret ipse corrumperet, aut venenum aut absinthium miscens: cui igitur infensior esset homo iste miserrimus? an alicui hostium, an illi amico consanguineo, perfidissimo, qui solus ce-

teris cunctis inimicis æquiualebat ? quippe nihil vniuersi valebant sine illo. Quàm incredibile infidelitas, crudelitas, inhumanitas eius hospitis esset ! omnium odium in illum conuerteretur, quòd plus cunctis noceret. O beneficentissima Veritas ! quæ incolumitatem meam meæ solum confidentiæ commendaſti, vt qui charior mihi debebam esse ; sed sum atrocissimus contra me. Dæmones, homines, infernus, mundus, aduersus me sunt; sed omnes manent inermes, nisi ego arma ministrem : omnes innocentes erunt, nisi ego mihi noceam. In meo arbitrio est meum damnum : nec vllus me verè lædet, nisi ex licentiâ meâ, nisi voluntas mea sit, nisi postquam ego me prodiderim. Ego vnus fabrico mihi omnium iniurias omnes, quas immeritò imputo aliis : ego resisto beneficentiæ Dei, impedio effectum donorum suorum, inficio gratias suas, corrumpo virtutes ipsas abutens omnibus; quomodo mihi adulabor molestissimo, quomodo mulcebo & fauebo nocentissimo ? Non est sufficiens odium iniuriis mihi illatis à memet. Quoties mihi imposui ? quot culpas contraxi ? cælo me fraudauì, gratiam neglexi : & ne numerem spiritualia damna, quæ sunt sine numero & modo; quot tristitias cordis, quot afflictiones mentis, quot infortunia rerum, quot iacturas
tempo-

temporalium, quot morbos corporis, quot contemptions, quot conuitia, quot irrisiones conciliaui mihi, per inordinationem passionum mearum, paruam circumspectionem, & gustum appetitus! Si vnus ex iustâ causâ me contristet, offendor; cur aduersus me non irascor, cum me iniustissimè passim lædâ? Si semel deprehendisses, ô homo mendax, aliquem mentiri, numquam fideres; & à te deceptus & læsus toties, adhuc tibi confidis, nec te habes in omnibus suspectum.

Verùm quid recenseo iniurias meas? Sufficit, vt me horream, & mea omnia sanctè oderim, quæ impedimento fuere vt expeditè amarem Deum. O Veritas sanctissima, & fidelis, quia in me ipsum scelestus & infidus fui, deberem me abominari, & non quærere me; quantò magis, quia scelestissimus & perfidus fui tibi? Propter memet oportebat me odisse; quantò magis, Domine, propter te? Quia non me iustè amaui, decebat me horrere; quantò magis, quia nullo modo amaui te, qui solus debes amari. Non amaui te, quia nec me amare noui: imò non me amaui, quia non amaui, quod ego eram reuera, sed aliud minus. Non amaui animam, quod præcipuè sum; sed solùm corpus, quasi solùm & omnino corpus essem, quod non sum: nam habeo etiam animam, pro quâ

posuit suam Filius Dei. Vt amarem partem meam, non amaui me totum; & quod plus doleo, non amaui id quod mihi est totum, Deum Saluatorem meum.

Si zelum Dei habes, perfide homo, non poteris non habere odium tui. Do ut parcas tibi in iis quibus tibi nocuisti, & in te peccasti; fatis restat causa odij proprii, non amasse Deum, & in eum peccasse. Irasceris cum audis malignitatem Caiphæ, & proditorem Iudæ, & ad ipsum solum nomen excandescis: cur in te blandus eris? Dic, ô spiritus superbe, si particulam veræ humilitatis habes, hoc est veritatis, nonne te iudicas primum & maximum peccatorem omnium? imò nihil facies, cum sanctus Paulus id de se putavit: quare & peruersissimum omnium creaturarum te debes putare, & adhuc superbe tibi locum assignas. Nihilominus nunc rogo, si pessimam creaturam te putas, ergo peiorem quam Iudam & Caipham, & quemuis alium: si igitur peiorem te iudicas, consequenter age, ne ridearis ab Angelis; & ut in peiorem, amore aut odio & zelo in te animaduerte. Vide nunc, si peccatum Iudæ, aut peccata Antichristi merentur amorem. Si Deus tuæ dispositioni commisisset supplicium eius qui alapam impegit IESV, aut primum qui spuit in faciem illam, quam desiderant

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 407
derant Angeli videre, aut maledicti Arrij &
Nestorij, aut peruersissimi Antichristi, aut
mendacissimi Luciferi, vt punires peccata
horum prout iustè tibi videretur; quomodo
te haberes erga illos? an fortasse illos mulce-
res, & adulareris, & curares in omnibus de-
lectare? an potius curares ostendere in con-
spectu omnium creaturarum, quantum apud
te valeret gloria & honor Dei violatus? Non
minùs seверо animo debes ardere contra te:
nam peiorem te debes putare, si non est ficta
æstimatio tuæ vilitatis; nec te, nec Deum vis
fallere. Seuerius & fructuosius apud te in te
ipsum oporteret moueri, quàm erga peruer-
siorem dæmonem. Dæmon vnum pecca-
tum fecit cogitationis, ob quod damnatus
fuit: tu innumera etiam operis. Ille peccauit
in Deum, cui minùs obligatus erat: nec enim
Angelus fuit factus Deus, nec tormenta pro
Angelis est passus; nec illis aliquando peper-
cit, quemadmodum pro te homo factus
Sanguinem suum effudit; & plusquam se-
ptuagies septies pepercit tibi, & parcat. At-
tende nunc; effètne laudabile familiaritatem
contrahere cum magno illo principe dæmo-
niorum, & eius honorem aut voluntatem
curare? cur tecum amicitiam nimiam habes,
& tuum honorem desideras, quietem sollici-
tas, voluptates & voluntates tuas facis? Ite-

rūm rogo, si illum spiritum malignum, qui
sæpius te decepit, tentavit, & induxit in pec-
cata, & à salutis viâ te amovit, traderet Deus
in tuam potestatem, & deinde alium, qui
minus tibi nocuit; & iuberet Deus, ut vtrum-
que punires iuxta damna quæ tibi fecerunt,
in quem atrocius sæuires? in eum qui tibi
plus nocuit, anne in istum benignus esses? At
quomodo tibi pacificus es, qui tibi insolentior es, & magis noxius; non dico illo spiritu
infensiori, sed utroque, cum neuter te læ-
dere posset, nisi tu velles, & consensu tuo?
Sæpius seduxisti & læsisti te, sæpius tentasti,
& scandalum tibi parasti: nunc nescio quo-
modo te benignè aspicias, qui te debes aspi-
cere peiorem, & nocentiorē tibi, quàm
Caiphā, Arrium, Antichristum, Lucife-
rum. **O** anima, per IESVM obtestor, ut con-
sideres hæc, si ita sint; si verum sit, quod te
plus lædas, quàm Lucifer maledictus lædere
potuit: & ne te ames inordinate, si habes ze-
lum honoris diuini & exaltandi gloriam Dei:
quantum enim per priuatum amorem te eri-
gis & curas, tantò Deus, quoad gratiam &
virtutes, in te minuitur, & humiliatur: at
quantum per odium humile tui te aspernaris,
tantò Deus in te augmentatur, & exaltatur.
Quis maior inimicus tibi quàm tu, qui in te
non permittit exaltari Deum?

At

At si te, ô homo nequam, non oderis plusquam alios inimicos, te saltem ante oculos habe, tamquam aliquem inimicum & pariter inuideas; nec in illâ tui prosperitate, & delectatione corporali gaudeas. Cùm illi, quem odisti, aduersi quid accidit, gaudes; ita tecum debes affici: cùm inimicus contemnitur, & ridetur, lætaris; sic cùm tu irrideris, & despicris. Inimicum non mulcebis, non inuitabis ad delicias; pariter nec te. Inimicum semper velles affligere, insidiaris semper; captas occasionem vindictæ: sic tecum age, si in te odium armas; hoc enim odisse est. Si hæc non feceris, seduceris, putans te amore tui non ægrotare. Vbi non interuenit beneplacitum Dei, affectum omnem erga te oportet trucidare viriliter pro gloriâ diuinâ. Pro eâdem tamen, in effectum asperitatum exteriorum, oportet subiectum esse alicui prudenti viro & zelatori maioris gloriæ Dei; ut sic quoque sacrifices voluntatem & iudicium proprium.

Non tamen existimes, vitam se abnegantis, fastidientis, & persequentis, intolerabilem & tetricam esse: imò lætior erit. Plus hilaris amor Dei est, quàm proprius. Satis lucri est in odio tui, Amor Dei. Præstat quòd Deus ardentissimè te amet, quàm quòd tu ipse te ames. Vtilior tibi Deus potest esse; & gestit

exhibere gaudia, ad experimentum suæ iucunditatis potentissimæ ad beatificandum, in ipsis molestiis vitæ & iniuriis hominum consolans, & delectans, probationem suæ dulcedinis exhibens. Apostoli ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV contumeliam pati. Memento admirandi, sed verissimi dicti: Omne gaudium existimate, cum in varias tentationes incideritis. Potuit Deus pueros Babylonici fornacis ipsis flammis recreare, & ex igni refrigerium præbere: potens est & in aduersitatibus non contristare. Prætereà si de malis eorum, quos oderimus, lætamur; de iis, quæ tibi graua contingent, gaudebis: cumque plura aduersa eueniant quàm comoda, sæpius lætari necesse est, quàm cum te amabas. Incommoda sunt præstò & obuia; comoda rara & extra vsum: quare necessariò sæpius gaudebit, qui de aduersis suis gaudet; quia necesse est semper aliquid pati in hac vitâ. Non sunt ita sub casu mala, vt sunt bona. Fruitio bonorum dicitur fortuna, quia fortuitò & rarò eueniant: non ita malorum frequentia; quare minori interruptione gaudebit, qui sedes lætitiæ mutauit. O quantum gaudium est, esse exoneratum se ipso, & exemptum importunâ & molestâ curâ sui! Credo, eum qui se deposuit, & reliquit,

quit, euasisse huius vitæ miseras & angores.

Neque levis fructus ferij & sinceri odij propriij, est amare alios. Vide quàm insolens & quàm potens hostis fit, amor sui: tam robustus est tyrannus, vt æquiualeat & occupet locum charitatis erga omne genus humanum, & Deum ipsum, quorum dilectiones vnus amor proprius sæpè deuorat & consumit. Qui se nimium diligit, nec Deum nec alios nouit diligere: qui se verè odit, etiam affligentes se ipsum amabit; gaudebit, si oppressione alicuius molestetur, considerans illud in se deprimi & pati, quod sibi præcipuè obstat & aduersatur, & à se meritò odio haberi & molestari debet: cumque nemo ægrè habeat, si aliquis insectetur secum pariter & affligat hostem capitalem suum, potius adiutori gratiam habet; sic qui se odit, eum qui ipsum persequitur & adiuuat, amabit potius.

Non levis quoque fructus odij sui est non amare peccata: omnia procedunt ab amore proprio, qui est metropolis omnium cupiditatum & vitiorum, à quo cetera deducuntur. Irâ non peccabit, qui gaudet læsus; nec superbiâ, qui cupit contemni; nec impatientiâ, qui omni supplicio se dignum putat. Non levis fructus est, tollere omne impedimentum vt ames Deum; non levis utilitas, subdere te tibi,

bi, & esse verè & pacificè dominum tui. Denique si vis scire, quàm vtilius sit odisse se, opus est vt cognoscas quantum distet gratia à peccato & virtus à vitio: tantò fructuosius est odisse se ex virtute, quàm se amare ex vitio. Si homines oderunt cum pernicie propriâ eos qui nocuerunt sibi, minùs quàm tu te læfisti; tu cum virtute, laude, & præmio, te habeas odio, qui plus omnibus tibi nocuisti.

C A P V T X I.

Quâ ratione diligendi sint proximi.

O Veritas amabilis, da mihi vt amem te super omnia, & omnes propter te: da te amicis meis, & omnibus iis quibus benè volo, non diuitias, & bona falsa atque indigna amore. Disce spiritus infirme sine iniuriâ amare. Sæpè dilectionis modus adæquatur odio aut contumeliæ. Magnam irrogabis iniuriam amico, quem amas, si optes illi diuitias tamquam verum bonum: excellentiùs enim, quàm ipsum, illas diliges: nam eas amas vt sufficientiam, illum vt egentem; quare libentiùs carebis illo, quàm istis. Hinc fortuna, arbitra amicitiarum; & mutatio eius, est mors amoris, & natiuitas perfidiæ. Hinc æquale periculum sinceræ fidei, siue ames amicum propter diuitias, aut diuitias amico.

Sicut

Sicut veræ amicitiaë similis est ratio, cùm amas omnes propter Deum, & cùm Deum solum illis amas, quia Deum solum diligis. Nihil aliud quàm Deum desiderares omnibus, si propter nullam aliam rem amares. Hoc examen tui amoris erit, an vera charitas sit. Qualia vota, talia beneficia. Non potest alteri amare diuitias, qui non amet etiam diuitias. Sit Deus beneficium commune à te donandum omnibus: quem si dederis, satis diuites relinques. Et plus cures beneficia quibus omnes ames, quàm quibus amaberis ab omnibus: nam qui omnes verè amat vt oportet, saluabitur; sed non propterea erit saluus, quòd ab omnibus ametur.

Nullâ mercede vendendus & vilipendendus est amor: gratis semper prodigatur. Deum vendit, qui charitatem impendit alicui, nisi propter ipsam: nam Deus charitas est. Nulli obiicias beneficia tua: sed quemadmodum putas Dei munus esse quidquid boni tibi fit ab aliis, & Deo totam gratiam refers; ita beneficium Dei æstima, non tuum, quidquid aliis exhibueris: imò reputa maius beneficium tibi factum à Deo, quòd te elegerit, vt instrumentum & vicarium suum ad benefaciendum. Amorem ab aliis non concilies de temporalibus, sed in spiritu: nam quod diffunditur per temporalia, & non per Spiritum

Spiritum sanctum, cupiditas est, non charitas; non amor hominis, sed auaritia rerum. Simili modo benefac aliis, ut vis quod Deus benefaciat tibi. Omnia eadem lege fac cum aliis, ac Deus tecum. Concede, ô Amor amorum, ut omnes amem, sicut tu amasti me, & amasti illos: concede ut omnes amem propter te, & nullus me amet propter me. Mallem, si fieri sine peccato posset, ut omnes me odissent, quàm quod me amarent, si propter me amarent: nam si omnes odissent, haberem quod est meum; si propter me amarent, usurparem quod est tuum. Impurus est omnis amor, qui non sit propter Deum. Solùm amor Dei sincerus est & defæcatus, cùm non permisceat, nec compatiatur secum mixtionem contrarij affectus. Ceteri amores, aut inuidiæ aut iræ aut odij causæ solent esse, vel aduersus ipsum amatum, vel aduersus alios. Amor Dei constans, & æternus est; ceteri fugaces & alati. Lucrum igitur erit, ut amer propter te Deus mi, & non propter me.

CAPVT XII.

*Nihil desiderandum esse nisi quod
Deus vult.*

Quid est magis consentaneum, vt te diuinæ voluntati subiicias conformando, aut quòd diuina voluntas tuæ seruiendo conformetur tibi? An fortè præsumes de te, quòd velis meliora, quàm Deus, vel scias salubriora? Memento quoties tibi mala placuerunt, quoties damna tibi parasti; & contrà quàm magnum experimentum bonæ voluntatis exhibitum sit à Deo. An fortasse mala voluntas fuit incarnari pro te? an mala voluntas fuit manere in Sacramento tecum? an mala voluntas fuit mori ob amorem tui? Ecce eadem est voluntas eius qui pro te hæc fecit, ac qui modò vult, vt patiaris hanc afflictionem, molestiam, dolorem, aut iniuriam. Eodem amore, eodem fine vtraque vult, attendens sollicitudine maximâ quod tibi bonum erit. At si bonum tibi fuit, vt Deus vellet pro te pati dolores, necessitates & ignominias, ne tu patereris; debes etiam credere, cùm aliqua permittit te quoque pati, plurimum id tibi expedire, & valdè bonum ac salutare fore. Satis meruit de nobis voluntas illa excellentissima incarnandi, vt
sustine-

sustineremus aliquid graue si vellet; cur non meretur, vt illi conformemur, cùm omnia salutaria nobis desideret? Deberemus pati multa, vt in aliquo faceremus voluntatem Dei; cur cùm in multis videmus iam factam, non patiemur libenter aliquid? Quid melius debes optare, quàm velle, & habere quod est melius. Hoc solum est quod vult, & amat is qui in se & tibi est melior, Deus tuus. Deus est infinitè potens, infinitè sapiens, infinitè bonus & beneuolus: plus te diligit, quàm tu te ipsum: plus desiderat & quærit bonum tuum: meliùs scit quomodo illud consequi possis: vires habet vt omne obstaculum tollat, & efficiat quod ad id expediat. Quid igitur putas, cùm lamentaris & defles hunc euentum, cùm ægrè fers hunc morbum, dolorem, iniuriam, molestiam, infortunium, siue proprium siue alienum, siue priuatum siue publicum? Anne Deus errat & fallitur? an nos affligit ex inuidiâ aut malâ aliâ voluntate? An defecit hîc omnipotentia eius, nec ampliùs potuit facere, vt euitaret hoc quod putas damnum. Non accidit hoc ex imbecillitate Dei, aut malitiâ, aut deceptione; sed ex potentiâ, sapientiâ & bonitate summâ. Cur tu reprobas & resistis, quod approbant & in quo occupantur attributa diuina?

Permitte te Deo, vt regat te, qui te creauit
ad

ad gloriam suam : in hunc finem disponit omnia , & absque dubio illuc te perducet, nisi tu resistas ordinationi eius. Ne velis arbitrio tuo regi. Qui vehitur in naui, non vult regere nauim iussu & arbitrio suo, sed manus integrum permittit nauclero ; & cum insurgit tempestas , maximè obedientissimus est illi , nec contra eius voluntatem quidquam audet mouere aut moueri. Anne imperitiùs sciet Deus regere mundum suum, quàm nauclerus nauim ? cur quod cum homine faceres , vt te in terram , quò tendis , deponat ; eum Deo non facies , vt te in cælum ducat ? Deus optimè nouit gubernare suam domum , suum inquam mundum : non opus habet tuo consilio ; relinque omnem curam illi : ipse te portabit ad terram salutis.

Hæc mala tibi immittit contra gustum tuum , aut propitius Deus , aut iratus. Si propitius ; cur non consenties tuo bono , & addes suffragium tuum iis quæ sunt pro tuâ utilitate ? si iratus , etiam vt mitigetur cedere debes. Homines irati , si quis resistat , magis irascuntur ; si nemo contradicat , statim mansuefiunt : sic Deus mitigabitur , si non solùm taceas & feras , sed consentias , & gratias referas. O insane homo , quomodo audes dicere , Hoc nolo , aut volo istud , cum nescias quid tibi in bonum accidet ? cur recusas pati molestias ,

iniurias, humiliationem ? fortasse non recordaris te peccatorem esse, aut non poterunt molesta & humilia fieri à Deo instrumenta gloriæ ? Odium fratrum, & inhumana illa venditio charissimi sui filij, Iacob parenti fuit causa salutis, ipsi Iosepho vendito gloriæ & Regni: quamuis enim

— *coniuratos germanum vendere fratres*

Cogit liuor edax, prosunt contraria Iustis.

hoc opus est gratia:

vt deuotè loquitur magnus Alchuuinus. No-
uit ars diuinæ beneficentiæ ex malis maiora
bona exprimere; hoc est, summum opus gra-
tiæ. Quid doles iacturam valetudinis, aut re-
rum tuarum, aut tuorum ? nam vel laudabi-
liter expendendæ erant, & Deus accipiet vo-
luntatem pro facto, & insuper accrescet me-
ritum patientiæ; vel nequiter tractandæ &
consumendæ erant, & tunc gratulari tibi de-
beres, quòd materia culpæ sit sublata.

Æstima te maiorem tuâ voluntate & gau-
dio ad maiora creatum. Non es creatus ad
tuam gloriam, non ad tuam voluntatem,
non ad tuam voluptatem, non ad tuam so-
lùm salutem, non ad tuam opulentiam, non
ad tuam fortunam, imò nec ad fruendum so-
lùm Deo in cælis: maius aliud est tuus finis;
factus es ad gloriam Dei, propter quam om-
nia Deus voluit & fecit. O magnum finem!
quem

quem etiam, dum pateris, consequi potes, siue in laboribus, siue tormentis. Non tuus es, sed Dei; non natus tibi es, sed Deo: sic non debes quærere in omnibus nisi gloriam Dei, & placere illi magis; & quòd in te fiat voluntas sua. Solum illud erit alimentum ignis purgatorij, quidquid hîc sit pabulum voluntatis tuæ. Nihil desideres, siue consolationes spirituales, siue alia dona sancta, nisi quod Deus vult super omnia; qui plura dona & maiorem sanctitatem tibi desiderat, quàm ipse tibi cupis; ita habebis, licet non debeas quærere, continuam consolationem. Omnes afflictiones & poenæ, quibus in mundo contristantur homines, consistunt in voluntate, quia non fiunt conformes diuinæ. Excruciantur humana corda, aut non habendo quod vellent habere; aut habendo quod non vellent: quare qui non habet ex se velle & nolle, nullam molestiam sentiet. Qui habet cum Deo velle & nolle, perpetuam lætitiâ possidebit, quia habebit perpetuò quod vult habere: semper enim fit vt Deus vult, prout ordinauit, aut permisit.

CAPVT XIII.

*Quòd non oporteat voluntati nostræ
attendere.*

Non satis triumphator sui erit, qui vicerit voluptatem, nisi vicerit voluntatem: non satis est sæuire in sensus corporis, sed in animam & proprium arbitrium: non solum illicitas voluptates negare nobis debemus, sed licitas voluntates; nec solum mortificare carnem, sed perdere animam, quam denique lucrabimur. Tam caro nostra quàm anima aduersus Deum peccarunt. Iniquum est, damnare vnum complicem, & absolvere alterum; ministrum flagitij punire, & auctorem liberare. In carnem & animam oportet animadvertere: non vt plerique, exterioribus asperitatibus contenti, intrinsecus pœnitentiam non assumunt. Cùm principalis rea & delinquens sit anima, præcipuè debet coerceri; nec aliter potest nisi in voluntate, si deneges quæcumque ex se postulet & gustet. Digna est morte anima, quæ Deum contempsit: ita debet mori omni voluntati suæ, & in ipso quo deliquit plecti. In nullâ re magnâ vel parvâ sibi prospiciat, & respiciat: alioqui non erit mortua, si ita aperit oculos. In nullâ re voluntatis tuæ recorderis. Fac voluntatem Dei,

Dei, fac voluntatem fratris, fac voluntatem iniuriantis & inimici, si sine peccato potes, potius quam tuam. Non satis mortificatus eris, nisi voluntatem tuam non modò in Deum, sed etiam resignes & transfundas in omnium hominum etiam inimicorum voluntatem.

Illis ad quæ propendet impetu vehementi voluntas tua sine præcedenti rationis regulâ, ne fidas statim, sed suspecta habe, etsi speciem boni obtendant: sunt plerumque officia sensualitatis, quibus latitat dæmonis astus. Gloriam Dei quærat, non contemptum hominis doleat; placitum diuinum, non afflictionem tuam humanam attendat voluntas tua & sentiat: in Deo tota occupetur, & satis negotij habebit: gaudium & gustum tuum etiam spiritualem contemnat. Licet à Deo relinquare in omni pressurâ cordis, derelictione spiritus, & ipsâ potestate tenebrarum, tribulationibus & tentationibus laceffitus vndique debes permanere fidelis, non quærens solatium, paratus sustinere istam & omnem aliam animæ inculpabilem calamitatem, quamdiu Deo placuerit, etiam vsque ad diem Iudicij, vel in æternum. Qui in veritate studet placere Deo, oportet vt seruiat gratis; & potius optat & petit nullâ consolatione alleviari: hoc sibi putans affatim sufficere, si lo-

cum, vbi sedet in animâ Deus, conseruet mundum; non permittens, vt illuc velut in Sancta sanctorum intret & appareat aliud. Solus ingrediatur IESVS summus sacerdos. Nonnulli famuli Dei magnis consolationibus exundantes, precibus impetrarunt destitui & priuari omni dulcedine: nec postea admitterebant solatium etiam de cælo: non enim defuit qui Angelos consolatores recusauit. Nam quid magni facis, si gustum corporalem despicias, qui potius afflictio erit? Nimis affligens est solatium corporis, quod impedit diuinum gaudium & spiritus lætitiā: plus meretur Deus. Pro Deo etiam contemnas omne iubilum animæ, atque quodcumque arridet naturæ & voluntati propriæ. Non est constans, nec fidele obsequium mercenarij. Si spe aut subsidio consolationis Deo seruias, etiam si sit spiritualis, non propter se amas in hoc Deum, & deficiente consolatione segniùs sæpè torpebis. Hinc fit quòd mutemur toties, desides simus, tepidi, & parum proficiamus, quia vt nautæ ventum, speramus spiritum deuotionis & consolationis; sine quâ detinemur, & qualibet aduersitate, velut contrario flatu, retrocedimus. Inertiores etiam sumus nautis, qui callent etiam obliquo & aduerso vento progredi. Sciamus ipsis aduersitatibus, tædiis, & tribulationibus

tionibus procedere. Non refert obsequaris Deo propter gaudium interioris consolationis, aut corporalis commodi, nisi quòd minus gratis famuleris; quia maiori pretio obsequia tua vendis, si gustum spiritus requiras. Plus est Deus, quàm gustus tuus. Melius est habere Deum, quàm gaudium: tametsi, vbinam, ô iucundissima Veritas, ô Deus suavissime, potes esse, & non exultabit spiritus, si te retegis? vbinam aderit benignitas tua, & non replebis gaudio animam? Sed concede mihi, vt numquã gaudium meum optem, nisi vt tu scis meus; numquam voluntatis meæ gustum quæram, nisi voluntatis tuæ beneplacitum.

O Spiritus tribulate, si numquam recreationem tuam & gaudium quæreres, quantum gauderes! Qui relinquit domum aut agrum propter Deum, centuplũ accipiet. Non est ius, vt qui plus reliquit, minus accipiat. Qui reliquit voluntatem suam & gustum eius, centuplum dulcedinis accipiet negando suam voluntatem, plus quàm si fecisset: nam facit voluntatem Dei, & maius præmium capiet. Quantò magis voluntatem & gustum tuum abnegares, tantò plus gustares in voluntate diuinâ: diuinus quidem sapor & lætitia tibi stillaretur. Si vnum hominem tam felicem Deus fecisset, vt quidquid vellet, statim adimpleretur; & tam potentem, vt posset exe-

qui quodcumque libêret illi, & id licitè; & securus certusque esset de hac potentiâ & fortunâ suâ: existimo, minùs gauisurum esse, quàm eum qui in nullo verè vellet impleri voluntatem propriam, sed in omnibus seriò abnegaret propter Deum. Omnem adimpletionem voluntatis sequitur quidam gustus eiusdem voluntatis: nec vllus gustus & delectatio maior, quàm illa quam Deus habet in voluntatis suæ executione. Si Deus infundat tibi guttam delectationis voluntatis suæ, quam communicat cum his qui voluntatem eius solùm faciunt & volunt, sine comparatione plus gaudebis abnegando tuam voluntatem totam, quàm si faceres semper illam. Nam qui impleret voluntatem suam, gaudium voluntatis humanæ solùm haberet: si verò neget, vt voluntatem Dei faciat, gustum diuinæ voluntatis participabit, per gratiam diuinæ bonitatis. Facere voluntatem propriam est ingens hominum gaudium; quid erit facere diuinam? Voluntas humana impura est, locum dat tristitiæ, & corrumpitur mœroribus; voluntas diuina purissima est, in possessione gaudij continua. Idem est Deo voluntas ac voluptas: quare debet voluptatem habere, qui diuinâ voluntatem solùm habet. In Deo nõ distinguitur appetitus à lætitiâ, in creaturis plurimùm distat. In elementis

mentis aliud est motus ad locum, aliud quies in loco; in cælo idem est: lux & calor in igne duo sunt; in sole & stellis idem: sic voluntas humana & gaudium duo sunt; in Deo vnum. Nec alibi gaudium tutò erit, nisi in adimplerione diuinæ voluntatis, & spoliatione propriæ: tunc habens & volens homo diuinam solùm voluntatem, eius priuilegio gaudet, vt inseparabiliter gaudium habeat; nam cuncta eueniunt pro voto. Non est igitur triste, abominari suam voluntatem, exuere se omni proprietate, & penitus abnegare se. Nulli magis abnegatam & sibi mortuam habent voluntatem, & renuntiarunt omni proprietati suæ, quàm Beati in cælo, qui sine vllò sunt vestigio proprii velle aut nolle: & tamen in tantâ mortificatione propriæ voluntatis summum gustum habent, & lætissimi sunt. Cur tu refugis abnegare te, qui vis saluari in cælo, vbi summa abnegatio sui est? Instrue te ad gloriam, & relinque te. Non putes te posse esse beatum, quin facias ibi, quod nunc putas triste. Eia incipe, quod, si salueris, numquam desiturus es facere. Fac aliquando, quod, si felicissimus fueris, facturus es in æternum. In perpetuâ illâ felicitate numquam quæres voluntatem tuam, per sæcula sæculorum non solùm diuinæ conformis, sed transformatus per ardentem charitatem.

Quis sitibundus, habens vasculum fictile & vacuum, non mallet habere aureum, plenum suauissimâ potione & refrigerio? quis languens, habens morbidum membrum, non mallet habere sanum & robustum? quis hebes, obtusum intellectum habens, non mallet habere mentem Angeli, & intelligere vt Cherubim? O homo, cur non vis commutare tuam voluntatem infelicem, caducam votis, morbidam, stultam, cum voluntate Dei compote, lætâ, felicissimâ? Si velles intelligere vt Angelus, quod non potes; cur non vis velle, vt Deus vult, quod potes? Qui vult semper gaudere, numquam in se, nec sibi quærat gaudium: opus est, vt reuellat omnem priuatum & creatum amorem; alioqui, quocumque fugiat, quodcumque peragat, impedimentum & turbationem secum deportat, imò auget; vt quò longiùs fugiat, & plura peragat, magis impediatur & minus inueniat gaudium quod quærit. Qui à rectâ viâ aberrauit, quò magis incedit, magis errat & distat: quantò magis homo hoc aut illud eligit, vt gaudeat & quiescat, minùs gaudebit; quia eò plus exercet voluntatem propriam, quæ causa est inquietudinis & tristitiæ, & à viâ pacis & gaudij aberrat. Passer in rete incidens, quò plus liberari conatur, magis se illaqueat & ligat.

Deus

Deus tam bonus est, ut superfluat illi bonitas ad maiorem voluntatem, quàm tuam & omnium Seraphinorum: cur tuam vnam humanam voluntatem coarctas, occupans illam te ipso, quasi in dimidio sui posset satisfacere, ac sufficere infinitati diuinæ? Non vacat diligere aliud, nec se, si Deus diligendus est. Accipe, Domine, amorem meum totum; accipe voluntatem totam meam: nec amittam hanc felicem commutationem, ut pro pessimâ voluntate meâ fruam optimâ voluntate tuâ.

CAPUT XIV.

Quòd oporteat iugiter meminisse Dei.

Quomodo potes, ô ingrate spiritus, aliquando obliuisci Dei, qui semper meminit tui, quasi reliquorū oblitus esset, & tu unica res sua; qui semper tibi attendit & tua, & in dulci memoriâ scribit, quidquid boni feceris? Magnus fauor putatur, si terrenus Rex meminerit alicuius, aut admittat ad suam præsentiam: & ego non æstimo quòd cælestis Rex numquam obliuiscatur mei, nec absit? Æger solatium sumit, si aliquis inuisat: cur anima ægra & misella non exultat, quòd Deus perpetuò illam videat, & consideret? Si semel Princeps oculos iniiciat beneuolè in famulum,

famulum, lætatur; & ego, Domine, non exulto, quòd numquam oculos tuos auertas à me, nec manus separe, in misericordiâ erga me occupatus & intentus. Properant & currunt homines, vt Regem temporalem in transitu conspiciant; & ego te Regem æternum præsentem, & manentem, non confidero. Vt videant monstrum, solliciti sunt homines, & impendunt pretium; & ego gratis non attendo pulchritudinem cæli & terræ, in quam desiderant Angeli aspicere. Regina Saba tot itinera peregrinata est, vt Salomonem semel videret; & ego te Deum tam vicinum, vt in me habites, non specto. Si mancipium mihi ministraret poculum aquæ, respicerem in faciem; & te Dominum Angelorum perpetuò seruientem mihi in cunctis, & pro me implentem omnia benedictione, nolo aspicere, & cesso benedicere. O Domine, qui operaris omnia in omnibus pro me, quomodo pro te non operor modò, sed nec recordor tui? O amantissime Deus, quid aliud cum hoste capitali facerem quàm tecum soleo facere, nolens te respicere obuium mihi, & toties obuium; amorem meum exigentem tot beneficiis & obsequiis?

O quoties mihi Deus ades, & te nolo semper videre! Essentia tua me penetrat, plusquam punctum crysalli penetrat radius solis, plus-

plusquam anima imbibita est in corpore. Præsentia tuæ sapientiæ mihi prospicit & attendit per se, ne quid mihi desit; & si quid boni faciam, vt remuneres: nec hoc confidis dumtaxat Angelis internuntiis, & relationi; sed per te ipsum me totum circumspicis. Potentia tua me sustinet in vlnis, vt nutrix aut mater filium dilectum: & quia hæc officia, esse in me, videre me, sustinere me cum sum, necessaria sunt, & annexa immensæ diuinitati tuæ, voluisti bone IESU, vt præsentiam voluntariam tibi deberem; ac in vno modo quo abesse poteras, & erat necesse abesse, inuenisti modum, vt etiam mihi præsens esses in Corpore tuo sanctissimo, vt corporaliter & spiritualiter aesses mihi. O anima ingrata, cur non referes gratiam tam amantissimo Domino? & si quidem corpore non potes semper assistere huic diuino Sacramento, spiritu saltem & cogitatione ne obliuiscaris tam benefici Domini in te habitantis.

Reuerere, ô anima, te ipsam, & sacrarium mentis tuæ; vbi habitat Deus per gratiam, cuius nunc confors fortasse es, & væ tibi si non es, vbi diuinitas participatur. Materias inanimas, quas Christi Sanguis contingit, veneramur, & meritò: sed cur non etiam spiritus & animæ tuæ partem, vbi Spiritus sanctus diffusus est? Ante aram, vbi est Corpus Christi

Christi Domini desideratissimum, nihil indecorum audemus facere: nec ante te audeas, quia mens tua, ut potes sperare, per gratiam est altare & thronus Dei, ibi residentis maiori cum voluptate quàm in sacrariis aureis. Quàm compositus & attentus curas esse cùm Iuscipis Corpus Christi; similem modestiam, similem decorem semper serua, cùm Deus hospes tuus sit, non intra corpus tuum tantum, sed intra animam. Si cùm Christi Corpus hospes est corporis tui, tam decenter te habes, non debes amittere gravitatem, cùm Spiritus Dei incola sit spiritus tui, cùm Pater & Filius ad te venerunt, & mansionem apud te fecerunt.

Siue palàm, siue clàm, idem sis: Deus te videt, Deus iuxtà est, Deus intra te est, Deus tecum est. Si Christus de cælo veniret ad te visibiliter, cùm solus in cubiculo esses, anne coram illo immodestè sederes aut iaceres? an potius reuerens, humilis, compositus, contremiscens esses? Ecce Diuinitas tecum est, non minora officia illi sunt debita. Diuinitas præsens est, non vno modo, sed pluribus, te implendo & circumambiendo infinità suâ essentiâ, velut oceanus spongiam; te videndo præsentiâ suâ, te sustentando potentiâ suâ, te mulcendo, te amplexando, te adoptando in filium gratiâ suâ. O anima, cur longa vota facis,

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 431
facis, cum Deus tam propè sit? quid speras
gaudia alia, cum Deus adest? solatium vici-
num habes tuarum afflictionum, quid tri-
staris? perfugium & asylum propinquum est
tuarum calamitatum, quid times? Amet af-
fectus tuus, amplectatur & osculetur Patrem
amantissimum, in cuius gremio sustentaris
& foueris: cuius memoriâ & deliciis obliui-
scere omnium. Considera te coniunctiorem
Deo quàm fratri tuo, quàm matri, quàm pa-
tri: cognatio enim & proximitas inter te &
Deum, maior est quàm inter filium & pa-
rentem. Habe semper præsentem eum, qui
tot modis præsens est. Vt speculum id fit, cui
præsens fit: sic sancta anima quodammodò
diuina fiet, si Deum præsentem habeat.

Hæc præsentia Dei est vitalis actio gratiæ:
tamdiu viuit actu & expergefacta anima san-
cta, quamdiu diligit & recordatur Dei, siue
cum in consideratione eius occupatur, siue in
opere pro gloriâ eius. Quemadmodum enim
Deus non tantum præsens est nobis per es-
sentiam suam & cognitionem, sed etiam per
potentiam, & operationem: ita optimum
genus præsentia Dei est, per operationem
bona opera faciendo. Quis non operabitur
pro Deo, qui pro nobis omnia in omnibus
operatur? Non tamen, si cesset anima, mor-
tua erit peccato; sed perinde erit ac qui dor-
mit,

mit, qui non est mortuus, sed vitâ non fruïtur: sic anima oblita Dei, licet non mortua sit, tamen velut sopita non gaudet fructu spiritualis vitæ. O quantum viuet, ô quot tempora implebit memor Dei, quæ passim amittunt etiam spirituales! Hæc præsentia Dei est etiam sensus gratiæ; alioqui velut paralytica iacet anima. Paralysis morbus est, non mors, sed sensu artus priuat & functione vitæ: otiosa est tunc vita & gratia, cui non est memoria Dei, siue in opere, siue oratione.

Vna palma ad præsentiam solùm alterius fructificat, & anima ad præsentiam Dei omnes fructus facit. Sine præsentia solis omnia sunt obscura, & nihil pulchrum: præsentia Dei venustissima & illustrata est anima. Elementa non possunt ferre absentiam sui centri: parem impetum anima in Deum habeat. Sicut lapis, si in aëre suspendatur, semper seruat propensionem ad terram; & cùm relinquitur, statim ruit: sic anima amans Dei, etiam cùm separatur à quiete suâ ob occurrentia officia vitæ necessaria aut status sui, etiam ibi anhelat ad Deum tacito affectu & velut connaturali; & statim relicta sibi finitis occupationibus confugit ad centrum suum, in sese colligens in intimis recessibus cum Deo, vt quoad possit similis sit anima Angelis Dei, qui semper vident faciem Patris, & in quam desi-

desiderant respicere : quo desiderio plus & crebrius recreari oportet , quàm respiratione cor.

CAPUT XV.

*Quòd amanda sit incomprehensibilis
bonitas Dei.*

Quid tibi, & mihi, qui sum abyssus malitiæ, ô Bonitatis pelagus, ut me ames? Similis similem amat: quomodo tu optimus diligis me pessimū? Ab omnibus pulchriora diliguntur: tu pulcherrimus optas à me vilissimo & horribili amari. O amor mundi, quid tibi & mihi, qui debeo esse odium & horror mundi? Quid est, quòd mihi præcipias te amare? cur opus erat hoc mandare? quid est, quòd roges & sollicites tot artibus? O sollicitatio & vox dulcissima, Fili præbe mihi cor tuum! ô petitio surdis hominibus repetita! in singulis creaturis temet exhibes, prospiciendus passim per naturæ transfennam, hac amabilissimâ postulatione liquefcens, dum requiris me. In omni creaturâ occurris mihi, ut per omnes id petas; toties amorem tuum erogans, & amorem meum rogans. Quamcumque fenestram aperiam, ades amator, stans post parietem, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Si videam, si au-

E e diam,

434 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
diam, si odor, si sapiam; ecce adest facies
tua decora, vox tua dulcis, & odor Dei mei,
& fauus cum melle tuo: vbique conue-
nior de amore. Si quatuor aut quinque viri
graues asseuerarent aliquid & hortarentur ad
opus aliquod, nemo non faceret, aut crederet:
quomodo non audio omnes creaturas ad-
hortantes me ad amorem Dei mei? cum tot
asseuerent venustatem eius, quare non cre-
dam? Si specie rerum illecti homines deos
illas putauerunt; quanto his Dominator om-
nium speciosior es? speciei enim generator
hæc omnia constituis.

Omnia amorem tuum & pulchritudinem
mutis clamoribus, & inuisibilibus coloribus,
obiectant. Sed quæ vox aut imago, notitiam
tui dabit? Non possunt creaturæ te pingere:
ex omni earum perfectione lituram tantum
cognosco. Quis ergo es, aut vbi, Pulcher mi;
qui cum vbique mihi adsis, nullibi te inue-
nio; & cum omnia sis, nihil omnium te pu-
to? Pro imagine tuâ se obiectant mihi crea-
turæ; sed ego ænigma existimo. Non es, Do-
mine mi, id quod designant te esse: quæ li-
cet non mentiantur, taliter te indicant, vt
non sis id quod prædicant verè. Ita quæsiui
quem diligit anima mea; quæsiui illum, &
non inueni. Surgam, & circuibo mundum
per vicos naturarum & plateas cælorum. In-
terrogaui

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 435
interrogavi formas rerum, concentus melodiarum, odores aromatum, sapores mellitorum, amplexus charorum; & dixerunt, Non sumus dilectus tuus: ille fulget, ut non capiat locus; sonat, ut non ferat ventus; olet, ut non spargat flatus; sapit, ut non noceat fames; hæret, ut non separet fastidium. Interrogavi terram, & respondit, Non sum ego: si cæli cælorum non capiunt illum, quid me rogas? Interrogavi mare, & contremuit dicens, Non sum; maior abyssus est, & pertransiri nequit. Interrogavi cælum, & dixit, Non sum Deus tuus: ascendit ultra. Si vos non estis creaturæ, dicite mihi aliquid de illo. Responderunt mihi vigiles mentes, & custodes spiritus mundi, Ipse fecit nos, quære illum super nos. Paululum cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea, non inueniens illum in creaturis. In hoc solo video & inuenio te, ô lumen in medio positum, quòd non possum te inuenire nec videre: nam quomodo assequar quod incomprehensibile est? Fuge, fuge Dilecte mi: in hoc te consequar, quia fugis me: plus nosco de te, quantum noui non te posse noscere; plus accedo ad tui notitiam, quantum recedis à meo captu. In lectulo, & quiete anguli mei, per noctes quæsiui quem diligit anima mea. Nox est, respectu tui, splendor rerum ve-

436 IO. EVSEBII NIEREMBERGII
nustarum : nox est decor cælorum ; nox est
ipsa solis pulchritudo , claritas , & quæuis a-
lia , non dicam creata , sed falsò excogitata
venustas. Si singulæ stellæ fulgerent plus-
quam sol , quot atomi illuminantur à sole , &
arenæ sunt maris , & ipse sol toties excederet
stellas plusquam modò , sorderet præ te , nec
appareret , velut sidera nunc in præsentia solis
non videntur.

Sed quid affero deformes has pulchritudi-
nes visibilibus , & rusticas formas etiam solis ,
& æthiopes luces ? Conferamus illas spiri-
tuales & candidas , cuius talis est decor , ut
cum deuotissimo Patri Ioanni Fernandio
nostræ Societatis affuisset Angelus Dei ; eum
intuitus præ lætitiâ , deficiebat , & se ipsum
capere non potuit ; atque affirmavit quæ-
cumque pulchra in mundo essent , huius
comparatione deformia & tetra fore. Finge
igitur pulchritudinem eius Angeli toties ma-
iorem , quot atomi in aëre , & singulos An-
gelos eadem pulchritudine præditos ; & cum
sint millia millium , seu pænè non sit nume-
rus illorum , totam hanc pulchritudinem
omnium conglomera in vnum solum : turpis
& obscura esset coram pulchritudine Dei ;
nec dico videretur vnus atomus , sed nihil. O
cor meum , quomodo non te euellis post
tantum decorem , & ardes ad immensam il-
lam

iam lucem ? O duritia & grauitas cordis mei plus quàm ferrei , si non te eleuat & trahit immensus hic magnes amoris !

Sed fortène tu Domine es illa claritas , & decus quod cōfingo , ad quod tanta infinities illuminati solis & Angeli lux tenebræ essent ? Minimè ; sed infinities pulcher : nec post tantam lucem te video , licet splendidissimus sis. Tantùm scio illam claritatem te non esse , quia caligo ad te collata esset : qualis autem sis , ignoro ; tuum lumen me excæcat : dum magis fulget , relinquit me caligantem. Sed numquam te video clariùs , quàm in hac caligine ; nec nisi in hac nocte meridionali vmquam inuenio diem verum , antiquum dierum ; clarum mihi , quia in totâ obscuritate , & mediâ nocte. O amor æternæ , accipe iam cor & amorem meum. Sed quid inquam accipe , si tu rapuisti : quid iubes , vt cor meum tibi præbeam , si iam excordasti me ; non in vno crine aut oculo tuo , sed in nullo lumine meo , & multo crimine. Excordasti me , quia tantus es , vt te non videam : excordasti me , quia cùm te pusillus offendissem , vis à me quantus es amari. Sed tu Domine , qui vulnerasti cor meum bonitate tuâ , eâdem infundes oleum misericordiæ tuæ , vt sanes vulnera peccatorum meorum.

O Deus abscondite, si ignoratus places mihi supra omnia quæ scio, quid facies cum te coram & palam sciam? eripe, euelle cor meum, accipe omne velle meum, nec mihi umquam restituas; nec permittas cultrum in manu amentis, sed retine cor amantis. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Gaudeo quòd defecit mihi cor meum, quia tu eripuisti illud. In te sit cor meum, quia in te thesaurus meus. O Deus cordis mei, quia iam es Dominus illius! Sed quia tu meus, quamuis defecit cor meum, non defecit cor melius: tu supplebis eius vires; tu es Deus cor meum, Deus pars mea, quæ defecit mihi. Cor scilicet meum eris in æternum: officia cordis mei imple. Ipse poteris velle pro me, & sollicitus esse, quæ mihi expediant; ego tantum diligam te. Tu amabis me pro me, ut ego penitus amem te; ut nec amor mei impediat me. O felix iactura cordis, si Deus pro corde est!

CAPVT XVI.

De superessentiali lumine sanctissimæ Trinitatis.

OLux clarissima diuinæ unitatis, si tanta es, ut umbrâ tuâ in creaturis lucens præstringas omnem intellectum, & caligare facias

facias plus quàm sol oculos noctuæ; quantum lumen apud te erit in Trinitate tuâ, cuius vmbra natura creata non potuit sustinere, sed oportuit reuelari à IESU? Si tantoperè radias apud nos; quantum in te lucebunt illi splendores sanctitatis, qui extra te non exeunt? Si tantoperè vnitatis vmbra lucet, quantum lucebit lux Trinitatis, quæ non habet vmbra? O luminosissimæ tenebræ, cùm animæ communicatur aliqua claritas tanti arcani! Obscuritas est illa lux, quia anima non se videt, & ibi se amittit. Velut qui in tenebris ambulat, & nescit vbi sit; sic mens in illo lumine de se nescit: & cùm in illâ luce se lucretur, cùm sit in Deo; ibi se perdit, quia inuenit Deum, quando abrepta ab omni occupatione inferiorum, & facta conformis Christo crucifixo per constantissimam mortificationem & crucifixionem suæ voluntatis, in stupenda Trinitatis arcana intentam aciem & humilem mentem figit, seu potiùs figitur: ibi vitam in legitimâ suâ puritate, vt in fonte gustat: ibi bonitatis diuinæ primitias libat: ibi simplicissimæ simplicitatis naturam concordis cum Trinitate miratur.

Quidquid admirabile est, cùm cognoscimus, iucundum est spectare. Quid admirabilius, ac proinde quid iucundius, quàm nosse illam simplicissimam vnitatem, in quam per-

sonarum Trinitas se immergit ; & illam Trinitatem , quam non summergit vnitissima simplicitas ? Vnitas in Trinitate distinctè coruscet ; Trinitas , quatenus fertur introrsus , lucet in vnitate. Pater est Filij origo : Filius manat è Patre secundùm distinctionem personæ , & manet in Patre secundùm essentiæ vnitatem : à Patre & Filio Spiritus sanctus procedit , & in Patre & Filio Spiritus sancti substantia relinquitur : vbi Trinitas non obest vnitati , vbi vnitas non officit Trinitati : imò vbi Trinitas proficit vnitati , & vnitas fauet Trinitati. Ideò Deus est magis vnus , quia trinus simul est.

Quid tam iucundum , quàm hæc quæ videntur repugnantia , videre se adiuuantia ? Non esset simplicitas summa in Deo , si non esset efficacia summa : non esset efficacia summa , si non esset Trinitas personarum : non esset Trinitas personarum , si non esset vnitas essentiæ. Tam abest , vt simplicitas diuina obsit Trinitati , vt Trinitas iuuet vnitatem , & vnitas vnitissima requirat Trinitatem. Ideò , quò Deus est magis simplex in naturâ , est magis trinus in personis : & quemadmodum non potest concipi maior simplicitas , quàm simplicitas naturæ diuinæ ; non potest esse verior distinctio , quàm distinctio personarum in illâ vnitate. Res quò simpliciores

ciores & puriores sunt, efficaciores sunt, ut Philosophi fatentur. Ignis quia simplicior & purior, inter omnia elementa efficacior est; & cæli quàm sublunares naturæ, & spiritus quàm corpora. Virtus vnita maior est: & quod simplicius est, plus habet de formâ, quæ actus & actiuitas est: quare in simplicitate infinitâ, quæ purissimus actus est, & forma simplicissima formarum, remotissima ab omni materiâ, infinita efficacitas debet esse infinitæ personæ productione, infinitæ substantiæ communicatione ab æterno. Stupet anima hanc simplicitatem contemplan, & extra se rapta diuinam simplicitatis perfectionem adorat in æqualitate & æternitate personarum: nam quò res sunt simpliciores, quemadmodum sunt efficaciores, sic in se perfectiores. Perfectio non sumitur à materiâ, sed à formâ: quare quantò aliquid plus habet de formâ, perfectius est; & cùm simpliciora plus habeant de formâ, perfectiora sunt: ideò Angeli perfectiores sunt rebus sensibilibus. Cùm igitur summa simplicitas, sit summa, sola, & tota forma, seu actus, perfectissima est: quare Filius Dei æqualis & coæternus est Patri ob summam simplicitatem naturæ diuinæ. Inter homines, maior est pater quàm filius, quia ad hoc ut creatura generet, requiritur, ut perueniat ad statum

perfectum : sed cū Deus ab æterno sit summè simplex, est ab æterno perfectus, idè ab æterno generans, & non est maior Pater Filio. Inter homines nullus nascitur pater: Deus ab æterno est Pater, nec prius fuit Deus quàm Pater. Inter homines magnum quid est, in lineamentis & superficie oris similem produci filium patri, & filius similior magis diligitur: quanta fecunditas est, vbi non in accidentibus producitur similis filius, sed in substantiâ idem? quanta dilectio, vbi Filius tam similis est Patri, vt nec ipse Pater similior sibi sit, nec magis idem, & post tantam similitudinem Filius sit vnicus, & ab vnico genitus purissimè; vbi Pater virgo est, & virgo generat, & natus non est infans, & sine matre editur? Quare Filius non minuit diuinum amorem cum matre, quæ non est; nec Pater cum sponsâ. Sed Pater vnice vnicum Filium, & Filius vnice vnicum Parentem amat. Vbi Filius, non ex particulâ Patris genitus est, sed ex totâ substantiâ paternâ: & totum quod conspicit in Filio Pater, suum est, & à se est; & totum quod videt Filius in Patre, nescit sibi communicasse sine inuidiâ. Quomodo possunt non se summè diligere, qui tam summè vnum sunt? Hæc & alia, perspicaci & indicibili modo, dum per altissimum silentium intonantur animæ, & in ar-

canâ

canâ caligine illucescunt; quomodo non ardebit, cum tantâ luce, & omnibus viribus suis, superessentiali & superexcellentem simplicitatis & Trinitatis perfectionem diliget, prouocans omnes spiritus & Seraphim in illo fumo replente domum ex incendio charitatis ardentis, & clamans, Sanctus, Sanctus, Sanctus, expansis alis cordis subuolans & refrigerans partim æstum amoris, partim excitans flammam?

Ibi tamen præcipuè quasi exanimis manet, rota delibuta dilectione diuinâ, cum considerat pelagus illud bonitatis, quâ communicatur infinita natura Filio, & incendium illud amoris quo procedit Spiritus sanctus. Hic deficit spiritus creatus, & præ dilectione quasi perit in se, velut aquâ & igni extinctus: summergeitur in oceano tantæ bonitatis, ardet in pyrâ stupendi illius amoris. Nihil efficacius est in se, vt nos conuincat & trahat ad amandum legitimè & purè Deum, quàm bonitas illa inexcogitabilis quâ se communicat Pater Filio, & vterque Spiritui sancto. Nihil deuotius, nihil tenerius, nihil suauius considerari potest, quàm illa eruptio, & excessus bonitatis in æternis emanationibus. Nihil alacrius & festiuus & solemnius animæ, quàm natiuitas æterni Verbi. Nam si bonitas in se est, quæ placet, & præda amoris
legitimi,

legitimi, & in quam ruit toto pondere voluntas: vbi potest maior bonitas lucere, quàm cum pro boni naturâ, quod est diffusivum sui, non partem sed totam se diffundit, & communicat, infinitudo bonitatis; vbi non tantum datur quod habetur, sed quod est? Mirabilior apparet hæc liberalitas communicationis, quàm quævis infinita alia perfectio diuinæ naturæ. Si aliquis homo haberet aliquam peregrinam & admirandam gemmam, aut aliam rem pretiosissimam, quâ felix haberetur, & nihil aliud haberet; certè licet mirabilis tibi videretur ille vnio, mirabilius iudicares, si statim illum gratis largiretur, sine vllâ spe lucri. Mirabile quidem est diuina natura; sed mirabilius videbitur alicui, donari gratis Filio per communicationem illam admirandam; & mirabilius donari tali modo, quòd maneat etiam in donante. Tum si argumentum bonitatis est amor; nam diffusio & communicatio sine amore non est; vbi maior amor, quàm vbi totum quod est, est amor? & amor est æqualis amanti, & amato; & tantus est amor, vt non solum sint similes amati, sed sint idem inter se, & idem amor sit vtriusque? Vnde necessaria est summa fidelitas & gaudium, quia non possunt non diligere, nec possunt non diligi æqualiter. Adeò efficax & legitimus est ille amor, vt si per æternam

nam

nam generationem non fuissent eadem una natura Pater & Filius, faceret Spiritus sanctus esse idem. Huc tendit charitas, hoc officium est amoris, unire amantes & amatos: & cum ille amor sit Dei infinite perfectissimus erga illum qui etiam est Deus, intentissimus & omnino efficacissimus est. At si non faceret unum, non plenè perfectus esset, sed velut amor rei finitæ, & erga rem finitam, non erga infinitum Unigenitum æqualem Patri infinito; ubi uterque, amans & amatus, infinitus est. Ubi est tam excellens & genuinus amor, quanta bonitas erit? Ita Trinitas est præstantius indicium infinitæ bonitatis, & proinde divinæ perfectionis, (quia id est bonum, quod perfectum) & denique simplicitatis Dei: quare Trinitas personarum, est authenticum testimonium divinæ unitatis. Quantoperè arridet mens, cum hæc noscit! non prout explicui ignoranter, aut explicari potest; nam solum sentitur modo inenarrabili: sicut enim non sunt naturales species, quibus cognoscitur; sic nec verba, quibus manifestari queat aliquid quod de verbo æterno manifestatur piis aliquibus animabus. Adeò igitur gaudet mens creaturæ, cum communicatur illi consensio & mutua convenientia increatæ Trinitatis & unitatis, & utriusque necessitas ad perfectionem divinam,

nam , vt exultet anima toto corde, impotens
sui , & exhausta præ desideriis & suspiriis pu-
ræ charitatis , & videndi clariùs in alterâ vitâ
admirandam Trinitatis bonitatem.

Quid cupis anima mea videre aliud , nisi
istud spectaculum mundi , ad quod viden-
dum dumtaxat introducti sunt in cælum &
creati Seraphim & omnes spirituum ordines
atque hominum sanctorum. Vbi est curiosi-
tas nostra ? vbi studium sciendi , si non cupis
dissolui , & intueri istud arcanum , & scire
hoc secretum ? Sed curiositas te debet remit-
tere ad alteram vitam , non ad scrutandum
in istâ rationem, quo pacto trinus & vnus est.
Non debes quærere causam , quomodo ita
sit ; cùm non possis dare causam , ex quâ sit.
Frustrâ causam quæris in eo , qui nullam ha-
bet causam. Non esset magnus Deus , si non
esset maior captu nostro. Non debes scruta-
ri , quo modo ita potest esse , qui numquam
potuit esse antequam esset. Vermiculorum
plurium naturam non satis cognouerunt
Philosophi , & nemo seipsum benè noscit:
quomodo naturam diuinam & auctorem tui
vis dignoscere per omnia ? Quare simplici
fide debes captiuare rationem tuam in super-
rationali hoc mysterio : nam illa claritas,
quam insinuare interdum dignatur indulgen-
tia diuina , non est omnium , sed quorum
Deus

Deus vult, ex iis qui cum Filio suo sunt in Caluariæ monte, & omnimodâ sui eieratione: qui abnegantes se sustulerunt crucem suam, & secuti sunt IESVM vsque ad Caluariam, & deinde vult vt sequantur vsque ad Oliuetum & gloriam; hos exaltat, vt quandoque participent Maiestatem suam. Vbi ego sum, dicit IESVS, ibi & minister meus erit. Qui habuerit cum Christo idem Vbi passionis, habebit quoque Vbi tanti luminis & gaudij. Sic sancto Patriarchæ nostro Ignatio, dum magis afflictus fuit & exhaustus pœnitentiis, copiosius manifestatum est & clariùs, quàm dici potest. Sic feruentissimus Pater Didacus Martinus ferè semper se videbat circumfusus quadam luce splendidissimâ Trinitatis, aut alicuius ex tribus Personis. Omnium tamen est, ardentissimis desideriis exoptare, videre hanc nouitatem antiquam & æternam in alterâ vitâ. Sancto viro Patri Ioanni Ferdinandio reuelatum est, quemdam nostræ Societatis Religiosum diu detineri in purgatorio, quia non desiderauerat ardentius videre sanctissimam Trinitatem. O anima, quomodo non plus desideras videre hoc theatrum Beatorum, ad quod conspiciendum conuocatae sunt omnes mentes, inuitatae sunt cunctae rationales naturæ?

Quantum gaudium erit, videre quod
nunc

nunc cogitando, seu ignorando, præ iubilo & amore sustinere nos non possumus? Quomodo non exultabimus, contemplantes illas primitias diuinæ perfectionis, illud prolu-
dium & recens facinus bonitatis diuinæ, cum se dat Filio, & primogenitam illam liberali-
tatem Dei? Quantum pignus sibi accipiet anima diuinæ benignitatis, cum videat infi-
nitam beneuolentiæ indolem? Si sine delibe-
ratione dedit Deus totum quod est, nonne cum consilio & suffragio eiusdem bonitatis dabit, ut saltem videamus quod est? & si qui-
dem non dat esse, dabit suspicere; si non dat possidere, dabit frui; si non dat viuere eâdem vitâ, dabit viuere simili vitâ æternâ, cuius pi-
gnus iam habet anima, videns generationem ubi non est mors. Quomodo non amabimus totâ mente & viribus Deum, considerantes illam auroram charitatis ardentis, cum illi-
batus & primus ros donorum suorum quem dat, sit ipsum incendium charitatis, ipse amor in eâdem substantiâ, ut tantus sit amor quantus est Deus, & in eâdem donatione amoris det essentiam suam infinitam? Nam primum donum est amor ipse, & totum illud infinitum esse quidquid est Dei. Quas ar-
rhas beneuolentiæ ex hoc sumet anima, cognoscens tam auspicato quasi initiari beneuo-
lentiam Dei, & tam felix exordium bonita-
tis

DE ADOR. IN SPIRITU ET VER. LIB. IV. 449
tis diuinæ? vt gaudeat etiam amari eximio il-
lo amore, seque accendat ad amādum illum,
& imitandum tantam bonitatem, dando se-
ipsam Deo, nihil sibi relinquendo; cū nihil
sibi relinquat suæ substantiæ Pater, quod non
communicet Filio, & vterque Spiritui sancto.
In excessu huius considerationis, & conside-
ratione huius excessus, per luculentam caligi-
nem fit ineffabilis animæ & Dei communi-
catio, & vnio intima. Anima transit in Deum
per gratiam & amorem: quæ licet maneat in
se naturâ suâ, non manet affectu, & Deus
transit in animam per indulgentiam & cha-
ritatem, quamuis maneat in se Maiestas sua.

O summa Patris bonitas, summa Verbi sa-
pientia, summa Spiritus sancti suauitas, con-
cede, vt te vnum Deum reuerear, trinum co-
lam, bonum admirer, amantem imiter, super-
excellenti humiliter, viso fruor, adhærens tibi
per æternitatem, factus vnus spiritus tecum,
& interim adorans tuam Maiestatem. In spi-
ritu & veritate desiderem veritatem, spiri-
tum, & superuerissimam, superspiritualissi-
mam, superessentialemque tuæ Trinitatis &
vnitatis excellentiam palam intueri.

F I N I S.

Ff

IN.

I N D E X

R E R V M M E M O R A B I L I V M.

- A R O N* à Deo pro culpâ veniali mul-
Etatus fuit morte. 208
- Abel* virgo typus innocentie & obe-
dientie Christi. 176
- Abnegatio sui* unde discenda. 182
vide Voluntas propria.
- Abominatio* stomachi dicitur peccatum veniale, quia
fastidium efficit rerum spiritualium. 204
- Abstinentia* nostra à cibis, est Christi refectio. 332.
& seqq.
per eam tergitur character diuinus, & sancta animi
puritas purgatur. 338
quantum bonum sit. 339
- Acetum Christi*, ciborum nostrorum condimentum es-
se debet. 338
- Aduersa* quare a quo animo sint ferenda. 168
vide Afflictio.
- Adulterium spirituale* est, bona temporalia amare. 89
- Afflictiones* in hoc seculo possunt optari. 17
si desiderantur, haud sunt amara. ibid.
ad earum tolerantiam Christi nos exemplum anima-
re debet. 19
bona sunt, quia Christus sic docuit. 59.60
etiamsi ex se mala essent, tamen quia Christus eas ele-
git, bona essent dicenda, & exoptande. 61.180.181
qui eas effugere se posse putat, diuinam providentiam
eludere velle censendus est. 101
si cum patientiâ tolerentur, signum sunt predestina-
tionis. 102
eas

INDEX RERUM.

<i>eas B. Balthasar Alvarez vocabat pegafos, quibus ad celum deueheremur.</i>	ibid.
<i>sunt inuentum Dei, ne mens nostra desideriis & pas- sionibus carnis inhæreat.</i>	103
<i>ex amore Dei erga nos proueniunt.</i>	ibid. 104
<i>erga dilectos solum exercentur.</i>	104
<i>nec semper pœna sunt culparum.</i>	ibid.
<i>patienter sunt toleranda.</i>	ibid.
<i>imò diuina quædam vis illis inest, ut Deum & man- data eius attentius auscultemus.</i>	105
<i>sunt Dei eloquentia, & cathedra Spiritus sancti.</i>	ibid.
<i>quam consolationem in iis habeamus.</i>	106
<i>sunt præcipua meritorum occasio.</i>	ibid.
<i>eas qui ferre patienter recusat, ipso diabolo est super- bior.</i>	168
<i>eæ æquo animo sint ferenda.</i>	ibid.
<i>eas si patienter quis pati assuescat, inde fiet quodam- modò impassibilis.</i>	191
<i>sunt dilectionis diuinæ argumentum.</i>	192
<i>eas pro Christo patienter ferre, est Christum in suis afflictionibus consolari.</i>	193
<i>iis veluti mûltâ pecuniariâ, mortem æternam redi- mimus.</i>	194
<i>immittuntur à Deo pro peccatis, in pœnam & reme- dium illorum.</i>	248
<i>si nobis obueniant, gaudendum est.</i>	410
<i>imò debemus credere, eas plurimum nobis expedire, & valdè bonas ac salutares fore.</i>	415
<i>Afflictiones corporis voluntariæ gratiam Dei in homi- ne conseruant.</i>	79
<i>eumque diuinis illustrationibus excipiendis aptum reddunt.</i>	80

INDEX RERUM.

- humilitati iuncta, sunt thronus gratia, & ad gloriam
gradus. ibid.
- culpa respondere debent. 81
- cautelâ tamen in eis opus est. 82
- sunt pro culpis nostris satisfactoria. ibid.
- pro modo illarum in hac vitâ assumptarum, erit &
splendor corporum gloriosorum in alterâ. 83
- in eis prudens requiritur moderatio, iuxta consilium
Superiorum & Confessariorum, & secundum di-
ctamen rectæ rationis. 402.409
- Aliena peccata non minùs atque propria nos in humili-
tate continere debent.* 225
- ea non commisisse, est gratia Dei. ibid.
- Aloysius Gonzaga. vide Ludovicus Gonzaga.*
- Alphonfus Rodericus per 47. annorum spatium nul-
lam feminam aspexit.* 177
- Ambitio hominem stultum & insipientem arguit.* 5
- Amicitia cognationi præfertur.* 72.73
- Amor est voluntatis diuinæ gloria.* 247
- ab amore Christi discendus est. 350
- etiam opera quæ turpia sunt & indecentia, honesta
facit. 366
- nullum eius efficacius est pharmacum quàm amor.
372
- non nisi soli summo bono debetur. 400
- Amor Dei erga nos, obsequiis nostris est compensandus.*
21
- eum nihili facere, est Deum irridere. 22
- efficacissimus est. 73
- vel maximè in redemptionis nostræ opere elucescit.
363. & seqq.
- omnia simul beneficia includit. 374
- solus sincerus & defecatus est. 414
- Amor*

INDEX RERV M.

- Amor nimius consanguineorum est præscindendus.* 84.
 & seqq.
- Amor proprius, est hostis noster domesticus.* 3
eum qui sibi blandientem audit, decipitur. ibid.
- à Deo, Angelis, Ecclesiæ Doctores, Philosophis antiquis, ratione, & propriâ conscientia falsi reus arguitur.* 4
etiam in spiritali vitâ insidiatur. 7
ei indulget homo, ed quod veritatem spiritus non habeat in pretio præ omnibus aliis. 10. 11
facit hominem putare se esse aliquid, & aliis meliorem. 228
quò minùs nos ipsos iudicemus, obstat. 348
omnino exuendus est. 400
cui comparandus sit. 402
est metropolis omnium cupiditatum & vitiorum. 411
- Amor terrenorum, eorumdem possessione perniciosior.* 55. vide *Terrena.*
- Angelus quotidie P. Ioannem Carreram è Soc. IESV manè excitabat.* 280
alius cum P. Ioanne Fernandio è Soc. IESV Horas recitabat. 311
- Angeli homines venerantur propter gratiam quam per Christum habent.* 77
utpote quòd naturam nostram, quam antiè propter peccata despexerant, modò ad Deitatis consortium subleuatam conspiciantur. ibid.
pro illis Deus minus fecit quàm pro homine. 78
licet nec peccare nec damnari possint, contremiscunt tamen, videntes possibile esse creaturam aliquam damnari. 96. 97
pauciores merendi occasiones habent quàm homo. 178

INDEX RERV M.

quod ipsi nobis præcipiunt, non statim executioni mandandum est, sed prius considerandum, an spiritus bonus vel malus sit, & an sit bonum vel malum quod præcipitur. 197. 198

Deum cum magnâ gloriâ & iucunditate celebrant.

201

nos ad surgendum pigriores esse, grauiter ferunt.

280

orationis feruorem in homine valdè amant. ibid.

inter homines, dum Religiosi in choro concinunt, se ingerere visi sunt. 310

Sacerdos iis quoad munus suum est excellentior. 319

320

regionibus & regnis præsident. 319

Sacerdotibus seruire gaudent. 320

Anima, nisi cuncta secularia abdicet, similis est passeri, qui filo alligatus, aliquousque volitans, tandem retinetur. 16

præ corpore curanda est. 25

eius morbi sunt plures & grauiores corporeis. ibid.

remedia eius ubique sunt obuia. ibid.

corporis afflictiones sentit, corpus verò non eius morbos. 26

quò peius habet, eò minùs id animaduertit. ibid.

eius insignis aduersus Deum ingratitude egregiâ prosopopœiâ describitur. 28. & seqq.

creaturas Dei præ creatore amans, quantam Deo iniuriam faciat. 36

umbras solùm bonitatis, non ipsam bonitatem amplectitur. 37

bestia dicenda est, si corpus suum non tractet ut bestiam. 80

debet esse carnis carnifex. 81

quàm

<i>quàm infestos sibi hostes habeat.</i>	115
<i>eius quies est oratio.</i>	116
<i>in puro corpore benè se habet; in impuro, malè.</i>	173
<i>imperfectior est quàm natura Angelica.</i>	178
<i>eam, cùm ad amandum Deum facta sit, voluptatibus fœdari, maius est prodigium, quàm si quis in ventre suo gestaret cor, & non in pectore.</i>	203
<i>quæ ardenti Dei amore & zelo flagrat, potius mor- tem quàm mediæ horæ somnum eligeret, & quare.</i>	274
<i>amorem Dei & proximi ab amore Christi discere de- bet.</i>	350
<i>eius mortem, licet mala sit, homines non timent.</i>	388
<i>si Deum præsentem habeat, quodammodò divina fiet.</i>	431
<i>tamdiu vivit, quamdiu Dei recordatur.</i>	ibid.
<i>Dei si obliviscatur, velut sopita, non gaudet fructu spiritualis vite.</i>	432
<i>etiam in necessariis vitæ occupationibus tacitè ad Deum anhelat.</i>	ibid.
<i>per gratiam & amorem transit in Deum, & Deus transit in eam per indulgentiam & charitatem.</i>	449
<i>Annona caritas, est beneficium Dei.</i>	362
<i>Apostoli unde magis laudandi.</i>	188
<i>Asthma dicitur peccatum veniale, quia inducit diffi- cultatem aspirandi ad cælestia.</i>	204
<i>ab Avaris discendum est, quantum pro regno calorum laborandum sit.</i>	300. & seq.
<i>Avaritia in bonis spiritualibus laudabilis est.</i>	301.
304	

B.

- P. B** *Althasar Alvarez tribulationes & miseras mundanas pegafos esse aiebat quibus ad celum deuehamur.* 102
- Beati in celo nullam propriam voluntatem habent, & tamen maximâ letitiâ perfruuntur.* 425
- Beneficentia ab hominis naturâ est aliena.* 353
- Beneficia Dei erga nos infinita, infinitum à nobis amorem erga Deum reposcunt.* 358. & seqq.
- Beneficia, quæ ab homine nobis exhibentur, Dei sunt beneficia.* 362
- Beneficia unde æstimentur esse maiora.* 354
- Bonitas Dei, amorem nostrum erga ipsum prouocare debet.* 369
- plus est quàm eius beneficentia.* 370
- quantus ei amor à nobis debeatur.* 375
- nec scribi, nec dici, nec cogitari potest.* 376
- ei nulla creatura satisfacere potest.* 378
- excessu eius in emanationibus Personarum SS. Trinitatis nil deuotius cogitari potest.* 443
- eam, ubique obuiam, amare debemus.* 433. & seqq.
- Brachia à somnum capiente in modum Crucis componenda sunt.* 277
- Bruta, quoad abstinentiam à voluptatibus, quandoque ipsos homines superant.* 15
- natura eis erga suos fetus affectum indidit.* 51.

C.

- C** *Æcitas dicitur peccatum veniale, quia ad veritatis cognitionem cecutire facit.* 204
- Calamitates à Deo immissæ, hominem Dei meminisse & à peccatis resipere faciunt.* 80
- Caloris*

INDEX RERVM.

- Caloris nativi extinctio dicitur peccatum veniale, quia
charitatis fervorem minuit.* 205
- Cancer dicitur peccatum veniale, quia paulatim pro-
serpit ad mortale.* 204
- Caro si operibus poenitentiae affligatur, mentem illustrio-
rem reddit.* 79
- spiritus vitam impedit.* 84
- eius crucifixio, mentis est exaltatio.* 80
- est hostis noster.* 95
- eius desideriis & cupiditatibus ne inhaereamus, Deus
afflictiones & molestias huius vitae adinvenit.* 103
- eius molestias & rebelliones in nobis Christus reli-
quit, ut merendi occasiones habeamus.* 179
- Causae peccatorum precipue duae sunt, inconsideratio
mentis, & voluntatis depravatio.* 198
- eas tollit obedientia.* ibid.
- Charitas erga proximum quot munia habeat.* 348
- Charitas vera quomodo probari possit.* 413
- Christianus, nisi Christum imitetur, nec nomine suo
dignus est.* 166
- Christum pluri quam totum mundum aestimare de-
bet.* 187
- S. Christina pro animabus cruciatus tolerare optavit.* 50
- P. Christophorus Rodericus in afflictionibus suis non si-
bi condoleri sed gratulari voluit.* 103
- Christus Dei Filius in mundum venit, ut veram spiri-
tus veritatem nobis manifestaret.* 19
- quidquid eius doctrinae non consentit, vanum est.*
ibid.
- verè est in Sacrificio altaris.* 23
- fideiussor noster est, quod veniam peccatorum à Deo
impetraturi simus.* 24
- eius merita, peccata nostra infinites superant.* ibid.

INDEX R E R V M.

ut post Ascensionem suam semper nobis esset praesens,
S.S. Eucharistiae artificium inuenit. 109

in eo quantum habeamus, nesciunt mortales. 120.

& seqq.

quanta nobis meritis suis bona acquisierit. 123. 124

& seqq.

per eum solum Deus beneficia sua distribuit. 128.

& seqq.

quantoperè matrem suam honorarit. 134. & seqq.

eamque etiam à nobis honorari voluit. 139. 142

duabus de causis eius preces exaudit. 144. 145

unica Sanguinis eius gutta ad redimendum nos suf-
ficiebat. 148. 160

eius passioni & doloribus compati, martyres nos effi-
cere potest. 149

quare moriens magnà voce exclamarit. 150

passionem suam longè antiè perfectissimè prauit &
apprehendit. 151. 152

dolor eius quantus fuerit. 153. 154

eius passioni compati, res est ei gratissima. 156

quanta eius fuerit humilitas. 162. 163

quamuis abundantissimè pro homine satisfecerit, car-
nis tamen ei molestias & rebelliones adimere no-
luit, ne simul adimeret merendi occasiones. 179

homo factus est, ut hominem sibi compararet. 187

pluris estimandus est quàm totus mundus. ibid.

quomodo eum in suis afflictionibus consolari possimus.

193

eum in manibus Sacerdotis eleuatum à corpore san-
cti Didaci assurgente adorari vidit P. Petrus Saa-
bedra. 319

quare discipulorum pedes lauerit antequam eis suum
corpus distribueret, & non cum eos suae transfigu-
rationis

INDEX RERVM.

- rationis spectatores fecit.* 325. 327
- intra nos esse, & nos secum unire desiderat.* 312.
- 322
- quare ipsemet opus redemptionis in se suscipere vo-*
luerit. 364
- è Patre suo manat secundum distinctionem persona-*
rum, in illo verò manet secundum essentia unita-
tem. 440
- Patri equalis & coeternus est ob summam diuine*
naturæ simplicitatem. 441
- Patri tam est similis, ut nec ipse Pater sibi sit similior.*
442
- non ex particulâ, sed ex totâ substantiâ Patris na-*
tus est. ibid.
- Cibi nostri felle & aceto Christi condiendi sunt.* 338
- Clavis aurea quâ calum reſeratur, est desiderium cæ-*
lestium. 53
- Cogitatio prima diei de Deo esse debet.* 269
- Cogitationes malæ, haud minùs quàm magna peccata,*
extimescenda sunt. 201
- Cognitio sui ex seriâ suimet discussione oritur.* 346
- Commendatio frigida, conuiuium est.* 312
- Compunctio ex seriâ suimet discussione oritur.* 346
- Concupiscentiæ malæ, haud minùs quàm magna pecca-*
ta, extimescenda sunt. 201
- in minimis, nî obſtetur, acuntur, ut ad magna magno*
impetu ferantur. 215
- Consanguinei haud nimis sunt amandi.* 84. 85
- Constantia in bono opere est necessaria.* 295. & seqq.
- Consuetudo boni operis, ipsius operis difficultatem supe-*
rat. 297
- Conuersio nostra à peccatis, in nostrâ est potestate, me-*
diante gratiâ Dei. 24
- non

- non est procrastinanda.* 285
- Contumelia quâ ratione intuitu Christi patienter toleranda.* 172
- ob Connitium nobis illatum perturbari nos pudeat.* 401
- à Corde puro pendet vita spiritalis, haud secus quàm corporalis.* 290
- est thronus sancti Spiritus.* ibid.
- summo studio curandum est ne commaculatur.* ibid.
- si claudatur mundo, aperta ad veritatem ianua est.* 293
- Coriarius Alexandrinus, aliis paradisum, sibi ob peccata infernum destinans, Magno Antonio perfectior euasit.* 49.50
- Corpus, si egrotum sit, difficulter & dubiè sanatur.* 25
- eius affectiones sentit animus, nec tamen corpus animi morbos.* 26
- qualiter in somno disponendum.* 277
- Corpora casta sunt deliciae Dei.* 173
- Corpora gloriosa post resurrectionem eò erunt splendiora, quò in hoc seculo plus afflictionum & tormentorum pertulerint.* 83
- Creaturae sunt serui hominis.* 32
- cito transeunt, ne eis, contempto Deo, anxie inhaeramus.* ibid.
- hominem, ut Deo soli inserviat, erudiunt.* 33
- imago sunt diuinae bonitatis; nec quidquam vel singula vel simul prosunt, nisi in Deo.* 37
- non satiant appetitum aut cupiditatem hominis.* 38
- ab iis cupiditas nostra est retrahenda & ad solum Deum conuertenda.* 39
- à Deo essentiam accipiunt, & nihil sunt ante illum.*

INDEX RERUM.

earum pulchritudo, respectu Dei est deformitas. 435

436

Cruce constanter post Christum est ferenda. 171

vide *Afflictio.*

Cultus diuinus ipsâ vitâ potior esse debet. 1

Cupiditas nostra terrenis rebus non satiatur. 38

à terrenis est retrahenda, & ad solum Deum conuer-
tenda. 39

adeoque fiat nobis diuini amoris memoriale, & chari-
tatis stimulus. ibid.

non minuitur per abdicationem temporalium, nisi &
seipsum homo relinquat. 187

imò potius instauratur. ibid.

Curiositas summoperè est cauenda. 293

D.

D *Efectus quotidiani. vide Imperfectiones.*

Delectationes carnis & nature omnes abiicienda
sunt ei qui ad puritatem spiritus annititur. 12

vel minima reseruata, illam puritatem offuscant.
ibid. 13

Depravatio voluntatis, una ex precipuis peccatorum
causis est. 198

Desiderium supernaturale ad perfectionem supernatu-
ralem disponit. 52

est aurea clavis quâ calum reseratur. 53

Desidia omnis in salutis aeternae procuratione vitanda
est. 261. 263. & seqq.

est caries temporis, vitamque aeternam minuit. 268

Detractiones quâ ratione intuitu Christi patienter fe-
renda. 172

Detractores, etiam acerrimi, non tam de famâ nostrâ
malè merentur quàm lenti laudatores. 312

Deus

INDEX RERUM.

<i>Deus falsâ vitâ colendus non est.</i>	7
<i>ut à nobis in spiritu & veritate adoretur, quid factò opus sit.</i>	12
<i>eius amor erga nos, obsequiis nostris est compensandus.</i>	21
<i>ei utilia nobis suadenti non credere, quanta sit irreverentia.</i>	22
<i>peccata dimittere paratior est, quàm ipse peccator eorum veniam petere.</i>	23
<i>quia magis bonus est, idèò magis odit peccata.</i>	ibid.
<i>salutem nostram exoptat.</i>	24
<i>amoris sui vestigia omnibus creaturis insculpsit.</i>	38
<i>eius bonitas non minuitur per nostram malitiam.</i>	42
<i>eius iustitia perinde est amanda atque eius misericordia.</i>	ibid.
<i>in ei placendi desiderio nullus debet poni modus.</i>	52.
53	
<i>ei moritur, qui ad mundum regreditur.</i>	55
<i>melius afficitur erga hominem qui est in eius gratiâ, quàm erga Angelos.</i>	70
<i>licet non amandus esset propter nostram creationem, tamen amandus esset propter adoptionem nostram in filios suos.</i>	72
<i>ab eo amari quid sit.</i>	73
<i>homini illi qui est in gratiâ semper adest.</i>	75.76
<i>ab eo temporalia bona postulare, est eum lenonem facere cupiditatum nostrarum.</i>	89
<i>humiliter potiùs timendus est, quàm temerè de eius benignitate præsumentam.</i>	95.96
<i>iniuria ei irrogatur, si ab eo non speretur, quod ab homine etiam pessimo.</i>	99
<i>quod homo ab ipso sperare potest, ipse concedere desiderat.</i>	ibid.

INDEX RERUM.

- cur diabolo, ut nos, pie vivere volentes, acrius inuadat, permittere soleat. 100
- afflictiones & molestias huius vite excogitavit, ne terrenis nimis adhareamus. 103
- amicorum suorum manus ex amore donec doleant premit. ibid.
- non solum non auersatur nostras orationes, sed & ad orandum nos adhortatur. 107
- si à nobis non oretur, iniuriâ afficitur. 108
- mundum, & omnia creauit, ut nobis eum daret. 109
- benefaciendi nobis est cupidissimus. 110
- quare interdum petita elargiri differat. ibid. 111
- solo audito Filij sui nomine, omnia hominibus beneficia elargitur. 128. & seqq.
- merita nostra, quamuis ipsius è gratiâ orta, tamquam non sua essent dona, remunerat. 138. 227
- eum qui possidet, nullâ re amplius indiget. 183
- nihil ferè promptius & libentius facit, quàm verè patienti immittere aduersitates. 192
- non in se solum, sed etiam in Prælato colitur. 200
- humilitas nostra ei est maximè desiderabilis. 223
- incredibilia propè fecit ut humiles essemus. 224
- satisfacere ei non possumus, nedum eum obligare. 227
- solum eum esse nostrum, ingens est gaudium. 230
- eius gratiæ soli omnia nostra sunt accepto ferenda. 233. & seqq.
- afflictiones nobis immittit pro peccatis, in pœnam & remedium illorum. 248
- in hac vitâ quandoque aliorum peccata in aliis curat & punit. ibid.
- propter gloriam suam omnia operatus est. 249
- quanto honore hominem affecerit. 250
- eius

INDEX RERUM.

<i>eius cognitio in infinitum augeri potest.</i>	251
<i>nihil ad suam gloriam fecit, quod non sit etiam ad utilitatem humanam.</i>	252
<i>prima diei cogitatio de eo esse debet.</i>	260
<i>pro eo pati non est graue, sed potius optabile.</i>	273
<i>semper & ubique laudandus est.</i>	306. & seqq.
<i>nostras etiam laudes gratas habet.</i>	307
<i>in eo omnes sunt amandi.</i>	348
<i>ut eum ament omnes, velle debemus.</i>	349
<i>quantoperè nos amauerit.</i>	ibid. 350
<i>plus erga eum grati esse debemus, quàm erga paren- tes, & quare.</i>	355. 356
<i>eius beneficia in nos sunt innumera.</i>	358. & seqq.
<i>ex malis & peccatis bona elicere nouit.</i>	361
<i>amoris eius ingens argumentum est Incarnatio Filij.</i>	363
<i>etiamsi non amasset nos, nec fecisset, nec benefecisset, tamen ob bonitatem & pulchritudinem est aman- dus.</i>	369
<i>eius bonitas plus est quàm eius beneficentia.</i>	370
<i>est omnis bonitatis fasciculus.</i>	372
<i>eius erga nos amor omnia simul beneficia includit.</i>	374
<i>eius bonitati quantus amor debeat.</i>	375
<i>adeò est beneficus, ut nos bona nostra præ suis benefi- ciis aestimare patiatur.</i>	379
<i>solus & unus amandus est.</i>	397. & seqq.
<i>eius voluntati nos omnino subiicere debemus.</i>	415
<i>aduersitates nobis immittit non ex inuidiâ aut mali- tiâ, sed ex sapientiâ & summâ bonitate.</i>	416
<i>pro eo relinquendum est, quidquid natura & volun- tati propria arridet.</i>	422
<i>eius semper meminisse debemus.</i>	427. & seqq.
	eius

INDEX RERVM.

- eius pulchritudo infinities omnem pulchritudinem creatam excedit.* 436
- Deus Pater. vide Pater.*
- Diabolus credit & fidem habet, opera tamen ipsa fidei aspernatur.* 21
- à nobis, quando peccamus, in patrem eligitur.* 41
- ob unicum cogitationis peccatum damnatus fuit.* 45.
- 407
- quomodo minùs quàm homo peccauerit.* ibid.
- licet sit superbissimus, tamen nec laudari nec vituperari curat, eò quòd sit altioris quàm homo natura.*
- 65
- in eos qui sanctè & piè viuunt, acriùs furorem suum effundit.* 100
- quadraginta annis anxius fuit ut quemdam Dei seruum valdè deuotum ad veniale peccatum pelliceret.* 208
- quomodo minùs quàm homo peccasse dicatur.* 243
- P. Didacus Martinus quotidie quater mille actus amoris diuini faciebat.* 118
- decem quotidie horas orabat.* 119
- plerumque luce quadam splendidissimâ SS. Trinitatis, aut alicuius ex tribus Personis, se circumfusum videbat.* 447
- S. Didacus Quisay passionis Dominicæ cultor fuit egregius.* 155
- quam proinde à Christo gratiam acceperit.* 156
- Dies totus operi bono & malorum patientiæ impendi debet.* 259
- prima eius cogitatio de Deo esse debet.* 269
- Digiti vel brachia à somnum capiente ad Crucis formam implicanda sunt.* 277
- Dignitates seculi quare contemnendæ.* 229
- G g Dis-

INDEX RERVM.

- Discussio & examen vite nostrae frequenter à nobis est instituenda.* 340. & seqq.
quomodo sit instituenda. 344
eius neglectus multos Religiosos tepidiores facit. 345
est officina virtutum. 346
Distractiones in orationibus abire nos à Deo faciunt.
 109
Diuites non debent contemnere pauperes, sed potius in iis Christum reuereri. 229
Diuitiae Sacramentorum plurimi faciendae sunt. 302
Diuitiae gratiae diuinae quantum à diuitiis mundanis distent. 5.6
Diuitiae mundanae, earumque desiderium, hominem stultum & insipientem arguunt. 5.6
earum cupiditati obiciendus est Deus, eiusque amor.
 39
merito pro Deo & eternâ gloriâ sunt abdicandae.
 186
nihil prosunt nisi ad gloriam Dei dirigant. 255
si eas optes amico tamquam verum bonum, iniuriâ ipsum afficis. 412
eas alteri nemo optat, nisi ipsemet eas amet. 413
earum iactura quomodo ferenda. 418

E.

- E** *Leëmosyna corporalis quanti à Deo aestimetur.*
 351
Emendatio vite non est procrastinanda. 285
Ethnicus Deum ignoranter blasphemans, minus Deum offendit, quàm Religiosus eundem irreuerenter laudans. 312
Ethnici philosophi, ut internam & veram pacem consequerentur, temporalia contempserunt. 57
 Chri-

INDEX RERVM.

- Christianis pudorem adferunt, quòd i fide Christi imbuti non faciant quod ipsi fecerunt sine fide.* 63
- Eucharistia sacra est artificiosum Dei inuentum, ut eum semper nobis presentem haberemus.* 109
- à nobis sumpta, realiter nos cum Christi carne unit & coniungit.* 145
- est pignus amoris Christi erga nos.* 156
- per eam homo Christo realiter unitur.* 322. 323
- eius institutio maxima liberalitatis & charitatis est indicium.* 324
- illam deuotè desiderare debemus.* ibid.
- eam Angeli B. Stanislao attulerunt.* ibid.
- dignè eam quo modo percipere possimus.* 325
- ante eius institutionem lauit Christus pedes discipulorum suorum, & quid id significet.* ibid. 327
- reuerentia, quam omnes Angeli habuerunt cùm Christum ad calum ascendentem exceperunt, à nobis exhibenda ei est, dum nobis administratur.* 329
- ad eam cùm accederent Religiosi Societatis IESV, vidit eosdem S. Teresia sociari ab Angelis, qui pallium pretiosissimum super capita ipsorum obtendebant.* 330
- Examen vite nostrae frequenter à nobis est instituendum.* 340. & seqq.
- quomodo sit instituendum.* 344
- eius neglectus multos ex Religiosis tepidiores facit.* 345
- est officina virtutum.* 346
- Extinctio caloris natini dicitur peccatum veniale, quia charitatis feruorem minuit.* 205

F.

- F**ama nostra plus laeditur à laudatore lento quàm
à detractore aperto. 312
- Fames quàm ratione intuitu Christi patienter toleranda.
171
- Fames nostra, ciborum nostrorum debet esse condimen-
tum. 338
- Fatigationes quàm ratione intuitu Christi patienter tole-
randa. 172
- Fel Christi, ciborum nostrorum condimentum esse de-
bet. 338
- Fera singularis, quæ vineam Domini depascitur, est sin-
gularitas. 188
- Fervor religionis ex seriâ suimet discussione oritur.
346
- Fides Christiana, veritatis spiritalis fundamentum
est. 18.19
- eâ si uti sciremus, magnum nobis fructum colligere-
mus. 19
- opera ei sunt iungenda. ibid. 20
- Filius Dei. vide Christus.
- Filij quare parentibus suis reverentiam debeant. 135
- numquam erga eos sat esse posse gratos, etiam Ethni-
corum fuit sententia. 139
- Finis in omni bono opere ipsum opus perficit. 296
- Forma cuilibet rei dat perfectionem. 441
- Fortuna quid dicatur. 410
- arbitra est amicitiarum. 412
- B. Franciscus Borgia ex nimia humilitate propter pec-
cata ad Iudæ pedes locum sibi deberi dixit. 44
- P. Franciscus de Villanovâ quantoperè curiositatem a-
versatus fuerit. 293
- Gloria.

G.

G loria eterna à Deo nobis venditur.	380
ut eâ perfruamur, allaborare debemus.	ibid.
381	
facili labore comparari potest.	382
immensa est futura.	383 385
ut nobis pararetur, carò Deo constitit.	384
ad eam continenter adspirare debemus.	386
eam quanti æstimemus unde colligatur.	387
Gloria Dei finis est nostræ creationis, redemptionis & beatitudinis.	249
propter eam Deus cuncta est operatus.	ibid.
eam qui non querit, superfluit, & est otiosus in mundo.	252
semper est cum effectu in quærente illam.	257
Gloria vana sedulo est cauenda.	218
plerumque ignorantiam & confusionem cum periculo & pudore gignit.	219
quomodo retundenda sit.	225
Gratia diuina quantum à mundi diuitiis distet.	5.6
fortior est quàm natura.	41
hominem supra omnia creata extollit.	64
Deumque patrem, amicum, & socium nobis reddit.	ibid.
minima eius particula omnium existentium perfectionem, excellentiam & pulchritudinem simul sumptam exsuperat.	67
quinimò facit hominem esse filium Dei.	69
quod nos Deo reddat dilectos, excellentiæ est inestimabilis.	72
Deum nobis reddit socium & amicum.	76
idque Christo carò stetit.	77
G g 3	duas

INDEX RERUM.

<i>duas ob causas eam magnifacere, & studiosè conser-</i> <i>uare debet homo.</i>	79
<i>eam in iusto conseruant opera pœnitentia.</i>	ibid.
<i>à temporalibus & corporeis nos separat.</i>	80
<i>sine eâ nihil est bonum, nihil utile.</i>	ibid.
<i>sine eâ omnia sunt instar nihili.</i>	128
<i>ei soli omnia nostra sunt adscribenda.</i>	233. & seqq.
<i>eam ut augeamus, auari esse debemus.</i>	300. & seqq.
<i>quamlibet eius augendi occasionem neglectam lugere</i> <i>debemus.</i>	301
<i>tantiq; æstimare, quanti totius mundi imperium.</i>	302
<i>plus à naturâ distat, quàm sublimior Angeli natura</i> <i>à stercore.</i>	320
<i>quomodo quotidie practicè maior atque maior acqui-</i> <i>ri possit.</i>	302. 303. 304
<i>otiosa est, si non adsit ei memoria Dei.</i>	432
<i>Gula vel maximè vitanda.</i>	331. 332. 334. & seqq.
<i>est metropolis morborum, & precipuus mortis satel-</i> <i>les.</i>	339

H.

H eron, post vitam immodicæ virtutis, tandem in <i>ebrietatem, & inde in luxuriam labitur.</i>	96
<i>Homo nihil vitâ habet pretiosius.</i>	1
<i>ei tamen diuinum cultum præferre debet.</i>	ibid.
<i>quàm sit demens, eò quòd oculos suos falli nolit, men-</i> <i>tem tamen suam decipi sinat.</i>	2
<i>semetipsum decipit, & à semetipso decipitur.</i>	ibid.
<i>damna sua contra se & in suam perniciem instigat.</i>	3
<i>idque ei prouenit ex amore proprio.</i>	ibid.
<i>vitium stolidè defendit, & pro virtute habet.</i>	5
<i>quòd veritatem spiritus præ omnibus non æstimet, a-</i> <i>mori proprio indulget.</i>	10. 11
	quò

INDEX RERUM.

quò spiritus puritatem adipiscatur, omnes carnis & naturæ delectationes eum contemnere necesse est. 12.

14

haud rarò à bestiis, quoad voluptatum usum, superatur. 15

fidem habens, & opera non coniungens, Angelorum irrisui se exponit, & socium diabolorum se constituit. 21

obsequiis suis & amore mutuo, amorì Dei erga se respondere debet. ibid.

eius insania, quòd suâ se socordiâ exponat periculo amittendi gloriam caelestem, aut morandi in ignibus Purgatorij. 22

quamvis peccator, de veniâ tamen obtinendâ desperare aut dubitare minimè debet. 24

conuerti à peccatis, in ipsius est potestate, mediante gratiâ Dei. ibid.

quòd non conuertatur, excusare non potest. 26

quomodo Deum suæ gula & auaritiæ ministrum faciat. 34

creaturas adamando, cane est stolidior. 37

à creaturis cupiditatem suam retrahere, & ad solum Deum conuvertere debet. 39.40

si mundum & terrena amet, ab iis decipitur. 56

ut internam pacem adipiscatur, mundo valedicere, eumque relinquere debet. 57

post probam confessionem, & gratiæ adeptionem, ad tantam sublimitatem euehitur, ut, si hoc intelligeret, statim cuncta terrena despiceret. 65

turpe ergo est terrena ab eo diligi, quibus dignitate longè est superior. ibid.

per gratiam namque sublimioris Angeli naturam excedit. 66

INDEX RERVM.

imò supra omnem creatam naturam eleuatur.	ibid.
adeò ut, licet non videat dignitatem suam, meritò magni se aestimet.	ibid.
quippe qui sit in diuino gradu.	67
plus debet Deo pro minimâ gratiâ particulâ, quàm vniuersæ creaturæ pro sui productione.	ibid.
utpote per quam Deum secundum supremum diui- næ naturæ gradum participat.	68
atque ideo sit super omnem naturam, essentiam atque substantiam.	69
quin etiam per eam efficitur Filius Dei.	ibid.
quanta differentia inter hominem in gratiâ constitu- tum, & inter Angelos.	70
est vna Dei imago.	ibid.
habet quòd de suâ dignitate gaudeat.	71
Deus illi, si in gratiâ sit constitutus, semper adest.	75. 76
idque Christo carò stetit.	77
est Benjamin Dei.	78
pro minimâ gratiâ Deo plus debet quàm simul om- nes Angelorum hierarchiæ.	ibid.
quia plus pro eo Deus fecit quàm pro Angelis.	ibid.
tribulationes eum Dei meminisse & à peccatis resi- pere faciunt.	80
afflictiones corporis voluntaria eum ad diuinas illu- strationes excipiendas disponunt.	ibid.
in se ipse omnes iniquitates seuerissimè castigare de- bet.	81
plus ei prodest Dei vindicantis peccata humilis ti- mor, quàm temeraria de eiusdem benignitate præ- umptio.	95. 96
in se ipso considerare non debet.	97
sed potius in solo & vno Deo.	ibid.
	in

- in nullo ex se aliquid potest.* 98
- si tribulationes & misérias huius vitæ effugere se posse putet, diuinam prouidentiam eludere velle censendus est.* 101
- quò à Deo magis affligitur, ad eum magis confugere debet.* 106
- quantà Deum iniuriâ afficiat, si eum per suas orationes non consulat.* 108
- nullam sibi bona faciendi, & mala patiendi occasionem elabi sinat.* 177
- quot habet sensus & potentias animæ, tot & merendi instrumenta.* 178
- quomodo plus quàm Angelus mereri possit.* ibid.
- ut maiores merendi occasiones habeat, carnis molestiæ & rebelliones in eo relictæ sunt.* 179
- voluntatem propriam omnino abdicet oportet.* 182
- ita ut etiam inter mortuos se reputet.* 183
- Deum si possideat, nullam aliam rem habere aut concupiscere debet.* 183
- alia relinquens, & non se, nil magnum facit.* 186
- nec per id cupiditatem suam minuit, quin sæpè auget.* 187
- nisi seipsum Deo reddat, se Deo pretiosiores facit.* ibid.
- natus est, non ut placidè & suauiter uiuat, sed ut patiat.* 190
- si patienter pati tribulationes assuescat, fiet quodammodo impassibilis.* 191
- eius insensibilitas arguitur, quòd nimirum à corporis morbis liberari magis sit sollicitus, quàm à morbis animæ.* 206
- laudem propriam & vanam gloriam sedulò cauere debet.* 218. & seqq.

INDEX RERUM.

- omnibusque se viliores & peiores aestimare. 220.
- 222
- ex se nil habet unde gloriatur & superbiat. 221. 224
- quodnam superbia eius apertius sit indicium. 222
- ut humilis esset, incredibilia propemodum fecit
Deus. 224
- quidquid honorabile putat, & usurpat, statim Deo
offerre debet. 226
- Deo satisfacere nequit, nedum eum obligare. 227
- indignus est qui servus Dei inutilis dicatur, & qua-
re. 230
- in propria paupertate ei est tristandum, in Dei verò
diuitiis letandum. ibid.
- si se extollat, magis est ridiculus quam Lucifer.
- 231
- Deo servire deberet non spe remunerationis, sed solo
amore. 232
- eius essentia non est eius, sed Dei. 233
- etiam quòd ante sui creationem nihil esset, à Deo ha-
bebat. ibid.
- nihil omnino habet unde gloriari vel superbire possit.
234. & seq.
- nihil ex se est, & nihil ex se potest. 236. & seqq.
- si aliquis saltem in eo humilitatis amor esset, facile
indicaret se omnium pessimum. 241
- eius dignitas moralis constat ex cognitione & aduer-
tentia obligationis suae, & operatione iuxta illam.
ibid.
- quando verè nihili se aestimare dicendus sit. 246
- sui contemptum agrè ferre non debet. 248
- omnia aduersa & infortunia quae aliis accidunt, de-
bet credere accidisse ob sua peccata. ibid.
- omnis eius essentia, redemptio, beatitudo, & omne
bonum,

INDEX RERVM.

<i>bonum, gloria Dei debetur.</i>	249
<i>quanto honore à Deo affectus fuerit.</i>	250
<i>Dei gloriam quærere debet contemptu sui.</i>	ibid.
<i>in infinitum est despicabilis, ideoque eius aspernatio & notitia indignitatis eius in infinitum crescere potest.</i>	251
<i>si se benè noscat, videbit gloriam Dei ad quam crea- tus est.</i>	ibid.
<i>ad eius utilitatem Deus cuncta fecit.</i>	252
<i>hoc ei solùm est utile, quod gloriosum est Deo.</i>	253
<i>si honorem Dei non quærat, inutilis est in mundo.</i>	ibid.
<i>ad omnia indifferenter se habere debet.</i>	254
<i>in salute suâ procurandâ haudquaquam segnis esse debet.</i>	261. 263. & seqq.
<i>ad hoc natus est ut bona opera faciat.</i>	262
<i>prima eius in dies singulos cogitatio ad Deum dirigi debet.</i>	269
<i>qui ardenti Dei amore & zelo flagrat, inuitus somno se tradit, & quare.</i>	275. 276
<i>cùm Deum intra se habeat, ab externis distrahi se non patiatur.</i>	251
<i>in bono opere perseuerare debet.</i>	295. & seqq.
<i>& nisi perseueret, inexcusabilis est.</i>	299
<i>& ut perseuerare possit, singulis horis de nouo inci- piat.</i>	ibid.
<i>eius officium est laudare Deum.</i>	309
<i>frequenter vitæ suæ rationes discutere & examinare debet.</i>	340. & seqq.
<i>suimet index esse debet.</i>	342
<i>quàm sit ingratus beneficiis diuinis.</i>	352 & seqq.
<i>ab eius naturâ beneficentia est alienior.</i>	353
<i>totum se Deo debet.</i>	356. 357
	tot

- tot beneficiis urgetur, ut non possit non amare Deum. 395
 seipsum Deo tradere tenetur pro beneficiis eius. 396
 solum & unum Deum amare debet. 397. & seqq.
 se odisse, & super omnia vilissimum putare debet. 400. & seq.
 ob convitium aut iniuriam perturbari pudeat. 401
 plus sibi irasci debet quam cunctis hostibus suis. 402
 in corpore tamen suo macerando moderatione prudente uti debet. ibid.
 neque demones, neque homines aut infernus ei nocere possunt, nisi ipsemet velit. 404
 suæ ipsius aduersitatis est faber. ibid.
 est sibi magis inimicus & noxius quam quivis alius hostis. 408
 à Deo se regi permittat. 416. 417
 ad quid à Deo sit creatus. 418
 in omni cordis pressurâ paratus esse debet eandem sustinere usque ad diem iudicii, vel in æternum. 421
 pro Deo, quidquid naturæ suæ arridet, relinquere debet. 422
 semper Dei sibi præsentis meminisse debet. 427. & seqq.
 quomodo SS. Eucharistiam suscipere debeat. vide Eucharistia.
 Honor Dei. vide Gloria Dei.
 Honores, eorumque ambitio, hominem stultum & insipientem arguunt. 5
 eorum vilitas nos in humilitate continet. 229
 Humilis qui est verè, de temporalium iacturâ minus dolet. 91
 iustus

inustus est, quia à se reuicit totum, quod est alienum.

228

Humilitas nostra Deo est charissima. 223

in eâ quæ nos contineant. 229

in nobis oritur ex seriâ nostrimet discussione. 346

*Hydropisis dicitur peccatum veniale, quia sitim rerum
temporalium adducit.* 204

I.

I*eiunium nostrum, est Christi refectio. 332. & seqq.
quanta eius virtus & efficacia.* 338. 339

*S. Ignatius de Loyolâ ante conuersionem, ne corpus de-
forme esset, cruris sectionem patienter tulit; post con-
uersionem verò, ne idem corpus aternâ deformitate
puniretur, vitæ asperitates patientiùs tulit.* 83

*dicere solebat, plus periculi latere in minutis contem-
nendis quàm in maximis.* 214

*quò magis afflictus fuit & pœnitentiis exhaustus, eò
copiosius illuminatus.* 447

Imagines memoriam iuuant. 37. 38

Imitari Christum, & necesse est, & dignitas est. 158.

159. 160

*Imperfectiones, quamuis leues, haud minùs quàm ma-
gna peccata, extimescenda sunt.* 201

*earum deformitas omnem horrorem & deformati-
tem corporalem superat.* 202

non sunt parui aestimanda. 213. & seqq.

*eos qui propter illas nimium contristantur, se non sa-
tis cognoscere, aiebat B. Aloysius Gonzaga.* 288

*Incarnatio Filij Dei, amoris Dei erga nos ingens argu-
mentum est.* 363

*Inclinationes nostræ prauæ per orationem ad bonum,
conuertuntur.* 118

Incon-

INDEX RERVM.

- Inconsideratio mentis, una ex precipuis peccatorum causis est.* 198
- Indifferentia ad omnia, modò ad finem eundem dirigant, homini est amplectenda.* 254
- Indulgentiarum Ecclesie magna cura habenda est.* 306
- Inferior. vide Subditus.*
- Infernus si à nobis non timeatur, est Deum irridere.* 22
- Ingluies. vide Gula, Saturitas.*
- Ingratitudo hominum erga beneficia diuina.* 352
- Initium mali statim est amputandum.* 214
- Iniurias pati, bonum est, quia Christus sic docuit.* 59
- ob eas non est tristandum.* 60
- si ab hominibus nobis extra culpam nostram inferantur, gaudere debemus.* 104
- quâ ratione intuitu Christi patienter toleranda.* 171
- ob eas non commoueri, est nihilum se reputare.* 246
- ob eas nobis illatas perturbari nos pudeat.* 401
- excipiende sunt ut immisæ à Deo summè beneuolo, non ab inuidente.* 416
- S. Ioannes Euangelista quomodo dicendus martyr.* 149
- P. Ioannes Carrera quotidie manè per Angelum è somno excitabatur.* 280
- P. Ioannes Fernandus cum Angelo Horas suas recitabat.* 311
- conspetto aliquando Angelo, præ letitia defecit.* 437
- reuelatione didicit, quemdam è Societate IESV Religiosum diu in purgatorio detineri, quòd non arden- ter desiderauerit videre SS. Trinitatem.* 447
- Ioannes Goto è Societate IESV, feliciter martyrium pro Christo, amorì consanguineorum prætulit.* 87
- Ioannes Trexus sacella D. Virginis ore verrere & lacrymis rigare solebat.* 148
- &

INDEX RERVM.

- & ad id faciendum aliquot milliaria pedes profici-*
scebat. ibid.
S. Ioseph virgo figura fuit Patris eterni. 176
Isaac virgo typus innocentia & obedientia Christi.
ibid.
Iudicium de aliis non temerè est ferendum. 347
Iustitia Dei perinde est amanda atque eius misericor-
dia. 42

L.

- L** *Abor in hac vitâ est necessarius.* 259.260
L *Labores nostri uniti laboribus Christi, benignius à*
Deo respiciuntur. 306
Laudatores lenti plus fame nostra nocent quàm detra-
ctores virulenti. 312
Laus ei soli debetur qui nullius rei eget. 252
Laus Dei numquam est intermittenda. 306. & seqq.
tam debet esse seria, ac si tota Dei reputatio inde
penderet. 311
irreuerenter facta, blasphemia proxima est. 312
Laus propria non est ambienda. 218
plerumque est mendax, ignorantiamque & confusio-
nem cum pudore & periculo gignit. 219
Lepra dicitur peccatum veniale, quia maculatam &
foetidam animam seiungit à complexu Sponsi. 204
Lingua Christi in ipsius passione suos etiam dolores ha-
buit. 150
Linguae stupor dicitur peccatum veniale, quia orationes
nostras inefficaciores reddit. 205
B. Ludouicus Gonzaga non satis se cognoscere aiebat eos,
qui ob suos defectus nimium contristarentur. 288

Mala

M.

Mala huius vite contemnenda sunt, eò quòd iis in
caelesti gloriâ carituri simus. 386

Mali amandi sunt quia boni esse possunt. 348

Maria Virgo est in domo Dei mater familias, habens
claves misericordiae. 114

est organum puræ misericordiae. 134

à Filio suo immensum honoratur. ibid. & seqq.

per illam Deus omnia concedit. 137

eam à nobis honorari & coli Christus voluit. 139.

142

sub cruce filij sui nos in filios suos accepit. 140

ipsam veluti Reginam ipsi Angeli & Beati colunt.

144

eius intercessio nobis non modò est utilis, sed & neces-
saria. 145

duabus de causis preces eius à Filio exaudiuntur.

ibid.

quomodo reuerà martyr. 149

tantoperè peccata exhorret, ut potiùs, quàm vel ve-
niale aliquod permetteret, Filium suum denuò
crucifixum videre exoptaret. 209

quòd à peccatis præservata fuerit, maior ei est se hu-
miliandi occasio. 225

à primo conceptionis suæ momento creata fuit in gra-
tiâ, & expedito rationis usu. 282

B. Maria Magdalena quomodo dicenda martyr.

149

P. Martinus Gutierrez martyrij coronâ in calis redi-
mitus à sanctâ Teresiâ cernitur. 144

Religiosos Societatis IESV sub pallio B. Mariae pro-
tegi vidit. 147

Menda-

INDEX RERVM.

Mendacium quò circa rem praestantiorem dicitur, eò est peius.

Mens humana est sacrarium ubi Deus per gratiam habitat.

Mentis inconsideratio una ex precipuis peccatorum causis est.

Merita Christi quantum à mundi voluptatibus & diuitiis distent.

unde nostra esse colligatur.

propter ea sola non saluabimur, nisi & ipsi bonis operibus studeamus.

ad quid nobis à Christo data.

quomodo Deo sint offerenda.

Merita nostra, quamuis ex gratiâ Dei fiant, ita tamen à Deo remunerantur, ac si non essent eius dona.

ex patientiâ in afflictionibus plus valoris acquirunt.

P. Michaël Sosa ad orationem frequentius in iuuentute faciendam cohortabatur, ut in senio, cum minus orare possumus, nobis subsidio esse possit.

inter orandum ecstases patiebatur.

Minima quæ videntur, non sunt negligenda.

& seqq.

Miseria humana tolletur si auferatur amor terrenorum.

Miseria vitæ est beneficium Dei.

Misericordia omnis diuina per beatam Virginem velut dispensatricem thesaurorum Dei in nos derivatur.

Missæ sacrificio quantâ reuerentiâ assistendum.

Morbi quâ ratione intuitu Christi equanimiter ferendi.

INDEX RERVM.

- sunt beneficium Dei.* 362
*non à Deo inuidente sed à Deo summè beneuolo nobis
 immittuntur.* 416
- Mori mundo, est ex illo egredi; mori Deo, ad mundum
 reuerti.* 55
- Mors quatenus somno sit leuior.* 272
quare non sit formidanda. ibid.
*est magnum bonum, utpote sine quo non venimus ad
 summum bonum.* 388
nihil mali habet nisi quod vita dedit. ibid.
stultè à nobis timetur. ibid.
est inuentum misericordie diuinae. 389. 390
ianua est quâ effugimus pericula & molestias vite.
 390
si mala est, aduersus eam nos munire debemus. 391
non est mala in se. 392
eius certitudo, est solatium. 393
incertitudo quoque temporis & modi grata esse debet.
 ibid.
- Mortificatio suiipsius, via ad calum est compendiosior.*
 180
- Moyse Propheta pro vno veniali peccato mulctatus
 fuit morte.* 208
- Moyse Abbas, pro vno peccato veniali permissus fuit
 à diabolo occupari.* ibid.
- Munditia quanta necessaria sit SS. Eucharistiam per-
 cepturo.* 325. 327
- Mundi gaudia in luctuosum finem desinunt.* 54
cum magno periculo amatur. ibid.
ei moritur, qui ex illo egreditur. 55
mare est, sibi mortuos non tolerat, sed eiicit. ibi-
 dem.
quotidie peior euadit. ibid.
 ipse

INDEX RERVM.

ipsis sui amatoribus infidus est. 56
relinquendus est homini Christiano, qui pacem ve-
ram adipisci volet. 57
nec solum caret bonis veris, sed etiam caducis. 64
ideoque decipere nos non potest, nisi volentes. ibid.

N.

N *Natura propria exuenda est illi, qui Deum in spi-*
ritu & veritate adorare cupit. 12
Natura infirmior est gratia. 41
gratie soror est, eundem patrem habens Deum. 51
nemini boni quidpiam elargitur, nisi illud prius con-
cupitum fuerit. ibid.
superanda est, ut pax vera haberi possit. 58
quomodo id fieri queat. ibid. 59
supra omnem naturam est eleuata. 78
per gratiam Christi facta est honorabilior. 78
afflictionibus à casu, quo suam rectitudinem amisit,
reparanda est. 105
aptior est ad malitiam, quam stupa sicca ad excipien-
dum ignem. 214
ante peccatum ex se nihil poterat facere, multò mi-
nus post peccatum. 236
tantum eâ gratia est excellentior, quantum sabli-
mior Angeli natura stercore. 320
Negligentia omnis in salutis æternæ procuratione excu-
tienda est. 261. 263. & seqq.
Nihilum se dicere quid sit. 246
Notitia sui non impedit notitiam Dei. 251

O.

- O**bedientia simplex, est magna & discreta prudentia. 195
 ipsa facit sapere & gubernari absque ullo errore, perinde ac si sapientiam & prudentiam diuinam haberemus. 196
 est enim vicaria Sapientia diuina, & compendium utilissimum prudentia. ibid.
 eius bonum tam est gratum & locuples, ut rationatione ad obediendum non indigeat. 197
 imò ipsa est potentissima inspiratio Dei, & reuelatio tutissima, in quâ dubitari nequit an à Deo sit. ibid.
 duas precipuas peccatorum causas tollit. 198
 ex omni opere mercedem reportat. ibid.
 est præcipuum Christi opus. 199
 quodlibet quod ex eâ proficiscitur opus, bonum est & Deo gratum. ibid.
 eam qui habet, in compendio habet alias virtutes. 200
- O**culi quàm sint homini & bestiis necessarij. 10
 probè sunt custodiendi. 176. 177
- O**ptanda quæ sint seruo Christi. 305
- O**pus quodlibet quomodo sit aggrediendum. 262
- O**pera sunt fidei iungenda. 19. 20
 sine iis credere, diabolorum est. 21
 unita operibus Christi, benigniùs à Deo respiciuntur. 306
- O**ratio quàm sit necessaria. 107. & seqq.
 per eam instauratur indignitas nostra, quam per peccata incurrimus. 109
 quomodo eam instituere debeamus. 100. 111. & seqq.
 tantò

INDEX RERUM.

- tantò eam magis cordi habere debemus, quàm tem-
poralia commoda, quantò anima corpore est pre-
tiosior.* 115
aduersus animæ hostes unicum est perfugium. 116
numquam est intermittenda. ibid.
est animæ requies. ibid.
*mentem, etiam inter ipsas diei occupationes, sanctas
illustrationes habere & retinere facit.* 117
prauas nostras inclinationes ad bonum conuertit. 118
in eâ Veritas diuina nobis se manifestat. ibid.
Oza à Deo pro culpâ veniali mulctatus fuit morte.
208

P.

- P***Aralysis dicitur veniale peccatum, quia impedit
accessum ad Deum.* 204
Parentes à filiis suis honorandi sunt veluti secundi dy.
135
filios suos alere tenentur. 139
*numquam filios erga eos sat posse esse gratos, etiam
Ethnicorum fuit sententia.* ibid.
quid illi nobis conferant. 355. 356
licet sint improbi, tamen amandi sunt & colendi.
373
Parua quæ videntur, non sunt negligenda. 213.
& seqq.
*Passio Christi deuotè ruminata, omnem voluntatis pro-
pria nequitiam retundit.* 149
Pater est Filij origo, & quomodo ex eo manet Filius.
440
non priùs Deus fuit quàm Pater. 442
*non ex particulâ sed ex totâ eius substantiâ Filius
natus est.* ibid.

INDEX RERUM.

- nihil enim suæ substantiæ sibi reliquit, quod non communice-
munice Filio & Spiritui sancto. 449
- Pati* necesse est, siue in hac siue in alterâ vitâ. 181
- Pati* pro Deo, non est græue, sed potius optabile. 273
- Patientia* Dei nostrum erga eum amorem provocat. 373
- Patientia* cur propriè bona sit. 103
- in aduersis est necessaria. 168. 169
- est opus desideratissimum. 190
- plus desideranda est quàm vita curanda. ibid.
- eâ nihil ad vitam magis est necessarium. 191
- non defraudat nos materiâ meritorum, sed solum laborum molestias mitigat. ibid.
- necessitas eius omnes vitæ functiones & casus transcendit. 259
- S. Paulus* Miqui quàm patienter & hilariter publicas contumelias sustinuerit. 170
- Pauper* spiritu quàm sit locuplex. 189
- Pauperes* non sunt à diuitibus contemnendi, sed potius in iis Christus reuerendus. 229
- Paupertate* premi bonum est, quia Christus sic docuit. 59
- etiamsi ex se mala esset, tamen quia Christus eam elegit, bona dicenda est & exoptanda. 61
- homini cælum conciliat. 184
- etiam Philosophi & Gentiles eam, ut hanc sine curis vitam transfigerent, elegerunt. 185
- non ea laudanda est quæ plura relinquit, sed quæ nil habet, nec sibi quidquam seruat. 188
- eius amor tantus est in veris Christi seruis, ut etiamsi ab ipso Christo, pro quo omnia reliquerunt, quidquam mundanum possidere iuberentur, id veluti supplicium reputarent. 189
- quibus

INDEX RERVM.

- quibus sit molesta, quibus non. 190
 nulli est mala, sed omnibus bona. ibid.
 Pax vera ut habeatur, mundus relinquendus est. 57
 haberi nequit, nisi naturam nostram vincamus. 58
 Peccata quamuis grania, misericordiâ Dei & meritis
 Christi inferiora sunt. 24
 ea dum patramus, diabolum nobis in patrem adscisci-
 mus. 41
 de eorum veniâ temerariè non est præsumendum. 96
 eorum due præcipuè sunt cause, inconsideratio men-
 tis, & voluntatis deprauatio. 198
 si quis ab alio patrata approbet, perinde est ac si ipse-
 met commisisset. 304
 Peccata aliena æquè atque propria nos in humilitate
 continere debent. 225
 ea non commisisse, est gratia Dei. ibid.
 Peccata venialia minimè dicenda sunt parua aut lenia. 203
 sunt cancer, lepra, asthma, paralysis, hydropisis,
 abominatio stomachi, podagra, cæcitas, phrenesis,
 stupor linguæ, & extinctio caloris natui. 204
 non sunt spernenda, cum propter ea in purgatorio
 pœna luenda sint. 206
 in hac vitâ amorem Dei impediunt, & in alterâ eius
 visionem retardant. 210
 per illa misericordia Dei velut impeditur. ibid.
 munificentiam diuinam suspendunt. ibid.
 liberalitati Dei resistunt. ibid.
 ea qui patrat, similis est seruo scelerato, filio peruer-
 so, & sponsæ perfidæ. 211
 pro eis parati esse deberemus pati pœnas inferni per
 plures annos. 261

INDEX RERVM.

- Peccator propter peccata sua etiam inferno & demonum societate indignus est.* 44
- ad pedes Christi & B. Virginis, veniam petiturus, abiicere se debet.* 46.47
- etiam ipsis crucifixoribus Christi peiorem se aestimare debet.* 48
- quin & anathema pro Dei eiusque iustitiâ esse, optare.* 49
- duobus brachiis Christum amplexari debet, sinistro humilitatis eius humanitatem, & dextero amoris Diuinitatem.* 50
- Pedes Christi & B. Virginis proprius peccatoris locus sunt, quò se abiicere debet veniam petiturus.* 46.47
- Perfectio à formâ sumitur.* 441
- Persecutiones pati, bonum est, quia Christus sic docuit.* 59
- ob eas non est tristandum.* 60
- etiamsi ex se mala essent, tamen quia Christus eas elegit, bonæ dicendæ sunt, & exoptandæ.* 61
- Perseuerantia in bono opere est necessaria. 295. & seqq. ex seriâ suimet discussione oritur.* 346
- Pestis est beneficium Dei.* 362
- P. Petrus Saabedra corpus S. Didaci assurgere, & Christum in manibus Sacerdotis adorare vidit.* 319
- Philosophi prisci quantâ ignorantia laborarint.* 19
- ut internam & veram pacem assequerentur, temporalia contempserunt.* 57
- Christianis pudorem adferunt, quòd ij fide Christi imbuti non faciant quod fecerunt ipsi sine fide.* 61
- Phrenesis dicitur peccatum veniale, quia animam insanire facit.* 204
- Phylacteria*

INDEX RERUM.

- Phylacteria nostra, sunt bona terrena, quæ nos Deum
amare docent.* 38
- ea dilatare, allegoricè est bona eadem plus debito ad-
mare aut concupiscere.* ibid.
- Pigritia omnis in æternæ salutis procuratione vitanda
& excutienda est.* 261. 263. & seqq.
- Podagra dicitur peccatum veniale, quia progressum in
profectu impedit.* 204
- Pœnæ infernales peccatoribus illatæ, non sunt malæ; &
quo id sensu dicatur.* 42. 43
- Pœnitentia eiusque opera gratiam in homine conser-
uant.* 79
- hominem divinis illustrationibus excipiendis aptum
faciunt.* 80
- non est procrastinanda aut differenda.* 285. & seqq.
- ob offensum Deum solùm est facienda.* 289
- ea perfectæ dicenda est, quæ pro leuissimo veniali pec-
cato pati plures annos vellet pœnas inferni.* 260
- Potentia est voluntatis diuinæ gloria.* 247
- Prelatus iubendo errare potest & delinquere.* 196
- potest esse malus, & malè iubere.* ibid.
- eius iussa esse voluntatem Dei, certius est & securius,
quàm si Angelus præciperet.* 197
- in eo colitur Deus.* 200
- in eo est auctoritas Dei: scrutandum itaque non est
cur hoc vel illud præcipiat.* 201
- Præsentia Dei semper est attendenda.* 427. & seqq.
- Principium mali statim est amputandum.* 214
- Proposita bona haud faciliè sunt mutanda, sed strenuè
sunt perficienda.* 297
- Proprietas rerum non nocet, sed usus.* 188
- Prouidentia diuina sola operatur omnia quæ sumus,
possumus, & facimus.* 233. & seqq.

INDEX RERVM.

Proximus noster non temerè est à nobis indicandus. 347.
& seq.

quâ ratione sit diligendus. 412. & seqq.

Prudentia alias virtutes præcedere debet. 196

difficillimè ab hominibus habetur. ibid.

vera ex seriâ suimet discussione oritur. 346

Pulchritudo Dei infinities omnem pulchritudinem creatam excedit. 436

Pulsus matutinus ad surgendum quomodo excipendus. 279

Purgatorium si à nobis non timeatur, est Deum irridere. 22

Puritas quanta necessaria sit SS. Eucharistiam sumpturo. 325. 327

R.

R *Edemptio humani generis, ingens amoris Dei erga nos argumentum est.* 363. 365

quare eius opus ipsemet Christus perficere voluerit. 364

Regnum celorum quærentes à Christo mercatoribus comparantur, propter ingens, quod erga illud habere debent, desiderium. 52

clavis aurea enim, quâ reſeratur, est desiderium. 53

quantum pro eo adipiscendo laborandum sit, ab avaris discendum est. 300

Refectio corporalis qualis esse debeat. 331. & seqq.

Religiosus si Deum irreuerenter laudet, plus Deum offendit quàm Ethnicus eundem ignoranter blasphemans. 312

Religiosus quidam Societatis IESV diu in Purgatorio detentus est, quòd non ardentè desiderauerit videre SS. Trinitatem. 447

Religiosi

INDEX RERVM.

- Religiosi plerique circa proprietatem rerum minùs sunt
cauti.* 188
unde plerumque tepiditas illis proueniat. 345
Religiosi Societatis IESV sub pallio B. Mariæ proteguntur, ut vidit P. Martinus Gutierrez. 147
eosdem, cum ad SS. Eucharistiam accederent, S. Teresa vidit sociari ab Angelis, qui pallium pretiosissimum super capita ipsorum obtendebant. 330
Relinquere terrena, quæ nos relictura sunt, & præterea etiam ledunt, nil est magnum. 187

S.

- S**acerdos Christo æquualet. 313
dum celebrat, Christi vicem agit. 315
ab Angelis stipatur. ibid.
quid, dum Sacris operatur, agere vel cogitare debeat. 316
quanta eius in Filio Dei immolando felicitas. 318
Angelis est excellentior. 319. 320
est Christi coadiutor immediatus in stupendis operibus iustificationis, & redemptione. 320
Sacramenta Ecclesiæ sunt fodinæ gratiæ. 302
crebrò sunt frequentanda. ibid.
Salus æterna quare non in diuitiis constituta sit à Deo. 167
in eius procuratione omnis desidia euitanda est. 261.
 263. & seqq.
Sancti quare nonnumquam permittantur à Deo labi. 97
Sanguis Christi, lixiuum est quo peccata nostra eluuntur. 42
Saturitas à cibis terrenis, diuinorum gustum impedit. 331. 335

est

INDEX RERVM.

- est metropolis morborum, & precipuus mortis satel-
les.* 339
- Securitas presumptuosa de Dei benignitate & peccato-
rum veniâ quàm sit noxia.* 95. 96
- Segnities omnis in salutis aeternae procuratione vitanda
est.* 261. 263. & seqq.
- Signum matutinum ad surgendum, quomodo excipien-
dum.* 279
- Singularitas fugienda est.* 188
- est fera quae vineam Domini depascitur.* ibid.
- Sitis quâ ratione intuitu Christi patienter toleranda.*
171
- Somnus quomodo merendi occasio esse possit.* 270. 271.
273
- eius molestia uniuersas totius vitae molestias supe-
rat.* 271. 272
- morte est grauior.* 272
- quàm sit grauis, nemo intelligit, nisi qui verè aestimat
quàm ingens res sit gloria & amor Dei, cuius me-
rendi actiones ille suspendit.* 273
- non nisi ex necessitate capiendus est.* 274
- quae eius sint incommoda.* 275
- dum capiendus est, qualiter corpus sit disponendum.*
277
- Spes & timor Dei semper pari & socio passu ambulare,
nec umquam separari debent.* 100
- Spiritualia bona quare nonnumquam à Deo nobis non
concedantur, etiamsi petamus.* 113
- Spiritus sanctus quandoque efficacius spirat per tribu-
lationes, quàm per Prophetas aut Scripturas sacras.*
105
- eius cathedra sunt tribulationes.* ibid.
- eius thronus est cor humanum.* 290
à Patre

INDEX RERUM.

- à Patre & Filio procedit, in iisdem tamen illius substantia relinquitur. 440
- Spiritus est res simplicissima. 11
- cum carne in unam rem simplicem coalescere non potest. ibid.
- est animâ quid aliud. ibid.
- B. Stanislaus è Soc. IESV SS. Eucharistiam ab Angelis accepit. 324
- Stomachi abominatio dicitur peccatum veniale, quia fastidium efficit rerum spiritualium. 204
- Stupor linguæ dicitur peccatum veniale, quia orationes nostras inefficaciores reddit. 205
- Subditus suo Superiori iubenti obediens, nequit errare. 196
- obediendo nequit non facere voluntatem Dei. ibid.
- etiamsi videat meliora & utiliora animæ suæ quàm quod Prælatus iubet, obedire nihilominus tenetur. 197
- clausis oculis mentis & celeriter obedire debet, sup-
plendo affectu quod intellectus considerare non tenetur. ibid.
- celerius exequi debet quod Prælatus iubet, quàm si Angelum sibi præcipientem videret. ibid.
- plura sibi iniungi, favori potiùs adscribere debet, quàm de mandatis conqueri. 198. 199
- Superbia hominis quo indicio potissimum colligatur. 222. 223
- Superbus qui est, omnibus se meliorem præsumit. 241
- Superior. vide Prælatus.
- Surgendum manè è somno quomodo sit. 279. & seqq.
- Suspicio de aliis temeraria sollicitè vitanda est. 347. & seq.

T.

- T**Abes dicitur peccatum veniale, quia animum labefactat quominus diabolo resistere possit. 205
- Tentationes sunt officina meritorum, & causa nostrae humilitatis. 92
- quamvis conflictari cum iis durum sit, eas tamen vincisse admodum suave est. ibid.
- quodnam praestantius contra illas remedium. 94
- de earum victoriâ ita gaudendum, ut interim de pugna renouandâ cogitemus. 93
- Tepidus in salutis suae procuratione, raro & vix, nisi per miraculum, sanctus euadit. 267
- S. Teresa P. Martinum Gutierrez martyri coronâ in caelis redimitum cernit. 144
- Religiosos Soc. IESV cum ad SS. Eucharistiam accederent, vidit sociari ab Angelis, qui pallium pretiosissimum super capita illorum obtendebant. 330
- Terrena ut obtineantur, maius sui, quàm ipsamet digna sunt, requirunt desiderium. 53
- cum magno periculo amantur. 54
- etiamsi ex se bona essent, tamen quia Christus ea reiecit, infamia & vilia aestimanda sunt. 61
- nec solum propter aeternam vitam, sed & propter temporalem sunt contemnenda. 63
- nomen bonorum non merentur, eò quòd nos affligant, & mille curis implicent. ibid.
- eorum iacturam haud agrè fert spiritus. 88
- ea à Deo postulare, est eum lenonem facere cupiditatum nostrarum. 89
- ne iisdem nimis afficiamur, Deus afflictiones & molestias huius vitae excogitauit. 103
- quomodo à Deo in orationibus nostris petenda. 112
- quid

INDEX RERVM.

- quid causa sit quòd plus à nobis expetantur quàm
spiritualia. 185
- ea relinquere, & non se, non est magnum. 186.187
- etiam eorum cupiditates sunt relinquenda. 187
- ab iis cor nostrum est retrahendum. 292
- si ea Dei amore relinquamus, non perire aestimanda
sunt, sed potiùs seruari. 386
- infeliciter à nobis amantur, & quare. 397.& seqq.
- eorũ amore sublato, auferetur miseria humana. 398
- Thesauri mundani nihil prosunt, nisi gloriam Dei pro-
moueant. 255
- Timor Dei & spes pari semper & socio passu ambula-
re, nec umquam separari debent. 100
- in nobis ex seriâ nostrimet discussione oritur. 346
- Torpor omnis in salutis aeternæ procuratione vitandus
est. 261.263.& seqq.
- Tribulatio. vide Afflictio.
- SS.Trinitatis superessentiale lumen. 438.& seq.
- nihil est incundius quàm eam nosse. 439
- non officit unitati, nec ipsi officit unitas. 440
- eius personæ quomodo ex se inuicem manent. ibid.
- communicatio illa quâ se sibi communicant, efficacis-
sima est ad amorem Dei in nobis excitandum. 443
- inter eas ineffabilis omnino est amor. 444
- earum trinitas est infinitæ bonitatis præstantissimum
indiciũ. 445
- est authenticum diuinæ virtutis testimonium. ibid.
- processionis earumdem Personarum mysterium non
est curiosè rimandum. 446
- quòd eam videre non ardentè desiderauerat, diu in
Purgatorio detinetur quidam Societatis IESV Re-
ligiosus. 447

V ana gloria sedulo est cauenda.	218
plerumque ignorantiam & confusionem cum	
periculo & pudore gignit.	219
quomodo retundenda sit.	225
Venia de peccatis non est desperanda.	24
Venialia peccata. vide Peccata venialia.	
Veritas in mundana vitâ non est.	7
à Christo in extremo iudicio producta, maximo ter-	
rori erit insensatis.	ibid.
etiam in spiritali vitâ obscuratur quandoque.	ibid.
amanda est ab eo qui Dei filius esse cupit.	ibid.
non est res amara, sed incundissima.	8
carnalibus solum displicet.	ibid. 10
sed propterea debet esse gratior.	9
omnes voluptates & omnia vitia simul impugnat.	
ibid.	
ideoque merito à nobis est adamanda.	ibid.
à spiritalibus & deuotis magno in pretio est ha-	
benda.	10
ad eius simplicitatē & puritatem quid requiratur.	11
eam ut disceremus, Dei Filius de calo descendit.	19
Veritas diuina in oratione nobis se manifestat.	118
Virtutis donum nemo consequitur, nisi eius antè ex gra-	
tiâ desiderium habuerit.	51
perfecta, res est summè difficilis.	52
eius exercitium summam letitiam habet.	54
eius difficultas affligere neminem debet.	177
eius officia ex conscientia ponderanda sunt.	242
eius proposita sapè corrumpit spes non patiendi.	260
eius proprium est, pensitare non quid actum, sed quid	
agendum sit.	300
	Visus

INDEX RERUM.

<i>Visus quàm necessarius sit homini & bestiis.</i>	19
<i>Vita est pretiosissima res hominum.</i>	1
<i>ei præferendus est cultus divinus.</i>	ibid.
<i>circa eam seduci, valde est periculosum.</i>	2
<i>nulla in eâ est sapientia, & nulla veritas.</i>	7
<i>periculis est plenissima.</i>	95
<i>ideò cum tribulatione & labore transigitur, ut ad futuram adspiremus.</i>	102
<i>nihil est nisi labor.</i>	190
<i>quare potissimum deplenda sit.</i>	276
<i>stultie à nobis amatur.</i>	388
<i>à nobis inuitis auferetur.</i>	389
<i>Vita bona sine fine bono, monstrum est sine capite.</i>	296
<i>Vita nostra hodie, id est statim, emendanda est.</i>	285
<i>probe est examinanda.</i>	340. & seqq.
<i>Vita spiritualis non est molesta.</i>	17
<i>ad eam amplectendam solùm animo forti opus est.</i>	ibid. & 18
<i>æque a corde pendet atque corporalis.</i>	290
<i>Ultio hominis in seipsum pro malefactis suis, veniam Dei promeretur.</i>	82
<i>Voluntas tota ad Dei servitium requiritur, ut difficultates superentur.</i>	52
<i>Voluntas Dei in omni oratione nostrâ est præsupponenda.</i>	113
<i>duas habet glorias, amorem & potentiam.</i>	247
<i>eam qui facit, gaudio & letitiâ repletur.</i>	424
<i>Voluntas propria dimittenda est ei qui rectè sæculi voluptates abdicare à se cupit.</i>	15. 16
<i>eâ carere & privari non est durum.</i>	16
<i>potius illa in nobis castiganda est quàm corpus.</i>	82
<i>nihil ad eius malitiam retundendam est efficacius recordatione passionis Christi.</i>	149
	Ii
	omnino

INDEX RERUM.

- omnino est abdicanda.* 182.183
*eam relinquere & abnegare cum charitate, nihil est
 utilius.* 197
*eius depravatio, una est ex precipuis peccatorum
 causis.* 198
eius mortem & extinctionem à nobis exigit Deus.
 402
exuenda est, & voluntati diuinæ subiicienda. 415.
 & seqq.
*nisi eam quis vicerit, perfectum de se triumphum
 agere non potest.* 420
*etiam in inimicorum voluntatem resignanda est, si
 sat mortificari velimus.* 421
semper est suspecta habenda. ibid.
quidquid ei arridet, relinquendum est. 422
eam qui relinquit, centuplū dulcedinis accipiet. 423
*& gustum diuinæ voluntatis participabit per diuinā
 bonitatis gratiam.* 424
impura est, & mœroris plena. ibid.
eam abdicare, non est triste. 425
in alterâ vitâ non reperietur. ibid.
*Voluptates seculi, earumque concupiscentia, hominem
 stultum & insipientem arguunt.* 5
spernenda sunt illi qui ad spiritus puritatem anhelat.
 12.14.15.181
*quod ut rectè fiat, omnis voluntas propria exuenda
 est.* 15
iis privari, non est durum. 16.17
*Vrighman Dominicanus diuinâ voce ad sublimiorem in
 celo thronum vocatur.* 43
Vsus rerum nocet, non proprietas. 188

F I N I S.

FACULTAS SUPERIORVM.

FRanciscus Aguado, Societatis I E S V in Prouincia Toletanâ Præpositus Prouincialis, potestate ad id mihi factâ à Reuerendo admodum Patre nostro Mutio Vitellesco Præposito Generali, facultatem facio, vt Liber inscriptus, De adoratione in spiritu & veritate, Auctore P. Ioanne Eusebio Nierembergio nostræ Societatis Theologo, & eiusdem Societatis grauium doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostrâ subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus Madriti, in nostro Imperiali Collegio, die xvi. Iunij, anno M.DC.XXVIII.

Franciscus Aguado.

EGo Guilielmus de VVael, Societatis I E S V per Flandro-Belgicam Præpositus Prouincialis, potestate mihi ab admodum Reuerendo P.N. Mutio Vitellesco Præposito Generali concessâ, facultatem do Balthasari Moreto Typographo Antuerpiensi, typis mandandi P. Ioannis Eusebij Nierembergij Madritensis, & Societatis nostræ Sacerdotis, Libros quatuor de Adoratione in spiritu & veritate. In cuius rei fidem his subscripsi, easque consueto officij mei sigillo communiui. Antuerpiæ, v. Idus Aprilis, M. D C. X X X I.

Guilielmus de VVael.

A P P R O B A T I O
MAGISTRI FR. DIDACI DE CAMPO,
*in supremo Generalis Inquisitionis Concilio Qua-
lificatoris, & in Toletano Archiepiscopatu
Synodalis Examinatoris.*

Quatuor hos Libros de Adoratione in spiritu
& veritate, editos à grauiſſimo P. Ioanne Eu-
ſebio Societatis I E S V, perlegi mandato Domini
D. Ioannis de Velasco y Azeuedo, in hac Regali
Curiâ Vicarij Generalis. In quibus multa ſcitu di-
gniſſima reperi, & ad laudem ac Dei honorem fi-
deleſque erudiendos vtiliſſima. In hoc diui Phi-
lippi Madritenſis Conuentu, die v i. Decembris
anni M. DC. XXVIII.

Fr. Didacus de Campo.

A P P R O B A T I O
MAGISTRI FR. AVGVSTINI NVÑEZ
DELGADILLO, *Eximij Theologi, &
Concionatoris in Aulâ Madritenſi.*

HOs quatuor Libros de Adoratione in ſpiritu
& veritate, Auctore Reuerendo P. Ioanne Eu-
ſebio Nierembergio Societatis I E S V Theologo eru-
diſſimo, iubente Senatu Regio, attentè legi: illoſ-
que à veritate ſpiritus, ſpiritu vero iudicò editos,
quocumque altiori ſpiritu vero verè dignos; vt &
veritatem ſpiritus, ſpiritus veritatis amator, facile
aſſequatur, ſciatque reprobare malum, & eligere
bonum. Hoc meum iudicium, ſaluo meliori. In
Carmelo Madritenſi, xix. Februarij, M. DC. XXIX.

Fr. Auguſtinus Nuñez Delgadillo.

S V M.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPI IV. Hispaniarum & Indiarum Regis Catholici ac Potentissimi Belgarum Principis Priuilegio cautum est, nequis *Joannis Eusebij Nierembergij Madritensis ex Societate IESV de Adoratione in spiritu & veritate Libros quatuor*, præter Balthasaris Moreti voluntatem vlllo modo intra sexennium imprimat, aut alibi terrarum impressos in Germaniæ Inferioris ditiones importet, venalésve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione Librorum, & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, xxiii. Decemb. M.DC.xxx.

Signat.

Steenbuiyse.

Eiusdem Regis Catholici litteris datis Madriti xviii. Martij M. DC. xxix. cautum est, nequis in Hispaniarum Regno supradictos de Adoratione in spiritu & veritate Libros intra decennium imprimat, aut alibi terrarum impressos diuendat, præter Auctoris ipsius voluntatem, qui Libros hos suos excudendi curam Balthasari Moreto demandauit.

Nieremberg, Juan Eusebio,

Ioannis Evsebii Nierembergii Madritensis Ex Societate Iesv De Adoratione
In Spiritu Et Veritate Libri Quatuor In quibus totius spiritualis vitae,
imitationis Christi, & Theologiae mysticae nucleus eruitur, ...

Antverpiae 1631

Asc. 3433

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10265587-8